

ПРИЛОЗИ ПРОУЧАВАЊУ ЈЕЗИКА

ИЗДАЈЕ:

ИНСТИТУТ ЗА ЈУЖНОСЛОВЕНСКЕ ЈЕЗИКЕ
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА У НОВОМ САДУ

НОВИ САД

19

1983

У 1. л. мн. атематских глагола редовно се јавља наставак -мы: не вѣми 74/12, 307/13, 343/24, 383/20, не вѣмы 69/4, вѣмы 75/12, 133/11, 445/14, есмы 77/11, 193/12, 323/9, 410/1, гмы 137/24, 216/14, съвѣмы 179/25. Исти наставак присутан је и код глагола имѣти: не имамы 86/23, 90/5, имамы 89/11, 164/17, 191/16, имамы 135/2, 226/18, 336/17—18, не имамы 135/21. У истом лицу овог глагола среће се једанпут и наставак из народног говора: имамю 216/14 (што је једини случај јављања овог наставка у тексту).

У 3. л. мн. глагола имати, дати, вѣдѣти редовно се налази наставак -еть. Неки од пример су: не вѣдетъ 102/13, падетъ 133/15, дадет 215/12. Само једанпут забележена је форма падѣтъ 87/21.

Двојински облици су иначе ретки у тексту. Осим два наведена примера 3. л., срећемо у тексту још неколико случајева 1. л.: прѣидевѣ 70/13, сътворивѣ 70/13, въспрѣимевѣ 129/18, въспрѣимевѣ 148/4, пондѣвѣ 182/14.

У погледу презента *Цвейтнѣ ѿриод* показује изразито подударане са *Јеванђељем из Мркишне цркве* (из 1562. год.).³ Једина разлика тиче се наставка 3. л. мн. атематских глагола који је у *Цвейтном ѿриоду* нормиран, за разлику од *Јеванђеља из Мркишне цркве*, у ком се осећа јачи утицај народног говора у овој категорији.

2. АОРИСТ. У тексту се јављају оба типа сигматског аориста (млађи и старији), док ниједан пример асигматског аориста није посведочен.

Старији сиѣматски аористѣ. У анализи су праћени само облици оних глагола који су аорист могли градити на више начина. Реч је о глаголима коренске инфинитивне врсте на консонант и глаголима друге инфинитивне врсте који испред -ноу- имају консонант. Сви примери су: 1. л. јд. рѣхъ 43/2, 68/4, 70/22, 23, 25, 72/18, 73/13, 74/5, 14, 170/3, 197/10, 212/16, 408/20, рѣх 81/13, рѣх' 119/3; 1. л. мн. рѣхом 174/25—26; 3. л. мн. рѣше 4/23, 88/7, 133/17, 25, 66/20, 74/8, 80/10, 81/19, 85/8, 19, 88/1, 92/13, 15, 93/18, 94/1, 114/9, 11, 115/17, 126/20, 22, 145/10, 12—13, 146/16—17, 25, рше 133/20, рѣша⁴ 136/12, даше 92/23, 94/25, 100/21, 108/11, 114/19, 116/15, 119/12, 123/21, 124/13, 145/20, издаше 103/9, прѣдаше 114/4, 115/7, 121/2, 16, 133/26, 320/22, 389/26; 3. л. дв. рѣста 84/20. Будући да је категорија двојине због своје специфичности посебно праћена на-вешће се и сви остали примери, без обзира на то којој инфинитивној врсти дати глагол припада: 3. л. дв. понашаста 101/82, понашаста⁵

³ Јасмина Грковић, *Систѣм личних глагольских облика у Јеванђељу из Мркишне-цркве*. — Прилизо проучавању језика, Нови Сад 1980, књ. 16, 28. Будући да је циљ овога рада испитивање језика штампарије у Мркишној цркви, целокупан материјал *Цвейтнѣ ѿриода* поређен је са другим делом из ове штампарије, *Јеванђељем из Мркишне цркве*.

⁴ Може бити да је у питању грешка, али је могуће и да је реч о руском утицају.

⁵ Облик би могао бити и имперфекатски, али се то са сигурношћу не може тврдити, с обзиром на праксу писања -ла- у овој књязи (в. Вера Јерковић, *Цвейтнѣ ѿриод шѣмѣтара Мардарија из Мркишне цркве*. — Годишњак Филозофског фак ул-тета у Новом Саду, Нови Сад 1972, књ. XV/1, 92).

117/16, приеста 109/9—10, вбвиста 109/10, положиста 109/15—16, вьста 127/19, оуготоваста 178/12, поклониста се 197/15, помрачиста се 145/2, прѣ/д/стаста 211/15, гѣаста 296/4, зрѣста 108/26. У свим наведеним примерима присутна је црта једначења 2. и 3. л. дв. У тексту, међутим, постоји и случај естѣ 197/14, што се може тумачити једино као грешка.

У осталим облицима овај аорисни тип не показује иновације у погледу наставака. Осврнућемо се на неке специфичности:

Наставак -стѣ. Овај наставак јавља се у 3. л. јд. аориста глагола *быти*, *дати*, *пастн*. У тексту *Цвейноі триода* нема потврде за 2. л. јд. аориста ових глагола. У књизи је најчешће *вьстѣ* (прѣвьстѣ), док је *дастѣ* (вѣздастѣ, вѣдастѣ, ѿдастѣ, прѣдастѣ, продастѣ) нешто ређе. Наводим само неке од многобројних примера: *вѣ* 2/13, 441/8, 444/23, *дастѣ* 6/23, 7/15, *вѣз/д/а/стѣ* 43/4, *прѣдастѣ* 56/5, 121/19, *ѿдастѣ* 56/14, *продастѣ* 56/6, 62/8, *вѣдастѣ* 47/17. Код глагола *пастн* овај наставак налазимо свега два пута: *пастѣ* 177/16, *сѣнѣстѣ* 7/21. Само једанпут *-стѣ* се губи под утицајем народног говора: *вѣ* 304/25.

Наставак -тъ. У анализираном тексту овај наставак се редовно среће у 3. л. јд. аориста глагола коренске инфинитивне врсте на вокал (-е-, -и-, -ѣ-). Примери 2. л. јд. ових глагола нису заступљени. Сви примери јесу: *вѣзѣтъ* 48/16, 109/7, 180/16, 182/9, 207/22, 237/5, 361/14, *вѣзѣтъ* 182/17, *вѣзѣтъ* се 211/13, *вѣзѣтъ* се 369/22, 370/26, *вѣзе/т/* 394/18, *вѣспрѣе/т/* 337/3, *вѣспрѣѣтъ* 359/19, *заклет* 4/7, 11, 5/11, *заклетѣ* 6/5, *клет* се 217/19, *клетѣ* се 347/7, *начѣтъ* 85/21, 121/12—13, 170/22, *начѣ/т/* 210/21, *поѣтъ* 18/15, *поѣтъ* 88/24, 136/22, 174/10, 182/2, 187/18, 282/26, *поѣтъ* 94/23, 106/10—11, 134/16, 180/26, *прѣѣтъ* 95/21, 131/2, 178/5, 183/1, 207/21, 219/15, 242/9, 336/24, 349/1, 423/23, *не прѣѣтъ* 97/12—13, *прѣѣтъ* 106/16, *прѣѣ/т/* 137/1, *прѣѣ* 182/15, *прѣѣтъ* 185/18, *не прѣѣтъ* 302/18, *прѣѣ/т/* 328/26, 426/17, *прѣѣ/т/* 364/17, *по/д/ѣтъ* 211/13, *распѣтъ* се 99/9, 136/14, 163/21, 259/4, 279/4, 294/8, 295/15, 376/17, *распѣтъ* 107/10, *не вѣѣтъ* 212/2, *ѿѣтъ* 31/5, 179/9, 194/10, *ѿѣтъ* 65/4, *ѣми/т/* 55/26, *вѣвѣтъ* 108/23, *прострѣтъ* 55/24, 61/26, *ѣмрѣтъ* 3/23, *оумрѣтъ* 5/7, *оумрѣтъ* 108/20, 21, 118/18, 17, 21, 185/24—25, *не оумрѣтъ* 196/8, 9—10, 10.

Наставак *-тъ* у 3. л. јд. аориста добија у три примера и атематски глагол *пастн*: *сѣнѣтъ* 150/15, *изѣтъ* 284/18, 293/22.

Забележен је само један случај изостанка овог наставака: *вѣзе* 132/17.

Да би се утврдило да ли су у тексту присутне форме са старијим фонетским стањем (с уместо новијег *х*) бележени су сви одговарајући примери. Само једанпут посведочено је старије стање: *начѣсо/м/* 64/17. Остали облици јесу: 1. л. јд. *прѣѣхъ* 55/10, *прѣѣхъ* 112/25, 163/15, 374/13, *начѣ/х/* 408/21; 1. л. мн. *вѣспрѣѣхо/м/* 212/18, *прѣѣхѡ/м/* 393/12, 397/14, 400/25; 2. л. мн. *прѣѣсте* 437/15; 3. л. мн. *вѣзѣше* 5/2, 169/18, *вѣспѣше* 64/20, *прѣѣше* 92/12, 94/11, 76/8, 136/9, 145/18, *прѣѣше* 114/17, 178/3, 314/2, 389/17, 392/13, 397/23, 422/4, 528/15, 448/4, *прѣѣше* 116/8, *прѣѣше* 147/9, *не прѣѣше* 360/16, *не прѣѣше* 212/9 × 2, *начѣше* 96/23, 122/2, 126/25, *пропѣше* 97/16, *пропѣше* 122/9, 135/13, 136/9, *распѣше* 97/18, 102/10, 117/21, 123/18—19, 129/2, *распѣше* 101/1.

Новији сивмајски аорисџи. Овај тип грађења у тексту је веома чест. Напоменула бих да глаголи који су имали више могућности творбе аориста, редовно се опредељују (осим рѣши и дати) за овај начин. Сви примери су: 1. л. јд. вѣз/д/вигw/х/ 258/2, 278/2, 317/11, вѣскрѣсохъ 224/22, вѣзмогохъ 163/23, изведохъ 298/2—3, изыдохъ 75/8, 76/9, изыдw/х/ 75/8, нар/ѣ/кохъ 32/12, вѣрѣтохъ 42/24, вѣрѣтохъ 4/6, 127/24, 140/19, вѣрѣ/ѣ/тохъ 128/9, вѣрѣтохъ 140/26, 230/17, прѣидw/х/ 48/3, 88/16, 134/7, 173/9, не прѣидохъ 58/14, прѣидохъ 75/9, 144/22, прорекw/х/ 160/8, 16, рѣкw/х/ 33/24, рекw/х/ 160/20, 451/14, 160/14, 186/19, рѣкохъ 64/24, рекохъ 72/7, снѣдохъ 13/16, сѣвлюдохъ 75/25, сѣнидw/х/ 170/7, сѣнидохъ 327/4; 1. л. мн. вѣзмогохо/м/ 452/15, погрѣвохо/м/ 195/25, сѣвлюдохомъ 192/23—24, вѣрѣтохw/м/ 126/25—26; 2. л. мн. не вѣзмогосте 83/17, раж/д/егосте 120/14, принесосте 130/20, прѣидосте 237/18—19, 385/25, оувѣзосте 437/8; 3. л. мн. не вѣрѣгоше 54/9, вѣдоше 80/20, 81/24, 84/10, 96/19, 114/4, 121/2, 126/15, 24, 145/5, вѣдоше 87/19, 94/13—14, 116/10—11, 121/25, 133/13, 147/12, вѣврѣгоше 169/19, вѣз-/д/вигоше 173/15, вѣзидоше 102/24, вѣзидоше 122/26, не вѣзмогоше 315/22, не вѣнидоше 81/25, 87/20, 133/14—15, вѣнидоше 102/1, 118/5, 124/4, 145/1, 149/7, 176/3, вѣнидоше 176/1, вѣскр/с/оше 108/2, достигоше 236/18, вѣзидоше 4/12—13, 80/9, изведоше 94/7, извѣдоше 122/7, исчезоше 410/3, изыдоше 35/20, нарекоше 4/24, вѣлекоше 94/13, вѣлѣкоше 96/21, 108/9, 116/10, 121/26, 122/6, 134/18, 147/11, 170/25—26, 171/7, облекоше 385/13, вѣрѣтоше 42/23, 94/14×2, 116/16, 147/13, 174/15, 200/16, 348/21, вѣрѣтоше 208/22, 237/26, 334/7, не вѣрѣтоше 84/9, не вѣр/ѣ/тоше 141/23, вѣрѣтош (грешка) 205/7—8, вѣнидоше 105/25, ѣврѣгоше се 310/21, ѣврѣгоше 101/25, 118/3, 149/5, 150/23, 213/24, 252/13, 272/13, обыдоше 170/2, падоше 80/9, 192/10, 207/25, погрѣзоше 177/12, 21, погывоше 60/2, 132/7, погрѣвоше 4/1—2, 5/1—2, 3, 6/8, повѣдоше 128/15, потесоше се 256/11, погадоше 395/8, привѣгоше 317/17, привѣдоше 433/9, 97/9, привѣдоше 122/7, прѣидоше 47/25, 38/12, 102/9, 106/21, 129/1—2, 137/5—6, 149/15, 166/3, 172/21, 189/24, 203/25, 237/4, 25, 246/2, 266/2, 295/26, 325/21, придоше 156/1, 259/10, 279/10, не прѣидоше 394/23, принесоше 118/23, 425/14, провадоше 83/12—13, 113/3, 137/15, 149/24, 107/5, 238/25, 317/7—8, 327/9, прова/д/оше 151/4, прозѣвоше 421/14, прондоше 176/20, прорекоше 10/11, 394/19, рѣнидоше 4/4, 170/3, рекоше 5/8, 10, 15, 60/2, 132/8, 168/26, 169/5, 8, 15, 174/22, 176/9, 177/2, 190/14, 398/22, рекоше 47/12, рѣкоше 174/7, рѣтоше 3/17, рѣ/ѣ/тоше 33/22, стрѣкоше 197/3, сѣвлѣкоше 61/9—10, 94/12, 97/2—3, 108/8, 116/9, 122/5, 147/11, снѣдоше 173/1, снѣкоше се 41/17, текоше 219/21, тѣкоше 348/20, ѣжасоше се 64/5—6, 240/14—15, 260/14—15, оужѣсоше 326/11, 432/4, 444/22, оужасоше 346/29, 360/25, чѣтоше 136/3, ѣдоше 172/24—25, 311/19; 3. л. дв. ѣдоста 182/18, ѣдѣста 197/12, прѣидоста 182/22—23, текоста 197/11, рекоста 211/16, вѣзидоста 221/1, срѣтоста 280/5.

У двојини се морфолошки једначе 2 и 3. лице. Погрешна је основа у облику ѣдѣста.

У целини гледано, аорист у *Цвейном ѣриоду* показује идентичну ситуацију као у *Јеванђељу из Мркишине цркве*:⁶ асигматски аорист је из-

⁶ Јасмина Грковић, исто, 29—32.

губљен, од глагола који су могли градити аорист на два начина само рећи, (дати) творе аорист по старијем сигматском типу; остале лексеме имају облике новијег сигматског аориста.

4. ИМПЕРФЕКАТ. У погледу наставака имперфекат не показује иновације.

У анализи је посебно праћен глагол *вѣти*, који се у старословенском могао градити на два начина. Показало се следеће: у 1. л. јд, забележен је само облик *вѣхъ* 76/17, за који се не може поуздано рећи којем типу грађења припада; 2. л. јд. у тексту није посведочено; у 3. л. јд. срећу се обе форме: *вѣ* (66 пута) и *вѣше* (26 пута) — неки од примера су: *вѣ* 27/21, 77/23, 79/26, *вѣше* 47/4, 109/15, 121/10; 1. и 2. л. мн. није ни једном употребљено; у 3. л. мн. јавља се само облик са имперфекатским наставком, увек сажет: *вѣхуѣ* 54/2—3, 149/9, 296/7 итд.; двојина је потврђена само једанпут, и то у 3. л.: *вѣста* 127/20, што потврђује познато једначење 2. и 3. л. двојине.

Основа се у имперфекту недоследно сажима, с тим што је нешто већи број сажетих примера. С обзиром на то да је имперфекат у тексту често заступљен, навешће се само по неколико примера, илустрације ради:

1. Сажети облици (укупно 350 примера):

а) *основа на -а-* (укупно 320 пута): *любагаше* 2/7, *въпрашаше* 2/5, *въпѣгаше* 45/4—5, *плакаше се* 4/20, *винахъ* 89/2, *метахуѣ* 102/14, *дагахуѣ* 97/11 итд.; б) *основа на -ѣ-* (укупно 30 случајева): *зрѣхуѣ* 41/2, *седѣше* 48/17, *хотѣше* 50/24, *имехъ* 76/3, *ведѣхуѣ* 102/8 итд.

Интересантно је да се имперфекат глагола *зѣвати* редовно гради од презентске основе. Сви примери су: *зовехъ* 33/7, *зовѣхъ* 39/11, 41/7—8, 355/26, 367/1.

2. Несажети облици (укупно 199 пута):

а) *основа на -а-* (укупно 184 случаја): *коуповааше* 6/24, *вѣстааше* 11/21, *гѣлаахъ* 25/21, *бывааше* 44/19, *искааше* 47/26, *продааше* 63/4, *плакаахъ* 128/18—19 итд.; б) *основа на -ѣ-* (укупно 15 примера): *хотѣгаше* 88/3, *инѣахуѣ* 93/7, *не ведѣаше* 2/6, *идѣгаше* 84/3, *надѣгаше се* 127/14 итд.

Наведени примери показују да писање имперфекатских облика у овом погледу није било нормирано. Сличну ситуацију срећемо и у *Јеванђељу из Мркишине цркве*,⁷ а познато је да је овакво стање својствено и старословенским, канонским текстовима. Може се претпоставити да је писање несажетих имперфекатских облика у нашем тексту било искључиво ствар традиције, а да је у језику већ била извршена контракција. На то нас упућују два податка: а) исти глаголи јављају се у тексту у обе варијанте, у сажетој, односно несажетој форми; 2) писањем *-аа-* могла се обележити дужина и у другим категоријама (нпр. на *ногаах* 168/4).

⁷ Јасмина Грковић, исто, 32.

5. ПЕРФЕКАТ. У *Цветном џриоду* перфекат се употребљава знатно чешће него у *Јеванђељу из Мркишине цркве*.⁸ Овај глаголки облик углавном је заступљен другим лицем јединине. Чини се да је оваква употреба перфекта стилски условљена, будући да се друго лице јединине употребљава у обраћању Христу и Богородици. Због великог броја примера овог типа (укупно 624 пута) у даљем тексту навешће се по једна потврда за сваку лексему:⁹ *виль еси* 8/26, *бѣвиль еси* 155/5, *бѣгонизови/а/ еси* 228/19, *видел' еси* 59/26, *водиль еси* 188/1, *вѣдрѡузилъ еси* 329/20, *вѣдѣхнѣа еси* 12/16—17, *не вѣзврани/а/ еси* 239/26, *вѣзвали еси* 23/17, *вѣзвеселил еси* 307/15, *вѣзвѣ/а/ еси* 383/2, *вѣзвѣсти/а/ еси* 303/14, *вѣзгласилъ еси* 8/17, *вѣз/д/виглъ еси* 10/23, *вѣз/д/вигнѣа еси* 12/15, *вѣзлюбилъ еси* 22/5, *вѣзнесл еси* 361/21, *вѣзпѣл еси* 226/7, *вѣзвѣшъл еси* 362/5, *вѣмѣнил' еси* 257/8, *вѣнишъл еси* 180/13, *вѣочилъ еси* 346/15, *вѣплѣтил' се еси* 227/22, *вѣпросил еси* 9/1, *вѣселил еси* 22/3, *вѣсѣа еси* 11/3, *вѣскрѣсилъ еси* 3/5—6, *вѣспрѣел еси* 18/25, *вѣставилъ еси* 2/12, *вѣсталъ еси* 287/21, *вѣсхѣтилъ еси* 19/18, *вѣшъл еси* 34/14, *далъ еси* 75/22, *даровалъ еси* 41/25, *затвори/а/ еси* 230/6—7, *извалил еси* 343/25, *извелъ еси* 292/26, *изволил еси* 35/13, *изгна/а/ еси* 433/24—25, *искрѣсил еси* 59/24, *изѣаа еси* 305/8, *изпоусти/а/ еси* 32/8, *извѣшъл еси* 75/14, *искоупил еси* 96/14, *измѣнилъ еси* 238/23, *испиталъ еси* 105/3, *исплѣнилъ еси* 27/5, *исправилъ еси* 311/3, *источилъ еси* 111/20, *истѣчилъ еси* 343/8, *исѣѣнилъ еси* 280/23, *исхѣти/а/ еси* 239/4—5, *любилъ еси* 58/7, *навелъ еси* 273/18, *направилъ еси* 51/17, *напшил еси* 51/7, *насади/а/ еси* 59/21, *наситилъ еси* 303/13, *настави/а/ еси* 377/17, *наѣчилъ еси* 35/25, *неespoд/обвилъ еси* 224/12, *нечѣствовалъ еси* 179/2, *низложилъ еси* 439/20, *облѣклъ се еси* 12/21, *обѣща/а/ еси* 398/14, *одѣа еси* 12/16, *озобвилъ еси* 18/19—20, *плѣнилъ еси* 259/5, *повелѣа еси* 16/9, *повинѣа еси* 9/3, *подалъ еси* 21/14—15, *по/д/елъ еси* 283/3, *показалъ еси* 8/16, *поколѣвалъ еси* 320/18, *положилъ еси* 52/2, *помазалъ еси* 344/12, *помѣловалъ еси* 280/24, *послаа еси* 52/4, *послоушалъ еси* 183/20, *постави/а/ еси* 177/25—26, *не постигноуа еси* 105/4, *потрѣбилъ еси* 347/12, *привлѣклъ еси* 432/22, *прѣел еси* 230/10, *привзалъ еси* 14/25, *пришалъ еси* 2/10, *провѣзгласилъ еси* 22/13, *проповѣдалъ еси* 308/22—23, *прореклъ еси* 19/12, *просвѣтилъ еси* 220/10, *просилъ еси* 303/11, *прославилъ еси* 355/15, *прослѣзилъ еси* 8/24, *прострѣа еси* 153/15, *прошл еси* 11/5, *прѣвѣвалъ еси* 402/16, *прѣвилъ еси* 362/20, *прѣвелъ еси* 155/17—18, *прѣдалъ еси* 107/12—13, *прѣ/д/варилъ еси* 408/3—4, *прѣ/д/рек'а еси* 26/8, *прѣ/д/сталъ еси* 229/24, *не прѣзрѣа еси* 280/25, *прѣпиталъ еси* 311/7, *прѣтрѣпелъ еси* 118/24, *разврѣглъ еси* 155/21—25, *раз/д/рѣшилъ еси* 9/2—3, *раз/д/рѣшилъ еси* 153/17—18, *разорилъ еси* 17/18, *распел' се еси* 227/22, *растрѣгнѣа еси* 23/18, *растѣзалъ еси* 99/15, *расхѣти/а/ еси* 433/19, *рек'а еси* 19/1, *родил' се еси* 365/26, *свѣзалъ еси* 99/16, *свободилъ еси* 24/10, *сказалъ еси* 214/4, *скри/а/ еси* 378/7, *спо/д/обвилъ еси* 106/3, *сѣа еси* 22/8, *срѣа еси* 327/14, *сталъ еси* 223/5, *стегноуа еси* 12/14, *сѣва/а/ еси* 367/10—11, *сѣврилъ еси* 36/15, *сѣвзнесл еси* 292/20, *сѣвѣкспилъ еси* 153/16, *сѣвскрѣси/а/ еси* 327/11, *сѣвѣстави/а/ еси* 249/17, *сѣдѣлаа еси* 155/1—2, *сѣ/д/аа еси* 65/3, *сѣкрѣшилъ еси* 16/10, *сѣкрылъ*

⁸ Јасмина Грковић, исто, 33.

⁹ Напоменула бих да су примери, ради боље прегледности, ређани овде азбучним редом.

еси 177/15, съпосадишь еси 354/8—9, съставишь еси 329/19—20, сътворишь еси 90/18, сътворишь еси 330/3, сътворишь еси 15/2, съхранишь еси 12/22, съшьшь еси 153/5, сѣшь еси 325/1, трѣпѣшь еси 227/19, оутѣришь еси 228/22, оудивишь еси 13/17, оуклонишь еси 188/8, оукрашишь еси 307/14, оумишь еси 51/15, оумножишь еси 303/12, умрътвишь еси 38/26, оупразд/д/нишь еси 235/25—26, всаишь еси 169/26, оуспѣшь еси 158/24, оустави/л/ еси 253/5, встрашишь еси 15/3, оустроишь еси 396/20, оутвърдишь еси 341/8, оутоишь еси 10/22, оутѣшишь еси 178/1, оутасни/л/ еси 432/23—24, ходишь еси 5/6, вбачишь еси 79/19, вбновишь еси 303/7, вгоустишь еси 302/21—22, вжестить еси 188/8—9, вживи/л/ еси 285/26—27, вправдашь еси 44/12, всновашь еси 377/16, встѣшь еси 154/4—5, вставишь еси 251/18, вьствьтовашь еси 311/4—5, вѣвръгль еси 170/1, вѣвръзаль еси 13/19, вѣгнашь еси 432/25, вѣрѣшишь еси 8/15, вѣнѣшь еси 23/15, вѣцѣсти/л/ еси 383/25, вѣнстѣшь еси 290/13, вѣвишь еси 228/14; вѣмѣстила еси 254/25, вѣдела еси 246/10, вѣдола еси 312/7, вѣчела еси 157/18, вѣзавила еси 434/8—9, вѣмѣла еси 319/4, вѣспѣнила еси 266/12, вѣстосила еси 314/26, вѣсила еси 100/15, вѣнесла еси 432/11, вѣродила еси 341/20—21, вѣрѣвила еси 78/9, вѣркла еси 319/4, вѣродила еси 9/7, оудивила еси 185/8, вѣвила се еси 345/25—26.

Сви примери 3. л. јд. јесу: вѣз/д/вигль ест 14/24, вѣз/д/вигль ѣ 19/5, 9/21, 384/3, вѣсѣтил' ѣ 25/6, вѣзавила' ѣ 31/16, вѣзавил' ест 179/10, вѣказаль ѣ 35/19, вѣслалъ ѣ 52/8, 16, вѣслалъ ест 52/12, вѣзвѣличилъ ѣ 66/21, вѣсталъ ѣ 200/6, 234/25, вѣсталъ ѣ 287/23, вѣрѣстилъ ѣ 211/3, вѣгналъ ѣ 229/18—19, вѣспиталъ ѣ 232/3, вѣрѣвель ѣ 241/19, вѣмѣнилъ ѣ 252/11—12, 272/11—12, вѣвѣдилъ ѣ 302/8, вѣправи/л/ ѣ 330/24, вѣдалъ ѣ 371/21, оумножил' ѣ 374/10, вѣтвори' ѣ 375/11, вѣволи/л/ ѣ 381/13, вѣроцѣво ѣ 382/1, вѣводи/л/ 383/26, оупразд/д/нишь ѣ 447/23; вѣкрила ѣ 21/3.

У тексту се среће само једна потврда за 2. л. мн.: вѣтавини есте 155/9—10.

У наведеним облицима помоћног глагола у перфекту нема иновација. Партицип перфекта јавља се најчешће у јединини мушког рода, ређе у јединини женског рода и само једанпут у множини мушког рода. Код извесног броја глагола коренске инфинитивне врсте на консонант у партиципу се јавља секундарни полуглас, који се притом често и вокализује: вѣз/д/виг'ль еси 26/26, вѣвръзаль еси 201/26, вѣрѣ/д/рѣк'ль еси 26/8, 51/5, вѣз/д/вигаль еси 10/6, 12/12, вѣвръзаль еси 13/19, 244/15, 264/15, 304/1—2, 305/14, 350/4, вѣвръза/л/ еси 254/6, 274/6, 378/15, вѣзнеса' се еси 343/3—4. Напоредо се срећу и случајеви без секундарног полугласа: вѣз/д/вигль еси 10/23, 11/2, 12/18, 13/20—21, 14/25—26, 15/1, 15, 16/3, 20/10, 23/10, 26/13, 28/6, 18, 30/8, 288/19, 290/8, вѣз/д/вигль еси 14/4—5, 287/22, вѣздвигль еси 33/6, вѣвѣкль еси 12/21, вѣвръзаль еси 349/12, вѣтрѣкль еси 15/2, вѣркла еси 19/1, 27/4, 104/19, 141/2—3, 237/9, 296/14, 327/14, 399/4, 401/20, вѣкль еси 52/6, вѣкль еси 52/14—15, вѣк/л/ еси 412/23, вѣрѣкль еси 19/12, вѣль еси 22/8, 106/1, 231/20, 284/16, 302/23, 344/14, вѣль еси 36/13, вѣзвръгль еси 155/21—22, вѣвръгль еси 170/1, вѣвѣзнесль еси 292/20, 343/4, вѣзнесль еси 361/21, вѣвѣкль еси 432/22, вѣз/д/вигль ест 14/24, вѣз/д/вигл' ѣ 19/5, 9/21, 384/3. Код лексема изведених од глагола ити до вокализације примарног полугласа долази у следећим примерима: вѣшлашь еси

2/10, 23, 25/17, 29/6, 45/14, 110/24, 300/22, 302/12, 307/7, 404/4, *приша/л/* еси 58/6, 269/15—16, *приша/л/* еси 318/12, 360/24, 364/1. Без вокализације полугласа јесу: *прѣишьль* еси 330/8—9, 331/24, *прошьль* еси 11/5, *въшьль* еси 34/14, 41/26., *изшьль* еси 75/15, *изшьль* еси 331/3, *въшьль* еси 153/5, *съшьль* еси 201/20—21, *съшьль* еси 244/10, 264/10, *вънишьль* еси 180/13, *възьшьль* еси 221/18—19, 362/5, 426/3, *въшьль* еси 234/18, 315/4, *съшьль* еси 436/2.

6. ПЛУСКВАМПЕРФЕКТАТ. У *Цвейном тѣриоду* овај глаголски облик посведочен је само једанпут: *не вѣ пришьль* 234/21. Помоћни глагол налази се у имперфекту.

7. СЛОЖЕНИ ФУТУР. Примера сложених конструкција са футурским значењем веома је мало. Од помоћних глагола у презенту углавном се среће *ниѣти* (7 пута), врло ретко *хотѣти* (3 пута), а само једанпут *начети*. Сви примери јесу: 1. л. јд. *не има/м/ пости/д/ети се* 66/5, *имаь* *глати* 73/24—25; 2. л. јд. *хощешы гавити се* 70/10; 3. л. јд. *не имать разъснети* 51/6, 6—7, *глати имать* 74/1—2, *имать възети* 375/6; 1. л. мн. *ходити начнемь* 196/1; 2. л. мн. *крѣстити се имате* 211/4, *хощете дати* 78/13, 87/14—15.

8. ИМПЕРАТИВ. У императиву тематских глагола нема иновација у погледу наставака. Основа се у свим случајевима чува, изузев у неколико усамљених примера: *ѡреѣѣте* 112/21, *теѣѣте* 200/19—20, 291/24, *прѣтеѣте* 309/4—5.

Атематски глаголи чувају старословенску форму 2. л. јд. Сви примери јесу: *вижд/д/ь* 38/11, 166/2, 181/2, 188/2, 203/24, 218/23, 224/24, 225/19, 246/2, 266/2, 334/6, 410/6, *виждь* 121/7, *дажд/д/ь* 45/5, 180/15, 316/15, 333/3, *дъжд/д/ь* 193/25, 240/19, 290/9, 16, 307/12, 318/16, 26, 332/3, 333/8, 18, 395/5, 410/19, 413/7, 434/7, *не прѣдажд/д/ь* 137/18, 193/5, *не прѣдъжд/д/ь* 260/6, *подажд/д/ь* 162/7, 231/13, 336/14, *подъжд/д/ь* 240/9, 252/16, 272/16, 318/21, 331/11, 345/19, 348/13, 384/6, 407/7, 411/7, 412/13—14, 416/19—20, 427/17, 438/17, *възд/д/ь* 413/1, *проповѣжд/д/ь* 170/18, 225/22, *повѣжд/д/ь* 168/26. Код глагола *быти* само једанпут је посведочен старији облик за 3. л. јд. *вѣди* 137/21.

Двојина је ретко присутна. Сви примери јесу: *послѣдѣнта* 30/19—20, 42/12, *ръѣѣта* 30/30, 197/6—7, 22 (2. л. дв.).

9. ПОТЕНЦИЈАЛ. Овај глаголски начин се у тексту среће у малом броју примера: 1. л. јд. *рекаль быхь* 68/23, *не бы/х/ пришьль* и *глать* 72/23, *не бы/х/ сътвори/л/* 72/26, *не прѣдань бы/х/ быль* 88/12, *не прѣдань бы/х/ быль* 134/3—4, *не прѣель бы/х/* 163/10—11; 3. л. јд. *ви виль* 9/19, *не ви върьль* 9/20, *ви быль* 20/2—3, 26/23, 33/23, *не ви оумр'ль* 20/4, *не ви оумр'ль* 26/23, 33/23, *любил' ви* 72/16, *не ви быль* 87/24, 274/19, *было ви* 88/11, 134/2, *не ви ви/л/* 133/17—18, *ви видѣла* 333/17, *ви просила* 333/18—19, *дал' бы* 333/19; 1. л. мн. *не вихъмь прѣдали* 87/24, *не вихо/м/ прѣда/л/и* 133/18; 2. л. мн. *висте знаали* 69/7—8, *знали висте* 68/8, *бысте любили*

70/22—23, възрадовали се бысте 70/23, бысте были 72/15; 3. л. мн. не више имели 72/23—24, 73/1, по/д/визали се быже 88/11—12, 134/3.

Потенцијална је и следећа конструкција: како ви им оулоучити 279/18.

Од могућа два начина творбе потенцијала, *Цвейни ѿриод* бира млађи и уопштава га. Исту ситуацију показује и *Јеванђеље из Мркишине цркве*.¹⁰ Партицип перфекта нема иновација, осим вокализације секундарног полугласа у примеру *рекаль быхъ* 68/23.

10. ОПШТИ ОСВРТ. Грађа која је пред нама пружа следећу слику:

У презенту тематских глагола нови облици се не срећу. Доследно је изједначено 2. и 3. лице двојине. Атематски глаголи и глагол *имѣти* добијају редовно у 1. л. мн. наставак *-ми*. Само једанпут се јавља наставак *-ю*, и то код глагола *имѣти*. Утицајем народног говора може се сматрати и облик *идѣтъ*.

Асигматски аорист у *Цвейном ѿриоду* није посведочен. Старији сигматски аорист глагола са више типова аорисног грађења лексички је ограничен. У погледу наставака *-тъ* и *-тъ* у 3. л. јд. чува се старословенско стање. Редовно су присутне форме са новијим фонетским стањем (*-хъ*, *-шъ* уместо *-тъ*). Долази до једначења 2. и 3. лица двојине. Новији сигматски тип аориста је у тексту веома чест.

Имперфекат нема нових наставака. Контракција у основи се врши недоследно.

Перфекат је у овом тексту, као имперфекат, веома фреквентан. Нових облика нема, осим неколико случајева вокализације примарног и секундарног полугласа у партиципу.

Плусквамперфекат је забележен само на једном месту.

Императив не показује иновације, како у погледу наставака, тако ни у погледу основе.

Сложене футурске конструкције су у тексту изузетно ретке; преовлађује конструкција са глаголом *имѣти*.

Потенцијал је редак и редовно се гради на млађи начин, са помоћним глаголом у аористу.

Анализа показује да се два Мардаријева штампана дела (*Цвейни ѿриод* и *Јеванђеље из Мркишине цркве*) језички поклапају.¹¹ Посебно су занимљиве оне особине које се с правом могу сматрати нормираним српкословенским језичким цртама, и у којима се оба текста подударају:

1) наставак *-ми* у 1. л. мн. презента атематских глагола и глагола *имѣти*,

2) губљење асигматског аориста,

3) ширење облика новијег сигматског типа аориста,

¹⁰ Јасмина Грковић, исто, 36.

¹¹ Јасмина Грковић, исто, 36—37.

- 4) губљење аорисних облика са старијим фонетским стањем (тип *нскъ*),
- 5) губљење старије форме потенцијала са оптативним наставцима и редовна употреба облика где је помоћни глагол *быти* у аористу,
- 6) једначење 2. и 3. лица двојине у наставку (-та).

Утицај народног говора сведен је на неколико појединачних примера, што, између осталог, сведочи о томе да се приликом штампања посвећивала изузетна пажња и језику, односно поштовању изгледа чврсто постављене норме.

Емилија Миловановић

ПРИЛОГ ПОЗНАВАЊУ ЛЕКСИКЕ ЗЛАТИБОРА

Рађено под руководством
проф. др Драгољуба Пејровића

Дренова и Жељине су суседна села. Налазе се на источним обронцима планине Златибор, у сливу реке Каџушнице. Припадају општини Чајетина (Чајтина) од које су удаљена око тридесет километара. Макадамски пут који је „одвајкада” повезивао Титово Ужице са Новом Вароши, пролазио је мимо ових села. Оставши тако у периферном положају, одржавајући, углавном, пешачке везе са светом, ова села су дуго чувала аутентичност, како начина живота, тако и говора. Сачувала се свест о доласку и насељавању ових крајева. Легенде о хајдучима, јатацима, њиховом скривању и прогањању, поткрепљују теорију о бекству и жељи Жељинаца за слободом, миром, предахом. Дренова је била простор на коме се затекло много дреновине која је тако, трајно, окарактерисала ово село. И тако, најмлађи (којих је овде заиста мало јер становништво масовно силази у градове) представљају, отприлике, седму генерацију која стасавала у овим брдима.

Доласком струје (1972), а са њом и радија и телевизије у свакодневни живот, као и школе, додуше четвороразредне, источнохерцеговачки ијекавски потискује се екавским стандардом.

Овај говор углавном одговара говорима Љештанског и Горобилиња. Има четвороакценатски систем (∖ ∘ ∖ /) са извршеним новоштокавским акценатским преношењем и живим преношењем акцената на проклитику (три-сата, љ-шуму). Неакцентоване дужине се, углавном, чувају.

И овде је замена јата „најкомпликованија од свих штокавских замена овога гласа.” Углавном, *ǃ* > *ије*, *ије* (*ијѣвац*, *ждрѣјѣбе*, *снѣјѣ*), а *ǃ* је, *је* (*вјѣшар*, *ијѣа*). Када *ǃ* следе *ј*, *љ*, *о* < -л(-), овај глас даје икавски рефлекс (*сијашц*, *биљеја*, *видијѣ*). Гласовне групе: *иѣǃ* > *ће* (*ћѣрашц*), *дǃ* > *ђе* (*ћдѣр*), *љǃ* > *ље* (*љејѣа*). У додиру са *ǃ*, јотују се и сугласници *с*, *з* дајући *џ*, *џ* (*с'џме*, *иџдѣм*). У додиру лабијала са *ǃ*, долази до њиховог јотовања у гласоима седме врсте (*шрѣљѣши*, *жсѣљѣши*). Сонант *р* у додиру са *ǃ* > *ре* (*времеѣна*), *рј* (*кдрјѣн*, *јдрјѣши*), *рје*, где *је* изговара, готово као један глас (*иџрјѣва*). Сугласничке групе *св*, *цв* које претходе *ǃ*, губе *в*, а сугласници *с* и *ц* се јотују (*ћѣшѣс*, *сѣдок*). Сугласник *ц* се јотује дајући *ће* када претходи *ǃ* (*ћѣшѣца*, *ћѣѣшѣнѣ*).

Прелаз *-л(-)* у *о* не огледа се у придевима у којима финалном *-л* претходе вокали *е* или *а* (*дѣбел, округал*), док се ова промена у радном глаголомском придеву нормално одвија (*намазѡ, љзѡ*). Вокалске контракције финалних група *-ао > ѡ*, *-ео > ѡ*, редовна су појава (*намазѡ, љзѡ*). Редукције вокала и њихово губљење нису чести, јављају се у трпном придеву типа *љјан, бјѣн*, у другом лицу императива множине (*кујѣше, сѣћѣше*) и дативу, инструменталу и локативу множине именица средњег рода из некадашње сугласничке деклинације (*шеладма, љшладма*). Елизије типа *Д-идѣмо, Да-ми-но-дѡнесѣи*, редовна су појава. Сугласник *ј* може бити слабијег и јачег интензитета (*ѡбацѣја, јѡѣшѣ*).

Сугласник *х* је нестао (*ѣрѡ, сѣрѡ*), замењује се гласовима *к* и *ѣ* (*вѣѣк, бјѣју*), сугласник *ф* се замењује са *в* (*владѣша, вѣѣвер*). Глас *з*, може се чути у речи *брѡнза*. У презенту глагола моћи, *же > ре* (*мѡрѣшѣ*). Из префикса *од-*, *д* испада уколико реч на коју се додаје почиње сугласницима *з, с, ш, ѣ* (*озвѡнило, ѡ-сѣра, дѣшѣишѣ, ѡсѣчан*). Финална група *-сѣи*, губи *ш* (*крѣс, рѡс, наѣас*), а група *-вљ-* упрошћава се у *-љ-* (*ѡираљѡ, на-балѡ*). Палатализовање *к* испед *и* у *ѣ*, врши се и код властитих имена (*Жѣѣци, Мѣлѣници*).

Новоштокавско једначење множинских падежа извршено је уопштавањем наставка *-има* у дативу, инструменталу и локативу именица мушког и средњег рода и именица женског рода на сугласник (*ѣрадѡвѣма, сѣлѣма, кѡсѣѣма*). У истим падежима множине именица женског рода *-а* уопштен је наставак *-ама* (*жѣнама*), док се у именица средњег рода некадашње сугласничке промене уопштио наставак *-ма* (*љшладма, шѣладма*). У генитиву множине, поред наставка *-ѡ*, јавља се и *-ѣ*, углавном код именица женског рода са непостојаним *а* (*дѡскѣи, рѡчкѣи, мѡшкѣи*). Номинатив хипокористика властитих именица мушког рода има наставке *-о, -е* (*Лѣро, Рѡде*) а наставак у генитиву је *-а* (*Лѣра, Рѡда*). У инструменталу једине именица мушког и средњег рода, преовлађује наставак *-ом* (*кљѡчѡм, нѡжѡм*), чест је и инструментал оруђа с предлогом (*сјѣѣци с нѡжѡм*). Датив једине личних заменица има наставак *-е* (*мѣне, ѣѣбе, сѣбе*). Употреба краћих облика личних заменица с предлогом (*зѡ-мѣ, ѣ-ѣше*), као и енклитички облик *ви* у акузативу множине (*ѣѣшѡ-ви-јѣ*), обични су.

Инфинитив је увек са дужим наставком (*сѣћѣи, рѣзѡѣи*), али је обичнија употреба конструкције *да + ѣрезѣи*. Иначе, чешће се чује инфинитив несвршених од инфинитива свршених глагола. У редовној су употреби аорист, имперфекат, и приповедачки императив (он-ти *ѡѡбјеѣи*, Милић *наѣи* за-њим).

Честе су конструкције са посесивним генитивом (*Гѡдурѣћа ѣрѡбље, Смѣљанићѡ ѣѡ*), као и *ѣри + локаѣив* (*ѣри-зѣмљѣ*) и темпорални локатив (*о-Вѡскрсѣ*).

Префикс *ѡо* је врло фреквентан и служи за грађење аналитичког придевског облика који изражава присутност неке особине у одређеној мери и стоји између позитива и компаратива (*ѡо-рѣѡв ѣѡ-ѡлемѡ*). Аналогно овоме, јавља се и облик суперлатива са префиксом *ѡо* који значењски стоји између компаратива и суперлатива (*ѡѡнаѣѣрѣѣи, ѡѡнаѣѣрѣѣи*).

- амбуља -ē ж 1. ,јако дубока, велика и незграпна циганска торба.' 2. ,фиг. женска торба лоше израде, квалитета и изгледа'
 амбуљица -ē ж ,дем. од амбуља'
 аминовање -а с ,гл. им. од аминовати'
 аминовати -ујем ипф 1. ,благосиљати, поздрављати, одобравати' — Ма-јӑ, море тй-ш да-ћѣрѣш како-ти-је ћѣв, а-јӑ-ћу да сѣдѣм и-д-аминујем!' 2. ,захваљивати гостима који приказују прилоге'
 анеметљӑк -а м ,необуздано несташна особа, анатемњӑк' — Кѣ-ћети, жѣно, ѓвѣг анеметљӑка чувати, ѓвѣ у-трѣн ѓка направи нѣки зијан.'
 арлити -ѣм ипф ,густирати, уживати, проводити се'
 арш ѣн -ѣна м ,мера за дужину у облику лењира'
 астати -ам ипф ,брзо ићи, „грабити“ путем' — Јӑ, данас бѣлесна а-сѣтре на-вашир има-само д-аста.
 астѣл -ѣла м ,четвртаст сто са високим ногарима'
 ащиковати -ујем ипф ,волетати се, забављати се'
- баба -ē ж 1. ,стара жена, старица' 2. 'очева, мајчина мајка, тетка, стрина, ујна' 3. ,ташта'
 бабѣтина -ē ж пеј. од баба
 багаћела -ē ж 1. ,застарела, запуштена, бескорисна, безвредна ствар.' 2. ,згубидан, онај од којег нема никакве користи'
 багра -ē ж 1. ,прљавштина, нечистоћа' 2. ,духовно прљав човек, покварењӑк'
 бадањ -дња м ,део млина у облику цеви од издубеног стабла у који се углављује ципун'
 бајаги парт. ,несигурна тврдња, исказ сумњиве тачности' — Он-ти-је, бајаги, наки ѣак, ко-вѣли да-нѣшта учй.
 бајѣк -а м ,имагирано чудовиште којим се плаше деца'
 бака -ē ж ,баба одмила'
 баквица -ē ж ,мали наковањ на коме се откива коса'
 бакица -ē ж ,бака одмила'
 бакрӑч -ѣча м ,бакарни котао за кување на отвореном огњишту'
 бакуља -ē ж ,поткорни слој дрвета'
 балѣњати -ѣ(м) ипф ,падати дуго, ситно, непрестано (за кишу)'
 бѣлѣв -а -о адј. 1. ,слинав' 2. ,фиг. мали, зелен, недорастао'
 бѣлван -а м ,дебло, трупац'
 бѣле бѣла пл. т. ,слине'
 бѣлити -ѣм ипф ,слинити у дословном смислу'; изв.: ѣ-, за-, ѣз-, ѓ-'
 бѣљега -ē ж ,говеђи, коњски измет'
 баљѣгати -ам ипф ,причати о одвратним, мучним стварима' — Пушти, Бѣга-ти Милѣнка, напйло-се па-баљѣга!
 баљѣзгати -ам ипф ,в. баљѣгати'
 банӑк, бан̆ка м ,исечена, осушена цигла сложена у облику кућице са ложиштима за печење'
 банути -ѣм пф ,изненада, неочекивано се појавити, створити, указати.' — Дѣкѣн само нѣ-бану Илйја и-нѣ-рече: Враћѣј Бѣну ил-те-зӑклан!
 бања -ē ж ,извор топле воде за који се верује да има благотворну моћ'
 бапити -ѣм 1. ,пасти са треском, треснути' 2. ,ударити неког, треснути'
 барјактѣр -ѣра м ,човек који у сватовима носи барјак.'
 барут -а м ,митесер'
 бѣсамӑк -ѣмка м ,степеник'
 баскија -ē ж ,хоризонтална дрвена летва или тања греда на коју се могу стављати вертикалне'
 баскијица -ē ж дем. од баскија
 бӑта -ē ж ,врста мишоловке која се састоји из две дашчице постављене под општрим углом између којих се ставља мамац'

- баталити баталим пф 1. ,покварити, д смонтирати' 2. ,почети неки посао па оставити';
изв.: за-, раз-
- бастати -а(м) ипф ,имати навику, обичај, нарав' — Ма-јок, море, не-баста њему
да-се-побије него-га она Манојлџина нагна
- батален -а -о адј. 1. ,који је покварен, демонтиран' 2. ,размажено дете' 3. ,неверна
жена' 4. ,покварен човек, покварењак'
- баталјивати, баталјивам ипф према баталити
- баталјуга -е ж ,покварена, демонтирана ствар'
- батли адв. ,срећне руке' — Најбатлиј-би њ-бијо да-је-такџ.
- баџа -е ж ,отвор на крову за излажење дима и осветљавање тавана. (Један или два
шашовца су подигнута више од осталих, ограђени су и са предње стране имају
отвор у виду прозорчића)'
- баџча -е ж ,парцела обраста шљивама, шљивик; обично ограђен'
- бџз, бџа м ,коноплана тканина, двојично ткана'
- бџкрија -е ж ,пијанац'
- бџлај -аја м ,невоља, недаћа, несрећа' — Јџ белјаја, пџбише-се!
- бџензука -е ж ,наруквица'
- бџена -е ж ,малоумна особа'
- бџнавити се, бџнавим се ипф ,понашати се попут малог детета или малоумне особе''
— Штџ-с-тџ бџнавипш, Дрџгане, ош-дџ будџш бџен?
- бџнт -а м ,устава на потоку или реци којом се вода окреће према воденици'
- бџспаре, бџспара пл. т. 1. ,беспарни, наупотребиви делови одеће' 2. ,фиг. дроње,
крпе'
- бџстџљ -иља м ,кашасто јело од куваних шљива, послатица'
- бџџар -ара м ,мушкарац који се дотерује и слободније понаша према женама'
- бџчити се, бџчим се ипф ,раширит очи (од изненађења, страха, неизвесности)'
- бџшика -е ж ,врста колевке која стоји на поду, ослонац јој је овалног облика тако
да се љуља и то обично ногом. Поврх крајница налазе се танке облице испод
којих се провлачи повој, тако да се дете повија везивањем уз бешику'
- бџшњети -снџм ипф 1. ,бити љутит, бесан' 2. ,бити обесан' — Побџшњело-то, море,
младо, здраво, свџгај имџ, а-нишџта нџ-ради!
- бџшњџе -а с ,без цене, вредности, користи' — Прџђе-ми двџј дан у-бџшњџе!
- бијџс/ан -на -но адј. ,љутит, срдит'
- бијк, бијка м ,млад, неушкопљен во'
- бијковит -а -о адј. ,који је некастриран (за говече)'
- бијли-бијли-бијли! ,узвик за вабљење бипчади'
- бијлџ -а с ,део грабуља у који су усађени зупци'
- бијлег -а м 1. ,знак, обележје' 2. ,младеж'
- бијлега -е ж ,младеж'
- бијнија -е ж ,непокретни, дрвени део браве у облику кратког, тањег дирека са
једним проширењем на средини у којем се налази отвор у облику квадра кроз
који пролази кључаница'
- бијџце -а с ,беланце'
- бијџчуг -а м ,алка на улазним вратима' чијим се повлачењем ка себи врата затварају;
куцањем о врата, најављује се долазак'
- бијпче -та ,младунче џурке'
- бијркати -ам ипф 'пробирати, бирати'
- бијсаге, бијсага пл. т. ,две торбе од козине или коже (чешће) прикачене са једне
и друге стране седла'
- бијскати (се) бијштем ипф ,требити вашке из косе или пребирати по коси' — Штџ-
-се-то бијшгџц кџ-да-си ушљив?
- бијти, бијдџм ипф ,постојати, егзистирати'
- бијти, бијџм ипф ,батинати, тући, ударати'
- бијчкија -е ж ,затегнута столарска тестера у дрвеном раму'

- бја-бја! ,узвик за терање оваца'
- бјџати -џм ,бежањем се нечега спасити, решити, ослободити'
- бјџл -а м ,бели храст, *Quercus robur*'
- бјјџл, бијџла, бијџло адј. ,који је беле боје'
- бјџл/ац -ца м ,бели коњ'
- бјџлаче, бјџлача пл. т. ,кратке, беле вунене чарапе'
- бјџлијанка -џ ж ,врста крушке беличастог лица'
- бјџловина -џ ж ,дрво белог храста'
- бјџлошљива -џ ж ,врста шљиве, беличастог плода'
- бјџлуља -џ ж ,беличаста крава'
- бјџшати -џам ипф ,вещати'
- блџнтав -а -о адј. ,који је заостао у психичком развоју'
- блџнто -а м ,који је заостао у психичком развоју'
- блџнути -џм ипф ,гледати у празно, не схватати о чему се ради, шта се догађа'
- блџса -џ ж ,будала, луда'
- блџсав -а -о адј. ,луд, шашав'
- бљџвати, бљџјџм ипф ,повраћати'
- бџгаз -а м ,место на ком је засечена или није посађена жива ограда да би служило као пролаз'
- бџда -џ ж ,обућарска алатка за отварање рупа, са металним делом попут бодежа'
- бџдалица -џ ж ,ципела са високом петом'
- бџзболицџ адв. ,без икакве сметње, препреке, лако, нештедимице.' — Да-и-ја то-рџкок, мџгџ-би да-ти-прџчам џ-томе бџзболицџ.
- бџжијак -а м ,она стваралачка снага у Богу за коју се верује да постоји (обично у псовкама)
- бџквица -џ ж бот. ,*Plantago major*'
- болџцкати -џ(м) ипф ,осећати повремено једне те-исте, слабе болове'
- бџљети -лџ(м) ипф ,осећати бол'; изв.: за-, о-, из-, пре-.
- бџртица -џ ж ,украсна трака од сомота или сатена, пришива се обично на женске сукње'
- бџсиџк -а м бот. ,*Ocimum basilicum*'
- брџбџњ/ак -ка м ,овчији измет'
- брџв -а м ,грло ситне стоке'
- брџвче -та с дем. од брав
- брџдва -џ ж ,тесарска алатка са широким, кратким сечивом, повијеним у односу на дршку на десну страну, са отвором на средини за вађење ексера'
- брџле -а м 1. брат одмила' 2. ,девер'
- брџшњџв -а -о адј. ,који је умазан брашном'
- брашњџвити се, брашњџвим ипф ,мазати се, прљати се брашном'
- брџбати, брџбам ипф ,тумарати, претурати, тражити' — Само наџког џџвола брџба, џџс џ-кући, џџс џ-подруму, џџс џ-згради, прџтурџ џџјџлу кџћу и-окућницу а-сам Бџг знаџ кџг џџвола траџи.
- брџдило -а, с (горње и доње) су покретни делови натре у облику хоризонталних лајсни које су закачене на двема вертикалним и између којих је смештено брџдо'
- брџдо -а с 1. ,природно узвишење оштрије од брега.' 2. ,део натре у облику великог правоугаоног чешља којим се сабија уткана пређа'
- брџза -џ ж бот. ,*Betula verrucosa*'
- брџзџбраз/ан -на -но адј. ,који је без образа'
- брџзџбрџзлук -а м ,оно што је последица безобразног понашања или таквог односа некога према некоме или нечему.'
- брџзџбразниџк -а м ,који је без образа'
- брџзџбразница -џ ж ,која је без образа'
- брџч/ак -ка м ,клатно у звону'
- брџјџџг, брџџга м ,природно узвишење, облије од брџда, различите висине'
- брџшџчиџ -иџна м ,мали брег'

- брија́ч -áча м ,нож за бријање'
 брйса́ње -а с ,метење, чишћење метлом'
 бритва -ē ж ,нож лучног облика којем се после употребе сечиво враћа у корице'
 бркља́ица -ē ж ,справа за мешање качамака, попут оклагиге, само краћа'
 брлог -а м 1. ,отпаци сечења дрвета, ситнији од иверја' 2. ,неред, лом, запуштеност'
 брложити -им ипф ,фиг. правити неред, лом'
 брњи́ца -ē ж ,алка која се ставља свињама на њушку да не би могле да рију земљу'
 брњи́чити -им ипф ,ставити свињама брњицу'; изв.: о-
 бр́нзара -ē ж ,врста крушке'
 бр́нза -ē ж ,звон у облику заравњене купе од ливеног гвожђа са слободним клат-
 ном, носе га говеда'
 бр̀рка -ē ж ,срамота'
 бр̀кати (се) -ám ипф ,срамотити'; изв.: ò-, ìз-
 б̀дџак -а м 1. ,алатка за копање тврђег земљишта са трапезастим сечивом.' 2. ,фиг.
 глуп човек, глупак'
 б̀дџи́мка -ē ж ,врста слатке, суве јабуке са меснатом кором'
 б̀јад -и кол. бот. ,*Previdium aqvilinum* Kuhn'
 б̀к -а м ,јак, бучан пад речне воде'
 б̀карѣње -а с ,парење свиња'
 б̀квa -ē ж бот. ,*Fagus silvatica*'
 б̀љати -ám ипф ,ићи на коленима помажући се рукама (за децу која уче да ходају)'
 б̀љина -ē ж ,буба, инсект'
 б̀ника -ē ж бот. ,*Hyoscyamus niger*'
 б̀њак -áка м ,сметлиште'
 б̀рдел -а м ,запуштена, неуредна сиромашка кућа'
 б̀тум адв. ,скроз, сасвим, потпуно'
 б̀ћк̀риш -иша м ,лоше јело од доста састојака'
 б̀ца -ē ж ,дрвена посуда за воду од чамових дашчица, ваљкаста или у облику спљо-
 штеног ваљка. Опасана је металним шинама, ређе дрвеним. Са горње стране
 има два отвора: један за воду, други за ваздух. У таквим посудама вода се дуже
 чува у свежем стању'
 б̀ца -ē ж ,бучмаста, пуначка особа, обично девојчица'
 б̀чара -ē ж ,посуда од дотрајалих, разбијених буца, служи за исхрану свиња'
 б̀чук -а м ,дрвена посуда од савијеног дрвета са ручком са стране; служи као мерна
 јединица за жито, давање стоци хране и соли'
 б̀цџак -áка м 1. ,угао у старој кући (обично иза врата) у којем стоји прибор за чиш-
 ћење' 2. ,фиг. мрачно, запуштено место'
 б̀цаљ -áла м ,мршав, истрошен, остарео во'
 б̀ша -ē ж ,ситно, мршаво говече'
 бушѣм/ак -ка м ,рупица за дугме'
 б̀шина -ē ж ,закржљало грло стоке'

ва́бити, ва́бим ипф ,дозивати, мамити домаће животиње' — Штò-тò-ва́биш пй̀лад,
 сáд-иг на́рник?

ва́бнути -нѣм пф према вабити — Ва́бни-де́ пй̀лад да-иг-на́рним!

ва́гара -ē ж ,метална алатка, већа од ђускије, служи за вађење камена'

ва́здан адв. ,целог-целцатог дана'

ва́јда -ē ж ,корист'

ва́јкати се -ám ипф ,неубедљиво се жалити, тужити на неког или нешто'

ва́јта -ē ж ,својства наслеђена од родитеља (о човеку)'

ва́кй -ā -ò адј. ,овакав'

ва́кò адв. ,овако, на овај начин, овим поступком'

ва́ла -ē ж ,хвалисање, похваљивање, хвалисавост' — Е, òд-сй̀лне ва́ле нѣ-море чџек
 ла-дòспй̀ ни-да-сѣ̀дѣ.

- вãлити -ѝм ипф ,недостајати, фалити'
 вãларица -ѝ ж ,зајажена вода у коју се пушта тканина и под ударима двају дрвених
 ћекића исправља, ваља'
 вãмо адв. ,овамо'
 вантрзати, вантрзам ипф ,полудети, поблесавити'; изв.: по-
 вãрити, вãрим ипф ,кувати' изв.: уз-
 вãркати (се) -ãм ипф ,заваравати (се)'
 вãровати, вãрујем ипф ,поступати, односно не поступати на одређен начин из сује-
 верја или побожности' — Вãди тај-сир, нѝ-варујем јã дãнãс нѝшта!
 вãтрãл -ãља м ,метална лопатица за разгртање ватре и преносење жара, служи
 још и као ђубровник'
 вãшир -а м ,вашар, сабор'
 вѝгнути -ѝм пф ,мало, слабо, овлаш везати'
 ведрѝна -ѝ ж ,разведравање после кише или тмурног времена'
 вѝзати на-сусрет ,везати прекинуту нит основе као пертлу, само без машини'
 вѝж/ањ -ња м ,неколико биљака увезаних ужетом, травком; веза, везица'
 вѝњер -а м ,врста застакљене светилке у металном раму, која се може носити'
 вѝрбати -ãм ипф ,вребати'; изв.: у-
 верѝсија -ѝ ж ,купопродајни однос у коме се купљена роба плаћа касније'
 веретѝз/ан -на -но адј. ,који је слабе физичке конституције'
 вѝриге, вѝрѝга пл. т. ,метални ланац о који се качи брачак изнад огњишта'
 вѝрѝжница -ѝ ж ,мотка о коју се каче вериге'
 вѝсѝлник -а м ,човек коме се весеље, радост, срећа окрену наопако' — Ђѝ-је онãј
 вѝсѝлник што-му-пòбјеже млада?
 ветрѝушка -ѝ ж ,део ветрењаче који покреће ветар'
 виђен -а -о адј. ,угледан, љењен, познат, популаран човек — Бòгме, она-тѝ-је од
 Цмиљанића, тò-су-ти свѝ виђени људи.
 виђети, виђим ипф ,гледати, имати пред очима'; изв.: у-
 виђавица -ѝ ,падање снега с ветром'
 вијãрати -ãм ипф ,скитати, лутати, ићи без одређеног циља, као ношен ветром'
 вијãти, вијãм ипф ,одвајање зрна житарица од пљеве помоћу ветра; жито са гумна
 се баца у супротном правцу од онога којим ветар дува, па се пљева одваја на
 једну страну а жито на другу'
 вијãти -ѝ(м) ипф ,падати у крупним пахуљицама (за снег)'
 вијѝн/ац -ца м ,прстенасто уплетено цвеће или поврће'
 вијѝогуз -а м ,скитара, који иде само да му ноге виде пут'
 виљãш -а м ,животиња са роговима савијеним уназад'
 виње -на с ,орган у којем се на телу женки животиња које дају млеко ово сакупља'
 вињгла -ѝ ж ,метална алатка за проверу правог угла'
 вињага -ѝ ж ,специјално подигнута и разведена лоза испред куће'
 вир -а м ,место у реци на ком је вода спорија и дубља него иначе'
 вирãнга -ѝ ж ,завеса'
 витлѝти -ѝм ипф ,окретати нешто изнад главе или бацити тако да се у лету окреће'
 витò -ã с ,направа за премотавање пређе из канчела у клупчад; састоји се од четири
 крака на која се разупиње канчел и постоља на којем се ови краци окрећу'
 виц/ан -на -но адј. ,који је способан, надарен, обучен за обављање неког окрсла'
 вишѝна -ѝ ж ,већина, највећи број, претежно'
 вјѝђа -ѝ ж ,обрва'
 вјѝнчãница -ѝ ж ,грѝда на коју се опире настрѝница'
 вјѝт/ар -ра м ,ветар'
 вјѝтропѝрка -ѝ ж 1. ,део ветрењаче који се покреће дувањем ветра' 2. ,фиг. не-
 промишљена, будаласта женска особа'
 вјѝшт -а -о адј. ,способан, који „зна знање”'
 влãчег -а м ,дебели ланац који се везује за други клин на крчалу а који је закачен
 за терег који волови вуку'

- в^ла^ш/ац -ца м ,врста црног лука који се не главичи, већ из једног семена ниче пар струкова'
- в^дд^й-се ,парење говеда'
- в^дд^њика -ѐ ж ,безалкохолни напита^к од воћа и некалемљених јабука преливених водом који после одређеног стајања добија резак, кисео укус'
- в^дд^њица -ѐ ж ,остава за воду (посуде са водом) направљена од дрвета четвртастог облика, на ногарима, постављена испред куће'
- в^дђе адв. овед, на овом месту, у овом простору'
- в^дђица -ѐ ж ,везена шара на мушким чарапама'
- в^дза -ѐ ж ,равнокраки предмет од масивног дрвета са клином на углу око којег се намотава основа; воза стоји на супрот соја'
- в^дзати (се), в^дзам ипф ,ићи неким превозним средством'
- в^дјвода -ѐ м ,један од старешина у сватовима'
- в^до^лик^й -а -о адј. ,оволики, ове величине'
- в^до^личачк^й -а -о адј. ,в. волики'
- во^лйчк^й -а -о адј. ,в. волики'
- воск^дђетина -ѐ ж ,остатак при цеђењу воска'
- в^дт^ња^к -а м ,земљиште засађено воћкама'
- в^рџ, в^ра м ,врх, највише узвишење, највиша тачка'
- в^ра^н, -а^{на} -а^{но} адј. 1. ,који је црне, вроне боје' 2. ,фиг. модар од батина, удараца'
- в^ра^{на} -ѐ ж зоол. ,*Cornus cornix*'
- в^ранисати -щѐм ипф 1. ,бојити у црно' 2. ,бити, тући, батинати'
- в^ранити, в^ран^йм ипф ,в. в^ранисати'; изв.: о-в^ратило -а с ,део натре који се ставља у жљеб на тестивици који је држач вратила'
- в^ра^тница -ѐ ж ,града која стоји изнад два дирека у отвору за врата'
- в^ра^њ -а м ,дрвени чеп, затварач на бурету, буци или сл.'
- в^рг, в^рга м ,врста тикве са високим грлом, крушкастог облика'
- в^ређе^ти -д^йм ипф ,имати, поседовати одређену вредност'
- в^рѐло -а с ,природни извор пијаће воде'
- в^ретѐно -а с ,танана, специјално обрађена шипка за намотавање пређе'
- в^рѐћа -ѐ ж ,диак ткан од козје длаке'
- в^рѐћа^р -а м ,који прави вреће'
- в^ријежа -ѐ ж ,лоза тикве, краставца или сл.'
- в^рије^ме, в^рѐмѐна (не)в^рѐме'
- в^рљав -а -о адј. ,који је разрок'
- в^рљика -ѐ ж ,хоризонтална мотка у огради'
- в^рљокан -а м ,погрдно за врљавог човека'
- в^рнчаница -ѐ ж ,горњи део опанка'
- в^рс^нйк -йка м ,генерацијски припадник'
- в^рста -ѐ ж ,ред (кромпира, кукуруза или сл.) који обрађује један човек, при скупном раду'
- в^рсница -ѐ ж ,генерацијска припадница'
- в^рт, в^рта м ,повртњак'
- в^ртача -ѐ ж ,рупа мало веће површине из које је копана земља'
- в^рта^љ -а^{ља} м ,стаклена посуда са издуженим грлом, крушкастог облика, запремине четврт литра'
- в^ртлог -а м ,место у реци на ком се вода окреће у круг'
- в^руна -ѐ ж ,лећ која се зида од седре и специјалних земљаних посуда; стоји између куће и собе, ложиште је у кући и дим се враћа у исту просторију из које се ложи'
- в^рца -ѐ ж ,опанак лошег квалитета од овчије или свињске коже'
- в^рцање -а с ,парење мачака'
- в^ршцара -ѐ ж ,кошница за пчеле купастог облика од плетеног прућа, облепљена блатом'
- в^{уд}ѐница -ѐ ж ,млин'
- в^{уд}д^йје адв. ,овуда, овим путем, овамо'
- в^{ун}тара -ѐ ж ,особа обучена у широко, неприкладно одело'

- гагрица -ē ж зоол. ,сланинар Dermestes lardarius'
- газда -ē м 1. ,(богат) домаћин, поседник земље' 2. ,старшина куће' 3. ,човек којем газда предаје своју функцију за време славља у својој кући' — Ко бјанце газда на-Милојевом испраћају? — Ма, није он газде ни имо, но-сам, нако, потрчи вамо, потрчи тамо!
- газдовати -ујем ипф 1. ,бити, понашати се као газда.' 2. ,стицајем околности постати газда па газдовати'
- газдурина -ē м ,пеј. од газда'
- гај -а м ,ретка шума у којој има траве за испашу'
- гајде -й пл. т. ,дувачки, музички инструмент који се састоји из меха од козје коже цеви за надувавање меха, цеви са рупама за прсте и две или више неједнаких цеви са писковима'
- гајић -ића м ,мали гај'
- гамбуља -ē ж ,дете које је тек проходило па неспретно и несигурно корача'
- гамбуљати -ам ипф ,неспретно, несигурно корачати (за тек проходило дете)'
- гамизати -жѐм ипф ,пузати, врети (о инсектима)'
- гаореж -и ж ,болест која кукурузни клип претвори у црну, безобличну масу'
- гарбв -ова м ,гарав пас'
- гаруља -ē ж ,крава која има тамну, скоро црну длаку'
- гасара -ē ж ,флаша или слична лимена посуда, служи за чување петролеја у кући'
- гатање -а с ,гл. им. од гатати'
- гатати, гатам ипф ,прорицати будућност, судбину'
- гатка -ē ж ,резултат гатања'
- гѐљав -а -о адј. ,који је хром'
- гѐмйш -а м ,најнеквалитетнији део који остаје при селекцији воћа или сл.'
- гѐнтав -а -о адј. ,који се гента'
- гѐнтати (се) -ам ипф ,имати сувише одевних предмета на себи (због зимогрожљивости или да би се показала гардероба)'
- гига -ē ж ,љуљашка'
- гигати (се) гигам ипф ,љуљати се'
- гигашка -ē ж ,љуљашка'
- глават -а -о адј. ,који има велику главу'
- главица -ē ж 1. ,мала глава' 2. ,плод лука, купуса и сл.'
- главница -ē ж ,болест која пшенични клас претвори у црну безобличну масу'
- главничити се -й ипф ,добити болест главницу (за пшеницу)' изв.: о-главурда -ē ж пеј. од глава
- гладйшевина -ē ж бот. ,Ononis spinosa'
- глинуша -ē ж ,глина'
- глог, глога м бот. ,Crataegus'
- глогиње, глогиња пл. т. ,плодови глога'
- глоч -а м ,изражен, избачен стомак, трбух'
- гмизе -а пл. т. 1. ,сачма' 2. ,куглице уопште'
- гњѐздо -а с ,место на којем кокошке носе јаја'
- гњѐцав -а -о адј. ,који је изгубио или нема природну чврстину, аморфан и лепљив'
- гњѐчити -ѐчим ипф ,пасирати, прштити'; изв.: из-, на-, по-гњйо -йла -йло адј. ,који је почео да труне'
- говѐда, говѐда пл. т. ,краве, волови, телад, јунице'
- говнобаль -а м ,врста бубе-зунзаре која се појављује у сумрак и облеће око растиња и стоке'
- годити се -йм ипф ,уговорати купопродају, утврђивати цену' изв.: на-, по-годем -ѐма -ѐмо адј. 1. ,који је велики' 2. ,који је већи него што треба'
- голубйћ -ића м 1. ,дем. од голуб' 2. ,брат, девер (одмила)'
- голубли адв. ,који је голубије-плаво боје'
- голотйња -ē ж ,нагост'

- гòнити (се) -ѝм ипф 1. ,јурити се, терати' — Ваздџан-се гòнѝ пò-пољу, нѝ-стају.
 2. ,терати, приморавати, натеривати' — Кò-те гòнѝ, сѝди дò-сутре ако-мòреш!
 изв.: на-, са-, до-, од-, из-, раз-, пре-, у-
- горгѝна -ѝ ж бот. *Dahlia variabilis*
- гòтовити -ѝм ипф ,спремати, справљати јело'; изв.: с-, на-
- грѝа, грѝа м сг. т. ,пасуљ'
- грѝабеж -а м ,остатак при трпању сена који се скупља грабуљама'
- грабуље грабуља пл. т. ,дрвена алатка (ређе метална) са зупцима за сакупљање сена, жита или сл.'
- грѝађа -ѝ ж сг. т. ,материјал за градњу, јапија'
- грѝбача -ѝ ж ,леђа'
- грѝвель -а м ,стара истрошена ссоба'
- грѝвельчати -ѝм ипф ,тешко, споро, са напором корачати, ићи (попут грѝвельа)'
- грѝд/ан -на -но адј. ,ружан'
- грѝдѝрет -а м ,човек са урођеним физичким недостацима'
- грѝеда -ѝ ж ,дрво обрађено у облику квадра, веће дужине од дирека, увек у хоризонталном положају'
- грѝеделъ -а м ,дрвени део ралице на који је причвршћен раоник'
- грѝесло -а с ,дрвена лопата за мешање пекмеца'
- грѝкача -ѝ ж ,горка воћка'
- грѝмљети -ѝ(м) ипф 1. ,грмети' 2. ,викнути на неког' — Пѝ-ти-се òднѝд пòјѝви Мѝ-лѝнка па-кад-зѝгрмље нѝ-њиг, јѝ мѝшљѝк свѝ пòби! изв.: за-
- грѝеуќало -а с 1. ,дете које много плаче' 2. одрасла особа која кукумавчи, непрестано се на нешто жали, јадикује' — Нѝко пѝсто грѝеуќало, сам-кѝнѝ, не-сѝстаља!
 грѝеуќати -ѝучем ипф 1. ,плакати, кукати, досађивати плачем' (за дете)' 2. ,бити досадан пренемагањем као мало дете'
- грòровина -ѝ ж ,смољач зрна пасуља'
- грòта -ѝ ж ,поступак, став који би се по етичким, хришћанским нормама сматрао грешним; грехота'
- грѝда -ѝ ж ,тек направљен сир, одвијен из љедила, неисечен на кришке'
- грѝдњача -ѝ ж ,дрвена посуда са ногарима и малим отвором на средини или без ногара а сужена на једном крају да би се из љедила са усиреним млеком које се ставља у њу издвојила сурутка и отекла у други суд'
- грѝшѝава -ѝ ж ,јако млеко (обично овчије) које се приликом кувања згрудва'
- грѝшќѝње -а с ,гл. им. од *ѝрушќѝнѝ*'
- грѝшќѝти -ѝм ипф ,у равномерним размацама, истим интензитетом ударати, прилискати
- гѝба -ѝ ж 1. ,болест која у млечној фази кукурузни клип претвори у црну, безобличну масу' 2. ,оболео плод шљиве постаје издужен, беличаст, водњикав, безукусан и неупотребив'
- гѝбер -а м ,вунени покривач, четворно ткан'
- гѝбице -ѝца пл. т. ,усне (за човека, животиње)'
- гѝвно -а с ,место на ком се врше жиго'
- гѝда -ѝ ж хип. од свиња
- гѝдура -ѝ ж ,провалија, стрм неприступачан терен'
- гѝја -ѝ ж ,змија, животиња из породице *Ophidia*'
- гѝјурина -ѝ ж пеј. од гуја
- гѝќа -ѝ ж 1. ,израслина, жлезда' 2. ,шѝака неке аморфне супстанце' — Дѝјде-ми-гу јѝдну гѝќу каќѝмаќа па-д-ѝдѝм.
- гѝља -ѝ ж ,запуштена, неухрањена овца'
- гѝмбур -а м ,чорбасто јело од пшенице у зрну, кувано на млеку, зачињено кајмаком'
- гѝстѝрати, гѝстѝрам ипф ,уживати у нечему, умети предати се ужитку' — Їмѝ да-нѝкрѝвим кѝпу, зòвнѝм свѝраче и-гѝстѝрам до-прòсутре.
- гѝща -ѝ ж ,грло'
- гѝща -ѝ ж ,видљиво увећана штитна жлезда'
- гѝща -ѝ ж ,тиква у којој се носи вода'
- гѝшѝв -а -о адј. ,који има гѝщу'

- дâр -а ж ,поклон'
даривати, даривам ипф ,поклањати, давати поклоне'
даћа -ѐ м ,гозба у част покојника'
двјиска -ѐ ж ,овца која треба први пут да се ојагни'
двјшцица -ѐ ж ,двиска (од мила)'
двóјнице -йца пл. т. ,дупла свирала'
двóколица -ѐ ж ,запрежна кола за превоз терета на два точка'
двóрити -им ипф ,служити, угађати, слушати'
дѣбел -ѐла -ѐло адј ,који је угојен, велике дебљине'
дѣрати (се), дѣрем ипф 1. ,скидати кожу' 2. ,фиг. кукати, плакати, викати на сав глас' — Штѣ-с-то дѣрѣш ко-ѡдрѣн брав?
дѣрвати, дѣрвѣм ипф ,радити неуморно, напорно, и више од потребе'
дй/ћа! ,узвик за терање коња'
дйвизма -ѐ ср. т. бот. ,Verbascum thapsiforme Scharder'
дйвљака -ѐ ж ,некалемљена воћка, посебно дивља јабука'
дијѣлити дијѣлим ипф ,вршити поделу' изв.: по-, раз-, из-
дијѣлити се дијѣлимо се ипф ,извршити поделу породичног имања'
— Подијѣлише-ли-се Цѣвельићи? — Штѣ-су па-ймали да-се-дјѣле, ўзѣ свѣ Манојлѣтина и-тó-ти-је.
дијѣте ѣтета с ,дете'
диѡба -ѐ ж ,подела, деоба'
дйрек -а м 1. ,стуб на коме су учвршћена врата' 2. ,сваки вертикални стуб'
дириѣнцати -ѣм ипф ,претерано радити, нарочито за туђу корист'
дйсати -щѣм ипф ,непријатно мирисати'
доакати -ѣм пф ,доскочити, доћи главе'
дѡбаљати -ѣма ипф ,вршити набавку'
дѡддијати -ѣм пф ,досадити, дозлогрдити'
дѡђйн -а м ,досељеник'
дѡйити -йм ипф ,давати сису (детету, младунчету сисара)'
дѡкон -а -о адј. ,беспослен'
докоѡнати -ѣм ипф ,испуњавати време у доколици, бити докон'
— Бѡље-би било да-си-полѡжиѡ гѡведима, нѡ-да докоѡнѣш вође цйјѣли дѣн
докрајчити -йм пф ,завршити, окончати, привести крају'
докућити, докучйм пф ,дознати нешто тешким путем, на основу претпоставки и увијеног испитивања.' — Нйкѡко не-мѡгок да-докућим штѣ-је у-пйтѣњу: йл-ѡн њѡј нѣ-дѣ, ил ѡна нѣће?
дѡлав м ,остава у нѣвару испод дела где се меси хлеб, затвара се ,поклопцем од даске повлачењем (засуљавањем) по уграђеним жљѣбовима'
дѡлача -ѐ ж ,долинаца, удубљено место'
дѡље/дѡље адв. ,доле'
домйрити, домйрим пф ,довршити, окончати неки посаѡ.' — Домйри прво пѡле-ђину па-ѡндѣј запѡчињи скўтове.
дѡмчати се -ѣм пф ,дограбити, докопати се неког или нечег' — Сѣм кѡд-га-се ѡн дѡмчѣ, вйшѣ-му ни-Бѡг нѣ-поможе!
дѡпасти -днѣм пф ,уграбити прилику за нешто, доћи на кратко'
дѡсађивати -ђивам ипф ,бити досадан'
дѡспјѣвати, дѡспјѣвѣм ипф ,према дѡспјети'
дѡспјети -йм пф ,досићи, стићи, наћи, уграбити тренутак, прилику, време'
дѡћи дѡћем пф ,допутовати, приспѣти'
дѡцкан адв. 'касно' — Пѡжўри-де, Мйле, да-нѣ-будѣ дѡцкан.
дѡцнити -йм ипф ,каснити'; изв.: за-, о- — Нѣмѡј да-зѡдоцнйиц, Мйлавѣ, да-прѣ-лазйш прѣко водѣ по-мрѣку.
дѡщљѣк -ѣка м 1. ,човек који није староседелац' 2. ,зет који је дощаѡ на мираз'
дрѣбовати -ујѣм ипф ,обрађивати дрво на стругу'
дрѣве, дрѣва пл. т. ,изношени, дотрајали одевни предмети који су скоро изгубили употребну вредност'

- дрѐмѡв/ан -на -но адј. ,поспан, коме се спава'
 дрѐмнути -ѐм пф ,на кратко заспати, предахнути'
 дрѐњине, дрѐњина пл. т. ,плод дрена'
 дрѐж/ак -шца м ,на-дугом дрѐшкѹ' изр. ,нешто потенцијално постоји али је до његове реализације потребан ордеђени временски период'
 дрѐјѐм -а м ,поспаност, дремежљивост, осећај потребе за спавањем'
 дрѐјѐмати, дрѐјѐмам ипф ,бити поспан'
 дрѐјѐњ/ак -ка м ,стабло дрена'
 дрѐјѐшити, дрѐјѐшим ипф ,одвезивати'; изв: о-, раз-, из-
 дрѐкати -ѐм ипф ,дрѐхтати, трести се од хладноће, страха, старости'
 дрѐљати, дрѐљам ипф ,ситнити земљу дрѐљачом'
 дрѐљача -ѐ ж ,направа за дрѐљање земље'
 дрѐмнути -ѐм пф 1. ,уздрмати, задрмати' 2. ,урадити нешто из једног потеза, замаха."
 — Дрѐмни мѡре јѐдну, ѡва-ти-је од-лањскиг шљѐва.
 дрѐб -ѡба м ,утроба, црева'
 дрѐбити -ѐм ипф 1. ,ситнити, мрвити' 2. ,фиг. причати којѐцта, причати у празно'
 — Бѡга-ти, Рѡсо, не-дрѐби!
 дрѐтина -ѐ ж ,пеј. стара, истрошена, оронула особа'
 дрѐужица -ѐ ж ,нешто дебља и дужа направа од вретена, истог облика, служи за препредање већ испредене вуне, или за испредање дебље пређе него вретеном'
 дѹб/ак, дѹпка м ,направа за бебе, када се учѐ да стоје'
 дѹвѐн -ѐна м ,дуван (уопште)'
 дѹвѐнли адв. ,који је боје дувана'
 дѹвѐр -а м ,омалтерисани део зидова'
 дѹга -ѐ ж ,правоугаона дашчица, различите величине, служи за прављење каца, буца, чаброва и сл.'
 дѹлек -а м ,врста јестиве тикве'
 дѹљина -ѐ ж ,дужина'
 дѹмача -ѐ ж ,крашка јама чија је дубина непозната'
 дѹнда -ѐ ж ,дебела, здепаста, тешко покретна особа'
 дунклијѐ -јѐ -јѐ адј. ,који је тамније боје од ...'
 дѹпчити -ѐм ипф ,претерано дуго стајати без нарочите користи'

ђѐ/ђѐ адв. ,где'

ђѐбрати -ѐм ипф ,много, напорно радити (обично у 'туђу корист)'

ђѐва -ѐ ж ,девојка (одмила)'

ђѐвати ђѐвѐм ипф ,учинити нешто са нечим (оставити, склонити, преместити)'

— Кѹд-иг' вишѐ ђѐвѐш, жѐно, шѐо-ли-ђе-ти нѡликѐ пѡнаве?

ђѐвѐр -а м ,мужевљев брат'

ђѐвица -ѐ ж ,девојка од мила'

ђѐвовати, ђѐвујѐм ипф ,живети девојачки живот' — Мѡгла-јѐ да-ђѐвујѐ јѡш-двѐјѐ-три гѡдине.

ђѐвѡјка -ѐ ж ,млада женска особа стасала за улазак у друштвени живот'

ђѐвѡјчина -ѐ ж ,пеј. од ђѐвојка'

ђѐкад адв. ,понекад, каткад, с времена на време'

ђѐљка -ѐ ж ,метална алатка којом се равна чапак да би плоча што боље прилегла приликом поткивања коња, волова'

ђѐнути -ѐм пф према ђѐвати

ђѐрза -ѐ ж ,лонче за кување црне кафе'

ђѐрзѡнка -е ж ,четвртаста, дрвена кошница за пчеле'

ђѐтѐнце/ђѐтѐнце -та с дем. од дијете

ђѐтѐтина -ѐ ж ,пеј. од дијете'

ђѐтињати -ѐм ипф ,понашати се као дете'

ђѐтињѐ -ѐ -ѡ адј. ,који се односи на децу'

ђетолина -ē ж бот. ,Trifolium pratense'
 ђечурлија -е пл.т. пеј. од ђеца
 ђидо -а с ,момак, мушкарац који мисли да завређује све суперлативе, даса ,момчина'
 ђинђува -ē ж ,перла'
 ђōzǎv -а -о адј. ,трапав, прљав, неуредан, са свим истим телесним и психичким особинама'
 ђōzlāv -а -о адј. ,в. ђозгав'
 ђōzлуша -ē ж ,аљкава, неуредна, прљавна жена'
 ђувѐгија -ииē ж 1. ,младожења' 2. ,супруг'
 ђурђѐв/ак -ка м бот. ,Convallaria majalis'
 ђўтурē адв. ,све заједно, скупа, без мерења'

ђегдўр -а м ,здрава, нормална, способна а лења и бескорисна особа' — Мōре, кō-ће,
 жѐно, ймā оне ђегдўре пō-кући, никакe вāјде од-њйг нѐма, он-ти свѐ рāди сām.
 еглѐнисати -шѐм ипф ,распредати причу у доколици'
 ѐјс-ејс -нā-нā ,узвик за вабљење крава (говеда уопште)'
 ѐлда -е сг.т. ,хељда'
 ѐлебāк -а м ,в. егедур'

жāбице жāбйца пл.т. ,петљице на опанку у које се увлаче каишеви'
 жаврњати -ām ипф ,нешто јести, жвакати, ван оброка'
 жāлōс -ōсти ж 1. ,туга, жалост' 2. ,време у које се, због смртног случаја ожалошћени
 не појављују ни на каквим весељима нити се таква код њих одржавају' — Нѐће-
 ти, Обраде, нйко ђдā-њйг ни-дōћи, они-су-ти љўди у-жалости.
 жвāтати -āћѐм ипф ,жвакати'
 жћѐтна -ē адј. ,трудна жена'
 жѐна -ē ж 1. ,удата жена' 2. ,супруга'
 женѐтина -ē ж пеј. од жена
 жѐнскйѐ -а сг.т. ,женска чељад, женска деца, само жене' — Мōре, тāмо ђстало
 сāмо онō жѐнскйѐ, нѐма кō зā-шта да-се-ўвати.
 жентўрача -ē ж пеј. од жена
 жерāвли -а -о адј. ,који је жарке боје'
 жѐтица -ē ж ,млечна маса створена процесом сирења после сипања маје у млеко'
 жйвљети -йм ипф ,живети, бити жив'
 жйми/жйми парт. ,шалим се, није озбиљно, кобојаги'
 жйр -а м ,плод храста, букве, цера'
 жмйрāв -а -о адј. ,који често жмирка очима'
 жмāре -āрā пл.т. ,чварци'
 жњѐти -ѐм ипф ,жети'
 жўйица -ē ж ,удубљени део у дрвету у који се ослања испупчени део на доњем делу
 врата, капије од дрвета — примитивна шарка'
 жўјце -а с ,жуманце'
 жўрāв -а -о адј. ,закржљао, неразвијен, заостао у физичком развоју.' — Оно, жѐно,
 нѐшта жўрāво, нйје ђѐвђјке нй-виђело!
 жўтуља -ē ж ,крава жућкасте боје'
 жўћōв -ōва м ,жућкасти пас'

зāбат -а м ,троугласти продужетак зида између двају страна крова'
 забaгрѐнити -йм пф ,огрезнути у прљавштину, пијанство'
 забāгрети, забāгрйм пф ,в. забaгрѐнити'
 зāбаљати -ām ипф ,бити забаван'
 зāбентити -йм пф ,направити бент, скренути ток воде'

- забрáдити забрáдим пф ,везати мараму испод бrade'
 зáова -ē ж ,мужевљева сестра'
 зáвада -ē ж ,свађа; сукоб после којег људи више нису у пријатељском односу'
 зáвадити (се) -џм пф ,посвађати се, изазвати свађу'
 зáватати -џм ипф ,захватати, једном посудом узимати садржај из неке друге или нечег другог'
 зáвид/ан -на -но адј. ,који гаји завист, који је љубоморан на туђа добра'
 зáвиђети -дџм ипф ,бити завидан'
 зáвић -а м ,заовин син'
 зáвичина -ē ж ,заовина кћи'
 зáвџр/ањ -ња м ,метални клин помоћу кога се прикачује терет за воловски јарам, ради вуче'
 зађéвати (се) зађéвџм ипф ,провоцирати'
 зађевџца -ē ж ,провокације, подбадање'
 зађенути се -џм се пф ,закачити се , посвађати се'
 зађенути -џм пф 1. ,закачити, заденути, прикачити.' — Засвџрни и-зџ-појџс зџ-ђени! 2. ,фиг. убошти, пећнути, прикачити некоме неки надимак, шџлу, интригу.'
 — Заденуше му-га џни, дџбро, џмџ увџта да-му-пџђвајџ тџи-дџна.
 заелџћити -џлџћџм пф ,једним потезом окончати неку ствар, рашчистити неку ситуацију'
 зџзвати, зџзовџм пф ,дозвати, позвати'
 зџзџвати, зџзџвџм ипф ,позивати'
 зџзџбина -ē ж ,десни'
 зџјно адв. ,заједно'
 закџпати закџпџ(м) пф ,изгубити млеко (овце, козе, краве)'
 закџрало -а с ,који закера'
 закџрати, закџрџм ипф ,имати увек примедбу, бити вечито нечим незадовољан'
 — Бџга-ти, жџно, не-зџкџрај!
 закџвати, закџвџм ипф ,укуцавати, прикуцавати, закуцавати'
 зџкнџнути -џм пф ,не дати колико треба, умањити добит, резултат, поткрадати'
 закџчџти закџчџм пф 1. ,закачити, остварити неку везу закачивањем.' 2. ,докопати се нечега, ухватити неки део, закачити колико било'
 залџвадити -џм пф 1. ,не обрађивати земљу, пустити да израсте трава, коров, ли-вада.' 2. ,фиг. не размишљати, „пустити мозак на отаву' — Шџта-ђе џн да-ти-кџже, залџвадило тџ мџре дџвно.
 зџљегнути -џм пф ,ухватити се толико и толико (у купо-продајном односу)'
 замађи, замакнџм пф ,узмаћи, изгубити се из видног поља, из поља домашаја' — Јџ зџ-њџм, зџ-њџм док-нџ-замаче зџ-брдо те-нџ-могџк да-га-дџзовџм.
 зџмет/ан -на -но адј. ,сложен компликован, тежак'
 зџмицџти -чџм ипф ,према замађи'
 зџмлџта -ē ж ,приглупа особа која тера, „млати' по своме'
 занџмогнути -џм пф. ,разболети се'
 занџћити, занџћџм пф ,загазити дубоко у ноћ'
 зџџчитџти, зџџчџм пф 1. ,уочити, увидети' 2. ,бацити око на нешто, неког'
 зџпџдно адв. ,неприступачно сунцу'
 зџпер/ак -ка м ,мали изданак кукуруза из корена друге, веће стабљике'
 запџњача -ē ж ,мотка (део натре) која улази у отвор на вратилу и служи као коч-ница'
 запџђенути -џм пф ,започети нешто, намерно или спонтано у разговору'
 запџмџгџти -џмџжџм ипф ,кукати, плакати, дозивати, звати у помоћ'
 зџпџрџчка -ē ж ,додатак јелу од лука, туцане папирџке и брацна испрђен.џх на масти'
 зџпуштџти -џм пф ,не поклађати довољно пажње, бриге, или не радити довољно на нечему или око нечега'
 зџрађџвати -ђџђвџм ипф ,остваривати зараду, доходак'
 зарџчџти, зарџчџм пф ,заузети, употребити у одређену сврху тако да у друге не може да се користи' — Зџрџчила мџма свџ сџдове па-јџ усџк вџђе, нџмам џџ.

- засуљавати, засуљавā(м) ипф ,затварати пролазе у торовима, оборима, увлачењем, засуљавањем посебно направљеним деловима ограде'
- затарабити -џм пф ,провући мотку кроз биочуг на улазним вратима и њене крајеве закачити за дирек'
- затрāvити, затрāvџм пф 1. ,пустити да порасте трава.' 2. ,посенилити, излапети, заборавити.'
- затрапити -џм пф ,направити трап и ставити у њега поврће'
- заувар парт. ,вреди, исплати се'
- заўдарати -āм ипф ,осећати непријатан мирис јаког интензитета' — Заўдара ко-мрџина!
- зāсерити -џм пф ,припремити вуну, тек ошишану са оваца за прање на тај начин што се стави у већу посуду и налије водом у коју је додато мало пречишћеног пепела'
- збрџкати (се) -āм ипф 1. ,направити неко јело на брзину, ни од чега.' 2. ,наборати се (за лице, врат, руке)'
- збубџцати, збубџцāм пф ,урадити нешто на брзину тек да буде обављено'
- звијезда -џ ж 1. ,небеско тело које зрачи сопствену светлост' 2. ,сунце'
- звџно -а с ,метално звоно ваљкастог облика, при врху четвртасто са клатном у средини, носи га ован или овца предводница и означава кретање стада'
- згрāда -џ ж ,кућа за спавање, обично младих брачних парова, гостију'
- згўбити се -џм пф ,смучити се, задобити осећај мучнине'
- здўаћ -āна м ,човек који за живота није стекао ни имена, ни иметка, ни породицу'
- зџкуља -џ ж ,крава која је зеленкасто смеђе боје'
- зелџника -џ ж ,врста јабуке зеленкасте боје коре'
- зџљџв -џва м ,пас који је зеленкасто смеђе боје'
- зџмāјле адв. ,некад давно, у прошлости'
- зџре адв. ,врло мало, само мало, макар мало, имало (обично уз негацију) ни зрнца, ни капи ни мрве'
- зџпсти, зџбџм ипф 1. ,имати осећај хладноће' — Зџбў-ми нџге кџ-да-сам Јџвāнчина врснаца. 2. ,стрепети, бринутн' — Сџди тў и-нџ-мрџај никуд по-вакџм, ја нећу да-зџбџм цијџелу нџћ џџ-си-ти.
- зџт -а м ,сестрин, кћеркин муж'
- зџдати, зџдāм ипф ,градити, подизати грађевину.'
- зијāн -āна м ,штета'
- зијџвати, зијџвāм ипф 1. ,отворити широм уста да се удахне ваздух, од поспаности или у чуђењу.' 2. ,фиг. бити психички одсутан, незаинтересован или не схватати о чему се ради — Ку-то зијџваш, Страине пџкџјни, глај прџд-ноге.
- зијџвнџти, зијџвнџм пф 1. ,пф према зијџвати' 2. ,фиг. умрети'
- зитāнли -а -џ адј. ,који је маслинасто-зелене боје'
- злāтуља -џ ж ,крава која је изразито fine, жућкасте длаке'
- злāтић -а м 1. ,девер' 2. ,брат' (одмила)
- злџд/ан -на -но адј. ,зле, хуђе среће'
- злџдиња -џ ж ,зледна особа (породица, домаћинство)'
- зџб зџби сг. т. бот. ,Avena sativa'
- зџбāница -џ ж ,хлеб од овсеног брашна'
- зџбница -џ ж ,торба од козљине, служила најчџшће за давање зџби коњима'
- зџвљика -џ ж бот. ,Sambucus nigra'
- зџр адв. ,тешко, напорно, није по вољи, није лако' — Бјāше ми-зџр дā-се пџњџм. Изв.: пџ-зџр ,прилично тешко, прилично напорно'
- зџрт -а м ,прпа' — Бџга-ми, лињāрала-је кўд-је шћџла, ā сād зџрт, дџшџ гāзда па куд-џн кāже, тў-је.
- зрџа -џ ж ,овца која има пеге величине зрна (кукуруза, пасуља) по лицу'
- зўб/ац -пца м ,зуб на грабуљама, на дрљачи и сл.'
- зўбўн -ўна м ,мушки прслук'
- зўставити (се) -џм пф ,зауставити, обуставити, прекинути'

њвер -а м ,ситан отпадак при сечењу дрва'
 њвѣрје -а пл. т. ,ситни отпацци при сечењу дрвета'
 иглѣница -ѣ ж ,попут четкарице, само мања, служи за држање игала'
 избѣлучен -а -о адј. ,руком ишаран ћилим, серцада'
 избѣловати -ам ипф ,избављати, спасавати из невоље'
 избѣлити, избѣлим пф ,надградити извѣстан догађај тако да он добије комичан
 смисао' — Ма, какѣ бундожер, избѣлије Саво.
 извољевати ђљѣвѣм ипф 1. ,пф према изволити.' 2. ,измишљати, закерати, зановѣтати'
 изврѣнен -а -о адј. ,пробушен'
 изгрѣјевати, изгрѣјѣвѣ(м) ипф ,појављивати се, рађати се (за сунце)'
 издѣнати, издѣнем пф ,умрети, издахнути'
 изјѣловити се -ѣловѣ(м) пф 1. ,побацили (за краву, овцу, козу . . .), 2. ,фиг. про-
 пасти (за посао), оманути у плану, ишчекивању'
 изланути се -ѣм пф ,рећи више него што се хтело, смело'
 излацнути се -ѣм пф ,в. изланути'
 излокѣн -а -о адј. ,пут с којег је вода однела земљу па се за кишног времена стварају
 баре'
 измѣвати се, измѣвѣм се ипф ,умивати се, прати косу'
 измити се, измијѣм се пф ,према измивати се'
 изнѣлазити -ѣм пф ,налазити недостатке, мане, намишљати'
 изѣдити, изѣдим ипф излазити'
 изрушити -ѣм пф ,изгрдити, искритиковати, нацрнити'
 изударати -ѣм пф ,избѣгинати, избити'
 изумити, изумѣм пф ,измислити'
 ѣзѣлица -ѣ ж ,прождрљива особа'
 ѣзѣсти -дѣм пф ,појести'
 ѣзутре адв. ,ујутру'
 ѣжљегнути -ѣм пф ,изаћи'
 ѣксѣн -ѣна м ,људско биће уопште'
 ѣментовати -ујѣм ипф 1. ,поименице набрајати, наводити.' — Нѣ-могу сѣд да-ти
 свѣ иментујѣм. 2. ,изговорити праву реч ма колико то било ризично' — Море,
 да-ѣдѣш тѣ . . . па-ми-ѣментовѣ.
 ѣрѣм -ѣма м ,вунена простирака, гања од ћилима у функцији чаршава'
 ѣсе -та с ,део који при равноправној подели сваком припада'
 искѣсерити се -ѣм се ,насмејати се бучно, наметљиво, непристојно, непријатно'
 искѣсити се, ѣскѣсим се пф ,искезити се, направити гримасу'
 исколѣчити се исколѣчим се пф ,раширити очи, зинути од чуда'
 ископѣштити се, се -ѣпѣштим се пф ,наљутити се, надурити се, инатити у бесу, љуљњи
 повређености'
 ѣспизмити се -ѣм пф ,окомити се на неког'
 ѣспрѣва адв. ,на почетку, у прво време'
 ѣспресебина -ѣ ж ,предњи део одевног предмета'
 истрѣкати се, истрѣчем се пф ,истрчати се, нагрчати се'
 истрѣпсти, истрѣпим пф ,исцрпити, истрошити све резерве'
 ѣч адв. ,ништа, ни мало'
 ѣшчукати -ѣм пф ,куцањем нешто обликовати, изградити, урадити'

јѣ парт. ,потврдна реч'

јѣвѣр -а м бот. ,Acer pseudoplatanus'

јѣгмити се -ѣм се ипф ,грабити се, отимати се' — Јѣ, сѣд-се свѣ јѣгмѣ за-Миљѣнку
 кад Грѣзда доби нѣликѣ пѣре.; изв.: ѣ-

јѣгње -та с ,младунце овце'

јѣгњичѣр -м ,кошара за јагњад'

- kа̀ва -ē ж ,напитак од кафе или сличних сурогата'
 кавана -ē ж ,кафана, угоститељски објекат'
 кавга -ē ж ,жестока свађа, сукоб који се не завршава на речима'
 кавгаџија -е м ,који стално замеће кавгу'
 кавел -ēла -ēло адј. ,који је браон боје'
 кавџуша -ē ж ,животиња која је браон боје'
 ка̀де адв. ,када'
 ка̀дџа -ē ж 1. ,сомот, кадиџа' 2. ,брат, девер (одмила)'
 ка̀дионица -ē ж ,посуда за паљење тамјана'
 ка̀зан -а м ,метална посуда (најчешће од бакра) у којој се пече џџира (ракија)'
 ка̀зати, ка̀жџем пф ,рећи, исказати речима'
 ка̀зџвати ка̀зџџем ипф ,причати, приповедати'
 ка̀јаџи -а пл. т. 1. ,каџици за вођење коња при јахању или вожњи' 2. ,геодетска, кројачка пантљика за мерење дужине'
 ка̀јамаџка (ген. сг) ,дем. од каџмак'
 ка̀кџ -ā -ō проп. ,какав'
 ка̀ламуња -ē ж ,непоуздана особа, склона лажима, ситним преварама, оговарању'
 ка̀л/аџ -џа м ,рана, пролећна трава, још влажна'
 ка̀лкан -а м ,четвртасти отвор на таваници'
 ка̀ла̀в -а -о адј. ,који је окаљан, благљав'
 ка̀ла̀ти (се), ка̀ла̀м (се) ипф 1. ,ублатњавити, умазати блатом' — Јој, ка̀кџ-си ка̀ла̀в, бјежи-ми из-куће! 2. ,упрљати'
 ка̀котати -ћџ(м) ипф. ,оглашавати се (за кокошку која је снела јаје и тражи да јој се баџи храна)'
 ка̀меница -ē ж ,камен који стане у шаку, за бацање, гађање'
 ка̀меница -ē ж ,несрећница'
 ка̀на̀ва -е м ,канаџ, конопаџ'
 ка̀на̀вица -ē ж ,дем. од канава'
 ка̀на̀те -џа пл. т. ,дрвено корито на запрежним колима, направљено од дасака, служи за превоз терета'
 ка̀нџел -џла м / канџело -а с ,пређа мотана на матовило, скинута са њега и тако при-премљена за даљи рад'
 ка̀п/ак -ка м 1. ,дрвени поклопаџ' 2. ,горњи део казана за печење ракије где се кондензује пара' 3. ,спољна прозорска крила са пуним дрветом уместо стакла'
 ка̀палица -ē ж ,дрвена посуда у облику бурета са малим отвором на врху у који капље ракија испод казана'
 ка̀птџр -а м ,отвор у крову за одвод џма добијен тако што је део крова поди-гнут више од осталог'
 ка̀рли адв. ,тужан, жалостан, утучен'
 ка̀рлица -ē ж ,дугуљаст суд, издубен из дрвета у који се разлива прокувано млеко да би се на широкој површини хватао каџмак; има две ручке од којих је једна ужљебљена и низ њу се салива млеко да би на карлици остао само каџмак'
 ка̀сна̀ра -ē ж ,размотано, замрљено, лоше намотано предиво'
 ка̀стел адв ,само због неџет, посебно за нешто' — Богме-је она ка̀стел за-тџ долазила
 ка̀таруша -ē ж бот. ,Hypericum perforatum'
 ка̀џа -ē ж ,џабар велике запремине'
 ка̀џмак -а м ,јело од кукурузног брашна; када вода прокључа, засипа се брашном, пробуши мјешалицом на средини и кува око 20 минута, потом се добро измеша да се добије глатка, чврста маса'
 ка̀џмаџић -а м дем. од качамак'
 ка̀џара -ē ж ,дрвена зграда у којој се обично држи прибор за печење ракије'
 квџаџ/аџ -џа м ,квасаџ за тесто (од остатка старог теста)'
 квџџање -а с ,гл. им. од квџати'
 квџџати -џ(м) ипф ,оглашавати се (за квџку која лежи на јајима или која води пилиће за собом)'
 квџеш адв. ,стање малаксалости пред болест или константно лоше здравствено стање појединих особа'

- кѣзити се кѣзѣм се ипф ,ругати се, правити гримасе'
 кѣзлитѣ (се) -ѣм се ипф ,в. кезити'
 кѣнѣдѣв -а -о адј. ,безобразно заједљив, подсмешљив, непријатан'
 кѣнѣцара -ѣ ж ,непријатна, подругљива, подсмешљива, заједљива особа'
 кѣнѣцо -а м ,в. кенѣцара'
 кѣњѣкѣв -а -о адј. ,који је плачљив (обично за дете)'
 кѣсер -а м ,направа за сечење луча'
 кѣћѣв -а -о адј. ,в. кењѣв'
 кѣјѣк -а ,чворновато дрво, цепаница која не може да се исцепа, исече, обради'
 кѣјѣмет -а м ,јачко невреме праћено ветром и падавинама'
 кѣјѣка -ѣ ж ,плетеница, женска коса уплетена у плетеницу'
 кѣсел -а -о адј. 1. 'који је киселог укуса' 2. ,фиг. нерасположен'
 кисѣло мљеко 'млеко слично јогурту, укисељено ускислом сурутком'
 кисѣлица -ѣ ж ,киселица (за јело) Rumex'
 кисѣљача -ѣ ж ,врста киселе јабуке'
 кѣѣца -ѣ ж ,грозд'
 кишѣовина -ѣ ж ,време ситне, непрестане јесење кише'
 клѣгија -ѣ ж ,дугачко, ваљкасто, танко дрво за развијање теста'
 клѣда -ѣ ж ,дебло положено на замљу на којем се секу дрва'
 клѣс -а м ,део кукурузне стабљике који се налази на врху а личи на метлицу'
 клѣка -ѣ ж бот. ,Juniperus communis'
 клѣка -е ж ,клековача одмила'
 клѣковача -ѣ ж ,ракија са аромом клеке'
 клѣмпѣв -а -о адј. ,који има велике, повијене уши'
 клѣмпѣ -а м ,који има клемпаве уши'
 клѣнина -ѣ ж ,прво млеко после телѣња'
 клѣптало -а с ,метална плоча у функцији гонга'
 клѣк, клѣка м ,висока, шиљаста, неприступачна стена'
 клѣн клѣна м ,метални закивак, претеча ексера'
 клѣн/ац -ѣнца м ,метални укивак којим се причвршћује плоча за чапак'
 клѣпситѣ -ѣм ипф ,трчкарати, бити у локуру, обично због туђих послова и про-
 хтева' — Ђнѣ-га, ѡтклипсѣ сад у-Сирогѣјно. изв.: ѡд-
 клѣпсѣ -а с ,који је у сталнѣм покрету, трчкарању којекуда, коме је важно да се
 некуд креће'
 клѣѣче -та с ,предиво намотано у облику лопте, клупч '
 клѣѣшта клѣѣштѣ пл. т. ,метална алатка за сечење жице, вађење ексера или сл.'
 клѣѣштѣнца -ѣнца пл. т. дем. од клѣѣшта
 клѣѣштѣти се, клѣѣштѣм се 1. ,фиг. извући се из неке тешке ситуације' 2. ,фиг.
 показати зубе.' изв.: из-
 клѣѣкнути -ѣм пф ,заронити нешто у воду, нагло'
 клѣѣѣаница -ѣ ж ,дрвена полуга, специјално укљѣбљена са горње стране за улаз
 жичаног клѣѣѣа којим се клѣѣѣаница увлачи у отвор на бинији и тако закљѣѣ-
 ѣѣају врата'
 кѣѣвит -а -о адј. ,нормалан, обичан, као и сваки други'
 кѣѣвраг -а м ,место зарасло бујним, разноврсним растињем, коровом'
 кѣѣвратнѣк -а м ,каиш, ланац, конопац који се животињама везује око врата или
 им стално стоји на врату'
 кѣѣвѣа -ѣ ж ,копча на оделу'
 кѣѣзлина -ѣ сг. т. ,козја длака која се користи као и вуна, само за израду других
 предмета'
 кѣѣжара -ѣ ж ,врста јабуке са чврстом, дебелом кором'
 кѣѣжљѣ -ѣ -ѣ адј. ,козји'
 кѣѣжмура -ѣ ж ,кожа, кожни омотач воћа, поврћа (јабука, паприке, грожђа и сл.)
 кѣѣкѣш, кѣѣкоѣци ж ,кокошѣка'
 коѣѣшѣр -ѣра м ,просторија у којој ноћивају кокошке, обично изнад свиѣѣца'
 коѣѣкошѣнѣ/ац -ѣца м ,в кокошѣар'

- кòкӯруз, -ӯруза сг. т. бот. „Zea mays”
 кòблaне -а с, гл. именица од колати’
 кòблати, кòблaм ипф, ићи тамо-амо, бити на ногама.’ — Нисам-ја млада да-кòблaм
 по-цiо дaн тaмо-вaмо!
 кòблaч -aча м, хлеб који се прави за свечане прилике, од што финијег брашна са
 украсима од пресног теста’
 колaчaра -e ж, врста првене, лепе јабуке, налик колачу по облику’
 колaчкiћ -ића м 1. „лепиња” 2. „уштипак”
 колeника -e ж, направа дебла од дружице за намотавање основе која се даље снује’
 колeчкe адв. „на коленима”
 кòлиба -e ж, мања грађевина од брвана, четвртастог облика, покривена шиндром,
 служи за чување млека и млечних производа и прибора за њихово справљање;
 на удаљеном планинском пашњаку служи пастиру за спавање’
 колибaшица -e ж, мала, слабије опремљена и лошије саграђена колиба’
 колiпчина -e ж пеј. од колиба’
 кòличкi -a -ò проп. „в. колики”
 колiчкi -a -ò ад. „в. колики”
 колiчaчкi -a -ò проп. „в. колики”
 колòвршкa -e ж 1. „кружно кретање лаких предмета под дејством ветра” 2. „фиг.
 направити неред, лом, растоврзати”
 кòлyт -а м „кружна плоча којом се потискује сир или сл. (од дрвета је)’
 кòљиво -а с „кувано жито, заслађено, преливено вином, служи се за помен умрлим”
 кòљуштина -e ж „омотач зрна житарица”
 кòмина -e сг. т. „листови у које је увијен клип кукуруза”
 кòмуша -e сг. т. „в. комина”
 кòмити -им / комiшати -aм ипф „скидати листове са кукурузног клипа”
 комiшaње -а с, седељка на којој се комиша кукуруз за домаћина’
 комeндiјати -aм ипф „збијати шале, правити духовите досетке”
 кòмпiр -ира м бот. „Solanum tuberosum”
 кòноплa -e ж бот. „Cannabis sativa”
 кòрjен -а м 1. „оно што остане у земљи кад се одсече главица купуса” 2. „разгранати
 део биљке који црпе из земље воду и минералне састојке”
 кòмсити -им ипф „упорно наваљивати, молиги”
 кòншија -e м „сусед”
 кòнчити -им ипф „црвено обојеним вуненим концем, затегнутим између два обе-
 лежена места оцртати линију којом из дебла треба истесати брвно”
 кòпања -e ж „најпримитивнија посуда од издубеног дрвета”
 кòпачка -e ж „алатка са дрвеном дршком, попречним сечивом повијеним на краје-
 вима, служи за прављење већих посуда које се дубе из дрвета”
 копiлан -а м „мушко ванбрачно дете”
 копiле -та с „ванбрачно дете”
 копiлити (се), копiлим ипф „рађати ванбрачну децу” изв.: из-, о-, на-
 копiлaк -aка м „мушко ванбрачно дете”
 копiљуша -e ж 1. „жена која роди ванбрачно дете.” 2. „женско ванбрачно дете.”
 3. „крава која се отелила пре друге године”
 копòрaн -aна „кожни или чојани прслук извезен срмом, гајтанима или разнобојним
 концима”
 кòпривa -e ж бот. „Urtica dioica”
 кòрница -e ж „особа која прекорева, кори”
 кòрiс кòрiсти м „вајда, добит”
 кòрити -им ипф „критиковати, грдити, прекоревати” — За-шта-ме тò кòрiш
 мајка, кад-ништа нисам учиниò?
 кòрчити -и(м) ипф „превише упрести пређу тако да ова не може лако да се
 мота већ се упреда и увија”
 кòса -e ж 1. „алатка за кошење” 2. „власи” 3. „дуг, окомит брег који са обе стране
 одвајају дубоки потоци”

- кòсити кòсѝм ипф ,сећи косом'
 кòсѝште -а с ,дршка на којој је причвршћена коса'
 кòсѝѣр -а м ,метална алатка са повијеним сечивом за сечење и чишћње трновитог
 растиња'
 кòсѝник -а м ,греда која је постављена у косом положају од доње ивице крова ка
 спољашњем делу зида'
 кòстѝн -ина м ,сако'
 косу̀рина -ѣ сг. т. пеј. од коса (влáси)
 кòтáр -а м ,кружна ограда око сена'
 кòтарица -ѣ ж ,корпа'
 кòћа-кòћа-кòћа ,узвик за вабљење коза'
 кòчáњка / кòчáњика -ѣ ж ,остатак кукурузног клипа са ког су окруњена зрна,
 окомак'
 кòш -а м 1. ,корпа од прућа у облику купе, за риболов' 2. ,корпа у млину за зрна'
 кòшара -ѣ ж ,стаја за стоку од дрвета, покривена шиндром или папраћу'
 кошу̀љак -ка ж ,женска кошуља, обично са украсима, везом'
 кòшу̀љица -ѣ ж дем. од кошуља
 кра̀бљача -ѣ ж ,посуда направљена од дуга, са дршком и отвором на њој, за му-
 жу'
 кра̀јница -ѣ ж 1. ,страница у дрвеним креветима' 2. ,свака крајња даска у некој
 конструкцији'
 кра̀ста -ѣ ж ,мања, дуготрајнија рана изазвана инфекцијом'
 кра̀стáв -а -о ,који има крaste'
 кра̀став/ац -áвца м ,*Cucumis sativus*'
 кра̀хати -á(м) ипф ,бивати краћи, губити на дужини трајања' — Кра̀хá дáн.
 кр̀бљáв -а -о адј. ,који је несразмерне телесне грађе; мали а широк, са исту-
 реним стомаком и смешним изгледом'
 кр̀вав/ац -áвца ,врста ситне, испод коре црвене крушке'
 крѐја -ѣ ж ,врста шумске птице — креја'
 кр̀ечáна -ѣ ж ,четвртаста рупа у земљи, ископана за гашење креча'
 кр̀ештáв -а -о адј. ,који има крештав, промукао, непријатан глас'
 кр̀ештати -ѝм ипф ,пуштати неартикулисане гласове'
 кривáјица -ѣ ж ,део натре којим се повезују странице разбоја у горњем делу и тако
 учвршћују у конструкцију за рад, повијене у благом луку на горе ради комот-
 нијег приступа материјалу за ткање'
 кр̀јжуља -ѣ ж ,јегистер' (в.)
 кр̀кати, кр̀кáм ипф ,обилно, често халапљиво узимати храну'
 кр̀качѣ адв. ,на леђима (најчешће за дете)'
 кр̀качити -ѝм ипф ,товарити себи на леђа'
 кр̀кнути -нѣм ипф ,створити неки прасак, погодити циљ, звучно пустити гас из
 организма'
 кр̀лак, на-кр̀лак изр. ,на страну' — Já лѣгок на-кр̀лак, дò-зйда.
 кр̀м/ак -ка м ,одрасла свиња мушког пола, припремљена за тов, или већ утовљена'
 кр̀мача -ѣ ж ,прасица'
 кр̀мачити (се) -ѝм ипф ,прљати се попут свиње' изв.: за-, из-, у-
 кр̀ме -та с ,младунче, старије од прасета, млађе од свиње'
 крмеу̀кало -а с 1. ,плачљиво дете' 2. ,фиг. досадна особа која се стално пренемаже,
 кука, јадикује'
 крмеу̀кати -ѣу̀чѣм ипф 1. ,досадно плакати, цмиздрити (за дете)' 2. ,фиг. прене-
 магати се попут малог детета'
 кр̀њáв -а -о адј. ,који није читав, којем недостаје део (обично за обијено посуђе)'
 кр̀њити, кр̀њѝм ипф 1. ,одузети од целине' 2. ,обити суд'; изв.: о-
 кр̀њòрог -а м ,ован или јарац са сломљеним рогом'
 кр̀вина -ѣ ж ,кров од папрати, сламе, шаше или сл.'
 кр̀пáт -а сг. т. ,некорисне, дотрајале ствари, делови намештаја, неуредно постављени'
 кр̀пáтати -áм ипф ,бучно претурати, разбацивати разне ствари'

- кр̀пељ -а м ,овчија ваш, зоол. ,Ixodidae'
 к̀рс, к̀рста ,крст, верски симбол'
 к̀рстача -ѐ ж 1. ,крст на надгробном споменику' 2. ,предмет у облику крста'
 к̀рстина -ѐ ж 1. ,12—16 снопова жита сложених у облику крста тако да је класје окренуто једно према другом а последњи сноп се шири у облику капе и покрива зрнење' 2. ,два укрштена дрвета која се подмеђу под буре или сл.'
 к̀ртолити се -ићм се ипф ,мешкољати се (за дете, младунче)'
 к̀ру̀г -а м ,кружно обликована даска или састављена од више њих, када је потребан већи обим, која служи за покривање чаброва и сличних посуда'
 к̀ру̀жић -ића м ,подметач за вруће судове'
 к̀ру̀нити -џнїм ипф ,скидати зрна са кукурузног клипа'
 к̀ру̀па -ѐ ж ,гра̀д'
 к̀ру̀пе -а пл. т. ,зрнца гра̀да'
 к̀ру̀та -ѐ адј. ,жена у стадијуму трудноће који је видљив'
 к̀ру̀шка -ѐ ж бот. ,Rigus communis'
 к̀р̀чалó -а с ,део јарма који се састоји од две дрвене плоче, спојене међусобно дрвеним клиновима кроз две паралелне рупе за које се причврћује ланац са теретом за вучу'
 к̀р̀чати -ићм ипф ,хркати'
 к̀р̀чевина -ѐ ж ,место са којег је искрчено корење и пањеви'
 к̀р̀чити, к̀р̀чићм ипф 1. ,чистити пањеве и корење.' 2. ,фиг. поспремати' изв.: из-раз-
 к̀р̀шања -ѐ ж ,мањи предео делимично кршевит, а делимично плодан, за испашу и сл.'
 к̀р̀шељ/ак -ка м ,мали, мањи крш'
 к̀ўбе -та с ,украсни део на врху дрвеног крова куће; у облику мале куполе са заштитним дрвеним продужетком према горе, израђен од дрвета'
 к̀ўвати -ам ипф ,справљати кувањем' изв.: с-, за-, из-, на-, пре-, до-
 к̀ўвер -а м ,дрвени сандук за одећу и девојачку спрему'
 к̀ўга -ѐ ж 1. ,болест' 2. ,напаст попут куге'
 к̀ўде адв ,где, куда'
 к̀ўђеља -ѐ ж ,влакно уређене вуне које се ставља на преслицу и од њега испреда пређа'
 к̀ўја -ѐ ж 1. ,женка пса' 2. ,погрдно за жену лошег морала'
 к̀ўјтара -ѐ ж ,женска особа која скита, носи аброве, оговара, лаже'
 к̀ўка -ѐ ж ,метална закачка, којом се осигурава затварање врата са спољне стране увлачењем куге кроз петљу учвршћену на диреку поред врата'
 к̀ўкати -ам ипф 1. ,нарицати за умрлим' 2. ,жалити се на неког' — К̀ўка на-свијег. изв.: за-, из-, про-, на-
 к̀ўкач -а́ча м / к̀ўкача -ѐ ж ,метална щипка са куком на врху, служи за разгртање жара, закачивање предмета који се због топлоте не могу хватати голом руком (црепуља нпр.) и за чупање сена из подине'
 к̀ўкољ -а м бот. ,Agrostemma githago'
 к̀ўкурујек -а м бот. ,Helleborus viridis'
 к̀ўлача -ѐ ж ,сместај за стоку на удаљеном пашњаку у облику шатора, од прућа, покривена кровином, обично за једногодишњу употребу'
 к̀ўм -а м ,особа која одређује име детету и држи га за време крштења'
 к̀ўма -ѐ ж 1. 'в. кум' 2. ,кумова жена'
 к̀ўмбара -ѐ ж ,згуснута водена пара'
 к̀ўмити, к̀ўмићм ипф 1. ,називати неког кумом' 2. ,фиг. молити, преклињати.' — К̀ўмим-те Бџгом, однеси-ми овџ Анђелку!
 к̀ўмче -та с ,кумово дете'
 к̀ўмица -ѐ ж ,женско кумче'
 к̀ўмсал -а сг. т. ,песак (обично онај који се вади из земље)'
 к̀ўпина -ѐ ж бот. ,Rubus fruticosus'
 куп̀оран -ана м ,в. копоран'
 к̀ўпус, к̀ўпуса м бот. ,Brassica oleracea capitata'

кӯрѣж/ан -на -но адј. ,одважан, смео, храбар'
 курвѣждија -ѣ ж пеј. од курва
 кӯрјѣк -а м зоол. ,Canis lupus'
 кӯрјук -а м ,курје око'
 куртѣлисати се -щѣм се пф ,искобељати се, ослободити се беде, скинути терет с врата'
 кӯс кӯса кӯсо адј. ,који је без репа'
 кӯтати -ѣм ипф ,шћућурити се у неком углу, не радити (од старости, болести, туге)'
 кӯтлѣча -ѣ ж ,уски отвор испод млинског коша кроз који зрнење упада у отвор на горњем камену' 2. ,велика кашика у облику полулопте за хватање веће количине хране'
 кӯтѣ -а с ,лонче од дрвених дужица опасано металним шинама, запремине до 1. литар, служи за хватање воде'
 кӯћа -ѣ ж 1. ,зграда за становање' 2. ,део куће — просторија са огњиштем за дневни боравак (соба и кућа — две просторије под истим кровом)'
 кӯћар -а м ,покретна пастирска кућица, ниска, од дасака, на постољу сличном сан-кама, може се превозити запрегом клизањем. Служи искључиво за спавање'
 кӯћара -ѣ ж ,примитивна кућица за боравак покривена сламом или кровином, лемезовима заштићена од ветра'
 кӯћѣв/ан -на -но адј. ,који је привржен кући, породичном огњишту и раду којим би поправио своје имовно стање и углед'
 кӯћити -ѣм ипф ,стварати породична добра'
 кӯчѣње -а с ,парење паса'
 кӯчница -ѣ ж ,место на којем се окуцила кучка'
 кӯшѣк -ѣка м ,жлеб урезан у дугама у који се увлаче ивице дна'
 кӯшати -ѣм ипф ,провоцирати са циљем да се потврди одређена сумња'

лабѣв -а -о адј. 1. ,који нема велику, потребну чврстину, јачину, залегнутост.' 2. ,несигурно, на стакленим ногама'
 лабѣвити, лабѣвим ипф ,доводити у лабав положај, стање'; изв.: о-, из-лабѣвљење -а с гл. именица од лабавити
 лавеж -а м ,оглашавање, лајање пса'
 лагати, лагѣм ипф ,намерно, свесно говорити неистину'
 лагѣмача -ѣ ,шестоугласта челична шипка која се забија у стену да би се направила рупа за убацивање динамита'
 лад -а м ,хлад, сенка, кладовина'
 ладити, ладѣм ипф ,чинити хладним, ладити'
 ладѣвина -ѣ ж 1. ,место у сенци, у хладу' 2. ,део дана у којем је сунце већ зашло' 3. ,мър, пландовање, уживање'
 ладѣлѣж -а м бот. ,Convolvulus sepium'
 лѣз -а м ,пропланак'
 лѣж -и ж ,неистина'
 лѣжигѣне -ѣѣ пл. т. ,дсчје панталонике са прорезом на туру'
 лѣжѣвина -ѣ пеј. од лажов
 лѣжара -ѣ ж ,особа која лаже'
 лѣжѣрчина -ѣ ж пеј. од лажара
 лѣжурѣтина -ѣ ж пеј. од лажура
 лѣжѣв -ѣва м ,лажов, онај који лаже'
 лѣјѣв -а -о адј. ,који много прича не размишљајући о могућим последицама'
 лѣјѣлица -ѣ ж ,лајава особа'
 ѣјати -ѣм и пф. 1. ,оглашавати се лажом' 2. ,фиг. уједати ко пас (речима), вређати'
 — Ја-пѣсте Живчѣтинѣ, лѣј, лѣј, лѣј на-пѣкѣјног Мѣнѣјла, ѣчи да-му-ѣзвѣдѣ . . .
 лѣкомица -ѣ ж ,дрвено корито кроз које вода из јаза, уставе, пада на млинско коло и покреће млин'
 лѣмпек -а м ,инсталација за печење ракије'

- ла̄н, ла̄на м бот. ‚Linum usitatissimum’
ла̄ни адв. ‚прошле године’
ла̄нути -ѐм пф према лајати
ла̄њскѝ -а̄ -ѝ адј. ‚прошлогодишњи’
ла̄павица -ѐ сг. т. ‚кишца са снегом’
ла̄гована (сукња) са исфалтаним карнером’
ла̄говати -јѐм ипф ‚фалтати’
ла̄мез -а м, дрвене мотке привезане за врх розге, висе низ сено и штите га од ветра’
ла̄мезање -а с ‚везивање лемезова за розгу’
ла̄мезати -а̄м ипф 1. ‚везивати лемезе’ 2. ‚бити, батинати, тући’
ла̄меџе -а̄ coll. ‚лемезати’
ла̄е̄йр -ира м ‚алатка за повлачење правих линија’
ла̄е̄йрица -ѐ ж ‚лептир, инсекат из породице Lepidoptera’
ла̄е̄йрица -ѐ ж ‚опна, мембрана’
ла̄џа -ѐ ж ‚дрвена лајсна, тања од даске’
ла̄џети -тѝм ипф ‚кретати се кроз ваздушни простор помоћу крила, летети.’ изв.:
по-, од-, у-, за-, из-, пре-, с-, про-
ла̄јуре, ла̄јура пл. т. ‚превозно средство које уместо точкова има даске при врху
повијене као скије, служи за превоз по каменитом терену’
ла̄зање -а с ‚гл. именица од лизати’
ла̄зуцкати -а̄м ипф ‚мало, ређе лизати’
ла̄ја -ѐ ж 1. ‚лисица’ 2. ‚један ред, леја поврћа, цвећа.’ — Ама, жѐно, да-посијѐм
двѐ лије лџка па-ми заувѐр!
ла̄ја̄ћ ла̄ја̄ћа м ‚муџјак лисице’
ла̄јџати, ла̄јџѐм ипф према лећи
ла̄јѐн, ла̄јѐна, ла̄јѐно адј. ‚који не воли да ради, избегава рад.’
ла̄јѐп, ла̄јѐпа, ла̄јѐпо адј. ‚леп’
ла̄јѐпити, (се) ла̄јѐпѝм (се) ипф ‚састављати на бази сила кожезије или лепком.’
изв.: за-, при-, од-, у-, на-, до-, с-
ла̄јка -ѐ ж ‚танки, поткорни слој дрвета који се користи у функцији конопца’
ла̄јка -ѐ ж 1. ‚мајка’ 2. ‚свекрва’, 3. ‚баба’ (одмила)
ла̄јла -ѐ ж 1. ‚мајка, свекрва одмила’ 2. ‚ствар, место, истањено до кидана’
ла̄јгара -ѐ ж ‚скитара, луњара’
ла̄јгарати -а̄м ипф ‚скитати, лутати, луњати’
ла̄јцура -ѐ ж бот. ‚Gentiana lutea’
ла̄њара -ѐ ж ‚в. лингара’
ла̄њарати -а̄м ипф ‚в. лингарати’
ла̄њати, ла̄ња̄м ипф ‚в. лингарати’
ла̄ја -ѐ ж бот. ‚Tilia europaea’
ла̄пса̄ница -ѐ ж ‚погр. особа којој је „душа у носу”, која се једва креће по земљи’
ла̄псара -ѐ ж ‚в. липсаница’
ла̄псати -шѐм пф 1. ‚умрети (за животињу)’ 2. ‚погр. за људску смрт’
ла̄пса̄ћ -а̄ћа м ‚в. липсаница’
ла̄псо -а м ‚в. липсаница’
ла̄тање -а с мед. ‚Diarrhoea’
ла̄тати, ла̄та̄м ипф ‚имати пролив’ изв.: у-
ла̄тица -ѐ ж ‚висока, неприступачна стена стрмих, окомитих страна’
ла̄џити -чим ипф ‚наликovati, личити на...’ изв.: на-
ла̄џџште -а с ‚место на ком се пали ватра (у оквиру некакве пећи, на огњишту или
у пољу)’
ла̄џкати, ла̄џѐм ипф 1. ‚пити (за животиње)’ 2. ‚напијати се, пити без мере (за чо-
века)’
ла̄ква -ѐ ж ‚бара’
ла̄бла -е м ‚неваљалац’
ла̄пѐр -а̄ра м ‚округла, дрвена плоча са дршном, служи за обликовање хлеба и став-
љање на црепуљу или огњиште’

лопа̀рица -ѐ ж ,дрвена лопатица која стоји у наћвару и служи за хватање брашна'
 лóтре -и пл. т. ,дрвена решетка која се ставља на кола да би се добила већа површина
 за превоз сена, сламе или сл.'

ло̀ћикāв -а -о адј. ,који је неотпоран, слаб, мекушац'
 ло̀ћко адв. ,слабо, неквалитетно, несигурно'
 ло́чка -е ж 1. ,течност коју пију животиње' 2. ,лоще јело'
 лу̀бина -ѐ ж ,заклан, одран брав којем је извађена утроба и одсечени екстремитети'
 лу̀г, лу̀га м ,пепео'
 лу̀д, лу̀да, лу̀до адј. ,блесав, померен памећу'
 лу̀довати, лу̀дујем ипф ,живети без размишљања, без осврта на ризик, последице'
 лу̀дирати се, лу̀дирам се ипф ,блесавити се'
 лу̀дуља -ѐ ж пеј. од луда
 лу̀дорија -ѐ ж ,последица нечијег лудовања'
 лу̀жāв -а -о адј. ,који је умрљан лугом'
 лу̀жење -а гл. им. од лужити
 лу̀жити, лу̀жим ипф ,прати рубље у најситнијем пепелу раствореном у води'
 лу̀к бйјели бот. ,Allium sativum'
 лу̀ка -ѐ ж ,заравњена, плодна површина поред реке'
 лу̀кāв -а -о адј ,који је себичан, циција'
 лу̀к/ац -ца м ,дем. од лук'
 лу̀ковина -ѐ ж ,танки омотач плода лука'
 лу̀ла -ѐ ж 1. ,мала дрвена направа у коју се ставља дуван и из ње пуши.' 2. ,цев
 кроз коју пролази алкохолна пара'
 лу̀лити -им ипф 1. ,пушити на лулу' 2. ,фиг. држати прст у устима (за децу)'
 лу̀цѐрка -ѐ ж бот. ,Medicago sativa'
 лу̀ч, лу̀ча м ,ситно исецкано дрво специјалног бора, служи за потпалу и осветљавање
 просторија попут бакље'
 лу̀ч/ац -ца м ,(део бешике) ослонац од савијеног дрвета у облику лука преко којег
 се ставља покривач и штити бебу од директног додира са њим'
 лу̀чити, лу̀чим ипф 1. ,одвајати јагње од овце' 2. ,одвојити овце из заједничког
 стада'
 лу̀чица -ѐ ж ,мала лука'
 лу̀чка (ген. ср.) дем. од лук

љѐб -а м ,хлеб од кукурузног брашна'
 љѐб/ац -ца м дем. од хлеб
 љѐв/ак -ка м ,левак'
 љѐпота -ѐ ж 1. ,лепота' 2. ,лепо време'
 љѐсе, љѐса пл. т. ,дрвена решетка за сушење воћа или сл.'
 љѐска -е ж бот. ,Corylus avellana'
 љйљчити -им ипф ,сено из откоса скупити у мање гомиле да би се лакше стрпао
 навиљак'
 љу̀та -е ж ,ракија препеченица'
 љу̀щче -та с ,мало дете'

ма̀в ма̀ва ма̀во адј. ,који је светло плаве боје са дозом тиркизног'
 ма̀дљица -ѐ ж ,младица која се ставља на воћку која се калеми'
 ма̀йја -ѐ ж ,греде у кровној конструкцији на четири воде које полазе са углова
 зграде и спајају се на врху крова'
 ма̀ја -ѐ ж 1. ,мајка', 2. ,свекрва (одчила)'
 ма̀јно адв. ,мало, сасвим мало'
 ма̀јчина -ѐ ж пеј. од мајка
 ма̀к, ма̀ка м бот. ,Papaver somniferum'

- ма̄л -а м ,стока уопште'
 ма̄лвуге, ма̄лвуга пл. т. ,неприкладни, велики, гломазни одевни предмети'
 ма̄лер -а м ,невоља, недаћа'
 ма̄лина -ē ж бот. ,Rubus idaeus'
 ма̄љ, ма̄ља м ,четвртаст гвоздени предмет, велике тежине насађен на дрвену дршку,
 служи за укуцавање'
 ма̄љица -ē ж ,мали маљ'
 ма̄мити, ма̄мим ипф ,примамити неког нечим'
 ма̄мкати -ām ипф ,понекад, с времена на време мамити'
 ма̄ндркнуги ма̄ндркнѐм пф ,погр. умрети'
 ма̄нит -а -о адј. 1. ,силовит, необуздан' 2. ,луд, сулуд'
 ма̄нитати -ām ипф ,понашати се необуздано' изв.: по-
 манцупати (се) -ām се ипф 1. ,невешто премазивати, правити неравномерне слојеве'
 — Шт̄а-т̄о в̄ищ̄е манцуп̄ащ̄, до̄ђи да-п̄о̄пиј̄емо по-ка̄ву. 2. ,много се мазати, лиц-
 кати, дотеривати (за жене, девојке).' — Манцуп̄а-се та̄ п̄о-циј̄ели дан.; изв.:
 на-, из-, у-, пре-
 ма̄њ̄ѐрка -ē ж ,војничка, алуминијумска посуда за храну'
 ма̄њ̄кати -ām пф ,умрети'
 ма̄рамчина -ē ж ,стара, изношена марама'
 ма̄рв̄инче -та с ,грло стоке'
 ма̄сница -ē ж ,модрица'
 ма̄стиљ̄ав -а -о одј. 1. ,који је у боји мастила.' 2. ,умрљан мастилом'
 ма̄т̄овило -а с ,рачвасто дрво у облику „У“, дуто око 1 m, на супротној страни има
 пречку, служи за намотавање предива у канчело'
 ма̄ћ̄а -ē ж ,маћеха, помајка'
 ма̄џ̄арка -ē ж ,врста шљиве'
 ма̄ша -ē ж ,жарач'
 ма̄шице -ма̄ш̄иц̄а пл. т. ,метална направа у виду велике пинцете, служи за хватање
 врућих предмета'
 ма̄шка -ē ж ,прут, тања мотка којом се удара клис у игри клиса и машке'
 ма̄џ̄исати -ш̄ѐм ипф ,изналазити мане, недостатке, замерке'
 ме̄деница -ē ж ,крушкаст метални предмет са клатном у средини чијим се ударањем
 у зидове меденице добија резак звук; меденицу носи ован предводник и огла-
 шава кретање оваца'
 ме̄дник -ā м ,ситна, слатка крушка'
 ме̄ђа -ē ж ,гранична линија која одваја два поседа'
 ме̄ђед -а м зоол. ,Ursus arctos'
 ме̄к̄а -ē ж ,ракија која се добија печењем цибре'
 ме̄киње -ӣн̄а пл. т. ,омотач житарица који не може да се самеле, сејањем се издваја
 и користи као сточна храна'
 ме̄нгел -а м ,покретна плоча, дашчица на столарској тезги између које се укљештује
 предмет за обраду'
 ме̄рати ме̄рам ипф ,смањити природну чврстину, тврдоћу нечему' — Ӣзм̄ерај̄де
 ма̄ло те ја̄буке да-п̄о̄ј̄демо ко̄ју.
 ме̄рдевине -ӣн̄а пл. т. ,стубе, лестве'
 ме̄ртек -а м ,велики ексер'
 ме̄ћа -ē ж ,храна за псе и свиње која се кува'
 ме̄ћава -ē сг. т ,интензивно падање снега'
 ме̄џ̄унка -ē ж ,махуна'
 мил̄об̄рат -а м ,девер (одмила)'
 мил̄осн̄и -ā -ō адј. ,милостиви, мили, онај од кога се очекује самилост, разумевање,
 помоћ'
 мӣстрӣја -ē ж ,алатка за равнање малтера'
 мӣћ̄иле адв. ,сасвим, скоро сасвим, скроз'
 мӣџ̄р -а м ,плих, мехур'
 миш̄ана -ē ж ,грађевина за сушење воћа'

мйшљети мйслїм ипф ,мислити, размишљати, имати мишљење'
 мишџлџвкa -е ж ,направа за хватање и убијање мишева'
 мјешаја -ѓ ж ,жена која у заједници има улогу куварице'
 мјешајица -ѓ ж ,краћа оклагија којом се меша качамак'
 мјешина -ѓ ж ,уштављена козја кожа за транспорт ракије'
 млада -ѓ ж 1. ,девојка која се удаје (на дан свадбе). 2. ,млада, скоро удата жена'
 младач/ан -на -но адј. ,млад, младолит'
 млади сйр ,сир који није преврео'
 млада/тац -ца м ,део замке чијим се спуштањем убија жртва'
 мљѓт/ак -ка -ко адј. ,меко плетен'
 мљѓчика -ѓ ж ,назив за биљке које при кидању пуштају сок сличан млеку'
 мџба -ѓ ж ,групни рад у корист домаћина'
 мџрина -ѓ ж ,време када сипи хладна, престана киша'
 мџковати мџкујѓм ипф ,живети момачким животом'
 мџчина -ѓ м ,момак и по'
 мџрати мџрам ипф ,терати, приморавати, силити.' — Нйко-те нѓ-мџра, жѓнскā главо, нйси дијѓте.
 мџстити -йм ипф ,угађати'
 мџчило -а с ,бара, локва ископана на природном извору воде, служи као појило за стоку'
 мџчуга -ѓ ж ,дебео штап, батина'
 мрѓка -ѓ ст. т. 1. ,слабашно, сићушно дете' 2. ,ситна, незнатна ствар'
 мрѓкање -а с ,парење оваца'
 мрѓс мрѓс м ,млечни производи'
 мрѓтац, изр. на-мрѓтац ,на мртво' — Како-га ѓнијем стишта, пѓдѓ на-мрѓтац!
 мрѓцина -ѓ ж 1. ,дркотина, животиња у стању распадања.' 2. ,фиг. беживотна, без-вољна особа'
 мурѓав -а -о адј. ,говече које је сиво-зелене боје'
 мурѓоња -е м ,мурѓав во'
 муѓти, муѓѓм ипф ,измузати млеко из животињског вимена' изв.: на-, по-, из-муѓчањ -ња ,сандук у млину у који испада брашно испод млинског камена'
 муштѓлук -а м ,поклон, дар онеме ко први донесе радосну вест'

набаљати -ѓм ипф ,вршити набавку'
 набасати -ѓм пф ,наићи, наћи, срести игром случаја, неочекивано'
 наџој -а м ,грађевински материјал од плеве и блата у функцији малтера'
 навадити (се) -йм ипф ,навићи се, уобичајити'
 навалице адв. ,исценирано'
 наџара -ѓ ж ,папрат чији се корен сецка и даје овцама заједно са сољу'
 наџиљ/ак -йљка м ,сено стрпано у облику купе'
 наџиљчано (коље) ,коље) које се ставља испод плашћа да би се лакше превлачило'
 наџишѓ адв. ,више одавде'
 наџрљити, наџрљйм пф ,ставити у неодговарајући положај'
 наџодаѓија -ѓ м ,посредник у обављању неког посла (најчѓшће удаје, женидбе)'
 наџодаѓисати -щѓм ипф ,играти улогу посредника у обављању неког посла'
 Нагазити -йм пф 1. ,стати ногом, згазити' 2. ,фиг. згазити на чини' — Јѓ, вйкаше поќѓјна Јулка: „Нагазила, нагазила” а-Бѓји стѓмаќ до зѓба.
 наѓата -ѓ ж ,шалџивија'
 наѓибача -ѓ ж ,направа за савијање дрвених обруча којима се опасују каце, чаб-рови...'
 наѓиздати -ѓм ,неукусно се обући'
 наѓнати -ѓм пф ,натерати'
 наѓрајисати -шѓм пф ,настрадавати, наѓрабусити'
 наѓран/ак -ѓнка м ,сено стрпано у раќлама дрвета'

- надавати, на́дајѐм ипф ,додавати, стално давати'
 надрѐвљен -а -о адј. ,који је наднесен, нагнут, наднет над нечим'
 нађевати, нађевам ипф ,давати, измишљати имена.' — Сто-ти-је она њѐму имѐна
 нађевала па-најпотљѐн оде за-њага.
 нађенути -ѐм пф ,измислити, дати име'
 назгодати, назгодѐм пф ,наместити, удесити све погодности, угодности'
 назувице -а пл. т. ,део чарапе који покрива прсте'
 назути, назујѐм пф ,обути'
 најарити, најарѐм пф ,ситати превелику количину.' — Најарио толики кѹпус ко-за-
 -славу да-правѐи.
 најприје адв. ,малопре, тренутак пре овога' — Најприје прође Милош Јањин ѝ(з)
 задругѐ.
 наќанити се, наќанѐм се пф ,натерати се, присилити се'
 наќарет -а м ,човек са физичким недостацима који су стечени, нису урођени'
 наќасати наќасѐм пф ,набасати на неког или нешто лоше'
 наќи -а -о адј. ,неки, који није близак ни познат'
 наќовати, наќујѐм пф. 1 ,направити много ствари ковањем' 2. ,додати неки део ко-
 вањем'
 наќоклѐчити, наќоклѐчѐм пф ,ставити нешто у неодговарајући положај'
 наќонче -та с ,дете које млада подиже пред младожењином кућом да би (по веро-
 вању) имала мушко дете'
 налагати, налагѐм пф ,испричати много лажи'
 налибарити -ѐм пф ,ситати превише (течности)' — Штѐ-си толико налибарила да-
 -нѐ-мош да-пѹдѐш!
 налопре адв. ,малопре, пре неколико тренутака'
 наљегнути -ѐм пф ,наићи, бити нанет путем'
 намигуша -ѐ ж ,женска особа спремна на флерт'
 намирити, намѐрѐм пф ,подмирити одређене обавезе које обично спадају у дневну
 надлежност'
 намишљати, намишљѐм ипф ,закерати, измишљати замерке, прохтевати'
 намјштити -ѐм пф ,наместити, поставити у одговарајући положај'
 наморавати -ѹраваѐм ипф ,приморавати, силити'
 на́на -е ж, бот. ,Mentha piperita'
 на́нижѐ адв. ,ниже одавде'
 наодити (се), наодѐм (се) ипф ,налазити (се), бити'
 напудити, напудѐм пф 1. ,напудати животиње да иду у одређеном правцу.' — Кѹ-су-
 -ти ѹвце? — Ђнѐ-иг дѹље, напудѐи-иг Мѐлисава, ѹдоше ѹ-крш. 2. ,нахушкати пса
 на неког'
 напуштен -а -о адј. 1. ,остављен' 2. ,неваспитан'
 напуштити -ѐм пф ,оставити, отићи, дићи руке од нечег'
 нарамљача -ѐ ж ,врста буце која има дршку са стране тако да се може носити на
 рамену'
 наредити, наредѐм пф ,наместити, направити, довести у ред'
 наспјети -ѐм ,прохтетити се, пасти на памет'
 наставити -ѐм пф ,ставити нешто да се кува'
 на́тега -ѐ ж в. ајдук 4.
 на́тнути, на́тнѐм пф ,натући, навући, натакнути'
 на́тра -ѐ ж ,разбој за ткање'
 на́ћварѐ -ѹра м ,дрвени сандук за брачно са преградом за мешање хлеба и оставом за
 посуђе'
 начѐинити, начѐинѐм пф ,направити, створити, урадити, израдити'
 начуљити, начуљѐи(м) пф 1. ,подићи уши (за животињу)' 2. ,пажљиво слушати, напре-
 зати се да се чује, послушквати (за човека)'
 на́цак -а м ,особа незгодне нарави која стално долази у сукоб са околином и наилази
 на трајно негодовање' — Нацак нѐќѐи, нико ш-њѐм није ни-могѹ!

неа́ч/ак -а -о адј. ,слабашан, нејак'
 нѐвјестица -ѐ ж. в. ,јеверица
 нѐгдā — адв. ,некада, давно, у прошлости'
 нѐдѓба, изр. по нѐдѓба ,кад није време (обично ноћу)'
 нѐђе адв. ,негде'
 ниђе адв. ,нигде, ни на ком месту, ни у ком простору'
 ни́на -ѐ ж ,стрина (одмила)'
 ни́т, ни́та м ,део натре који се састоји од две лајсне између којих су кончане петље
 кроз које пролазе нити основе'
 нѓвечѐри адв. ,прексиноћ'
 нѓђе адв. ,онде, на оном месту, у оном простору'
 нѓжице -а пл. т. ,маказе'
 нѓмāд адв. ,пре десетак дана'
 нѓс/ац -ца м ,део цбана кроз који тече ракија'
 нѓдā адв. ,онуда, оним путем, на оном месту, по оном простору'

ѓбāд -а м зоол. ,Tabanus bovinus'
 ѓбāлити, ѓбāлим пф ,оборити'
 ѓбашцка адв. ,посебно, засебно'
 ѓбѐр -а м ,креста'
 ѓбјѐлити -им ипф 1. ,оседети' 2. ,учинити нешто белим'
 ѓбјѐс/ан -на -но ,силан, нападан, често и зао'
 ѓбјесити -им пф ,ставити нешто у viseћи положај' 2. ,убити човека вешањем'
 облāч/ак -ка м ,мали облак чија појава не значи кишу' — Нѐма ниђе ни-облāчка!
 облāчати се -ā(м) се ипф ,прекривати (се) облацима — Да-нѐ-будѐ кишѐ, нешта-се
 облāчā про-Ливāтка.
 ѓблица -ѐ ж ,обло дрво, обла греда која се не добија тесањем већ је млађе стабло
 погодно за извесну грађевинску намену'
 ѓбој/ак -ѓјка м ,искројено парче сукнене тканине или исплетено од вуне које се ставља
 у опанак дуж стопала'
 оболѐстити се, обѓлестим пф ,разболети се, задобити неку болест'
 ѓбољети, ѓболим пф ,разболети се, добити неку болест'
 обѓсити, обѓсим пф ,подерати обућу, па остати скоро бос'
 ѓбравнит -а -о адј. ,прилично раван терен'
 обрāмача -ѐ ж ,мотка која се носи преко рамена, ужљебљена на крајевима о које се
 вешају канте, корпе'
 ѓбрезати -жѐм пф ,резањем обликовати'
 обрезāвати -рѐзујѐм ипф према обрезати
 ѓбрецнути се -ѐм се пф ,тргнути се, брецнути се'
 ѓбрстина -ѐ ж ,грana, дрво коју је стока обрстила'
 ѓбрѓч -а м ,свака метална, дрвена кружница која се може употребљавати у различите
 сврхе'
 обрѓч/ци -āца пл. т. ,мали обручи'
 ѓбућа -ѐ сг. т. ,лучне дашчице које чине обод точка и на које долази шина'
 овāрисати -шѐм пф ,схватити, разумети, докучити право значење'
 овдāле / ѓвдалѐ(н) адв. ,одавде, са овог места'
 оврāти! ,узвик вољу да скрене'
 ѓврovina -е ж ,оно што је при врху (сена, стога . . .)'
 ѓгњйште -а с ,средњише место у кући на којем се ложи ватра (отворено огњиште)'
 огр́нути, ѓгрнеш пф 1. ,овлаш пребацити преко рамена, лећа, не облачити.' 2. ,огрнути
 земљом кромпир, кукуруз'
 ѓгубати се -ā(м) пф ,добити губе'
 одāјати ѓдāјā ипф ,дојити млеко (за младунче)'
 ѓдати, ѓдāм ипф ,ходати, ићи, корачати'

- ђдвӯд адв. ,одавде, са ове стране, из овог правца'
 одијѐло -а сг. т. ,одевни предмети'
 ђдина -ѐ ж ,оно што је при дну, при тлу'
 ђдити, ђдѝм ипф ,ићи, ходати одређеном брзином'
 ђдјуговити -ѝ(м) пф ,отоплити'
 ђдљуд -а м ,човек који се одваја од средине својим понашањем, ставовима, који нису у складу са етичким нормама средине; човек који хоће „мимо свијета”
 одмáњити, одмáњим пф ,смањити, умањити'
 ђдмор/ак -ка м, изр. на ђдмѝрке ,са паузама, одморима'
 ђднӯд адв. ,оданде, са оног места, из оног правца'
 ђдонӯд адв. в. ,однуд'
 ђдор/ак -брка м ,неколико попречних бразда на ужим крајевима њиве'
 ђдрá/то -ла -ло адј. ,који је висок, лепо развијен'
 одр́љати, одр́љам пф. ,одрати, повредити површински део коже при паду'
 оду́љати (се) -ám се пф ,одужити се, постати, бивати дужи'
 оду́љити се, ђду́љим се пф ,постати дужи него што се очекивало, него што је било'
 ђдуш/ак -ка м, предах, одмор који релаксира'
 ођевен -ѐна -о адј. ,који је лепо, прикладно обучен'
 ђђенути (се) -ѐм (се) пф ,обући (се)'
 ђзгб / ђзгбр адв. ,одозго'
 ђздб / ђздбр адв. ,одоздо'
 озѝмача -ѐ ж ,крава која се музе и током зиме'
 озѝмкуља -ѐ ж в. озѝмача
 ђждити -ѝм пф ,јак, снажно ударити'
 ождријѐбити се, ождријѐбѝ се пф ,родити ждребе (за кобилу)'
 ђжичица -ѐ ж ,део желуца који је скоро под ребрима'
 ђјагњити се -ѝ(м) пф ,родити јагње (за овцу)'
 окáдити, окáдѝм пф према кадити
 ђканути се -ѐм се пф ,благо се отровати'
 окáнце -та / ђкно -а / ђкце -а с ,отвор у горњем млинском камену кроз који упада зрнелве из коша'
 ђкапина -ѐ ж ,плитак, полулоптаст отвор у стени, попут пећине само мањи'
 ђкарити се -ѝм се пф ,растужити се, бити сетан, нерасположен'
 ђков -а м ,шарке, браве и остали метални предмети потребни за столарију'
 окђзити се -ђкозѝ(м) се пф ,родити јаре (за козу)'
 окђлити, ђколѝм пф ,опколити с неком намером, спопасти, навалити'
 ђколѝщ -а м ,мешавина брашна коју је воденични точак при окретању одбацио'
 околѝщити, окђлѝщим ипф ,изврдавати, избегавати праву реч'
 окђпњети, ђкопнѝ(м) пф ,отопити се (за снег)'
 ђкрасати се -ám се пф ,инфицирати кожу, добити красте'
 окрӯг/ал -ла -ло адј. ,који је кружног облика'
 окрӯглица -ѐ ж ,врста јабуке — будимка'
 ђкука -ѐ ж ,кривина, завој на путу'
 ђкутњица -ѐ ж ,простор, имање око куће'
 оку́цити се, окӯци се пф ,родити куче (за кучку)'
 ђкусити -ѝм пф ,тек осетити укус'
 окущáвати, окущáвám ипф ,пробати укус' — Ма-кáкѝ пђјла, нѝје ни-окущáвала.
 ђолићáк -а м ,човек који живи попут пса луталице и својим изгледом подсећа на олићалу животињу'
 олићáти се -á(м) се пф ,изгубити длаку (за животиње које мењају длаку)'
 ђломáни адв. ,претпрошле године'
 олђшити, ђлошѝм пф 1. ,погоршати неко стање' Бђгмѐ, олђшило, нѝ-да-штђ-год пђјде, нѝ да-пђпијѐ, дђшло до-нѝшта, сáм што-нѐ крѐпá. 2. ,смањити квалитет'
 ђлук -а м ,каиш, лим, жица око врата животиње на који се закачује звоно, бронза мѐденица'

- ђмā адв. ,одмах, овога тренутка, у овом моменту, часу'
 ђмаџити се, ђмāџи се пф ,окоити се (за мачку)'
 ђмџити, ђмџиџм пф ,назирати побољшање (временских прилика), промене у пози-
 тивном смислу'
 ђмирāзити се, ђмирāзиџм се пф ,оженити се женом са миразом'
 ђнамо адв. ,на ону страну, у оном правцу'
 ђндāј адв. 1. ,онда, онога тренутка, момента, у оном времену' 2. ,затим, потом, после'.
 — Ђндāј-је ђн и-дђлазио, пђлђен више није; — Дђкен-јā ђвђ ђбавиџм, ђндāј тā
 иди куд ђнеш.
 ђнемђћати -āм пф ,постати немоћан'
 ђпārница -џ ж ,хлеб који се пече у млину под сачем од млевењем издвојеног нај-
 ситнијег брашна'
 ђпāсница -џ ж 1. ,змија' 2. ,жена опасна попут змије'
 ђпјешито адв. ,слабо, недовољно'
 ђпловица -џ ж ,мотка погодна за батинање'
 ђправити -џм пф 1. ,поправити, отклонити квар'. — Нџ-оправџи-ми ђнђ чегртāлку
 (за радио) те-сам-кђ глђв. 2. ,послати' — Ђправик дијџте да-ми дђнесџ мђтику
 из-Марковићā.
 ђпрџмити (се), ђпрџмиџм (се) пф. 1. ,спремити се, дотерати, обући се лепо' — Богме
 се лијепо опремила, ко за на вашир. 2. ,набдеити се, опскрбити најважнијим
 стварима'
 ђпута -џ ж бот. ,Polygonum aviculare'
 ђпсеница -џ ж ,хлеб од овсеног брашна'
 ђпсџћи -џџџм пф ,сечењем обликовати'
 ђпсџчен -а -о адј. ,који је обликован резањем'
 ђран, ђрна, ђрно адј. ,који је вољан, спреман да нешто уради, да се нечега прихвати'
 ђрас -а м бот. ,Juglans regia'
 ђрати, ђрџм ипф ,обрађивати земљу плугом'
 ђврати -āм ипф ,тражити, истраживати, испитивати'
 ђрјатка -џ ж ,борбена, промућурна, способна женска особа, изразито јаке личности'
 ђрлђщина -џ ж пеј. од орао
 ђрница -џ ж ,предео за испашу, некада обрађиван'
 ђрничина -џ ж пеј. од орница
 ђровина -е ж ,омотач плода ораха'
 ђса -е ж зоол. ,Vespidae'
 ђсџгнути, ђсџгнџм пф ,повући се, смањити ниво (воде)'
 ђскудијџвати, ђскудијџвāм ипф ,бити у оскудици'
 ђснџвати, ђснџвāм ипф 1. ,намотати основу за ткање' 2. ,са великом важношћу ради-
 ти неки неважан, узалудан, бескористан посао'
 ђснова -џ ж ,танко испредена вуна велике чврстине намотана попут паралелних нити
 између двају вратала'
 ђсђје -а пл. т. ,шума у сеновитој страни'
 ђсокочина -џ ж ,течност која се цеди из стајског ђубрива'
 ђсђр/ан -на -но адј. ,пргав, ђут, нељубазан'
 ђстви -нијђ пл. т. ,метални предмет са четири циљка који се ставља телету на ђушку
 тако да му крава због убода не дозвољава да сиса'
 ђстрџл -а м ,број животиња одређене расе које смеју бити убијене у једној ловачко
 сезони'
 ђсулина -џ ж ,земља, камење које се одронило'
 ђсуло -а с ,одрон'
 ђтава -џ ж ,прва трава после кошења'
 ђталџ / ђтāле / ђтāлен адв. ,одатле'
 ђтџлити се ђтели(м) се пф ,родити теле (за краву)
 ђтиснути -џм пф ,одвојити се од неког слонца, подлоге и пасти, оклизнути се'
 ђткālџ / ђткāле / ђткāлен адв. ,одакле'

òткòс -а м 1. ,трава одсечена једним замахом косе.' 2. ,трава коју коси један косач у једном реду'
òткúчити, òткúчим пф ,откачити, разрешити везу која је остварена закачивањем'
ò-трас-úма фр. ,насумице, напамет, отприлике'
òтресит -а -ò адј. ,који је смео, оличен позитивним особинама'
òтуд адв. ,одатле, са те стране, из оног правца'
òтурити -йм пф. ,одбацити, шкартирати'
òћúм -а м ,очух'
òчекати -ám пф ,причекати, сачекати'
òчénути, òчéném пф 1. ,откинути, одвојити неки део чврсте целине' 2. ,расцепити дрво у ракљама' 3. ,с муком започети неки посао, једва се одвојити од почетка'
òчéпити, òчéпim ипф ,нагазити, стати неком на ногу'
òчúрина -è м пеј од отац
òцáк, òцáка м 1. ,одвод за дим и гасове из пећи' 2. ,једна кућица кромпира'
òшљáрити, òшљáрим ипф ,проводити време бавећи се споредним стварима и тако избежавати посао'
òшòбúрен -а -ò адј. ,који има пуне, меснате усне'
òсећати -ám ипф ,имати осећање, осећати'
òсечит -а -ò адј ,који је одсечен, одлучан, строг'

пáвлака -è ж ,млеко које се цеди из кајмака'
пáјáнта -è ж ,греда која стоји као основа једнокраког троугла'
палáмáр -áра м ,одшивена закрпа која виси или подерано одело са кога висе поцепани крајеви'
пáлица -è ж ,шипка која спаја јарам и подгрлицу са спољашње стране, ограђујући простор у који се воловима прежу главе'
пáљевина -è ж ,место на ком је изгорела шума'
пáљење -а ж гл. им. од палити
пáљка -è ж в. ајдук 4.
пáнтити -йм ипф ,паметити, имати на уму, у сећању'
пáнути -ém пф. ,пасти'
пáнцирка -е ж 1. ,врста шљиве' 2. ,модел старе пушке која се пуни (набија) кроз цев'
пáбци -á пл. т. ,дрвени стубићи који полазе од средишта точка ка обући'
пáријез -а м ,краћа мотка, оломак прута, нема посебну намену'
пáријòница -è ж ,овална дрвена посуда од дуга од којих су две нешто дуже од осталих и имају отворе. Служи за купање и прање веша'
пáсе се ,парење кобила'
пасéнтли адв. ,таман по мери, пасент'
пáсма -è ж ,број намотаја предива на једном канцелу'
пáстòр/ак -ка м ,мушко дете које има очуха или маћеху'
пáстòрка -е ж ,женско дете које има очуха или маћеху'
пáстòрче -та с ,дете које има очуха или маћеху'
пáстрма -è сг. т. ,делови тела брава припремљени за сушење или осушени'
пáсúљ -úља м бот. ,Phaseolus vulgaris'
пáтòс -а м ,под од дасака'
пáтрљ/ак -ка м ,мало, кратко дрво које је обично отпад, нема употребну вредност пáћòòò!, узвик за ваљење пса'
пáћò -а с ,пас (одмила) псић'
пáћúрина -è ж ,пеј. од паћò'
пáу́та -è ж ,пузавица, лијана'
пáчáвра -è ж ,ослабила, изнемогла, физички пропала ишчилела особа или живо биће уопште'
пáшèног -а м ,муж женине сестре'

- па́шо -а м ,пашеног (одмила)'
 па́шче / па̀шче -та с ,пас'
 па̀шчѐтина -ѐ ж пеј. од пашче
 па̀шчећи -а̄ -ѐ адј. ,који се односи на пса'
 па̀шчѹрина -ѐ ж пеј. од пашче
 па̀сӣ -а̄ -ѐ адј. 1. ,који се односи на пса' 2. ,фиг. који је тежак, напоран, недостојан човека' — Ы̄, па̀са̄ вјѐро!
- пелѐнгаће -а̄на пл. т. ,панталоне за старије људе, широко кројене, двојично ткане, обично црно обојене, са великим туром'
 пѐљати, пѐљам ипф ,фиг. гњавити, месити, пребирати, не обављати ефектно неки посао' — Шт̄а-т̄о пѐљашч тр̄и-с̄ата, ста̄ља̄ј-де т̄о да-се-пѐче'
- пѐрвѐз -а м ,перорез, мали цепни ножић на склапање'
 пѐргељ -а м ,велики столарски шестар'
 пѐрда -ѐ ж ,део оgrade иза улазних врата на кућама'
 пѐрд̄аш а м ,малтер од песка и креча'
 перд̄ашити, пѐрд̄ашим ипф ,малтерисати'
 перд̄ашица -ѐ ж ,алатка за глатку обраду малтера'
 пѐрило -а с ,зајажена вода, обично на потоку, где се пере рубље'
 пѐрје -а̄ пл. т. 1. ,пераста покривач живине и птица' 2. ,зељаста део лука'
 пѐро -а с 1. ,кашика на воденичком колу' 2. ,зељаста, надземни део лука' 3. ,перушка'
 перу̀ника -ѐ ж бот. ,Iris germanica'
 перу̀шка -ѐ ж ,перо са живине'
 пѐрце -та с ,лист лука'
 пѐтина -ѐ ж ,пет снопова укрштени тако да су крајеви са житом унутра јер се тако шгтите од кише'
- пѐтров/ас -бвца м бот. ,Bellis parentis'
 пѐтровача -ѐ ж ,јабука која дозрева око Петровдана'
 пѐчити -им пф. 1. ,ујести (змија, инсекат)' 2. ,фиг. увредити'
 пѐзма -ѐ ж ,злоба, гнев'
 пиѐв/ац -ца м ,мужјак кокошкце'
 пиѐѹк -а м ,алатка са трапезастим сечивом на супротном крају има два метална крака'
 пѝли-пѝли-пѝли! ,узвик за вабљење пилаци'
 пѝлица -ѐ ж ,младунче кокошкце старије од пилета а млађе од кокошкце'
 пѝљ/ак -ка м ,каменчић за игру'
 пѝљати се пѝљам се ипф ,играти се пѝљака'
 пѝнтор -а м ,који прави бурад, каце и сл.'
 пѝрга -ѐ ж ,шарена кокошкца'
 пѝрити, пѝрим ипф ,дувати (ветар или човек)'
 пѝскав/ац -а̄вца м ,врста шљиве'
 пѝта -ѐ ж ,јело од развучених листова теста (са сиром, пиринчем)'
 пѝћа -ѐ ж ,сточна храна: сено, лист, детелина, отава, кукурузовина, слама итд.'
 пѝтати (се), пѝтам (се) ипф 1. ,поставити питање' 2. ,поздравити се'
 пла̀с, пла̀ста м ,сено стрпано у облику купе, без розге и мање од сена'
 пла̀стити, пла̀стим ипф ,покошено сено превртати, љиљчити, трпати у навиљке, пластове и на крају у сено'
- пла̀тно -а с ,куповни материјал за одевне предмете'
 пла̀штење -а с ,гл. именица од пластити'
 плетѐница -ѐ ж ,женска фризура у којој је коса заплетена'
 плòтара -ѐ ,врста кречане оплетене прућем и облепљене блатом'
 плòча -ѐ ж ,метална плочица којом се поткивају волови'
 плѐва -ѐ сг. т. ,најситнији продукт вршидбе'
 пòабати -а̄м пф ,похабати, подерати, износити'
 пòбјећи -гнѐм пф ,бежањем се спасити, отарасити'
 побољѐвати -òљвам ипф ,бити болешљив, често се разболѐвати'
 пòвијесмо -а с ,намотано чисто влакно конопље'
 пòвод/ац -ца м ,конопац (дужине око 1,5 м) којим се везује и води стока'

- пѡврѡз -а м ,каиш (на торби, ташни или сл.)' — Нѡ-чѡва Бѡг тѡрбу, но-дѡбар пѡврѡз!
 поврѡтити, пѡврѡтим пф 1. ,вратити'. — Поврѡти-де-ми ѡздѡр гѡведа, ѡдоше у-кѡ-
 кѡруз! 2. ,савити, подавити, подврнути'. — Поврѡти ту-јѡку те-то-лијѡпо нѡм-
 јешги. 3. ,повраћати' — Поврѡтио-је свѡ што-је-пѡјѡ.
- пѡгача -ѡ ж ,хлеб од пшеничног брашна'
 пѡгачица -ѡ ж ,мала погача'
 пѡдѡпѡти -пѡдапнѡм пф ,разапети кожу да се суши'
 пѡдѡсијати -јѡм пф 1. ,поново сејати, када прѡз сетва није успела.' 2. ,посејати једну
 културу између редѡва друге, већ посејане културе'
 пѡдбѡчити се, пѡдбѡчим се пф ,ставити руке на бокове'
 пѡдвала -ѡ ж ,дебела греда (повезана са зидѡвима куће), положена на темељу, на
 пањевима или камењу који се налазе на зидѡвима куће'
 пѡдвеза -ѡ ж ,трака, конопчић којим су се везивале женске чарапе изнад колена'
 подвѡкивати -јѡкујѡм ипф према подвѡкнути — Штѡ-то тѡ подвѡкујѡш нѡ-ме
 кѡ-да-сам-ти слѡшкѡиѡа, ко-да-ти-нисам мајка.
 подвѡкнути, пѡдвѡкнѡм пф ,викнути на неког' — Бѡгме, пѡдвѡкну ѡна њѡму дѡбро,
 нѡ-смједе вишѡѡ ни-да-пѡиснѡ.
- пѡдијѡвати, пѡдијѡвѡм пф ,посклањати много ствари и не знати где су'
 пѡдина -ѡ ж ,приземни део сена'
 пѡдјармица -ѡ ж ,доња летва на јарму изнад које су главе волова, крѡва'
 подлѡч/ак -ка м ,уска, танка дашчица која се ставља испод споја двају талпина да би
 спрѡчила продѡр влаге'
 пѡдлѡжњици -ка пл. т. ,(део натре) папучице које су каишѡвима везане за ните и
 њима се укрѡта основа'
 пѡдља -ѡ ж ,појас'
 подрѡмција -ѡ м ,чѡвек који је за време неке гѡзбе, кућне свечанѡсти задужен за
 подрум и све намирнице које се у њѡму налазе'
 подѡслонѡит -а -ѡ адј. ,са наслоном' — Нѡ-де ѡвѡ подѡслониту стѡлицу те-се-мѡло
 ѡдмѡри.
- пѡђѡкад адв. ,понекад, каткад, с времена на време'
 пѡђѡитити -пѡђѡитним пф ,понашати се као дете, попут детета'
 позанѡћити -ѡнѡћим пф ,дуго се задржати, скоро занѡћити.' — Тѡмо-вѡмо, вѡмо-
 -тѡмо, и-мѡ-ти ѡко ѡниг кљѡиѡца, бѡгме, позанѡћисмо.
- по-зѡсунцу изр. ,по сунчевом заласку'
 пѡздѡр -а м ,срж конопље која се ѡдваја од влакна и ѡдбацује као неупотребива'
 поздѡруша -ѡ ж ,тканина од конопље која није добро очишћѡна од поздѡра'.
 пѡзда -ѡ ж 1. ,темељ чијим се зидањем стѡра хоризонтална подлога за будућу гра-
 бѡвину.' 2. ,зид који спрѡчава ерозију'
 поклѡпача -ѡ ж ,горњи део на руди запрежних кола који ѡухвата јарам и кроз
 који пролази заѡрањ да би се кола закачила и могла вући'
 пѡкров -а м ,платно којим се покрѡва поѡјник'
 покрѡв/ѡц -ѡ м ,тканина од козљине којом се покрѡва коњ'
 пѡкѡчен -а -ѡ адј. ,који је савијен под ѡдређеним углом'
 пѡла -ѡ ж ,једна цириѡна предмета тканог на натри; ѡбично се ѡд две поле саставља
 ушѡивањем ћилим, поњава или слична покрѡвка'
 пѡлазити се -јѡмо се ипф ,међусѡбно се посејивати на свим важнијим датумима
 (пѡродице и њѡхови чланѡви)'
- полѡдити, полѡдеј пф ,заледити (пут)'
 полѡђѡрка / полѡђѡча / полѡђѡшца -ѡ ж ,најдужа пршута'
 полѡђѡша -ѡ ж ,врста буце која се носи на леђима'
 полѡжѡк -ѡка м ,дрвени суд са избѡченим дугама, не стоји на крстини већ је положен
 на земљу и има ѡтвор на средини'
 полѡнути се -ѡм пф ,загрцнути се'
 пѡљѡко адв. ,непаран број'
 пољѡгати, пољѡжѡ пф ,лећи спавати (за више ѡсѡба)'
 полѡвити, пѡловѡим ипф ,делити'
 пѡлог -а м ,гнездо у којем квѡчка лежи на јајима'

- пџлож а̋јник -а м ,лице које долази у кућу на Божић и домаћину уз пригодне поступке и обреде пожели срећу и родну годину'
- пџложина -ѣ ж ,храна која се полаже стоци (сено, отава, кукурузовина . . .)' — Размакни-де ма̀ло те пџложине да-се-нѐ-побију.
- пџлџити, пџлџим пф 1. ,дати стоци храну'. — Пџлџи-ли-ти гџведима? 2. ,спустити'
- полџџети -д̋им пф ,сићи с ума, скренути памећу'
- пџлутка -ѣ ж ,половина лоптастог предмета'
- помамити се, помамим се пф ,понашати се сулудо, необуздано'
- помекнџвати -ам пф ,посути, зачинити мекињама, додати мекиње некој биљној храни за стоку'
- помнџара -ѣ ж ,посуда у коју се одвајају помије'
- пџмјешће -а с ,мали географски простор, брдо, поток, коса, зараван . . .) који се сматра непроменљивим'
- пџмрзнати се -нџ пф ,смрзнати се (за више особа)'
- пџнеџе адв. ,понегде'
- пџнеџељник -а м ,понедељак'
- пџнџко -ла с ,тек никле биљке'
- пџнуде -џд̋а пл. т. ,поклон и посета болесном'
- пџњава -ѣ ж ,платно ткино обично у две боје у функцији чаршава'
- пџди -а пл. т. ,прва посета мајке и остале ближе родбине кџери после удаје'
- пџдрати -ѣм пф. ,обавити орање'
- пџпасака -ка м ,испаца која се у летњем периоду обавља двократно : пре подне и после подне'
- пџпџосити -џм пф ,ставити под од дасака'
- пџпџтити -џм пф 1. ,направити компромис' 2. ,продужити' — Пџпџшти-де-ми џвџ сџкну за-три-прста.
- пџ-рџава живџта ,који је слабе физичке кондиције' — џна-је џ-била пџ-рџава живџта, ниџе-ти џна била за-тѐ мџке и-нѐвоље и-напрџзања.
- пџсѣм адв. ,после, након, затим'
- пџсијати -ѣм пф ,обавити сетву'
- пџслџџџвник -а м ,велика тацна за послуживање'
- пџсџч/ак -ка м ,мали посао, послић'
- пџстџт -и ж ,део парцеле који, кад се обради, прелази се на следећи'
- пџстџп -а м ,стање када вода поплави кащике на млинском колу и млин не може да меље'
- пџстџпити, пџстџпџ(м) пф ,наћи се у млину (за воду)'
- пџтџко адв. ,паран број'
- пџтарнути -нѐм пф ,мало овлаш тарнути ватру'
- пџтегнџти, пџтегнѣм пф 1. ,повући потез' — џбрен џде џ-вџјску, Радисав џ-Пожегу, чџча пџтегнџ те-умрѣ, ја-џстак сџма. — Јџ, жѣно, мишљџк нџ-јесѣн да-зџкољѣм два-три брџва, да-то-нѐка̀ко прџтурџмо, џна-пџтегнџ те-пџбјеже, ја пџтљѣн скрстџк рџке, штџ-џу? 2. ,уложити велики напор'. — Пџтљѣ-се нџрод рџзиџе, ја џстадок сџм те-дџбро потѣгок док-џнџ раскрстџк. 3. ,попити више него што је ред и што се намеравало' — Сџџпџ-се џнџ шџкџција те-салѣџе Милорада да-га нџпије те-џ-јџ ноџе дџбро потѣгок.
- пџтка -ѣ ж ,предиво које се уткива у основу'
- пџткџчити (се), пџткџчим се пф 1. ,уочити, закочити нешто нечим' 2. ,спремити се за сваџу, препирку' — Ва̀кџ-ти-се џна поткџчила па-мѣни велџ . . .
- пџткџсити, пџткџсим пф ,превише скратити'
- пџтљѣн / пџтљѣ адв. ,после, касније, затим'; изв.: нај-пџтљѣни -џ -џ адџ. ,последњи'
- пџтџрити, пџтџрим пф ,поновити разред, понављати'
- пџтра -ѣ ж ,штета на усевима коју причине домаџе и дивље животиње'
- пџтрџвити -џм пф ,погодити' — Ма̀, џѣ ја бџш пџтрџвик нѣга д-џпитам, кџ-да-ми нѐко прџстом пџкџза.

- потрпача -ѐ ж ,грађевински објекат направљен на брзину, од лошег материјала, кратког века'
- потрúсити, потрúсѝм пф ,посути нечим као што се посипа сољу'
- потúчен адј. ,који је кастриран (за бика)'
- пòђуд/ан -на -но адј. ,који је доброђудан, добре нарави'
- пòђѝс -та м пролећно шицање оваца око врата и ногу'
- почишћáвати -ишћáвãм ипф ,шицати овце у пролеће око ногу и врата'
- пòшгалица -ѐ ж ,шала, виц'
- пошаљáвати се, пошаљáвãм се ипф ,подсмевати се, шалити се на нечији рачун'
- пòсèк -а м ,месо, обрађено, сортирано и спремљено за сушење'
- пòсèчити -ѝм пф ,заклати свиње и сортирати месо за даљу употребу'
- пòсиђети -седѝм ипф ,задржати се на кратко, поседети негде'
- прррр! ,узвик за терање коза'
- прáвити -ѝм ипф ,стварати, чинити, рад'ити' изв.: на-, по-, пре-, ис-, у-, о-
- прáза -ѐ ж бот. ,Allium rostratum'
- прáкљача -ѐ ж ,дрвена лопатица којом се туче веш ради бољег прања и белења'
- прáмèњка -ѐ ж ,овца којој је крзно издељено на праменове'
- прáнгѝа -ѐ ж ,направа за испаливање барута у сзечаним приликама'
- праñице -ица пл. т. ,конопци који служе као узенгије или за завезивање терета на самару'
- првèчãни -ã пл. т. ,одлазак младине родбине младожењиној кући на други дан мушке свадбе'
- прèбити, прèбијем пф 1. ,пф прем бити' 2. ,ударцем раздвојити на два или више делова.' — Прèби ко-на-клади!
- прèбрãница -ѐ ж ,вунена или памучна сукња исфалтана под притиском (камена, даске)'
- прèвãдити -ѝм пф ,извãдити нешто са једног места и ставити у нешто друго, на неко друго место'
- прèвиãа -ѐ ж ,благо обао брег, обично без шуме'
- прèвирати -ѝм ипф ,вршити алкохолно врење'
- прèвлáчење -а с ,вучење са једног места на друго (кратке релације)'
- прèденац — прèдèнца м ,направа за упредање конопца; састоји се од округласте плоче са четири отвора кроз које су провучена четири крива дрвета на која су закачене нити које се окретањем плоче упредају'
- прèђãа -ѐ ж ,испредена вуна, конопља, козлина'
- прèзути, прèзујем пф 1. ,обути леву ципелу на десну ногу или обрнуто' — Прèзу ципеле, Дрãгане, сãзувај-то па-обуј кãко Бòг мѝлујè! п, рèзнути се — прèзујем пф 2. ,преобути се'
- прèжати се -ѐжãм ипф ,шуњати се, на што тајанственији начин се приближити некоме, нечему'
- прèклãни адв. ,претпрошле године'
- прèкòставити -ѝм оф ,преоставити' — Прèкòстави кòји и-зã сутре!
- прèкрãтити, прèкрãтѝм пф ,ућуткати, прекинути у говору' — Јã, пòче òн нèшта да-пртљã па-га-Мѝлèнка прèкрãти.
- прèкúстурити се -ѝм пф ,омршати, ослабити, физички пропасти' — Кãко-се злèдан прèкúстурѝо, не-лѝчи нã-онòг човèка што-је бѝò.
- прèлãдити, прèлãдѝм пф 1. ,зãћи (за сунце)' — Јã-Бòже-Бòже, кад-прѝјè прèлãди. прèлãдити се — прèлãдим се пф 2. ,навући, добити прехладу, прехладити се'
- прèметнути -ѝм пф ,направити лапсус који је сигнал умне поремећености особе'
- прèмјèштати, прèмјèштãм ипф ,мењати место боравка нечему'
- прèмјèштити -ѝм пф према прèмјèштати
- прèнути се -ѐм ,тргнути се'
- прèпасти (се) -нèм пф ,уплашити се, прèстрацити се'
- прèсèвити -ѝм пф ,направити lapsus linguae'
- прèслица -ѐ ж ,направа за испредање вуне која се састоји од дуге дршке која се на горњем крају завршава плочастим проширењем за које се привезује кудеља вуне'

- прѣсмо -а с ,део ограде који се може самостално премещтати'
 прѣставити -ѣм пф 1. ,замислити, створити прѣставу о нечему.' — Прѣстави, ја дођем кода-њга, он-ми затараби врата прѣд-носом, па-шта-би? Ї-ја-би ко-Милутин! 2. ,преместити тор са једног места на друго'
 прѣтати -ѣћем ипф ,покрити жар пепелом да би се ватра сачувала за наредни дан'; изв.: за-
 претрѣсање -а с 1. ,одвајање сламе од ситнијег дела (при вршидби)' 2. ,растурање сложеног, влажног сена на позовно сушење'
 прѣцмига/ак -ка м ,место на ком је предиво тање него што треба'
 прѣчага -ѣ ж ,пречка, хоризонтална греда која стоји под правим углом на двема вертикалним'
 прѣчина -ѣ ж ,најближи, најважнији, најпречи, главни сродници'
 прѣштул/ак -ѣлка м в. прѣцмилак
 прѣсѣвати, прѣсѣвѣм ипф а. ,сѣвати (за муњу)' — Не-грми него-се-само прѣсѣва про-Ливатка. 2. ,сјјати, прѣсијавати се, блистати'. — Он-нам нешта показива а-оно-се-само прѣсѣва она прѣстѣнина на-ручѣрди?
 прѣжина -ѣ ст. т. ,отпацки који настају при ковању гвожђа, користе се за бојење вуне'
 прѣжуља -ѣ ж ,ваљкаста посуда за пржење кафе на отвореном огњишту'
 привѣђати, привѣђѣм пф ,виђати (обично ноћу и на устаљеним местима) неку неосбичну појаву, сабласт, дух или бити нападнут од такве појаве'
 привѣђење -а с ,појава, сабласт, дух која се привѣђа'
 прѣвиђети -дѣм пф према привѣђати
 прѣвити, прѣвиђѣм пф 1. ,превити, завити рану, озлеђено место' — Прѣви-де-му, нешта на-то да не отичѣ! 2. ,зашрафити (завртањ, шраф)'. — Прѣви-де тај-шѣв, видѣш-и ѣ-је-ѣспѣ!
 прѣглав/ак -ѣвка м ,део чарапе или посебно исплетен део који се ставља у опанак да штити пегу од хладноће'
 прѣдѣћи, прѣдѣћѣм пф ,приблизжити се, достићи одређен ниво, степен' — Придѣшла вода, како-ли-ће Миллисав из-Високѣ?
 прѣја -ѣ ж ,пријатељева жена'
 прѣјатељ -а м ,снајин, зетовљев отац'
 прѣјѣ адв ,раније, пре, претходно'
 прѣјѣклади -ѣдѣ пл. т. ,два камена на отвореном огњишту између којих се направи ниска ограда од седре или сличног да би се оградила ватра'
 прѣјѣлаз -а м ,специјално место у оградѣ (обично од мотки или летвица) преко којега се прѣлази'
 прѣјѣмчити -ѣм пф ,ставити недовршен део да би се видело како се уклапа.' — Прѣјѣмчи-де ѡвѣ тамо да-видѣм како пѣсује па-да ѣћѣлам даљѣ.
 прѣка -ѣ м ,пријатељ (одмила)'
 прѣказа -ѣ ж ,врста привѣђења'
 прикѣзати се, прикѣжѣ(м) се пф ,видети, привидети неки будући догађај, или некога ко назначавѣ развој догађаја'
 прикѣзивати се -ѣзујѣ(м) се ипф према приказати
 прикѣвати прикѣвѣм ипф ,закуцавати, укуцавати'
 прикѣвати -ѣкујѣм пф према прикивати
 прѣкојаса -ѣ ж 1. ,врста прѣвиђења' 2. ,фиг. особа која је попут привѣђења'
 прѣлог -а м ,поклон госта који долази на славље'
 придѣнути -ѣонѣм пф ,прилепити се, прилегнути' — Ништа-ти ѡ-тога нѣма него тѣ, брѣјко, придѣни на-пѣсѣ.
 приѣњати -ѣ(м) ипф ,лепити се, залепљивати (за ретке, житке и лепљиве материје)' — Нешта-ми ѡвѣј лѣѣб приѣњѣ, кѣ-да-га нѣсам дѣбро замѣсила.
 припѣти -прѣпнѣм пф ,везати (за животиње)'
 припињати -ѣм ипф према припети
 присѣнути, прѣсѣнѣм пф ,пасти на памет, прохтети се' — Шта-му-је сѣд-то присѣнуло, о-Мрѣгинуднѣ нѣ-шѣе за-њу ни-да-чѣјѣ?!
 прѣспјети -ѣм пф 1. ,доћи, стићи (из далека, из непознатог правца)' — Ѣткуд-је, ѣуди, ѡвѣј стѡр воће прѣспѣи? 2. ,фиг. доћи на идеју, замисао, пасти на памет' — Шта-му-је сѣд прѣспјело те-је-јѣри пѣ-ѣжицу, што-нѣ-дѣје ни-како док-је-воће бѣла?

- приставити -ѝм ипф ,ставити нешто да се кува'. — Пристави-дѣ за-јѣдну каву, дѣјѣте, да-данѣм душом данѣс.
- пристаљати -ѝм ипф према приставити
- прѣтка -ѣ ж ,мотка уз коју расте биљка'
- причана буранија ,боранија која расте пењући се уз пртке'
- причѣпати, причѣпѣм пф 1. ,нагазити' 2. ,притегнути'
- причкѣљити, причкѣљѣм ,прикљештити' — Јѣбѣј, причкѣљѣ-ми прѣс врати́ма.
- пришѣпетља -ѣ ж ,несамостална особа која се стално прикључује некоме, друштву и без позива' — Ђе, ђе-ме-нађе онѣ пришѣпетља те-не-могок ш-чѣвоком да-прѣзборѣм ни-рјѣчи ѣдѣ-ње.
- прѣгнати -ѝм пф ,протерати (некога, нешто, некуда)' — Прѣгнѣј-де гѣведа дѣље љ-бѣшчу. 2. ,провући нешто кроз нешто' — Прѣгнѣј-де ѣву љѣциу крѣз-тѣ рѣпу па-да-зѣвѣжем.
- прогриѣвати -ѣгриѣвѣм ипф према прогријати
- прѣзор -а м ,окно, застакљен отвор у зиду'
- прѣждирати -ѣм ипф ,гутати'
- прѣја -е ж ,хлеб од кукурузног брашна (новији назив)'
- прѣјѣца -ѣ ж дем. од проја
- прѣљѣтѣс адв. ,прошлог пролећа'
- прѣмаја -ѣ ж ,пропук'
- промаћи -ѣмакнѣм пф ,провући, провући се, проћи неопажено'
- прѣмицати -ѣѣм ипф према промаћи
- прѣнѣти -ѣсѣм пф 1. ,пренети неку ствар неким путем, кроз нечије видно поље' 2. ,почети да носи јаја (за живину)'
- прѣнос/ак -ка м ,прво јаје које кокошка снесе, обично ситно'
- прѣпѣњача -ѣ ж ,жена са изразито дугачким ногама за коју се има утисак да иде на прстима да би била још виша'
- прѣсидба -ѣ ж ,долазак младожење, његовог оца и неког од ближе родбине или пријатеља (углавном мушкарци) у младину кућу да траже девојку, договоре се о миразу и свадби'
- прѣстрѣн -ѣна -ѣ адј. ,шири него што треба'. — Прѣстрѣна-ти ѣва сѣкна, наћи дрѣгу. 2. ,велики, широк, простран' — Прѣстрѣна-му-је, брѣте, кѣћа, мѣже кѣло да-вѣдѣј.
- прѣсѣти, прѣспѣм пф 1. ,избацити течни садржај' 2. ,опарати исплетено' — Прѣспѣ до-лѣд-пазу па-плѣти прѣсто.
- прѣтѣк -а м ,ретко сито'
- прѣциѣп -а м ,облица расечена скоро целом дужином тако да се краци каче на санке а нерасечен крај на јарам'
- прѣчѣвље -а с ,отворено огњиште у кући са пријекладима, позидом, веригама, череном'
- прѣшѣ -а пл. т. ,ограда од летава, побијених у земљу, са горње стране међусобно повезаних заплетених прућем'
- прѣсѣк -а м ,који проси, скупља милостињу'
- прѣсѣк -а м ,просечено место'
- прѣсѣутре адв. ,прекосутра'
- прѣтен -ѣна -ѣно адј. ,који је од двапут ређене вуне (исплетен, опаран, уређен на редари, поново одреден и исплетен)'
- прѣтина -ѣ ж ,прогажен снег'
- прѣтљати -ѝм ипф ,предано причати о стварима које нису ни важне ни интересантне; давити' — Штѣ-нѣ-ти прѣча Рѣјко? — Бѣга-ти, жѣно, штѣ-ѣе-ми прѣчати, прѣтљѣ па-прѣтљѣ.
- прѣтљѣ -а м ,који пртља'
- прѣћѣв -а -ѣ адј. ,који има дебеле, меснате усне'
- прѣсѣвати, прѣсѣјѣм ипф ,грдити, критиковати, љутити се на неког' — Нѣ-прѣсѣј-де-се вѣшѣ, жѣно, није дијѣте крѣво'
- прѣѣвѣци -ѣѣѣ пл. т. ,осушене ливадске гљиве у облику лоптице из којих се, при додиру диже прах'

- пӯār -āра м ,болест која напада кукурузни клип и претвара га у црну, безобличну масу'
 пӯāћ -āћа м зоол. ,Glis glis'
 пӯвати, пӯвām ипф ,пуштати ветрове'
 пӯзати -жём ипф ,лузити'
 пӯљка -ē ж ,врста дугмета које отвор за причвршћивање у виду мање алке има са доње стране'
 пӯпāвци -āцā пл. т. ,врста шумских јагода које имају издужен, крупнији плод, слађи од обичних'
 пӯр -а м ,финији пепео, лакши од обичног'
 пӯрњати -ām ипф ,јако димити'
 пӯрњача -ē ж ,хлеб, погача печен под пепелом'
 пӯстиња -ē ж ,покретна и непокретна имозина коју нема ко да наследи после смрти њених власника'
 пӯстињār -а м ,онај који се граби, ловац на пустињу.' — Ђј, црни пӯстињари, сāмо глају хѣ-је штā остало да-се-дочепажу!
 пӯстџовине -а пл. т. ,одело у којем је покојник издахнуо, обично се износи што даље од куће, по могућству преко реке и распиње по трњу'
 пӯци-кџвча -е ж ,дрихер'
 пӯштати, пӯштām ипф према пуштити
 пӯштити -йм пф 1. ,дозволити, допустити, одобрити.' 2. ,ухваћеном вратити слободу'

 рāбација -ē ж ,који послује око волова'
 рāд -а -о ,који је вољан, спреман, који би се радо прихватио чега.' — Ја-бик рāда да-им ѓвѓ прибавйм да-понесу кад-пџу, они не-щѣдеше ни-да-сврāте.
 рāднути -ѓм пф ,обавити неки мали, ситни посао'. — Јā нѣшто мāло раднук па-сѣдок да-иг-сāчекām.
 рāж -и сг. т. бот. ,Secale cereale'
 рāж/ањ -ња м ,мотка на којој се пече брав'
 рāжљевати рāжљевām ипф ,разливати'
 рāжљевати мљѣко ,сипати скувано млеко у широке судове да би се ухватио кај-мак'
 разāгнати / рāзгнати -ām пф ,растерати' — Кџ рāзгна пйлāд да-иг-нāрāним?
 разџџети се -йм пф ,оболети, добити болест'
 рāзвличити -а -о адј. ,који је растегљив, еластичан' — Плѣти-де тџ мāло развличитије!
 рāздрјѣшен -а -о адј 1. ,који је одвезан, одрѣшен' 2. ,који је отворен, слободан, без икаквих стега'
 рāзнјѣти -есѓм пф 1. ,у разним правцима однети, разнети растурити ствари, предмете који су били на окупу, на једном месту' — Разнјѣше-мџре хѣца, било-иг-је дџста.
 разрогāчити -џгāчйм пф ,раширити (максимално) очи од изненађења, страха, чуђења' — Штā-си-се тџ разрогāчио, кџ-да-ће нѣко да-т-џбјесй!
 рāкйнски -а -о адј. ,који се односи на ракију'
 рāколитити се -й(м) се ипф ,оглашавати се (за кокошку која ће да снесе)'
 рāкље -āљā пл. т. ,место на стаблу дрвета из ког се рачвају гране'
 рāлица -ē ж ,врста плуга којим се преврће узорана земља'
 рāло -а с ,дрвени плуг'
 рāмењача -ē ж ,врста буце која се носи на рамену'
 рāнија -ē ж ,котао за кување хране свињама или за прихватање цибре'
 рāнка -ē ж ,врста шљиве која рано дозрева'
 рāњуца -ē ж 1. ,шљива која рано дозрева' 2. ,ракија од шљиве ранке'
 рāопџн -а м ,највеће столарско рјѣде'
 рāпāв -а -о адј. ,који није гладак, хрпав'

- рапаџик -а м в. влашац
 ра̄с ра̄ста м бот. „Quercus robur”
 ра̄со -ла с ,течност која настаје из воде којом је наливен купус када се овај укисели’
 распа̄дуља -ѐ ж 1. ,жена која разара туђе бракове и везе’ — Њ, она̄ Милошева рас-
 па̄дуља са̄мо глѐд̄а како да-се-д̄омч̄а Милутина. 2. ,погр. за жену која је толико
 пропала од болести, нехиџијенског живота да се просто распада’
 расп̄оловити -ѝм пф ,преполовити, поделити на два једнака дела’
 распран̄ђусати -ѝм пф ,распасти се, распрснути, подерати на много комада, кајаса,
 крајева’
 растовр̄сти -зѐм пф ,радити нешто па направити неред, лом.’ — А-Мидена парала
 на̄ки цѐмпер па-растовр̄зла ове-ка̄снуре по-цијѐлој к̄ући’
 расп̄учати -ѝм пф ,раскопчати, откопчати’
 ра̄т адв. ,милина, лакоћа’
 ра̄ткати, ра̄тк̄ам ипф према раднут
 ратос̄иљати се, -ѝсиљам се пф ,отарасити се, отрести’ — Ђ, да-се-ѝвѐ бѐдѐ рат̄ѝсиљам
 па-да-данѐм д̄уцом!
 рашч̄аталити -ѝм пф 1. ,чаталом извадити клин и раздвојити делове који су њиме
 били спојени’ 2. ,рашчистити и раскрстити са неким за сва времена’ — Свѐ-сам-ја̄,
 њ̄џи њ̄ѐно вра̄тила ѝ-што-ми-је д̄угов̄ала љ̄зела и-ништа ја̄ више са̄ њ̄ом нѐмам
 нек-ме-ништа не-п̄здраља̄ и-не з̄ѝвѐ, ја̄-сам-се са̄-њ̄ом рашч̄аталила за-сва̄
 времена!
 р̄ђа, р̄ђѐ ж 1. ,мршава особа’ 2. ,фиг. мршава особа за коју се мисли да је од свог
 зла и „р̄ђе” толико ослабила’ 3. ,злоћа, зла нарав која човека изнутра ждере’
 р̄ђав -а -о адј. ,који је мршав, слабачак’
 рѐдара -ѐ ж ,радионица у којој се реди вуна, вуновлачара’
 рѐдити [в̄ӯну] рѐд̄им ,носити вуну на редару да се из руна добију кудеље’
 рѐдуша -ѐ ж ,врста печурке’
 рѐкла -ѐ ж ,шивена блуза од куповног материјала’
 рѐнде -та с 1. ,кухињска алатка за рендање воћа и поврћа’ 2. ,столарска алатка за
 равнање површина’
 рѐнд̄ић -ѝћа м ,мало ренде’
 рѐп̄ач -ѝча м ,дршка на тигању или таква слична не нечему другом’
 рѐћи, рѐчѐм ипф ,казати, изговорити’ — Да рѐчѐмо да-је-на̄м̄џор, није; да-рѐчѐмо
 да-је-брез̄образна, није, али-да-ка̄кѐ ва̄јдѐ од-њѐ вид̄иш, нѐма никакѐ!
 рѐцма -ѐ ж ,чишкани детаљ на одевном предмету’
 рӣѝвати се -ѝв̄ам ипф ,гурати се’
 рӣѝка -ѐ ж ,река’
 р̄ѝѝнка -ѐ ж ,искројен одевни предмет којем тек предстоји шивење’
 р̄иктати се -ѝм ипф ,спремати се, дотеривати, радити на спољашњем изгледу.’ —
 ѝв̄а-се „мла̄дица” р̄икт̄а к̄ѝ-да-ће на-ва̄шир!
 р̄ипа -ѐ ж ,камен’
 р̄лос/ан -на -но адј. ,обесно јак, пун снаге’ — Ј̄а, б̄јаще ѝ-ѝн на̄к̄ѝ р̄лосан, б̄ријег-ѝи
 одва̄лио, није да-се-ста̄ни!
 р̄ѝв̄аш -а аг. т. ,неред, лом’
 ров̄ащити, ров̄ащ̄им ипф ,правити неред, лом’ изв.: раз-, из-
 р̄ѝд, р̄ѝда сг. т. 1. ,годишњи принос од земљорадње’ 2. ,женина родна кућа и поро-
 дица’
 р̄ѝдица -ѐ ж ,сестра (прво колена)’
 р̄ѝга -ѐ ж ,овца која има рогове’
 р̄ѝгови -ѝв̄а̄ пл. т. ,четири греде (основ кровне конструкције) које полазе са углова
 куће и спајају се у врх крова’
 р̄ѝзга -ѐ ж ,дугачка, јака мотка, побиијена у земљу око које се трпа сено, лист, слама
 или сл.’
 р̄ѝкати, р̄ѝк̄ам ипф ,погр. пити’
 р̄ѝква -ѐ ж бот. „Raphanus sativus”
 р̄ѝксуља -ѐ ж ,погр. за жену која много пије (алкохол)’

рџнџа -е ж ,нескладна, неуредна женска особа, без укуса, која није свесна тих својих недостатака'
 рџнџав -а -о адј. ,који је нескладног, неукусног и неуредног изгледа и одела'
 рџветка / рџветкиња -ѣ ж ,вршњакиња, или приближно истих година'
 рџда -ѣ ж ,основна полуга за вучу кола, састоји се из два крака који се закачињу за предњу, помоћну осовину'
 рџмарин -а м бот. ,Rosmarinus officinalis'
 рџј, рџја, рџјо адј. ,који је наранџасте боје'
 рџковѣт -и ж ,онолико стабљика жита колико се ухвати једном руком (при жетви)'
 рџкџница -ѣ ж ,ручка на косишту (има их две)'
 рџмати, рџмам ипф ,млети зубима тврд залогaj'
 рџно -а с ,острижена, неуређена вуна'
 рџч/ак -ка м ,први оброк (у кући, на пољу)'
 рџчѣрда -ѣ ж пеј. и аугм. од рука
 рџчѣтина -ѣ ж аугм. и пеј. од рука
 рџч/ан -на -но адј. ,који је у црнини због смртног случаја'
 рџчџним рџчџним ипф ,поносити се, дизати нос, бити важан' — Ја, џна Граџова, нџмаџ, затурила главу па-сџм рџчини, ко-да-није јџчѣ изишцла џ-штале.

сџбџгле адв. ,рано ујутру'
 сџгнати -џм пф ,сатерати са веће висине на мању'. — Сџгна-ли ти џвце у-пџток, Милава?
 сџзути, сџзуџм пф ,изути се, скинути обућу'
 салаџбињати -џм пф ,на брзину окончати посао не посвећујући пажњу детаљима, јединкама које га чине' — Салаџиња џвце џ-тџр, нџсу ни-нарањене, ни-напџ-јене! Салаџињај-то море џ-џак, па-глај, пџсџ, ко-да џе-нџко пребирати како-је слџжено.
 сџлаш -а м ,остава за кукуруз на четири масивна ногара, од прућа, покривена кровином или шиндром, затвара се вратима или занизује даскама у жлебове дирџцима'
 сџмсара -ѣ ж 1. ,ничији пас, луталица, бескућник' 2. ,погр. за човека сличног понашања'
 сџн -а -о адј. ,који је поспан' — Ја, наџко сџна, скџчик д-џтворџм па-кџки у-врата, рџзџк главу!
 сџнѣти -сџм пф ,донети, спустити са веће висине на нижу' — Каџи-де Рџдмили дџ-ми-нџ сџтре сџнесѣ у-пџток.
 сџносити, сџносџм ипф према санети
 сџнција -е м ,оштри болови, пробади у пределу грудног коша, настају када се ознојен човек нађе на промаји, ветру'
 сџп -а м ,дршка на сечивима, длету'
 сџплџк -а м ,метално лонче које се шири према врху, служи обично за справљање хране за децу'
 сџрана -ѣ ж ,сахрана, погреб'
 сџранити, сџранџм пф 1. ,покопати умрлог' 2. ,фиг. џтерати у гроб' — Сџрџни-га Јелѣсије с-џнџм курвѣждиџм.
 сџрањџвати -џњџвџм ипф према саранити
 сџтлук -а м ,крушкаста, стаклена посуда за ракију, запремине четврт литра'
 сџтрљати, сџтрљџм пф ,овлаш опрати рубље, на брзину'
 сџтона -ѣ ж ,сотона'
 свџк -џка м ,сестрин муж'
 свѣдно адв. ,свеједно, једнако, исто'
 свѣк/ар -ра м ,мужевљев отац'
 свѣсти, свѣдѣм пф 1. ,довести, спустити неког са узвишења на нижи ниво' — Ку-ћу ш-ђѣтетом? — Свѣди-га дџље низ-лџваду. 2. ,смањити број, обим, количину' — Свѣди-де пџлеђину на-шѣснѣс пѣтљџ па-џндџј пџплећи.

- свѣтлѣрник -а м ,новији назив за бацу'
 свѣјѣт -а м ,људи, велики број људи на једном месту'
 свијѣтина -ѣ сг. т. аугм. и пеј. од свијет
 свијѣћа -ѣ ж ,свећа'
 свѣла -ѣ ж ,мека, свиленакаста ресица на врху кукурузног клипа'
 свѣлаје -свѣлаја пл. т. ,шири кожни каиш са цеповима'
 свѣ/т/ац -ца м. ,летећи инсект, који у вечерњим часовима даје светлосне знаке,
 ,Lampyrigis'
 својѣкати (се) -ѣм (се) ипф ,понашати се као да постоје родбинске везе и тамо где
 их нема'
 свѣјтљив -а -о адј. ,који поштује и одржава родбинске везе'
 свѣштити -ѣм пф ,истући, избатинати'
 сврѣка -ѣ ж зоол. ,Risa risa'
 сврѣлуца -ѣ ,врста ситне крушке'
 сврѣдѣ -а с ,сврдо'
 сврѣтлица -ѣ ж ,кружење лакших ствари под дејством ветра'
 свѣрати, свѣрам пф ,урадити на брзину, тек да буде урађено'
 сѣвѣп, сѣвѣпа м ,добročинство, дело после којег се човек осећа лакшим, психички
 растерећеним.' — Е, сѣвѣп-је бѣѣ да-јој-ѣвце прѣчѣвак, нѣ-море злѣдна ни-ћѣцу
 да-нарѣни ѣдѣ-њиг.
 сѣвте адв. ,једном, изузетно, само у појединим, изузетним ситуацијама.' — Ђ Бѣга-ти,
 Обраде, ко-да-му-је тѣ бѣло сѣвте, ѣн-је прѣдѣ Владѣје још-кад-сам ја бѣла
 мѣлада па-се-начинио бѣлесан, а-пѣре тѣрио ѣ-цеп.
 сѣдев -а м ,дугме са отворима за ушивање на самој поврцини'
 сѣдра -ѣ ж ,шупљикави камен од којег се зидају вруне'
 сѣја -е ж 1. ,сестра' 2. ,заова (одмила)'
 сѣнгелити (се) -ѣм се ипф ,пети се, пентрати'
 сѣнт, изр. нѣ-сѣнт ,насумице, напамет'
 сѣнтати -ѣм ипф ,угађати, бринути, водити рачуна о болесном, старом'
 сѣстрић -а м ,сестрин син'
 сѣстричина -ѣ ж ,сестрина кћи'
 сѣвуља -ѣ ж 1. ,сивкаста крѣва' 2. ,погрдно ,женска особа која је нагла, непромиш-
 љена' — Кѣд-си нѣјѣла ко-сѣвуља, видѣи-и да-ће-нѣћ, ко-да-тѣчи пѣтље
 зѣ-тобѣм про-Будѣке?
 сѣгѣв / сѣнгѣв -а -о адј. ,који је сиве боје'
 сѣјѣти -ѣм ипф 1. ,вршити сетву' 2. ,помоћу сита издвајати брашно од мекиња'
 сѣјѣно / сѣјѣно -а с 1. ,покошена, сасушена ливадска трава' 2. ,сено стрпано у
 облику купе'
 сѣнија -иѣ ж ,округао сто са кратким ногарима'
 сѣнѣт адв. ,прошле вечери'
 сѣнѣйр -ѣра м ,ланац којим се везује пас'
 сѣпљив -а -о ,који има астму'
 сѣпња -ѣ сг. т. ,астма'
 сѣрити -ѣм ипф ,правити сир'-; изв.: ѣ-
 сѣрца (ген. сг.) дем. од сир
 сѣрищњѣк -ѣка м ,животињска, желудачна опна чијим се сушењем добија сириште'
 сѣриште -с ,део свињског, говеђег желуца који се после сушења потапа у преку-
 вану сурутку и тако добија маја'
 сѣсати -ѣм ипф ,сисати млеко (дете, младунче)'
 сѣсѣнче -та с ,младунче које још сиса'
 сѣјритѣ, сѣјрим пф ,сипати све одједном, нагло'
 сѣјцати, сѣјѣм ипф ,одсецати'
 сѣјкнутѣ, сѣјкнѣм пф ,долијати па умрети попут животиње' — А, ѣто, ѣ-ѣн сѣјкну
 ко и-Манојлѣтина.
 сѣлѣњати -ѣм ипф ,склањати, уклањати' — Сѣлѣњѣ-де-то да-нѣ-будѣ щ бјѣн!

- скѡбѡла -ѣ ж ,алатка за ђељање (дубљење) унутрашњости дрвета (нарочито код прављења ступа или сл.) са овалним сечивом које се наставља овалном ручком'
- скѡдлити, скѡдлѣм пф ,опколити намером, дипломатски изнудити пристанак, одобрење.' — Те-у-Милѣнке шѣсет оваѡца, те-њѣзина шћѣр јединица, те-тѣ-ш да-будѣш гѡзда на-свѡм, скѡдише-га Маркѣци и-будѡла прѣстаде, мѣсли свѣ-је ко-што-вѣлѣ.
- скѡрѣп -а м ,кајмак који се ухвати на прекуваном, одстајалом млеку'
- скѡтна -ѣ адј 1. ,бременита кучка' 2. ,догрдно, за жену која је у другом стању'
- скѡче -та с ,в. љущче'
- скѡчице -ѡчица пл. т. ,део натре преко чијих се точкиња преклапају нити да се до-бија „зијев“ за пролаз потке'
- скрѡб -ѡба м ,чорба од брашна'
- скѣјтурити се -ѣм се пф ,скупити се, згрчити, савити, скупити у неком углу, при-мирити.' — Штѡ-си-се-тѡ тѣне скѣјтурѣо, кѡ-да-си мѡчка?
- скѣт, скѣта м ,половина предњег дела одевног предмета'
- скѣчити, скѣчим пф ,закачити, саставити закачком'
- слѡмѡча слѡмарица -ѣ ж ,навлака напуњена сламом или шашом, има функцију душка'
- слѡница -ѣ ж ,четвртаста дрвена посуда са поклопцем, виси на зиду, служи за др-жање соли'
- слијѣп, слијѣпа, слијѣпо адј. ,који је без очног вида'
- слѣтити -ѣтим ипф ,интуицијом и сујевејерјем предвиђати'
- смѣсти се смѣтѣм се пф ,бити сметен, смушен, спутан' — Штѡ-си-се-тѡ смѣб, ко-да-си-ћевѡјка па-ти-дѡшли прѡсци ѣ-кућу?
- смѣјати (се) -смѣјѣм се ипф ,испољавати осећање смешног'
- смѣјѣти, смѣјѣм ипф ,имати смелости, храбрости, куражности' — Нѣ-смѣјѡше д-ѣју, сѡм стојѣ и-глѣдајѣ.
- смѡк, смѡка м ,чорбасто јело (општи назив)'
- смѡл/ѡв -а -ѡ адј. ,који је умрљан, има трагове смоле на себи'
- смѡл/ан -на -нѡ адј. ,који има смоле у себи'
- смѡница -е ж 1. ,тешко обрадива, лепљива земља' 2. ,потопити у воду, поквасити'
- смѡчити -ѣм ипф ,умерено, штедљиво користити, трошити'
- смрћѣти, смрћѣм ипф ,смрдети, заударати' изв.: за-, у-, на-, по-сна -ѡјѣ ж ,синовљева, братовљева жена'
- снијѣг, снијѣга м ,атмосферска падавина од искристалисане водене паре'
- снѡвати, снѣјѣм ипф ,намотавати основу на вратило'
- снѡп снопа м ,онолико руковети жита колико се може објумити рукама, увезаних жуѣтом или пругом'
- снѣјѣжина -ѣ ж пеј. и аугм. снијѣг
- сѡба -ѣ ж ,друга просторија у кући, служи за спавање'
- сѡбра / сѡвра -ѣ ж ,свечани ручак, вечера, постављен за дугачким столом са много званица' — А-кѡ-ми-је Ђѣна Мѣлошѣва да-ми-сѣдѣ у-вр сѡврѣ, јѡрко-те нѣ-ѡгријѡло?
- сѡвара -ѣ ж ,мотка са ракљом за подупирање терета на једној страни самара, док се не утовари и друга и постигне равнотежа товара'
- сѡвина -ѣ ж ,осовина'
- сѡја -ѣ ж ,врста, раса (за животиње)'
- сѡје, сѡјѡ пл. т. ,два дрвена стуба, удубена са једне стране за вратило које се у њима оЂрће за време навијања основе'
- сѡк сѡка м 1. ,течност којом је наливен сир у чабру' 2. ,млечни производ од млека и сока из чабра, помешан са старим сиром и павлаком, служи се после троднев-ног стајања у топлому'
- сѡкѡк -ѡка м ,пут који је с једне или обеју страна ограђен'
- сѡлѡрка -ѣ ж ,дугачко, дрвено корито за давање соли стоци'

- сòлйр -йра м ,посуда у облику дрвене чашице за држање соли на столу за време обеда'
- сòльёр -а м в. солир
- сòлити -йм пф 1. ,зачинити сољу' 2. ,зачинити нечим другим на начин којим се соли'
— Посòли-де-то ма́ло ше́ёрцом па-пòјди; изв.: по-, за-
- сòмўн -ўна м ,обично округли хлеб који није прављен у домаћинству'
- сòнице -ё пл. т. ,превозно средство, попут кола које уместо точкова има даске при врху повијене као скије, служи за превоз искључиво по снегу'
- сòнути, сòнём пф ,мало, овлаш посолити'
- сòшица -ё ж ,краће, ракласто дрво побијено у земљу на којем се окреће ражањ'
- спàдало -а с ,шалјивчина'
- сплàкати, сплàчём ипф ,оплакнути, плакнути'
- спльёскати -ам пф ,лоше направити, нестручно и неквалитетно умесити' — Ко-спльёска овàј льёб, нйје ни-пашчàдма да-се-дà?'
- спльòвити се -òвй(м) се пф ,спљоснути (за покошену отаву на коју је пала киша)'
- спòрйш -а м бот. ,Achilen millefolium'
- спрàм адв. ,насупротив, напрема, према'
- спртљати -ам пф ,спетљати, испричати нејасно, конфузно, само да се исприча'
- спрча -ё ж ,ситна, мршава себична особа, циција'
- спрчитй (се) -йм (се) пф ,згрчити, стиснути, скупити'
- спўж -а м зоол. ,Gasterogoda'
- спўчати (се) -ам пф ,закопчати (се)'
- спўштати -ўштàm ипф према спуштити
- спўштити (се) -йм пф 1. ,одложити, не држати у рукама' 2. ,сићи'
- срѓ -а м ,дугачка мотка којом се тресе воће или слично са висине коју човек не може дохватити руком'
- срдачка -ё ж ,шипка од тање жице или дрвета, која држи цев у чунку'
- срйёшеви -а пл. т. ,даске од којих се израђују данца у бурзди'
- срòчити -òчйм пф ,изразити мисли речима тако да буду јасне, прегледне, присту-пачне' — Богме-је он-то згòдно срòчиò, ал-неће му бити вàјдè ò-тога.
- срчàница -ё ж ,среднште попречно пресека дебла'
- срщљён -а м зоол. ,Vespa krabro'
- стàнити се, стàнйм (се) пф ,скрасити се, зауставити, стати'
- стàри свàт м ,један од старешина у сватовима'
- старòсватица -ё ж ,жена старог свата'
- створйзати -òрйжём ипф ,често отварати и затварати врата'
- стёвàна -ё адј. ,бременита (за краву)'
- стёља -ё ж ,једножична тканина од козлине, служи као покривка за жито'
- стйёнчина -е ж аутм. од стијена
- стйд/ан -на -но адј. ,по природи стидљив'
- стйдети (се) -дйм (се) ипф ,имати осећање стида' изв.: по-, за-
- стијёна -ё ж ,стена, литица' 2. ,велики камен'
- стйштати -йм пф ,гађати нечим, погодити'
- стра ò-стра м ,страх'
- страòвит -а -о адј ,који је у страни, на косом терену'
- страшивòћа -ё ж ,страх за овце од опасности коју представљају дивље звери, лопови, пси или нешто слично'
- стрйна -ё ж ,стричева жена'
- стрн, стрна м ,оно што остаје од стабљика жита на њиви после жетве'
- стропòштатй (се) -ам (се) пф ,сурвати се, срушити, пасти са треском' — Штà-се-тò стропòшта, мйщльàк, срушй-се кўћа!
- сруѓ -а м ,справа за израду вретена, дружица и сличних предмета који захтевају фину обраду, састоји се из прожљебљена дрвета у којима се смешта држач за хватање предмета за обраду, клина којим се учвршћује и гудала са каишем који се овја око предмета који се обрађује, тако што се повлачењем гудала предмет окреће и тада обрађује специјалним длетом'

стрѹга -ѐ ж ,прелаз из великог у мали тор где једна преко пута друге седе две жене
које музу овце'
стрѹгљевина / стрѹжевина -ѐ ж ,пиљевина, отпаци стругања дрвета'
стрѹк, стрѹка м ,стабљика лука, празилука или сл.'
стрѹчка -ѐ ж ,алатка са савијеним сечивом за дубљење дрвета'
стрѹцљика -ѐ ж ,оно што остане у земљи када се одсече стабљика кукуруза'
стѹг -а м ,жито стрпано у облику купе, без розге'
стѹбљка -ѐ ж ,столарска клупа са косим ногарима'
стѹдѹр -а м ,колац који се побија у центар гувна за који се везује коњ приликом
вршаја'
стѹблина -ѐ ж ,врста бунара дубине око два метра, обграђен дугама или издубљеним
стаблом дрвета, покривен дрвеним поклопцем'
стѹжити се -ѹжй(м) се пф ,смучити се, добити осећај мучнине'
стѹпа -ѐ ж ,висока посуда од издубеног дрвета за тучење, ситњење материјала (аван)
стѹп/ац -а ж ,дрвени зашиљени стубићи који се углављују у посебне отворе на
угловима кола, кроз лотре, ради могућности лакшег задржавања кабастог ма-
теријала (товара) као што су сено, слама и житарике са стабљиком'
сувињѹв -а -о адј. ,сувоњав, мршав, неухрањен'
сѹд, сѹда ж ,посуда (општи назив)
сѹкати, сѹчѐм ипф ,ненамерно упредати нит' — Штѹ-ти-сѹ-во ѹсукѹ, ѓвѹ ти-нѹ-
-ваљѹ вѹкѹ.
сѹкна -ѐ ж ,женски одевни предмет, који се носи преко сукњетка'
сѹкненй -ѹ -ѹ адј. ,који је од сукна'
сѹкно -а с ,ткани, вунени материјал, природно бојен, служи за израду одевних
предмета'
сукњѐт/ак -ка ж ,подсукња'
сѹлѹти -йм ипф ,повлаћивати, ићи низ длаку' — Да-ми-дѹѹѹ зѐт ѹ-кућу па-јѹ, вѹкѹ
мѹтора да-му-сѹлйм
сулѹндѹр -ѹра м ,лимена цев кроз коју дим из пећи, шпорета одлази у оцак'
сѹрутка -ѐ ж ,течност која се издваја из млека приликом сирења'
сѹстати -нѐм пф ,посустати' — Здравѹ, мѹмчине, сѹстадѹсте-ли-се?
сѹшчара -ѐ ж ,зграда у дворишту од брвана или другог материјала за сушење, дим-
љење меса'

тѹбѹрка -ѐ ж ,посуда са водом кроз коју пролази цев са алкохолном паром'
тѹбѹт -а м ,мртвачки сандук'
тѹзбина -ѐ ж ,женина родбина'
тѹйѹти -йм ипф 1. ,чувати тајну' 2. ,стајати на солственим ногама, без туђе помоћи
(за дете које учи да хода).' 3. ,безразложно стајати у месту, бити на ногама'
тѹјо -а м 1. ,отац', 2. ,свекар' (одмила)
тѹке -тѹка пл. т. ,пеље, жице од двоструке нити у првом реду плетива'
тѹкиша -ѐ ж ,врста ситне крушке'
тѹкший -ѹ -ѹ адј. ,који је слабијег квалитета, ложији'
тѹле -а м 1. ,отац', 2. ,свекар (одмила)
тѹлич/ан -на -но адј ,који нема среће, који је баксуз, којем се просто не да'
тѹложити се -и(м) се ипф ,спустити талог на дно'
тѹлпина -ѐ ж ,дашчица за покривање економских просторија, правоугаоног облика,
слажу се једна до друге'
тѹр/ак тѹрка м ,направа за чешљање кучине, састоји се од даске са отворима за
ногу и руку ради придржавања и зупцима од метала на средини којима се че-
шља влакно'
тѹркати -ѹм ипф ,понекад с времена на време ложити ватру, додавати по које дрво,
тек да се не угаси'

- т̄арнути -ѐм пф према таркати — Т̄арни-д̄е в̄атру да-се-н̄е-уг̄аси.
 т̄аслица -ѐ ж ,ташница'
 т̄асница -ѐ ж ,манжет/а'
 т̄ата -ѐ м 1. ,отац' 2. ,свекар (одмила)'
 т̄атица -ѐ м ,отац од мила'
 т̄ашта -ѐ адј. ,која је лошијег квалитета' — М̄оре, т̄ашта òснова, н̄е-море т̄о за серцаду.
 т̄ѣжина -ѐ ж ,неуређено влакно конопље
 т̄ѣзга -ѐ ж ,дугачак, масиван сто са потребним прикључцима за обраду дрвета у столарском занату'
 т̄ѣкне -та с ,дрвено корито (различите намене), издубено из пресеченог дела стабла или сковано од дасака'
 т̄ѣле -та с ,младунче краве'
 т̄ѣљиг -а м ,део специјалног јарма за извлачење терета на ланцу (влачегу) са неравних терена, састоји се од повијеног дрвета који обухватају спољашне и доњи део воловског врата и причвршћују се кроз посебне отворе у јарам'
 т̄ѣнути -ѐ(м) пф ,констатовати на нечему најмање, најситније физичке или хемијске промене (обично уз негацију)' — Йспечели-се љѣб? — Јок, м̄оре, н̄ије ни-т̄ѣно.
 т̄ѣѣзгати -ѣм ипф ,споро, досадно, неразумљиво причити, давити причом'
 т̄аѣѣзгало -а с ,спора особа која обично досађује незанимљивом причом'
 т̄ѣрзија -е м ,кројач'
 т̄ѣркати -ѣм ипф ,слабо, овлаш терати, нагонити, гонити'
 т̄ѣсати -шѣм ипф ,обликовати, обрађивати тесарским алаткама' изр. ни-ст̄ѣсано, ни-скр̄ѣсано ,безоблично, без пожељног, потребног, примамљивог облика, изгледа, израде'
 тесање -а с гл. им. од тесати
 т̄ѣсла -ѐ ж ,алатка попут будака само са овалним сечивом, служи за дубљење дрвета'
 т̄ѣствица -ѐ ж ,доње и горње гредице које чине главни костур натре'
 т̄ѣстија -е ж ,земљана посуда за воду, крушког облика са два грлића од којих је један шири за пуњење и други ужи на дрнци за истакање и пролаз ваздуха'
 т̄ѣстек -а м ,дрвена пречка која представља ослонац за део рога који прелази преко вјенчанице'
 т̄ѣстѣто -а с ,последња слој шандре који је благо повијен и опасује кров заобљавајући углове'
 т̄ѣта -ѐ ж ,тетка (одмила)'
 т̄ѣтак -а м ,теткин муж'
 т̄ѣтка -ѐ ж ,очева, мајчина сестра'
 т̄ѣчѣ се ,парење коза'
 т̄ѣчо -а м ,тетак од мила'
 т̄иѣгањ -ѣња м ,плитка, метална посуда са дугачком дршком, служи за пржење хране'
 т̄иѣгањ ѣћ -ѣћа м ,мали тигањ (у домаћинству обично постоје два тигања, велики служи за спремање оброка и јело, мали за спремање додатака јелима и јела за једну до две особе)'
 т̄ијѣс/ан -на -но адј. ,који је ужи него што треба'
 т̄ијѣсто -а с ,брашно замешено са водом'
 т̄ијква -ѐ ж 1. бот. ,Cucurbita vesca' 2. ,пеј. од глава'
 т̄ијца -ѐ ж ,перната животиња из породице Aves'
 т̄јѣшт̄аѣв -а -о адј. ,који је умазан тестом'
 тк̄а̄ти, тк̄ѣм ипф ,ткањем израђивати тканине' изв.: из-, о-, до-
 т̄ѣварити -ѣм ипф ,стављати, слагати терет, товар, за превоз, пренос' изв.: на-по-, пре-, с-
 то̄ӣни -а -о адј. ,в. тоицни'
 то̄ӣцни -а -о адј. ,толицни, тако мали'
 т̄ѣјага -ѐ ж ,дрвена мотка за поштапање'
 т̄ѣкнути -ѐм пф ,мало, овлаш наточити'
 т̄ѣња -ѐ ж ,атмосферска појава када истовремено пада киша и греје сунце'

- tõr tõra м ,простор ограђен летвом, четвртастог облика где лети ноћивају овце'
 tõрина -ё ж ,земља наћубрена директним боравком стоке у тору који се у једнаким
 размацама помера'
 tõрити -йм ипф ,хранити овце у тору, током зимских дана'
 tõцило -а с ,специјални, округли камен, постављен тако да се његовим ротирањем
 оштре разне врсте сечива'
 tõциљ -а м в. тоцило
 тоциљати -ам ипф ,оштрити на тоцилу'
 tõчила, tõчила́ пл. т. ,дубоке бразде на кршевитом терену из којих су бујице однеле
 земљу'
 трр́с! ,узвик за терање јагњади, јарића'
 тра́ља -ё ж 1. ,опанак од примитивно обрађене коже, лошег квалитета и облика'
 2. ,лоша обућа'
 тра́љати -ам ипф 1. ,ићи у траљама' 2. ,фиг. каскати, ићи као у лошој обући, стаг-
 нирати.' — Ма, тра́ља на́кõ, ко-и-дõ-сãд.
 тра́љав -ã -õ адј. ,који је увек међу најлошијима'
 тра́п -а м ,рупа у земљи у коју се закопава поврће да би се сачувало током зиме од
 јаких мрezeва'
 тра́пови́ез ан -на -но адј. ,који је сметен, још се није расанио а већ је на ногама'
 — Јã, на́кõ тра́пови́езна, не-могу да-пõгодим д-упãлим свётло, дã-видим штã-
 -им је.
 трасу́лати -ам ипф ,ићи у лошој, неодговарајућој обући'
 тр́д/ац -ца м ,врста дивље крушке'
 трёвити -йм ипф ,случајно срести, налетети.'; изв.: пõ-
 трёшња -ё ж ,лоза, зељаста део причане бораније'
 трёшња -ё ж бот. ,Rhinus avinum'
 трешњõбер -а м ,млад, несташан човек којем је слатко забрањено воће'
 тр́лац м ,део трлице, којим се ручним подизањем и спуштањем ломи сува конопља
 и издваја влакно за даљу прераду'
 тр́лица -ё ж ,направа која се састоји од три даске са ивицама оштрим попут ножа;
 две су статичне а трећа (трлац) је покретљива и њоме се ломи стабло које испада
 из влакна'
 тр́љати, тр́љам ипф ,руком или предметом прелазити преко нечега под одређе-
 ним притиском'
 тр́мка / тр́нка -ё ж ,кошница за пчеле од прућа'
 тр́њина -ё ж бот. ,Rhinus spinosa, растиње и плод'
 тр́њине -тр́њина́ пл. т. ,плод тр́њине'
 трõбок -а м ,човек који толико једе као да има три стомака'
 трõношка -ё ж ,столичица са три ношице и површином за седење у облику кришке
 лубенице'
 трõпãв -а -о адј. ,који је лењ, не воли да се креће, гледа само где ће да седне'
 трõпити -йм пф ,сесги било где, само да се није на ногама'
 тр́пљети -йм ипф ,трпети' изв.: при-, с-, о-, по-
 тр́уд, тр́уда м ,осушене гљиве са брезовог и буквог дрвета, лако запãлива, ствара
 много дима'
 тр́упина -ё ж ,дебло, трупац'
 т́увити, т́увим ипф ,памтити, носити у сећању'
 т́уј адв. ,ту'
 т́улити (се), т́ули(м) (се) ипф ,гасити'; изв.: у-, за-, из-
 т́уљак -ка м 1. ,цев у центру точка у коју се ставља осовина' 2. ,врста замке'
 тумãрати -ам ипф ,насумице тражити'
 тумãрало -а с ,особа која стално тумара'
 т́уне адв. ,ту'
 т́урати -ам ипф ,стављати' изв.: раз-, пре-, по-, до-
 т́урити -йм пф ,ставити'; изв.: пõ-, дõ-, прё-, рãз, õд-
 т́уркуља -ё ж ,врста шљиве која има врло крупне плодове'
 т́утумищ -а м ,игра у којој једно дете везаних очију жури другу по мрачној, затвореној
 просторији'
 т́уча -ё ж ,грãд'

- ĥāplāv -а -о адј. ,који има велика уста'
 ĥāplo -а м ,особа која има велика уста'
 ĥār -а м ,добит, корист'
 ĥāsa -ē ж ,земљана посуда у облику чиније'
 ĥēвкати -ām ипф ,лајати'
 ĥēвњāk -а м ,дрвена направа за намотавање потке на цеви од зове које се стављају у чунак за ткање. Израђен је у облику сандучета са продуженим бочним странама у које је смештена дрвена осовина са точком замајцем и шиљастим продужетком на који се навлаче цеви; покреће се повлачењем длана преко, средине осовине'
 ĥēдило -а с ,пртена марама у коју се завија згрудвано млеко припремљено за сирење кроз које се цеди сурутка и обликује грудва сира'
 ĥēла -ē ж ,кукурузни клип са мало зрна'
 ĥēнтара -ē ж ,пас који је штеточина (краде јаја, коље живину, јури овце и сл.)
 ĥēпало -а с ,дебло на коме се секу дрва и обављају разни тесарски послови'
 ĥēпаница, -е ж ,цепаница, комад дрвета цепан секиром из обореног стабла, неправилног облика'
 ĥēпеник -а м ,пањ за сечење меса'
 ĥēрати -ām ипф ,терати, гонити'; ипф.: пò-, нà-, прй-, ў-, сà-, йз-, зà-, прò-, прè-
 ĥēрт -а м ,сек'
 ĥētās -га -то адј. ,који има ,цвет' у коси, на длаци различит од боје остале косе, длаке'
 ĥēтен -а сг. т. бот. ,Linum usitatissimum'
 ĥētuља -ē ж ,ћетасла крва'
 ĥйлим -а м ,украсни застирач ткан од вуне у разним бојама'
 ĥò-ĥò-ĥò! ,узвик за вабљење коња'
 ĥōрāv -а -о адј. ,који је слеп, обневидео на једно или оба ока'
 ĥōрав/ац -āvца м ,пушчано пуњење без убојне моћи'
 ĥōрити, ĥōрйм ипф ,бленути, гледати у празно' изв.: за-
 ĥōро -а м ,слепац (погрдно)'
 ĥōсāv -а -о адј. ,који је без браде и бркова'
 ĥōсо -а м ,погрдно за ĥосавог'
 ĥўвйк -йка м ,узвишење, брежуљак обрасло густим растињем'
 ĥўк-ĥўк-ĥўк! ,узвик за вабљење (одрасле) живине'
 ĥўкутрити -йм ипф ,нешто ђутке смерати, у потаји се дошаптавати'
 ĥўлсија -ē ж ,уздужна греда, стуб вертикално постављен у средини просторије с циљем да осигура статичност горње конструкције зграде'
 ĥўма -ē ж ,згуснуто израсла група биљака, траве'
 ĥўмез -а м ,мрачна, запуштена просторија'
 ĥўп, ĥўпа м ,земљана посуда издуженог облика са две ручке са страна'
 ĥўпара -ē ж ,фиг. глава којом се не мисли'
 ĥўприја -ē ж ,мостић, греда преко реке, потока'
 ĥўр/ак -ка м ,мужјак ĥурке'
 ĥўрка -ē ж 1. ,женка ĥурана' 2. ,глупа особа'
 ĥўрчйћи -ā пл. т. ,младунчад ĥурке'
 ĥўскйја -ē ж ,метална алатка ваљкастог облика, зашиљена на врху, веће тежине; служи за ломљење камена, бушење рупа у земљи и сл.'
 ĥўтати, ĥўтйм ипф 1. ,не говорити' 2. ,оставити да стоји, не дирати'
 ĥўш! ,узвик за терање свиња'
 ĥўшнути -ēm пф ,на брзину угурати, гурнути, увући, завући'

- убеџити (се) -ѳџити (се) пф ,физички и психички блокирати, укочити се, одузети се (услед пијанства, болести, умора)
- убрадѳћа -ѳ адј. ,марама која се убрађује'
- убрадѳити (се) ѳбрадѳити (се) пф ,везати мараму испод браде'
- ѳвакити -ѳит пф ,ухватити прави тренутак, час, време'
- ѳ-великѳ-вѳчери фр ,у касне сате, пре спавања'
- увиђено адв. ,на индиректан начин, довијањем ,околом наоколо'' ' — Нѳмѳ-ти мѳне ништа увиђено ко-пѳкѳјни Ањђѳљко, но-причѳј штѳ-ш сѳде.
- ѳвисина -ѳ ж ,узвишење, предео на узвишењу'
- ѳвитлити -ѳит пф 1. ,сложити дрва, грађу тако да буду на промаји и да се не деформишу.' 2. ,ухватити се једног те истог'
- ѳвићи -кнѳм пф ,навићи, стећи навику'
- ѳвршѳвање -а с ,обликовање врха на сену, навиљку'
- ѳгар/ак -ка м ,нагорело дрво'
- ѳгрушкати (се) -ѳм (се) пф 1. ,добро опрати рубље грушкањем' 2. ,слабије се повредити при паду, котрљању'
- удаѳвати (се) ѳдајѳм (се) ипф према удати (се)
- удаѳаца -ѳ ж ,девојка за удају'
- ѳдаја -ѳ ж ,ступање у брак женске особе'
- ѳдарати -ѳит ипф ,лупати некога, по нечему, тући, батинати' изв.: из-, на-
- ѳдати (се) -ѳм (се) пф 1. ,ступити у брак (за женску особу).' 2. ,радити на томе да се нека женска особа уда.' 3. ,погр. за мушкарца који ступањем у брак долази да живи у девојачкој кући'
- ѳждити -ѳит пф ,упалити, запалити'
- ѳже -та с ,упредене, уплетене стабљике жита (које се жѳње) у конопац који служи за везивање снопова'
- ужѳтити (се) -ѳ(м) пф ,направити жетицу (за млеко)'
- ѳжина -ѳ ж ,ручак'
- у-запѳди адв. ,у сенци, на сеновитој страни'
- ѳзможнути -ѳм ипф ,омогућити себи да се то може, довести себе у ситуацију да је нешто могуће'
- узѳртити, ѳзоргѳит пф ,успаничити се, усплахирити, уплашити'
- ѳйћи -ђѳм пф ,ући'
- ѳјѳк -а м ,мајчин брѳт'
- ујѳрити се, ѳјѳрит се пф ,безобзирно се увалити неком у кућу (више, доста ѳуди)'
- ујдѳрисати -шѳм пф ,средити нешто преко везе, на црно'
- ујдѳрма -ѳ ж ,посао, ствар која се обавља илегално, на црно, преко везе'
- ујко -а м ,ујак (одмила)'
- ујна -ѳ ж ,ујакова жена'
- ѳјчевина -ѳ ж ,мајчин род'
- укѳгача -ѳ ж ,дебела греда, подметнута под главну греду на земљи, неповезана са зидовима'
- укѳкѳћен -а -ѳ адј. ,свестан, али без способности покрета, говора због пијанства или јаких болова'
- укокѳтити се, укокѳтити (се) пф. ,постати немоћан у покрету и говору, најчѳшће због пијанства, страха и болова'
- ѳкољѳца -ѳ ж ,свађѳлица'
- улѳр, улѳра м ,каишеви на глави теглеће стоке на које се ставља поводац'
- ѳлев -а м ,мустра, шаблон, почетак'
- улѳжити, ѳлѳжити пф ,посути пепелом'
- улѳжити -ѳит пф ,уграбити прилику'
- ѳљегнути -ѳм пф ,ући'
- уљѳпити се, уљѳпити пф 1. ,пф према лијепити' 2. ,умазати се неком лепљивом супстанцом'
- ѳмет/ак -ка м ,чипкани украс уметнут на кошуљи'
- ѳмјети, ѳмијѳм ипф ,умети, знати'

- умјештити -им пф ,ставити, сместити унутар нечега'
 упот/ан -на -но адј. ,који се скупио, згрчио под теретом судбине'
 управити -им пф ,уперити'
 у прве пијетле фр. ,рано, у време кад се оглашавају први петли'
 упредати, упредам ипф 1. ,испредати куделу у прећу.' 2. ,сукати нити (двоструко троструко)'
 упремā се фр. ,наспрам, напрема'
 љрвина -ē ж ,амбис'
 љрда -ē ж ,млечни производ који се справља додавањем павлаке жетици'
 љрезник -а м ,остатак основе који не може да се више податкива, када се ткање привсде крају, па се пресеца'
 урећи љречѐм пф ,нанети чини, омађијати'
 љривљк -а м ,суров, непажљив, који одећу брзо цепа као да га вук растрже (за децу)'
 љрод -а м ,годишњи принос у земљорадњи'
 љродица -ē ж ,ницање непосејаних биљака поред усева'
 љрок -а м ,поглед, реч, ствар који имају урокљиво дејство'
 љрокљив -а -о адј. ,који има моћ да урекне'
 љскишњавати -ишњавā(м) ипф ,вршити врење'
 љскљисити, љскљисѓм пф ,клинасто засећи'
 љскљр/ан -на -но адј. ,који је провокативан у сексуалном смислу'
 љсовина -ē ж ,место са ког се одронила или се одроњава земља'
 љсоврљити -оврљѓм пф ,упорно навалити, захтевати, тражити'
 љсокјити, љсокјѓм пф ,направити сокак'
 љсљр/ан -на, -но адј. ,пргав, љут, нељубазан'
 љсљрљив -а -о адј. в. усоран
 љстава -ē ж ,даска, плоча којом се прекида проток воде из бадња, лакомице на воденични точак'
 љставити (се) -ѓм (се) пф ,зауставити, стопирати'
 љстаљати (се) -āм (се) ипф према уставити
 љстока -ē ж ,брз, хладан ветар који доноси промену времена'
 љсуд -а м ,зла судбина, коб'
 љтињати -ѐм ипф 1. ,увлачити у неки мали отвор (конац у иглу)' 2. ,убадати, подбадати'
 љтирѓшен -а -о адј. ,уређен, припремљен (за сетву) уситњена земља'
 љтнути, љтнѐм пф према утињати
 љтори, љтѓрā пл. т. ,узани жлебѓви на врху и на дну бурета у које се умеће дно'
 љтѓрити, љтѓрѓм пф ,направити уторе'
 љтѓрник -а м ,уторака, други дан у недељи'
 љторњāк -а м ,алатка попут криве тестере којом се праве утори'
 љторѓжити, љторѓжѓм пф ,учинити, направити дебљим него што треба (глас, нит)'
 љтуљити (се), љтуљѓм (се) пф 1. ,изгасити се (за ватру, лампу, луч)' 2. ,искључити (радио, ТВ)'
 љтући -чѐм пф ,кастрирати овна, бика'
 љтуцати -āм пф ,в. утући'
 љћāрити, љћāрѓм пф ,извући корист, добит, фајду'
 љцвѓљѓти -љѓм пф ,свести на најмању меру' — Тѓчѓ-ли тѓ штѓ-год водѓ? — Бѓг-ме, љцвѓљѓло, сām што-не-прѓкинѓ.
 љчин -а м ,оно чиме се наносе чини'
 љши, љшѓју пл. т. 1. ,органи чула слуха' 2. ,Pediculidae' 3. ,округли отвори који служе као ручке на појединим прѓметима (чабрене уши)'
 љшѓмити се, љшѓмѓм се пф ,уобразити се, подићи нос'
 љшѓретити се -ѓм се пф ,направити се увређен, болестан па избегавати нежељене активности' — Ушѓретѓјѓ-се те-сām кѓти.
 љшљив -а -о адј. ,који има вашке'
 љсићѓлица -ē ж ,девојка која је зашла у године а није се удала'

- ца́лати, ца́ла̄м ипф ,препарати се, вређати, свађати, често без разлога, из потајног незадовољства, повређености'
- цалојéза -ē ж ,женска особа која цала'
- цвијéлати -ēља̄м ипф ,намерно нервирати, малтретирати'
- цвијéлати -ѝм ипф 1. ,тихим гласом кукати у дубокој повређености, болу.' 2. ,испредети неку нит танко до кидања' 3. ,одржавати нешто у стању које само што није престало (за пламен, неко истакање и сл.)'
- ци́ба -ē ж 1. ,каменчина' 2. ,попречне летве на лотрама'
- ци́бати -ѝм ипф ,дрмати'
- ци́бнути -ѝм пф према ци́бати
- ци́врије ци́врија̄ пл. т. ,шпицаста клешта'
- цигáнчити -им ипф. 1. ,просити' 2. ,наваџивати попут циганчета'
- цигáнчура -ē ж пеј. сд пиганка
- ци́јев -и м ,цев од зовиног дрвета, дужине десетак сантиметара, служи за намотавање потке'
- ци́јех̄ -а м ,вода у којој је скуван пепео'
- цијéпати, цијéпа̄м ипф 1. сећи дрва' 2. ,дерати обућу, платнене предмете'
- цијéпци, цијéпáк̄ пл. т. ,шипке (делови натре) које раздвајају основу да би се уз помоћ нити, провлачила потка'
- ци́пун -а м ,сужени отвор на дрвеној цеви (бадњу) за добијање јачег притиска у млазу који покреће воденички точак'
- ци́ца -ē ж ,камен који може стати у шаку'
- ци́цвара -ē ж ,јело од кукурузног брашна; води се додаје масноћа, кајмак, потом се засипа брашном и меша за све време кувања; ређа је и маснија од качамака и спрема се у неким свечанијим приликама'
- цр́ни лúк м бот. ,Allium сера'
- цријéво -а с 1. ,издужен, цеваст витални орган за пробаву хране' 2. ,сваки предмет који подсећа на црево'
- цри́вас̄ -та -то адј. ,који је истегнут, растегнут, развучен'
- цр́во -а с ,који је надрљао због нечег или ће надрљати'
- цр́тало -а с ,нож на плугу који расеца бразду по дубини'
- цúко -а с ,пас (одмила), обично мали'
- цúркати -ѝм ипф ,тећи танким млазом'
- цúрити -ѝ(м) ипф ,тећи slabим млазом'
- ча́б/ар -ра м ,дрвена посуда од дашчица (дуга), ужа на горњем крају, опасана металним или дрвеним обручима, различите запремине; две дашчице, једна према другој, имају продужетак са отворима који служе као ручке.
- ча́брењáк -а м ,мотка од лакшег дрвета која се провлачи кроз чабрене уши и служи као дршка за ношење чабра'
- ча́брица -ē ж ,чабар мање запремине, служи за чување млечних производа, обично опасана дрвеним шинама'
- ча́вка -ē ж зоол. ,Corvus monedula'
- чавр́лати -ѝм ипф ,водити необавезан разговор'
- ча́вурá -ē ж ,чаура у којој је смештен жир'
- ча́кан/ац̄ -ца м ,чекић којим се откива коса'
- ча́кља -ē ж ,дрвена мотка са чапорновима за превлачење сена'
- ча́кшире, ча́кширá̄ пл. т. ,сукнене панталоне, до колена широке, у колену набране и дуж листовá уске; закопчавају се целом дужином листовá са спољашње стране'
- ча́н/ак̄ -ка м ,дрвена посуда са поклопцем за ношење хране'
- ча́нтра -ē ж ,посуда од издубеног дрвета у којој се растапа црвена земља и у њу потапају вуњени конци да би се обојили за кончење'
- ча́п/ак̄ -ка м ,рожната материја на половини стопала копитара, папак'
- ча́рнути -ѝм пф ,испровоцирати'

- ч^атал -а м ,пљосната метална алатка, повијена на једном крају који се рачва у два крака између којих је простор у облику оштрог угла. Служи за вађење клинова различитих димензија'
- ч^атма -е ж ,грађевински материјал у функцији малтера, прави се од певе и блата'
- ч^атмара -е ж ,кућа омалтерисана чатмом'
- ч^атрља -е ж ,лоша, оронула кућа'
- ч^аџиш -а м ,главни организатор свадбеног обреда'
- ч^ека -е ж ,дрвена платформа са четири ногара, служи као осматрачница ловцима или шумару и ловочувару'
- ч^екало / чек^етало -а с ,дрвце које поиграва на млинском камену и помера зрнење да из коша равномерно упада у отвор на горњем камену'
- ч^екрк -а м ,дрвена справа за намотавање пређе на вретена за сновање; састоји се из четири ногарића смештена у постољу; на десној страни налази се уграђен погонски преносни точак а на левој се углављују вретена и помоћу канапа (каица) преко њега постиже се обртање'
- ч^ела -е ж ,инсекат из породице Apidae'
- ч^ељаде -та с ,члан фамилије-домаћинства'
- ч^емер -а м ,јад, туга, жалост'
- ч^ем^ер/ан -на -но адј. 1. ,који је горког укуса.' 2. ,фиг. који је јадан, тужан, жалостан због неке дубоке несреће'
- ч^ем^ерика -е ж ,биљка изразито горког укуса'
- ч^ено / ч^есно -а с ,део главеце белог лука'
- ч^ерга -е ж ,цигански шатор'
- ч^ерек -а м ,заклан, одран брав са изађеном угробом и посеченим екстремитетима'
- ч^ерен -а м ,дрвени плато изнад огњишта'
- ч^ес ч^ест^а ч^ест^б адј. ,густ, сабијен'
- ч^еснити -џм ипф ,издвајати плод из омотача (боранију, бели лук)'
- ч^есница -е ж ,хлеб од пшеничног брашна, пече се уочи Божића, од пресног теста, мало се ишара и у њега умеси динар, зрно белог пасуља, кукуруза'
- ч^ет^ворно пл^атно 'платно којем је удвостручена основа па му потка пролази кроз четири нита'
- чет^карица -е ж ,платнена врећица, богато украшена везом, закачује се на зид и служи за држање чешљева, четки и сл.'
- ч^етр^есница -е ж ,помен умрлом четрдесет дана након смрти'
- ч^еч^ар -а м ,бот. Picea excelsa link. — Abietaceae'
- ч^еч^арика -е ж ,шишарка'
- ч^еш^агија -е ж ,метална алатка која се састоји од неколико паралелних металних чешљева којима се чисти, глади, масира крупна стока'
- ч^ешма -е ж ,природни извор воде у који је стављено ужлебљено дрво да се низ њега слива млаз воде'
- ч^ешмити -џм ипф ,правити жлебове у дрвету'
- чибу^љица -е ж ,гнојна акна'
- чибу^љич^ав -а -о адј. ,који има бубуљице по лицу'
- чибу^љичица -е ж ,мала чибуљица'
- ч^ивија -е ж 1. ,клин од грабовине, хростовине.' 2. ,ексер без капице'
- ч^ивилук -а м ,летва у старој кући на коју се веша одело'
- ч^икер -а м ,каменчић, облутак'
- ч^ико -а м ,стриц (одмила)'
- ч^иле -а м ,стриц (одмила)'
- ч^ин^ђел -а м ,нешаста, враголаста особа, обично немирно дете'
- ч^ини -ч^иниј пл. т. ,имагинарне ствари или конкретне ситнице (смотуљак вуне, конца, косе, нокти, сапуница . . .) које наносе коб особи којој су намењене'
- ч^ир -а м ,ulcus'
- ч^ир^ак -а^а м ,свећњак'
- ч^исница -е ж ,неколико намотаја предива на канцелу увезаних одвојено ради лакшег пребројавања'

шукутрити -џм ,в. ћукутрити'
 шурџк -џка м ,женин брат'
 шурџе -а с ,поступак скидања длaке са свињске коже посипањем врелом водом'
 шуркати -џм ипф ,радити тако тек да се види да се ради'
 шурњаја -џ ж ,шурaкова жена'
 шутати -џм ипф ,шутирати'
 шуткџ адв. ,ћутџи'
 шућети -џм ипф ,ћутати, не говорити'
 шућурка -џ ж ,украсна тиква'
 шушка -џ ж ,отпаци који настају при рендисању дрвета'
 шпичурина -џ ж пеј. од штица
 штџене -та с ,младунче пса, обично тек оштењено'
 штџџи се ипф ,рађа штене (за кучку)'
 штџица -џ ж ,даска на којој седи ткаља за нитро и'
 штрџити -џм ипф ,кастрирати домаћу животињу' изз.: у-
 штукџатор -а м ,омалтерисана таваница'
 штџла -џ ж ,плоча којом се поткивају говеда у зимском периоду, подвијена на горњем
 и доњем крају'
 шћџр, шћџри ж ,кћи'
 шћџхурити се -џм пф ,скупити се, склупчати се, притајити се у неком углу, куту'
 шџка -џ ж ,овца и коза без рогова'
 шџкаста -џ адј ,која је без рогова'
 шџлић -ића м в. вртал'
 шџпа -џ ж ,широка, пространа настрџница подупрта стубовима, служи као остава
 за каце'
 шџп/аљ -ља -љо адј. ,пробушџен, који има рупу'

џактити (се) -џм (се) ипф ,сијати, пресијавати се, блистати'
 џџвџр -а ,северни ветар'
 џџдала -џла пл. т. ,мотке у кокошару на којима ноћивају кокошке'
 џџдок, џџдока м ,сведок, очевидац'
 џџме -на с ,семе'
 џџмара -џ ж ,посуда у којој се држи семе'
 џџсти, џџдџм пф ,сести'
 џџтити (се) -џм пф ,позивати у сећању, подсетити се, присетити'
 џџткџ адв ,у седењем положају'
 џџтовати -ујџм ипф ,саветовати, давати савете, упуте'
 џџћи, џџчџм ипф ,резати' изв.: о-, пре-, и-, ра-, на-, са-, пре-, по-, до-
 џџчивица -џ ж ,алатка (попут чекића) за подрезивање воденичног камена'
 џџћети, џџдџм ипф ,сџдети'
 џџтре адв ,наредни дан'

вић-вић! ,узвик за вабљење свља'

ва-ва-уррр! ,узвик за вабљење оваца'

ИЗ РАТАРСКЕ ЛЕКСИКЕ ГОРАЖДЕВЦА (КОД ПЕЋИ)

Рађено под руководством
проф. др Драгољуба Пејровића

„Горажда је село у Хвосну које је краљ Стефан Првовенчани дао Жичи”.¹ Бесумње се ово Даничићево тумачење односи на село Гораждевац које је лоцирано око 7 км. југоисточно од Пећи.

Географски положај села Гораждевца и умерено-континентална клима са добрим распоредом падавина у току године, обезбеђују оптималне услове за развој пољопривреде. Према писаним подацима, Гораждевац је крајем XV века имао 25 српских кућа, а житељи су се бавили пољопривредом и сточарством. Сејали су: пшеницу, раж, јечам, оvas, просо и поврће.²

У Гораждевцу је земљиште равничарско, али различитог типа. Већи део је алувијалног порекла, на многим местима шљунковито, а мањи део гла чини гајњача. Осим тога, текућа вода које има у изобиљу један је од важних фактора у ратарству, јер је услов за већи принос многих биљака.

То су само неки од разлога што су житељи Гораждевца егзистенцију заснивали искључиво на пољопривредној производњи. До другог светског рата из Гораждевца су у радном односу били само: поп, председник општине, деловођа, ћата и два пандура. Остали су се бавили пољопривредом и сточарством. Већи део гораждевачког поља био је под житарицама, од којих су се највише гајили пшеница и кукуруз. Мада је пшеница доста сејана, у исхрани је мало коришћена, јер се првенствено производила за тржиште, а од ње је хлеб мешен само у изузетним приликама и за свечаности. Разлога за гајење кукуруза има више. Један од главних јесте његова употреба у исхрани становништва, где је као хлебно жито играо важну улогу све до 60-тих година овога века.

У последње време мења се лик села, који се одражава и на начин обраде земљишта. Миграција становништва није мимоишла ни Гораж-

¹ Бура Даничић, *Рјечник из књижевних сџарина српских*, део први, Београд, Вук Караџић.

² Сељами Пуљаха, *Попис Скадарској санџака 1485 године*, Тирана, 1974, 213.

шўкутрити -ѿм ,в. ћукутрити'
 шўрѧк -ѧка м ,женин брат'
 шўрѧе -а с ,поступак скидања длаке са свињске коже посапањем врелом водом'
 шўркати -ѧм ипф ,радити тако тек да се види да се ради'
 шўрњаја -ѧ ж ,шукракова жена'
 шўтати -ѧм ипф ,штуирати'
 шўткѧ адв. ,ћутѧи'
 шўћети -ѿм ипф ,ћутати, не говорити'
 шўћўрка -ѧ ж ,украсна тиква'
 шўшкa -ѧ ж ,отпаци који настају при рендисању дрвета'
 шпичўрина -ѧ ж пеј. од штица
 штѧне -та с ,младунче пса, обично тек оштењено'
 штѧнй се ипф ,рађа штене (за кучку)'
 штйца -ѧ ж ,даска на којој седи ткаља за нитро'
 штрўјити -ѿм ипф ,кастрирати домаћу животиљу' изз.: у-
 штўкѧтор -а м ,омалтерисана таваница'
 штўла -ѧ ж ,плоча којом се поткивају говеда у зимском периоду, подвијена на горњем
 и доњем крају'
 шћѧр, шћѧри ж ,кћи'
 шћўћурити се -ѿм пф ,скупити се, склупчати се, притајити се у неком углу, куту'
 шўка -ѧ ж ,овца и коза без рогова'
 шўкѧста -ѧ адј ,која је без рогова'
 шўлйћ -йћа м в. вртаљ
 шўпа -ѧ ж ,широка, пространа настрещница подупрта стубовима, служи као остава
 за каце'
 шўп/аљ -ља -љо адј. ,пробушен, који има рупу'

ѡѧктити (се) -ѿм (се) ипф ,сијати, пресијавати се, блистати'
 ѡѧвѧр -а ,северни ветар'
 ѡѧдала -ѧлѧ пл. т. ,мотке у кокошару на којима ноћивају кокошке'
 ѡѧдок, ѡѧдока м ,сведок, очевидац'
 ѡѧме -на с ,семе'
 ѡѧмара -ѧ ж ,посуда у којој се држи семе'
 ѡѧсти, ѡѧдѧм пф ,сести'
 ѡѧтити (се) -ѿм пф ,позивати у сећању, подсетити се, присетити'
 ѡѧткѧ адв. у седењем положају'
 ѡѧтовати -ујѧм ипф ,саветовати, давати савете, упуте'
 ѡѧћи, сјѧчѧм ипф ,резати' изв.: о-, пре-, и-, ра-, на-, са-, пре-, по-, до-
 ѡѧчйвица -ѧ ж ,алатка (попут чекића) за подрезивање воденичног камена'
 ѡйћети, ѡѧдйм ипф ,сѧдети'
 ѡўтре адв ,наредни дан'

вйћ-вйћ! ,узвик за вабљење свлиња'

вѧ-вѧ-ўррр! ,узвик за вабљење оваца'

ИЗ РАТАРСКЕ ЛЕКСИКЕ ГОРАЖДЕВЦА (КОД ПЕЋИ)

Рађено под руководством
проф. др Драгољуба Пејровића

„Горажда је село у Хвосну које је краљ Стефан Првовенчани дао Жичи”.¹ Бесумње се ово Даничићево тумачење односи на село Гораждевац које је лоцирано око 7 км. југоисточно од Пећи.

Географски положај села Гораждевца и умерено-континентална клима са добрим распоредом падавина у току године, обезбеђују оптималне услове за развој пољопривреде. Према писаним подацима, Гораждевац је крајем XV века имао 25 српских кућа, а житељи су се бавили пољопривредом и сточарством. Сејали су: пшеницу, раж, јечам, овас, просо и поврће.²

У Гораждевцу је земљиште равничарско, али различитог типа. Већи део је алувијалног порекла, на многим местима шљунковито, а мањи део гла чини гајњача. Осим тога, текућа вода које има у изобиљу један је од важних фактора у ратарству, јер је услов за већи принос многих биљака.

То су само неки од разлога што су житељи Гораждевца егзистенцију заснивали искључиво на пољопривредној производњи. До другог светског рата из Гораждевца су у радном односу били само: поп, председник општине, деловођа, ћата и два пандура. Остали су се бавили пољопривредом и сточарством. Већи део гораждевачког поља био је под житарицама, од којих су се највише гајили пшеница и кукуруз. Мада је пшеница доста сејана, у исхрани је мало коришћена, јер се првенствено производила за тржиште, а од ње је хлеб мешен само у изузетним приликама и за свечаности. Разлога за гајење кукуруза има више. Један од главних јесте његова употреба у исхрани становништва, где је као хлебно жито играо важну улогу све до 60-тих година овога века.

У последње време мења се лик села, који се одражава и на начин обраде земљишта. Миграција становништва није мимоишла ни Гораж-

¹ Бура Даничић, *Рјечник из књижевних сџарина српских*, део први, Београд, Вук Караџић.

² Сељами Пуљаха, *Попис Скадарској санџака 1485 године*, Тирана, 1974, 213.

девац. Велики број младих нашао је запослење у граду, а многи су се због тога населили на подручје централне Србије. Зато се од око 200 домаћинстава једва четвртина интензивно бави пољопривредом, а просечна година старости активних пољопривредника износи око 60 година. Највећи је број оних који раде у друштвеном сектору, а пољопривредом се баве после радног времена.

Нешто миграција становништва, а нешто примена агротехничких мера, унеле су новине и промене у пољопривреди, које су се одразиле и на структуру усева. У вртovima су нашле места, а у кући широку примену: салата, мрква, першун, цвекла. Више није потребно силом терати људе да сеју детелину семеном које су бесплатно добили, и нико не сумња у значај вештачког ђубрива.

У овом раду је обухваћено нешто више од 1000 одредница. Од лексике која се испитује, *Речником косовско-метохиској дијалекта* Глише Елезовића обухваћено је нешто више од 300 одредница, досносно 30%,³ Свака друга лексема није унета у Вуков *Српски рјечник*.⁴ У једанаест томова Речника САНУ фигурира близу 400 а испуштено нешто више од 100 одредница.⁵ *Речник српскохрватској књижевној језика* садржи 63,5% наведене лексике,⁶ док за 250 одредница нема потврда у наведеним речницима.

Одреднице су акцентоване, дефинисане, а у контексту дате онако како се чују у говору мештана. Глаголске одреднице дате су у првом, односно у трећем лицу једине презента, зашто што је инфинитив непознат у говору житеља Гораждевца.

Фонема *л* се умекшава испред *е* и *и*, а *љ* је нешто отврдло и изједначило се са *л* испред *е* и *и*. У раду је бележено са *л'*. У говору мештана присутна је и фонема *с*.

Многе одлике говора испитиваног места видеће се из лексике која је дата азбучним редом.

А

аја́м аја́ма м ,време које пружа оптималне услове за обављање неког посла'. — Опра-
шијо-сам по-аја́му.

ајер -а м ,корист'. — Да-вйдиш аје[р]-раду.

алата́ алата́ м ,прибор за рад'. — Дошао да-кдси без-алата́.

алба́нац -ца м ,сорта кукуруза'. — Како-ти-се пла́тијо алба́нац?

а́лка -е ж ,карика'. — Вежи коно́пац за-а́лку.

а́л'ија́ -е ж ,неограђена парцела у коју стока несметано улази'. — Цео дан-си вртџо
краве у-оноу а́л'ију.

³ Глиша Елезовић: *Речник косовско-метохиској дијалекта*, Српски дијалектолошки зборник, Београд, 1932, књ. IV; 1935, књ. VI.

⁴ Вук Караџић, *Српски рјечник*, Београд, Нолит, 1969.

⁵ *Речник српскохрватској књижевној и народној језика*, Београд (Српска академија наука и уметности. Институт за српскохрватски језик), 1959—1981, књ. 1—11.

⁶ *Речник српскохрватској књижевној језика*, Нови Сад, 1967—1976.

амбар амбара м ,зграда начињена од дасака, већи сандук, већи котар изнутра облепљен, у којем се држи жито'. — Напунијо-сам амбар пшенице.
 амбарче -та с ,дем. од амбар'. — Штга-сам нашло пшенице — пола амбарчета.
 ар ара м ,мера за површину, 100 м². — Посијо-сам десет ари компира.
 аралак -ака м ,растојање између двају редова'. — Опраћисмо аралаце.
 аргатин -а м, мн -ати ,радник који окопава кукуруз'. — Још несам понела аргатима ручак.
 аутономија -е ж ,нова сорта пшенице'. — Преко аутономије нема за-л'ѐб.

Б

бабица -е ж ,клип на коме се може наћи само покоје зрно кукуруза'. — У колѓмбоћ има доста бабица.
 бабура -е ж ,врста крупне паприке'. — Сад-рѐтко ко сије бабуре.
 багрем -а м бот. *Robinia pseudo-acacia*. — Багрем-је корисно дрво. бел'и ~ бот. *Robinia pseudo-acacia* — Бел'и багрем користи-се и-за-грађу; црни ~ бот. *Gleditschia triacanthos* — Црни багрем рѐтко ко сије.
 багрем ар -ара м ,багремова шумица'. — Отѐрај свиње у-багрем ар.
 багрѐмов -а -о адј ,који је од багрема, који потиче од багрема'. — Багрѐмово дрво има слаб жѐр.
 багрѐње -а с ,зб. им. од багрем'. — Мѓрам да-окрѐстим багрѐње и-да-заградим плѓт бајрактѐр -ара м ,предводник радника у окопавању кукуруза'. — Од-бајрактѐра завѓси како-се праћи.
 бакча -е ж г мн бакчака 1. ,бацта, врт'. — Донѐси коју паприку из-бакче. 2. ,воћњак, шљивик'. — Има-л'-ти бакча?
 бѓсам импф. р. пр. бѓсо ,радити посао замахујући алатом'. — Пукосмо бѓсајући. Изв. из-.
 бѓсање -а с гл. од басати. — Не-знѐте ви штѐ-је бѓсање.
 бѓстра -е ж ,болест усева, пепелница'. — Ако-се-не-прѓскају патл'ицѓни, убије-ји бѓстра.
 батѓл адв ,нешто неурађено, што не даје приход'. — ѐстаде-ми њива батѓл.
 батѓлак -ѓка м ,необрађена површина која не даје приход'. — Мѓрам да-разѓрем батѓлак.
 батѓл'им пф р. пр. батѓл'ијо 'прекинути, оставити неки посао'. — Батѓл'ијо-сам да-кѓсим. Изв. за-.
 батал'ујем итер. р. пр. батал'ѓво в. баталитим. — Нѐкол'ико пѓт-сам почињо да-радим и батал'ѓво.
 бѓцим пф р. пр. бѓцијо ,родити одређену количину неког производа'. — Кол'ико-ти бѓци рѐпа? Изв. из-, под-, пре-.
 баштовѓнција -е м ,воћар, повртар'. — Преко Мѓлоца у-наше сѓло није имѓло баштовѓнције.
 бѓг -а м 1. ,турска титула'. — Урадил'и-би бѓговима, па-нама. 2. ,клип кукуруза затворено-црвене боје'. — У-л'уштег би-се-грабил'и ко-ће да-нађе бѓга.
 бѓговски -а -о адј ,који припада бегу'. — Кад-би срѓдил'и бѓговски колѓмбоћ радил'и-би нащ.
 безвѓдан -дна -дно адј ,који се не наводњава'. — У-безвѓдне њиве нема пасул'а ка-у-подвѓдне.
 безвѓдница -е ж ,жива која се не наводњава'. — Тѓ-је сѓно из-безвѓднице.
 безостаја -е ж ,нова сорта пшенице'. — Преко-безостаје нема за-л'ѐб.
 бѓла бел'ѓ адј в. мурика.
 белѓјка -е ж бот. ,*Cannabis sativamas* мушки струк конопље'. — Срѓдила-сам белѓјку.
 бел'егѓја -е ж ,брус за оштрење косе'. — Дѓ-ми бел'егѓју да нащтрим.

бел'йца -е ж ,бот. шљива'. — Рѣтко кѡ йма бел'йце.

берѣм импф р. пр. брѡ ,рукама кидати нешто с грана, односно купити што је попадало по земљи'. — Ка-ћеш да-берѣш шѡрице? Изв. на-, о-, по-, у-.

берйћет -ѣта м ,годишњи приход са имања, летина'. — Како-си з-берйћетом?

берићѣтан -тна -тно адј ,који даје берићет, обилан приход'. — Ова година бѣше берићѣтна.

бйнца -е ж ,мања текућа вода у равници'. — Не-мѡгу да-навѡдим док-не-закѡпим бйнцу.

блѡг, блѡга, блѡго адј ,који није љут'. — Свѡка (паприка) ти-је блѡга.

бодл'йкав -а -о адј. в жица.

божурѡк -рка м бот. ,Raven roheas, булка'. — Црвени-се пшеница од-божурѡка.

бѡл'йја -е ж ,општи назив за трешњу'. — Посѡди коју бѡл'йју.

бѡквица -е ж ,листови расада из којих се развија плод биљке'. — Одвѡјај струкове којй нѣмају бѡквицу.

боранйја -е ж ,бот. Phaseolus vulgaris'. — Јѡш не-побѡдосмо прйтке боранйје.

бѡстан -ѡна м ,лубеница'. — Посйја мало бѡстѡна.

бѡстѡниште -а с ,место на коме је сејан бѡстан'. — На-бѡстѡниште свѣ успѣва.

бѡстѡнѡйја -е м ,произвођач бѡстана'. — Дошѡо бѡстѡнѡйја ко(д)-дѡба.

брѡзда брѡздѣ ж 1. ,усек у земљи који прави плуг при орању'. — Јѡш нѣсам прѡву брѡзду поорѡо, сломй грѣдел'. 2. ,каналйћ у њиви или ливади кроз који тече вода при наводњавању'. — Остѡдоше-ми брѡзде недйгнуте. глѡвна ~ ,бразда од које полазе остале споредне'. — Глѡвну брѡзду остѡвте мѣне; дубѡка ~ ,каналйћ са већим растојањем од горње површине до дна'; — Ођу-брѡзде ѡске а-дубѡке. 3. ,земљиште између двају каналйћа за наводњавање'. — Остѡде-ми јѡш-једна-брѡзда ненагрнута; дугѡчка ~ ,бразда чија дужина износи неколико десетина метара'. — Пѡжњел'и-смо сѡмо дугѡчку брѡзду; кратка ~ ,бразда чија дужина не прѣлази двадесетак метара'. — Пѡдчните у кратке брѡзде; ѡске ~ ,мање растојање између двају каналйћа'. — Њйва која-се тѣшко вѡди мѡра да-йма ѡске брѡзде; ширѡке ~ ,веће растојање између двају каналйћа'. — Изгубйсмо врѣме у ширѡку брѡзду.

брѡздѡм импф р. пр. брѡздѡ ,отварати каналйће, брѡзде кроз њиву'. — Идѣм да-брѡздѡм њйву. Изв. из-, о-.

брѡздѡње -а с ,гл. им. од брѡздати'. — Вѣл'ика рабѡта за-брѡздѡње.

брѡздйца -е ж дем. од брѡзда. — Остѡде-ми јѡш-једна брѡздйца недйгнута.

брѡна брѡнѣ ж в. дрљача.

брѡње -а с гл. им од брѡти. — Стйже пасѡл' за-брѡње.

брѣме -на с ,везана количина (да се може однети на рамену) нечега (траве, сламе, дрва)'. — Брѣменима продѡдо цѣлу прѡву кѡсу дѣтел'ине.

брѣмѣнце -ѣнѣта с ,дем. од брѣме'. — Мѡгу-л' да-бѡчим овѡ брѣмѣнце дрѡвѡ на-кѡла? брѣмѣњѡк -ѡка м аугм. од брѣме. — Кол'йки-је брѣмѣњѡк трѡвѣ натовѡријо на-ђбат!

брѣпам импф. р. пр. брѣпѡо в. басам. Изв. из-, на-.

брѣпѡње -а с гл. им. од брѣпати. — Уморйло-ме онѡ брѣпѡње.

брѡс -а м ,врста специјалног камена којим се оштри алат'. — Бѡци-ми брѡс да-наѡш-трим кѡсу.

бурдѣл' -дѣл'а м ,семен(ск)и изданак код прѡзилука и црног лука'. — Пуштијо крѡ-мид бурдѣл'е.

бугарѡш -ѡша м ,сорта пасуља који се одликује крупноћом зрна'. — Бугарѡш мѡње рѡди, ал' -је-нѡјскупл'и.

бугйја -е ж ,пара, дим'. — Бйје бугйја из-навйл'ака.

буричкѡм импф. р. пр. буричкѡо ,растресати, растурати'. — Ознојй-се буричкѡјући навйл'це.

бурма бурмѣ ж ,вијак, завртањ'. — Пѡла-ми бурма у-кал'йште, па-нйкад да-ју-нѡћем.

В

- вага вагѐ ж ,справа за мерење тежине'. — Кò-ће да-плати вагу (мерење)? 2. ,јармац'. — Кад-натегòше кòњи, сломйше вагу; покретна ~ ,вага која виси о клин, чији се крајеви могу покретати напред-назад'. — Кад-је пòкретна вага обадва кòња вучу пòдједнакò; укòчена — ,вага причвршћена за маказе кола'. — Кад-је-вага укòчена, мòже цео тèрет сáмо јèдан кòњ да-вуче.
- вагам импф. р. пр. вагаò ,мерити тежину нечега', — Зајèо-ме кад-ми-је-вагаò рèпу. Изв. из-
- вагйр -йра м. в. тогара.
- вада -е ж ,наводњавање земљишта'. — Вада стйже о-Петрòвдану. прва — ,прво наводњавање'. — Јòш несам даò прву ваду; друга ~ ,друго наводњавање у току године'. — Де-је-дебела зèмља колòмбох не-мáри за-другу ваду. 2. ,количина воде довољна за наводњавање'. — Наврнòсмо ваду водè.
- вадим¹ импф. р. пр. вадию ,наводњавати'. — Морáну да-вадим колòмбох. Изв. на-, под-, пре-
- вадим² импф. р. пр. вадию ,чупати, откривати нешто што је у земљи'. — У-срèду почийем да-вадим рèпу. Изв. из-, по-
- вадица -е ж дем. од вада. — Рáтошница нèма ни-вадицу водè.
- вãлòга -е ж ,увала, улегнуће у њиви, ливади'. — Подвадию-сам цèлу вãлòгу.
- вãлòгица -е ж ,дем. од валoга'. — Чинй-ми-се да-тá йива йма једну вãлòгицу.
- валожл'йв -йва -йво адј. ,који има увалу, улегнуће'. — Валожл'йва њива држй влãгу.
- вèжем им р. пр. вèжò ,сакупити и стегнути струкове жита у снопове'. — Имам да-вèжем јòш-нèкол'ико снòпá. Изв. од-, по-, раз-
- вежйюц -а м ,радник који везује снопове житарица'. — Јèдан вежйюц мòже да-вèже што-пожнйу трй жњетвара.
- веждвање -а с гл. им. од везати. — Нãјтежи-је пòсо веждвање.
- вежйjem импф. р. пр. веждво в. вежем.
- вèjem импф. р. пр. вèјао ,на тријеру чистити од прашине и суродиче'. — Морáнеш да-ју-вèјеш (пшеницу) за-сème. Изв. о-
- визãјка -е ж ,сорта јабука'. — Визãјке-су дòбре преко зймè.
- вијем импф. р. пр. вијао в. вејем.
- вила -л'е ж ,алатка која се користи при сакупљању сена'. — Дај-ми једну-вилу за-дãнас. дрвèна ~ ,виле направлене од рачвастог дрвета'. — Дрвèном вилом из-дајèмо, а гвојзèном товãримò кола; гвојзèна ~ в. виљушка.
- вилãм импф. р. пр. вилãо ,вилом сакупљати покошену траву'. — Јã-ћу да-грабул'ãм, а-тй вилãј. Изв. по-
- вилãње -а с гл. им. од вилати. — Дйкте-се, врèмè-је за-вилãње.
- вил'че вил'чèта с дем. од вила. — Напрãви неко-вил'че за-дèцу.
- вил'етйна -е ж аугм. од вила. — Кãка-ти-је овã вил'етйна.
- вил'йна кòсица бот. *Cuscuta suaveolens*, паразит који живи на детелини'. — Ѝпро-пасти-ми дèтел'ину вил'йна кòсица.
- вил'ушка -е ж ,гвоздене виле'. — Лãкше-ти-је да-дèнещ вил'ушком.
- винт -а м ,механизам за кочење запрежних кола'. — У-Дубочãк нè-мож без-винта.
- влãка влãкè ж ,превозно средство без точкова, користи се по бесплућу'. — Дрва-смо вукл'и влãкãм.
- влãчег влãчèга м гл. им. од влачити. — Не-знãм штã-ћу за-влãчег.
- влãчим импф. р. пр. влãчию ,дрãгати'. — Влãчию-би да-ймам чйм. Изв. за-, по-
- водйр -йра м ,посуда у којој косац носи брус док коси'. — Напунй-ми водйр водè.
- водл'йв -йва -йво адј. ,који у себи садржи већу количину воде'. — Компйри-су-ми водл'йви, нйшта не-вал'ãју.
- водййкав -а -о адј в. водлив.
- вòдовал'а -е ж ,преграда на јазу, са које пада вода'. — Ѝзо-сам вòду код-вòдовал'е.
- вòћар -а м ,произвођач воћа'. — Ка-Мйлош што-је-бйјо вòћар — нйје нйко.

- вдће -а с ,плодови дрвенстих биљака'. — Биће воћа ако-га не-убије слана.
 вдћка -е ж ,дрвенаста биљка која рађа воће'. — Посади коју вдћку.
 вдћни -а -о адј ,који потиче од воћа'. — Спрѐмља-је нешто вдћног сока.
 вдћњак -а м ,одређена површина земљишта засађена воћем'. — Чувај краве од-вдћ-њака.
 вракал'ија -е м ,сорта кукуруза пореклом из Враке' — Рѐтко кд сије вракал'ију.
 врат -а м бот. ,Lolium temulentum, суродица', — Пуна-ми-је пшеница врата.
 вратим пф р. пр. вратијо ,окренути'. — Доватићу тд кад-вратим кдње.
 вратл'ив -ива -иво адј ,који садржи врат'. — Вратл'ива-ми-је пшеница.
 враћам импф. р. пр. враћао ,имперфективни према вратим'.
 враћање -а с ,гл. им од вратити'. — Гурају-се на враћање.
 врба врбе ж бот. Salix, дрво које расте на влажном земљишту а размножава се ад-вентивним кореном', — Овѐ гддине морам да краћим врбе. бѐла — ,бот. Salix alba'. — Бѐла врба није за-употребу, јѐр-је крџа; црвѐна — ,врста врбе чије су границе црвенкасте боје'. — Најбол'и-је јарам од-црвѐне врбе.
 врбѐв -ѐва -ѐво адј ,који потиче од врбе'. — Врбѐво кдл'е иструне прве гддине.
 врбовак -ака м ,врбово дрво'. — Овѐ гддине прођо зиму с-врбовацима.
 врѐж -а м ,изданака код пузавица'. — Убѐри тај врѐж пасул'а.
 врејина -е ж аугм. од вреж. — Кол'ике-су врејине пушгил'е тикве!
 врѐћа -е ж ,длак'. — Баћи-ми ову врѐћу на-кдла; кострџна ~ ,врѐћа начињена од тканине која је произведена од козје длаке'. — Дадо-му кострџну врѐћу, и-не-врати-ми-ју.
 врећетак -тка м дем. од врећа. — Покџпи један-врећетак ѐраса.
 врећетина -е ж аугм. од врећа. — Кд мѐже да-дигне ову врећетину!
 врѐћница -е ж дем. од врећа. — Тури-ми ову врѐћницу на-кдла.
 врџал'ица -е ж ,машина којом се врше жито'. — Стйгла-је врџал'ица у-наше гџвно.
 врџег -ѐга м ,вршидба'. — Врџег-је прл'ав пдсо.
 врџим импф. р. пр. врџѐо ,скидати зрно с класа житарице'. — Нит-смо књѐл'и нит-смо врџѐл'и. Изв. о-врџијоц -а м ,радник који ради на вршидби'. — Погоди врџијоце.
 вршл'ам импф. р. пр. вршл'ао ,газити, ваљати, мрсити струкове неке биљке'. — Цѐо дан-ти кдњи вршл'ају по-пшенице. Изв. из-, на-.
 вџк -а м бот. ,Melampyrum arvense, уродица'. — Пуна-ми-је пшеница вџка, па-ће бит л'ѐб ка-угарак.
 вурмак -а м ,велики, тежак посао који се с муком завршава'. Далѐ-ни-је ѐтава вур-мак.
 вџчег -ѐга м ,транспортовање пољопривредних производа од њиве до куће'. — Шта-ћемо за-вџчег?
 вџчѐм импф. р. пр. вџко ,радити на транспорту пољопривредних производа'. — Про-падосмо вџчџћи рѐпу. Изв. пре-. 2. ,теглити'. — Вџчи кодпац. Изв. из-, по-под-.
 вучијоц -а м ,радник који ради на транспорту пољопривредних производа'. — Данас ймам жџетваре и-вучијоце.

Г

- гаврошка -е ж ,гвоздени или дрвени део процѐпа запрежних кола који се ослања на јарам'. — Нѐмацк ништа од-гаврошке.
 гал'ац -л'ца м в. бег. — Гал'це турџте у-шџл'це.
 гвоздѐр -ѐра м ,гвоздени клин који пролази кроз предњи део запрежних кола'. — Кад-испѐне гвоздѐр кдла-се растџу.
 гвојзѐн -ѐна -ѐно адј ,који је од гвојџа'. — Гвојзѐна кдла више трају нѐ дрвѐна, гйца -е ,чокот винове лозе'. — До-скѐро су-се-наодйл'е гйце по-брѐгова.

- главѝна -е ж ,део точка запрежних кола кроз који пролази осовина, из којег полазе паоци'. — Западоше кола у-кал'иште до-главѝне.
- главѝца -е ж ,плод лука или купуса'. — Да-видиш главѝце, од мил'инѝ.
- главичѝ импф. р. пр. главичѝо ,формирати главѝце'. — Купус-је почео да-главичѝа. Изв. за-.
- главичи импф. р. пр. главѝчијо в. главѝца.
- главни -а -о адј. в. бразда.
- главнѝца -е ж ,болест која напада плод житарица претварајући га у црну масу'. — Сѝме от-пшенице запрашјуће збо(г)-главнѝце.
- гладан -на -но адј ,постољавчево осећање незадовољства због квантитета неког посла урађеног у току једног дана'. — Ка-ѝн што-је гладан за-рад није нико.
- гладнѝца -е ж ,човек који је незадовољан квантитетом рада'. — Он-је вел'ика гладнѝца.
- гњѝви импф. р. пр. гњѝвѝо в. гњѝје.
- гњѝје импф. р. пр. гњѝјо ,трулити, постајати труо'. — Гњѝје-ми готѝва ѝтава. Изв. иза-, оба-.
- гњѝлаћ -ѝћа м ,трулеж, нешто што је изагњѝло'. — Положијо-сам крѝвама нешто-гњѝлаћа.
- гњѝјо гњѝла гњѝло адј ,труо'. — Има млѝго гњѝл'ија тѝкава.
- гобѝл'а -е ж ,део точка запрежних кола лучног облика, наплатак' — Не-виду-се гобѝл'е от-кал'ишта.
- гомѝла -л'е ж 1. ,хрпа неке материје'. — Растовѝрам-га (ђубре) у-гомѝл'е. 2. ,скуп од десет снопа житарица'. — Товѝримо по-шѝс гомѝла.
- гомѝлање -а с гл. им. од гомѝлати. — Остави са(д)-тѝ гомѝлање, ѝзми вѝлу.
- гомѝлам импф. р. пр. гомѝлаѝо ,стварати гомѝлу, пластити' — Почѝсмо да-гомѝламо (сено), ал'-нѝ-даде кѝща.
- гомѝл'ица -е ж дем. од гомѝла. — Турѝјте ѝтаву у-гомѝл'ице, бѝл'е-се сѝши.
- гомѝл'че -ѝл'чѝта, мн. -ѝл'чѝћи с дем. од гомѝла. — Ка-се гомѝл'чѝћи осушу, прѝвимо навѝл'це.
- госпођѝнка -е ж ,сорта јабука која узрева крајем августа'. — Имѝл'и-смо ѝул'ѝбије и госпођѝнке, а-сад-ништа.
- грѝ -а м ,бот. *Vicia sativa*, врста уродице', — Грѝ није тал'ико ѝпасан за-пшеницу.
- грабеж грабежа м ,сено покупљено грабуљом'. — Грабеж нѝсмо такѝнал'и.
- грабуљ'а -е ж ,пољопривредна алатка којом се скупа сено'. — Дѝј-ми једну-грабуљ'у за-дѝнас.
- грабул'ам импф. р. пр. грабул'ѝо ,скупљати грабуљом'. — Тѝ грабул'ѝј, а-јѝ-ђу да-вилѝм. Изв. на-, о-, по-, с-.
- грабул'ѝње -а с ,гл. им. од грабуљати'. — Лѝкше-је грабул'ѝње, нѝ вѝлање.
- грабул'иште -а с ,држало на грабуљи'. — Купѝјо-сам грабуљ'у без-грабул'ишта.
- грабул'че -та с ,дем. од грабуља'. — Како мѝж да-грабул'ѝщ с-тѝм грабул'чѝѝтом?
- грѝна грѝнѝ ж ,тањи део дрвета израстао из стабла'. — Убѝри коју крушку з-грѝнѝ.
- гранѝ импф. р. пр. гранѝо ,развијати гране'. — Патл'ицѝанима тѝрим прѝтке кат-пѝчну да-гранѝју.
- грѝнчѝца -е ж дем. од грѝна. — Скидај грѝнчѝце бес-цвѝта.
- грѝање -а с зб. им. од грѝна. — Штѝ-нѝмо з-грѝањем?
- граорѝца -е ж в. гра.
- грашак -шца м бот. *Pisum sativum*, махунасто поврће'. — Рѝтко кѝ сѝје грашак.
- грѝдел' грѝдѝл'а м ,руда на плугу'. — Грѝдел'-се прѝви од-врѝбѝ.
- грђжан -жна -жно адј ,сувише осушен'. — Ако-је-грђжно, ѝно-је прѝгорѝло.
- грѝвна -е ж ,метални прстен који спаја косу са косицѝтем'. — Купѝ-ми једну-грѝв ну кот-ковѝча.
- грѝз -да, мн грѝјзе ,грозд'. — Пуње шѝрице ка-грѝз.
- грѝтл'ив -а -о адј ,грудљив, који има гѝруда (о ѝиви)'. — Изѝшла-ми ѝѝва грѝ тл'ива.
- грудѝвит -ѝта -ѝто адј ,који има гѝруда', — Грудѝвѝта-му ѝѝва, једвѝ-смо издржѝл'и-грудл'ѝв -ѝва -ѝво адј в. грудѝвит.
- грул'ѝщ -ѝша м ,орак у фази кад му се одваја зелена ѝуска'. — Нашѝо-сам под-ѝра кофѝнче грул'ѝщѝа.

грѹл'им импф. р. пр. грѹл'йјо ,скида и зелену љуску са ораха'. — Чйм пѹчну да-се-грѹл'у (ораси), дѣца-ји млѹту.
 гѹвно -а с 1. ,место на коме се врше жито'. — У-којѣ-си гѹвно здѣнуо камѹру. 2. ,сењак'. — Како-зал'ивѹди Мировачу, љвек-ми-је пѹно гѹвно.
 гѹжба -е ж ,карика начињена од савитљивога, еластичнога предмета'. — Дѣ-су гѹжве за-ражнике?
 гѹмен -а -о адј ,који се састоји од гуме'. — Свѹко учинѣо гѹмена кѹла.

Д

дворѣдан -дна -дно адј ,који у себи садржи два реда'. — Пйвски јѣчам-је дворѣдан.
 дѣбло -а с ,стабло вишегодишње биљке'. — Пѹшто прѹдаде дѣбло од-орѹ?
 дел'ишѣс (обично само у том облику) ,нова сорта јабуке'. — Дел'ишѣс-је најбоља јабука.
 дѣнем импф. р. пр. дѣнуо ,трпати сено на стог или кола'. — Ал'ѹл-ти вѣра, дѣнеж-га ка-јѹце.
 дѣњак (обично само у том облику) ,гомила, наслага нечега'. — Тѹри један-дѣњак сѣна на-кѹла.
 десѣтак -тка м ,десети део плода одређенога производа који се давао беговима'. — Бѣговима-смо давѹл'и десѣтак.
 дѣтел'ина -е ж бот. ,Trifolium, зѣласта биљка која се користи као сточна храна'. — Ранйје-су л'уди бѣжѹл'и о(д)-дѣтел'ине, а-сад-ју-свѹко сйје; дйвл'а ~ ,Trifolium fragiferum'. — Крѹва мѹже да-се-надѹје и-о(д)-дйвл'е дѣтел'ине; л'ѹцрка ,Medicago sativa'. — Вил'ина кѹсица мѹже да-уништи л'ѹцерку; трѹјка ,Trifolium pratense'. — Крѹва-се најлакше надѹје о(д)-трѹјке; цмйл'а ,Lotus corniculatus' — Цмйл'а мѹже да-трѹје преко десет година.
 дйвл'ѹка -е ж бот. ,Malus sylvestrus', некалемљена јабука'. Кат-чѹвек оглѹднй, слѹтке-су-му и-печѣне дйвл'ѹке.
 дйња -е ж ,бот. Cucumis melo'. — Шта-знѹ свйња штѹ-је дйња.
 дйњче дйњчѣта с дем. од дйња. — Не-убрѹсмо ни-дйњче овѣ гѹдине.
 дѹжњем пф. р. пр. дѹжњѣо ,пожњети нешто што је остало од претходнога дана'.
 Идѣм да-дѹжњѣм онѹ што-је-остѹло.
 дол'уштѹјаница -е ж ,гозба која се приређује за чланове породице пошто се обаве сви пољски радови у датој години'. — Кокѹшку-ћу да-закѹл'ем за-дол'уштѹјаницу.
 дсмѹћи -а -е адј в. пшеница.
 дрвѣн -ѣна -ѣно адј ,који се састоји од дрвета'. — Дѹј-ми дрвѣну грабѹл'у за-дѹнас.
 дрвенѹрија -е ж ,предмети направљени од дрвета'. — Промѣнйјо-сам дрвенѹрију на-кѹла.
 дрвѣће -а с зб. им. од дрво. — Дрвѣће дѹста мѹже да-заклѹња од-вѣтра.
 дрвѣнас -та -то адј ,који није сочан'. — Дѹста-је дрвѣнаста.
 дрѹво -ета с ,вишегодишња биљка чврсте грађе'. — Искрѹти којѣ дрѹво.
 дрѹвце -рѹвчѣта с дем. од дрво. — Ни-дрѹвце нѣм кот-кѹће.
 дрѣн -а м ,бот. Cornus mas'. — Окрѹсти онѹ дрѣн у-њйву.
 дренѹв -ѹва -ѹво адј ,који потиче од дрена'. — Дренѹв цвѣт-је сйтан и-жѹт.
 дреновѹк -ѹка м ,прут од дрена'. — Ка-сам-га-офрѹштио дреновѹком, скочйјо-је три мѣтра.
 дрењина -е ж ,плод од дрена'. — Ђйде да-берѣмо дрењине.
 дрѣш -а м ,горњи део вршалице на који се баца сноплѣ при вршидби.'
 држѹло -а м ,дрвена полуга на коју се насађује нека алатка'. — Нѣма кѹ да-ми-на-прѹви једно-држѹло за-матйку.
 дрл'ам импф. р. пр. дрл'ѹо ,равнати орање дрљачом'. — Кѹ-ћеш да-дрл'ашч? Изв. за-, по-.
 дрл'ѹње -а с гл. им. од дрљати. — Кѹко излѹзи дрл'ѹње?

- дрл'а́ча -е ж ,пољопривредна алатка којом се равна орање'. — Ста́ви дрл'а́чу на-
-кòла.
- др̑шка -е ж. ,петелка'. — Кру̑шке без-др̑шке тр̑ну'.
дубòк -òка -òко адј ,који има знатно растојање од површине до дна'. — Нèма рòда
без-дубòког орања.
- дувāн -āна м бот. ,Nicotiana'. — Кò има дèпā, йма рачуна да-сије дувāн.
дундер дундèра м аугм. од дим, пара, прашина. — Кад-би вукл'и сèно из-Бел'йнаца,
за-кòл'има-би-се дизо дундер.
- дўња -е ж ,бот. *Cydonia oblonga*'. — Дўња вòл'и влажно зèмл'иште.
дўњица -е ж в. дуњче.
дўњче дўњчèта с дем. од дуња. — Нè-остаде ни-дўњче на-грāне.

Ђ

- ђўбре -а с ,балега као гнојиво, сама или помешана са сламом'. — Нйшта нèће беж
ђўбра; вештāчко — 'средство којим се гноји обрадиво зèмљиште'. — Свè вйше-
рòди ка-се-бāци вештāчко ђўбре.
- ђўбрим импф. р. пр. ђўбријо ,чинити плоднијим помоћу ђубра'. — Свāке гòдине-ју
ђўбрим. Изв. на-.
- ђул'āбйја -е ж ,сорта јабуке'. — Сād нико нèма ђул'āбйје.

Ж

- жèгра -е ж ,један од двају дрвених или гвоздених клинова на крајевима јарма'. —
Да-упрèгнеш вòла трèба-ти само-да-тўриш жèгру у-јāрам, а-кот-кòнā трйста
закатāнција.
- жйжак жйцка м ,инсект који напада плод воћа у зачетку'. — Опр̑скāо-сам шāрице
од-жйцка.
- жйла -л'е ж ,део корена којим биљка узима храну'. — Извāдијо вèтар шāрицу са-
-жйлама.
- жйто -а с ,једногодишња биљка чије се зрно меље за хлеб'. — Овè гòдине-су дòбра
жйта; бèла ~ ,страна жита'. — Колòмбоћ не-спāда у-бèла жита.
- жйца -е ж ,метална жица са бодљама која се користи за ограђивање'. — Цèо лўг-сам
тўријо у-жйцу.
- жњèм импф. р. пр. жњèо ,српом скидати струкове жита'. — Глāсни-ми-се кат-кнè-
неш да-жњèш. Изв. до-, по-, при-.
- жњèтва -е ж ,процес скидања жита српом или неком машином'. — Òдма по-Петрòв-
дану почйње жњèтва.
- жњетвāр -āра м ,жетелац'. — Јòш нèси пòнела рўчак жњетвāрйма.
- жњетварйца -е ж 1. ,жетелица'. — Ајте, жњетварйце! 2. ,машина којом се жање'. —
Не-исплāти-се да-жњèц жњетварйцом.
- жўл' -а м ,плик настао гњечењем ткива на рукама, односно ногама, често подливен
крвљу'. — Види-ми жўл'еве.
- жўт жўта жўто адј ,који је боје лимуна'. — Бèл' и колòмбоћ-је бòл'и за-л'èб од-жўтога.
- жўтйм импф. р. пр. жўтèо ,постајати жут', давати жуту боју'. — Жўтў-се пшенице.
Изв. за-, по-.
- жўтне пф. р. пр. жўтноу ,почети жутети'. — Пшенице жўтну прè Вйдовдана.
- жўћкас -та -то адј ,нажут'. — Кад-га-раствòриш, добйје жўћкасту бòју.

- забáсам пф. р. пр. забáсао ,застати у блату, заглибити'. — Забáсаше волòви у бр̀кл'у ко(д)-Шпирòве кùће.
- забатáл'им пф. р. пр. забатáл'ијо в. баталим.
- забр̀екне пф. р. пр. забр̀еко ,услед упијања воде раширити се, набрекнути'. — Т̀ури кáцу у-јáку да-забр̀екне.
- зáвала -л'е ж ,још несаденута хрпа сточне хране'. — Увáтила-ми кйша сéно у-зáвал'е.
- зáвал'ица -е ж дем. од завала. — Пок̀упи двé-трй зáвал'ице.
- завéже пф. р. пр. завéзáo ,заметнути плод'. — Колòмбо̀-је д̀бро завéзáo.
- завеж̀ује импф. р. пр. завеж̀дво в. завеже. — К̀упус-је почео да-завеж̀ује.
- завй́ја пф. р. пр. завй́јáo 'стварати главицу' (о купусу)'. — Шáрац јòш није пòчо да-завй́ја.
- завй́је пф. р. пр. завй́јо ,створити главицу (о купусу)'. — К̀упус јòш није завй́јо.
- завл́ачим пф. р. пр. завл́ачијо ,дрљачом уситнити, заравнити орање'. — Да-завл́ачим мéне, па-ћу-тéбе.
- завр̀шим пф. р. пр. завр̀шијо ,направити врх'. — Јòш нéсам завр̀шијо сéна.
- завр̀шòвање -а с гл. им. од завр̀шити. — Не-знáм штá-ћу за-завр̀шòвање.
- завр̀ш̀ујем импф. р. пр. завр̀шòво ,правити врх (о сену)'. — Кò-ти завр̀ш̀ује сéна?
- заглавичá пф. р. пр. заглавичáо ,заметнути плод, створити главицу (о луку и купусу)'. — Јòш није д̀бро заглавичáо, а-ос̀ушијо-се.
- заглавичи пф. р. пр. заглавичијо в. заглавича.
- загл́авим пф. р. пр. загл́авијо 1. ,учврстити алатку на држалу'. — Нйкакò да-за-гл́авим ов̀у матйку. 2. ,заглибити, запати и остати са колима у блату'. — Загл́авијо-сам с-кòл'има з-кал'йште.
- загрáдим пф. р. пр. загрáдијо ,поставити ограду око нечега'. Л̀гт-сам загрáдијо чепчев̀рнице.
- зáграђа -е ж ,погрéба за ограђивањем'. — Свè-ми-је на-зáграђу.
- заграђивање -а с гл. им. од заградити. — Врèм-è-је за-заграђивање, а-мй ни-алаáбера-
- заграђ̀ујем импф. р. пр. заграђ̀дво ,постављати ограду'. — Мòрам да-заграђ̀ује.
- задр́лам пф. р. пр. задр́лао ,поравнати орање дрљачом'. — Чèкам кйшу, па-да-задр́лам нйву.
- зад̀ундèрим пф. р. пр. зад̀ундèријо ,почети испаравати се, почети пушити'. — За-д̀ундèрил'и навйл'ци.
- зак̀ути пф. р. пр. зак̀утèо ,почети жутети, почети одавати жуту боју'. — Зак̀утèл'и колòмбòи.
- зазел'ени се пф. р. пр. зазел'енèо се ,постати зелен, почети одавати зелену боју'. — Чйм пáде кйша зазел'енèше-се л'ивáде.
- закйсне пф. р. пр. закйсо ,постати мокар од кише (о сточној храни)'. — Биће д̀тава закйсла до-днá.
- зáкоп зáкòпа м ,један захват мотиком у копању'. — Ѓстаде-ми један зáкоп.
- закопáм пф. р. пр. закопáо ,покрити земљом'. — Закопáј тò у-земљу да-се-не-с̀уши; ~ се ,почети копати (о копачима)'. — Закопáл'и-су-се око-сèдам сáтй.
- закòсим (се) пф. р. пр. закосйјо ,при такмичењу косаца изаћи испред претходног'. — Ка-сам-попијо двé вèл'ике, закосйјо-сам и-кòзбашу. ~ се ,почети косити'. — Д̀ошкан-су-се закосйл'и.
- зак̀учим пф. р. пр. зак̀учијо ,запети за нешто'. — Зак̀учице волòви за-вр̀бу, па-нйкакò да-изг̀урају.
- залòчим пф. р. пр. залòмијо ,направити наред у неком послу'. — Залòмйл'и-смо с-д̀тавом, и-Бòг знá кá-нèмо-ју с̀редит. ~ се пф. р. пр. залòмијо се ,сломити се до-предмета у који је сломљени предмет усабèн'. — Залòмијо-ми-се с̀редњи зубац.
- зал'ивáдим пф. р. пр. зал'ивáдијо ,оставити нйву да обрасте травом, претворити је у ливáду'. — Т̀рсове-сам зал'ивáдијо. 2. фиг ,зарастати у траву', — Нйва-се зал'ивáдила, па-се колòмбо̀ и-не-види.

- зал'йвам импф. р. пр. зал'йвао ,неком усеву обезбедити влагу сипањем воде'. — Ђе-мо л' да-навадимо паприкe, ил'-да-ји-зал'йвамо?
- зал'йвање -а с гл. им. од заливати. — Шт'а-ћемо за-зал'йвање?
- зал'йјем пф. р. пр. зал'йјо ,сипати воду некој биљци у корен'. Прес'адила-сам нешто купуса, ал'га-несам зал'йла.
- зам'анем пф. р. пр. зам'ануо ,учинити нагли покрет руком'. — Зам'ани јаче, не-б'ој-се.
- заор'ајем импф. р. пр. заор'авао ,покривати орањем'. — Д'обро-је да-га-заор'ајешч (ђубре) ч'им-га растураш.
- за'орем пф. р. пр. заор'ао ,покрити орањем'. — Д'обро-га растури (ђубре), па-га-задри.
- зап'анем пф. р. пр. зап'ано ,заглубити, остати у блату'. — Зап'адоше вол'ови у-кал'иште, па-ни-м'рднут.
- запекл'ај пф. р. пр. запекл'ао ,затворити и завезати (о врећи). — Запекл'ај и-б'аци-ју на-к'ола.
- зап'ол'им пф. р. пр. зап'ол'ео ,бити у великом нереду, трпети'. — Зап'ол'ел'е-су-ми паприкe о-тр'ав'е.
- зап'раш'им пф. р. пр. зап'раш'ијо ,посути прашком'. — Ако-није зап'раш'ено, м'о'рају да-га-зап'раш'им.
- зап'раш'овање -а с гл. им. од зап'рашивати. — Н'ајтеже-ми-је зап'раш'овање с'емена.
- зап'раш'ујем импф. р. пр. зап'раш'ово ,пасипам прашком'. — Познаје се зап'раш'овано с'еме.
- зар'епак -пка м. уски а дуги део парцеле. — Ђстаде-ми зар'епак непок'ошчен.
- зас'адим пф. р. пр. зас'адијо ,садницама попунити неку површину'. — Зас'адијо-сам б'акчу ј'абукама.
- з'асека -е ж ,место у бразди на којем се вода из бразде скреће и усмерава на површину која се наводњава'. — Познаје-се д'е-су б'ил'е з'асеке.
- зас'еч'ем пф. р. пр. зас'еко ,скренути воду из бразде да се разлива по површини која се топи'. — Зас'еци воду, па'јде. 2 ,учинити да се грло у запрези узјогуни, па неће да повуче'. — К'упијо-си зас'еч'ену кобиљу.
- зас'ијем пф. р. пр. зас'ијо ,посејати'. — Зас'ија још-он'о м'ало.
- заст'арам пф. р. пр. заст'арао ,изгубити праву вредност због старости'. — К'дса неће заст'аралу тр'аву.
- затр'авим пф. р. пр. затр'авијо ,обрати травом'. — Затр'авице-се л'ив'аде како-паде к'ица.
- зау'не пф. р. пр. зау'нуо в. забрекне.
- зацрв'ен се пф. р. пр. зацрв'ен'о се ,одавати црвену боју'. — Зацрв'ен'еше-се патл'и-ца'ни.
- заш'ил'им пф. р. пр. заш'ил'ијо ,направити нечему врх, заострити неки предмет'. — Имам да-заш'ил'им око-ст'о к'олаца.
- заш'ил'ч'ам пф. р. пр. заш'ил'ч'ао ,шиљком (заостреним дрвеним клином) затворити и канапом везати врећу'. — В'ише ст'ане у-заш'ил'чану врећу.
- згомил'ам пф. р. пр. згомил'ао ,створити гомилу од нечега'. — Згомил'асмо-га у-навил'це, па-шта-му-Б'ог д'а.
- зграбул'ам пф. р. пр. зграбул'ао ,грабуљом скупити хрпу сена'. — Зграбул'ај с'ено и ск'и'н-се.
- згр'жимо пф. р. пр. згр'жијо ,изгубити сву влагу, учинити да нешто изгуби сву влагу'. — Згр'жиће-сс (сено) до-п'одне.
- зд'енем пф. р. пр. зд'енуо ,кабасту сточну храну стрпати на кола или стог'. — Нико не-м'оже да-зд'ене ка-ја.
- зел'ен -л'ена -л'ено адј ,који је боје лишћа'. — Ђтава зел'ена ка-јед. 2 ,недозрео' — Ако-ју (пшеницу) поњ'еш зел'ену неће д'обро да-се-угр'ува.
- зел'ен'и се импф. р. пр. зел'ен'о се ,одавати зелену боју'. — Зел'ену-се л'ив'аде.
- зел'енчив -а -о адј ,недовољно зрео'. — Зел'енчива-се пшеница у-амбар угр'је.
- земл'а -е ж в. имање. — К'д-ју ради, йма д'обре к'ористи од-земл'е.
- зиј'ан -ана м ,штета'. — Св'аки д'ан-ми тв'дји гуриј'и пр'аву зиј'ан.
- зл'атица -е ж ,зоол. *Doripora decemlineata*'. — Униш'тила-ми-је зл'атица комп'ире.
- зр'ене пф. р. пр. зр'ео ,доспети у стање погодности за јело'. — Отк'ад-су пшенице зр'ел'е, а-ј'ош-су непоњ'ив'ене.

зрѣнкам импф. р. пр. зрѣнкао ,сејати кукуруз на тај начин што се семе испушта у бразду зрно по зрно'. — Кд-ће да-ми-зрѣнка?
 зрѣнкање -а с гл. им. од зрѣнати. — Колѣмбоћ-сам посијо зрѣнкањем.
 зрѣно -а с ,ситан заобљени плод неких биљака'. — Бугараш њма крупно зрѣно.
 зрѣнце зрѣнцега с дем. од зрно. — Не-убрѣсмо ни-зрѣнце пасул'а.
 зубац -лица м ,клинасти део који је усечен или је углављен у неку алатку'. — Грабул'а-ти није ни-имала свѣ зупце.

S

сѹква -е ж в. дивљака.

И

ибрѣт -ѣта м ,хибридна сорта кукуруза'. — Ибрѣт дѣста рѣди, ал'и-неће да-зрѣне игл'еница -е ж ,један од двају клинова којима се спаја процеп (руда) са саоницама'. — Игл'енице-се прѣву от-црвѣне врбѣ.
 изагњѣје пф. р. пр. изагњѣјо ,иструлити'. — Изагњѣло-ми сѣно у-навѣл'це.
 избѣасм пф. р. пр. избѣасѣо ,у довољној мери радити неки посао замахујући алатом'. — Дѣнас-смо-се дѣбро избѣасл'и.
 избѣаѣим пф. р. пр. избѣаѣио ,донети одређену количину плода'. — Їзбаци л'ивѣда пѣт кола ѣтаве.
 избраздѣм пф. р. пр. избраздѣо в. образдам.
 избрѣпам пф. р. пр. избрѣпаѣо в. избасам.
 избурѣчкѣм пф. р. пр. избурѣчкѣо ,растрести, нешто што је у унутрашњости неке хрпе извадити на површину'. — Упул'ѣће-се навѣл'ци ако-ји-не-избурѣчкѣш.
 извѣгам пф. р. пр. извѣгаѣо ,вагом мерити тежину нечему'. — Кад извѣгам рѣпу видѣћу штѣ-сам зарѣдѣјо.
 извѣдим пф. р. пр. извѣдио ,открити нешто што је у земљи, ишчупати'. — Остѣ-доше-ми компѣри неизвѣђени'. ~ бразде ,отворити каналиће за наводњавање по њиви'. — Опрѣшѣјо-сам, ал'-несам брѣзде извѣдио.
 извршл'ѣм пф. р. пр. извршл'ѣо ,погазити, повалаѣати, замрсити изданке неког усева'. — Извршл'ѣо-ми вѣтар колѣмбоћ, нагрдѣјо-га.
 извѣчѣм пф. р. пр. извѣчо в. превучем.
 изгорѣ пф. р. пр. изгорѣо ,увенути због недостатка влаге, вапити за влагом'. — Изгорѣше паприке.
 изгѣрам пф. р. пр. изгѣраѣо ,извући'. — Јѣдва изгѣраше волѣви уз-Манѣјловића брѣг.
 издѣјѣм импф. р. пр. издѣваѣо ,додавати сено раднику на колима или стогу при транспорту'. — Јѣши на-кѣла, јѣ-ћу да-ти-издѣјѣм.
 издрмушл'ѣм пф. р. пр. издрмушл'ѣо в. извршѣам.
 издѣндѣри пф. р. пр. издѣндѣрио ,димити, испаравати се у довољној мери'. — Издѣндѣрил'и-су-се навѣл'ци ка-ниѣад.
 излѣмим пф. р. пр. изломѣјо ,распарчати, раскомадати'. — Изломѣла-су говѣда плѣт, нагрдѣла-су-га.
 измѣрим пф. р. пр. измѣрио ,мерењем утврдити величину или тежину нечага'. — Да-измѣрим јѣщ-овѣ кола рѣпе.
 измѣшам пф. р. пр. измѣшѣо ,по други пут поорати, поорати после угара'. — Рѣко да-растѣурим мѣло ѣубра, па-да-измѣшам.
 измлѣтим пф. р. пр. измлѣтијо ,смлатити у потпуности'. — Грѣјаше сѣнце, па-смо измлѣтил'и пасул' за-мерѣк.
 изрѣљам пф. р. пр. изрѣл'ѣо ,прекопати риљајући, раздирући земљу њушком'. — Изрѣл'ѣше-ми крѣтѣнци л'ивѣду, нагрдѣше-ју.
 ѣл'ав -а -о адј ,делимично иструнуо (о плоду биљака)'. — Одвѣјај ѣл'аве компѣре.
 ѣл'е само у том облику ,труљење плодова'. — Компѣри -су увѣтил'и ѣл'е.

- имáње -а с ,пољопривредни посед'. — Нѐма кђристи од-имáња, ако-га чђвек сáм не-рáди.
- искласá пф. р. пр. искласáо ,развити класове'. — Пђсл'е кђше ђдма искласáше пшенице.
- ископáм пф. р. пр. ископáо ,отворити удубљење, каналиће у земљи'. — Ископáј тђ оцáце док-јá донѐсем рáсад.
- искђсак -ска м ,дотрајала коса која се сузила због употребе'. — Дошáо-си с-искђс-ком да-кђшиш.
- искрпáл'ем пф. р. пр. искрпáо ,скинути клас кукуруза са стабљике'. — Искрпáл'и два-трђ коломбђна да-испѐчемо.
- искрчáм пф. р. пр. искрчáо ,са одређене парцеле поводити из корена све вишего-дишње биљке'. — Пђшто да-ми искрчáш ову мѐђу?
- искђбѐм пф. р. пр. искђбо ,ишчупати'. — Искђби тђ тráву.
- испрскам пф. р. пр. испрскао ,посути капљицама течности'. — Испрскај-(ј)и дђ-бро, немђ-да жáл'иш тѐчнос.
- истрл'им пф. р. пр. истрл'ио ,трлицом истући стабљике конопље'. — Истрл'ила-сам стђ рђчица црнђје.
- истрсим пф. р. пр. истрсђио в. искрчим.
- истрђнем пф. р. пр. истрђнуо ,распасти се одтруљења'. — ѐће да-ми-истрђну не-извáђени компђри.
- исцветá пф. р. пр. исцветáо ,цветати у потпуности'. — Исцветáше цáнарике.
- ишпартáм пф. р. пр. ишпартáо ,прекопати копачем простор између двају редова биљака које се гаје'. — Ако-га-ишпартáш, отишће-ти мáње рáдника.

J

- јáбука -е ж бот. ,Malus'. — Обѐри танђ јáбуку, се-појѐдоше-ју чáвке.
- јабђкче -уќчѐта с дем. од јáбука. — Не-окусисмо ни-јабђкче овѐ гђдине.
- јáгода -е ж бот. ,Fragaria'. — Дђбро-је да-свáко посије на-мáло јáгода за-дѐцу.
- јáз јáза м ,канал којим тече вода'. — Јђтре да-изáђеш на-јáз.
- јáзмак -а м ,пропуст кроз који протиче вода на устави'. — Ка(д)-тђрим наилђн у-јáзмак, закáпим бинцу.
- јáк јáка јáко адј ,недовољно осушен (о сену)'. — Здѐнуо-сам јáку ђтаву, па-сад-пђши. 2. ,који има довољно хранљивих састојака које узимају биљке, на-бубрен'. — Компђри-ће јáку њиву.
- јанатáн -áна м ,нова сорта јáбуке'. — Јанатáн помáло кђсни.
- јарђга -е ж в. бинца.
- јáсла -ала мн. ,устава на јазу'. — За-јáсла ништа није бђл'е от-пирђвине.
- јѐк индекл. ,време када је нешто на врхунцу'. — Покос'ђио-сам у-нáјбол'и јѐк.
- јѐчам -ма м бот. ,Hordeum sativum'. — Ако-не-стигнем да-посђјем пшеницу, поси-јаћу јѐчам; пђвски ~ ,јечам из којег се производи пиво'. — Пђвски јѐчам мáње рђди.
- јечмѐн -ѐна -ѐно адј ,који потиче од јечма'. — Јечмѐн л'ѐб-је пђн сђл'ака.
- јечмиште -а с ,место са којег је пожњевен јечам'. — Ако-мђгнем да-покђсим јеч-миште, бђће дђбро.
- јђва јђвѐ ж бот. ,Betula alnus'. — Јђва брзо расте, а слáбо горђ; бѐла ~ ,A. incana'; — Црна јђва-је крта, па-се не-корђсти ка бѐла; црна ~ ,бот. A. glutinosa' шарѐна ~ ,бот. Alnus viridis'. — Шарѐна јђва-се корђсти сáмо за-пруђе.
- јђвђв -ђва -ђво адј ,који потиче од јђве'. — Вежђво-сам јђвђвим прђћем.
- јђвовáк -áка м ,јовово дрво'. — С-јђвовáцима прђбо зђму.
- јђше -а с ,јовик'. — Отѐрај свиње у јђше.
- јђва јђвѐ ж ,влага у њиви'. — Ѐма нешто јђвѐ, мђгу да-сђјем.
- јђшан -шна -шчно адј ,недовољно осушено, влажно'. — Здѐнусмо јђшно сѐно.

К

- кавкâз -âза м ,нова сорта пшенице'. — Кажу да-је кавкâз дѡбар за-л'ѡб.
 кадимија -е ж ,право на нешто од старине'. — Није-ти кадимија, шта-га брâниш.
 кâјсйја -е ж бот. ,Prunus armeniaca'. — Осуши-се кâјсйја.
 кâл'ем -ѡма м ,калемљена садница воћке'. — Ни-кâл'ем не-засâдймо овѡ гѡдине.
 кал'емâрка -е ж ,калемљена воћка'. — Разбол'у-се и-шл'йве кал'емâрке.
 кал'ѡмим импф. р. пр. кал'ѡмијо ,оплеменивати дивљаку зарезаном гранчицом
 питоме воћке, тако што се калем гранчица с пунољком убацује под кору подлоге'.
 — Воће-се кал'ѡми у-прол'ѡће ил'и у-л'ѡго.
 кал'ѡмл'ѡење -а с гл. им. од калемити. — Кал'ѡмл'ѡење није тѡжак пѡсо.
 кал'йште -а с ,блато'. — Запâдоше-ми волѡви у-кал'йште.
 кал'âв -âва -âво адј. ,који има блата, блатъав'. — Кал'âво-је, не-мѡже да-се ѡре.
 камâра -е ж ,стог начињен од снопова житарица'. — Тй-се играш, а-свиње-ти
 на-камâру.
 камâрица -е ж дем. од камара. — Здѡну-га свѡ на-јѡдну камâрицу.
 камâрче -âрчѡта с дем. од камара, в. камарица.
 кâмен -а м. ,комад стене'. — Нѡсам очистијо камѡње из дѡтел'ине.
 каменйт -а -о адј ,који има камена'. — Мйроваче-су камените.
 камйчак -чка дем. од камен. — У-мѡју њйву ни-камйчак не-мѡж да-нађеш.
 канâте каната мн ,врста подова код запрежних кола која имају странице'. — Ка-
 нâте мâло кѡ йма.
 карамâнка -е ж ,сорта крушке'. — Карамâнка-је крûпна и-слâтка.
 качйја -е ж ,алатка са једне стране оштра, на врху лучно савијена, користи се за
 сечу тањег дрвета косир'. — Изгубй качйју.
 кисел'âк -âка м бот. Rumex acetosa'. — Убѡри кисел'âка да-напрâвимо зел'âник.
 кйсел'ка -е ж ,јабука накиселог укуса'. — Преко-зймѡ кйсел'ке-су дѡбре.
 кйсно импф. р. пр. кйсноу ,бити изложен киши, изложити нешто киши'. — Кй-
 сне-ми сÿво сѡно.
 клâс -а м ,део житарице из које се развија плод'. — Рѡткâ-ти пшеница, ал'йма дѡ-
 бар клâс. 2. ,метлица на струку кукуруза'. — Колѡмбоћ пѡчемо да-пушцâ клâс.
 класâ импф. р. пр. класâо ,развијати клас'. — Класâо ѡвас. Изв. из-
 класâѡе -а с гл. им. од класати. — Бâцијо-сам-ју ѡубре прет-класâње.
 класйћ -йћа м дем. од клас. — Види кол'йчки-ју-је класйћ.
 кл'ѡпâње -а с гл. им. од клепати. — Запâл'ите по-јѡдну преткл'ѡпâње.
 кл'ѡпл'ем импф. р. пр. кл'ѡпâо ,окивати оштрицу алата'. — іѡмо-л' да-кл'ѡпл'ѡмо?
 кл'ѡпнем пф. р. пр. кл'ѡпнуо ипф. ,од клепати'. — Кл'ѡпни мâло и-ову мѡју (косу).
 кл'йца -е ж ,биљни заматак у семену'. — Компйри пÿцтил'и кл'йце.
 кл'йцâ пф. р. пр. кл'йцао ,развити клицу'. — Држйм сѡме у-сѡбу до[к]-кл'йцâ.
 Изв. из-, про-.
 кл'уна кл'унѡ ж ,предњи лучни део саоница'. — Тÿри нѡге на-кл'уне и тѡрај кѡње.
 кобил'ѡ мн. ,брана начињена од колаца пободених укусо (тако да се при врху укр-
 штају и клином спајају) и набацаног грања и каменâ преко њих'. — Ако-
 не-напрâвимо кобил'ѡ, јâз не-мѡжемо да-наврнемо.
 кожмÿрка -е ж ,опна'. — За-слâтко, шл'йвама-се макйње кожмÿрка.
 кѡзбâца -е м ,први, главни косац у групи'. — Кѡ-ви-је бйјо кѡзбâца?
 кѡзбâшин -а -о адј ,који припада кѡзбâши'. — Кѡзбâшино мѡсто знâ-се — увр-
 -софрѡ.
 кѡла кѡла мн ,запрежно возило које вуку теглеће животиње'. — Фикâн, нѡма ни-
 кѡла ни-вѡла; волујска ~ ,кола која вуку волови'. — Довѡдена-сам у-волујска
 кѡла; кѡњска ~ ,кола која вуку коњи'. — Кад-нѡма âтубуса јâнемо на-кѡњска
 кѡла; дрвѡна ~ ,кола која су направљена искључиво од дрвета'. — Измѡ-
 дѡла-је (свадба) ка-дрвѡна кѡла; гвојзѡна ~ ,кола састављена од дрвених и
 гвоздених делова'. — Нйкад не-мѡжеш на-гвојзѡна кѡла да-натѡвâриш ка-
 на-шпедйтор; гÿмена ~ в. шпедитор. 2. ,јединица мере'. — Тÿ нѡма ни-двâ
 кѡла сѡна.

- колџанца -џанца мн. дем од кола. — Дотџера једна-колџанца сџена.
 кџлац кџлаца м дрвена полуга заоштрена с једне стране, побџја се у земљу и служи као носач'. — Зашиљ'и пе-шес, — кџлаца и-загради онај штџек.
 колобџтњи -а -е адј ,који потиче од кукуруза'. — Сџд-је колобџтње брџшно на-цџену.
 колџмбџћ -џћа м бџт. ,Maus americana, кукуруз', — Пџчо колџмбџћ да-ниџе. бџл'и ~ ,кукуруз који има зрна беле боје'. — Бџл'и-је бџл'и за-јџело од-жуџога. жуџи ~ ,кукуруз који има зрно жуте боје'. — Жуџи прџ зрџва од-бџлога. Сорте: албанац, вракалија, осмак, хџбит.
 кџлски -а -о адј ,који потиче од кола'. — Познџдо кџлски траџ преко њџве.
 кџлчић кџлчића м дем од колац. — Побџди кџлчић па-га веџи.
 кџл'е -а с зб. им. од колац. — Тџри џускију кот-кџл'а.
 кол'џно -а с ,задебљало место на стабљици'. — Пџценицу не-смџш да-гџзиц кат-пџшти кол'џна.
 кџмбџа а м ,пољопривредна машина која жање и врше жџто'. — Кџ-би жџџо да-ниџе кџмбџаја, њџко не-би ни-сију шпшеницу.
 комбџјнџр -џра м ,раџник који управља комбџјном'. — Донџси комбџјнеру дорџчак.
 кџмина -е ж ,шљива преврела у каџи из које се печењем производи раџија'. — Преврџула-ми-се кџмина.
 компџр -џра м бџт. ,Solanum tuberosum'. — Неопрџчени-ми компџри; бџл'и ~ ,компир беле односно жуџкасте боје'. — Бџл'и компџри-су брашнџвији от-првџнија. Црвџни ~ ,кромпир црвенкасте боје'. — Црвџни више рџду од-бџл'ија.
 компџриште -а с ,место на којем су били засејани кромпџри'. — Пџшти џвџце у-компџриште.
 компџрџв -џва -џво адј ,који припада кромпџру'. — Компџрџва злџтица мџже да-уништи компџр.
 компџрче -та с дем. од кромпир. — У-џџак сџмо по-двџ-трџ компџрчџта.
 конџпац -џа м ,уже произведено од упредених влакана конопље, користи се за везивање'. — Дај конџпац.
 конџпл'а -е ж бџт. ,Cannabis sativa'. — Више њџко не-сије конџпл'у.
 конопл'џн -џна -џно адј ,који потиче од конопље'. — Конопл'џно-се одџвно не-нџси.
 конџпл'иште -а с ,место на којем је била засејана конопља'. — Овџ гџдине пап-рџке-џу у-конџпл'иште.
 конџпче -та с дем. од конопц. — Ёмащ да-ми-дџш како конџпче за-дџнас.
 кџњски -а -о адј ,који се односи на коња'. — Вучџмо кџњским кџл'има.
 копџм импф. р. пр. копџо ,алатом ситнити земљу, односно у њџј правити удубљења'. — Пропџдосмо копџуџи. Изв. из-, за-, на-, пре-, раз.
 копџње -а с гл. им. од копати. — Копџње умџри ка-кџса.
 копџч -џча м ,пољопривредна машина којом се копа простор између двају редова биљака'. — Ако-удџрищ копџчџм, отџс-џе-ти мање раџника.
 копџчица -е ж в. копац.
 копил'џк -џка м ,заперак'. — Маџиџајте копил'џце.
 копил'џи -се импф. р. пр. копил'џије с ,избацивати заперке, множити се из жџла'. — Њџје-тњи-редџк, јџчам-се копил'и. Изв. под-.
 кџпнем пф. р. пр. кџпнуо пф. од копати. — Онџдџ кџпни.
 кџра корџ ж ,спољни омотач неких плодова биљака, односно спољни омотач више-годишњих биљака'. — Дџ-би џашла мало-корџ од-јџвџ? 2. ,стврџнути повр-шински слој на узораној њиви који се ухвати после киџце'. — Њџкнут не-мџже ако-увџти кџру.
 кџрен -а м ,део биљке којим је причвршћена за земљу, преко којеџ узима храну'. — Извџдиџо-ми вџтар бџгрџм ис-кџрена. 2. ,стабло купуса, део од земље до главице'. — Њџшта њџје остџло от-купџса, ни-корџње. 3. ,срџ у главици купуса одакле полазе листови'. — Дџџо, кџ-џе корџње? 4. ,плод корџнастџ поврџа'. — Бџџи свџињама којџ кџрен рџпе.
 корџње -а с зб. им. од корен. — Свџиње појџдџ л'џише од-рџпе, а-корџње остџву.
 корџба -е ж ,тврди омотач тикве односно јајџта'. — Тврџкорџке џмају тврџу кџру.

- кѡса косѣ ж ,пољопривредна алатка којом се скида трава'. — Дај-ми кѡсу за-дѡнас. 2. ,косидба'. — Стйже кѡса.
- косѡч -ѡча м ,радник који коси, косац'. — Јеси-учинѣо косѡче? 2. мѣра за површину ливаде'. — Однесе-му вѡда л'ивѡду од-ѡсам косѡчѡ.
- косѡчица -е ж ,машина којом се коси'. — Косѡчица никад не-мѡже да-покѡси ка-кѡса. косиште -а с ,држало на којем је причвршћена коса'. — Најбол'е-је косиште од-л'ише.
- кострѡтна -е ж ,која је од кострети'. — Однесе-ми вѡда кострѡтну врѣћу.
- кѡтур -а м ,точак'. — Вежи вѡла за-кѡтур от-кола.
- кофѡйн -ѡна м ,већа корпа која се најчешће користи при брању пасуља'. — Пасул'ар мѡже да-убѣре десет кофѡйна на-дѡн.
- кофѡйнче -та с дем. од кофин. — Чобанице-су носил'е йгл'е у-кофѡйнчиће.
- кѡш -а м ,складиште начињено од прућа или летава, односно дасака у којем се држи кукуруз у клиповима'. — Лѡко-је мйшу по-пѡноме кѡшу.
- кошѣње -а с гл. им. од косити. — Кошѣње-је најтежи пѡсо.
- коштил'ѡв адј ,који има врло тврду кору (о ораћу)'. — Јѣдва мѡко коштил'ѡве ораѣе.
- коштил'ѡц -л'ца м ,орач тврде љуске'. — Свѡко бѣжи от-коштил'ѡца.
- краставѣнче — ѣнчѣта с дем. од краставац. — Не-оставише-ми лѡпѡви ни-кроста-вѣнче.
- краставица -е ж бот. ,Cucumis sativus'. — Пожѡтѣше-ми краставице, нѣм кѡ(д)-да-ји тѡрим у-тѡршију.
- красти м импр. р. пр. крастијо ,скидати гране са стабла, односно скидати граниче са дебље гране'. — Врѣмѣ-је да-се красту врбе. Изв. о-, под-.
- крашћѣње -а с гл. им. од красити. — У-крашћѣње-се чѡвек више умѡри нѡ-у прѡшег.
- крѣк -а м ,грана дрвета'. — Посѣчи онѣ нйске крѣкове.
- крѣпа -е ж ,већи камен, већи комад нечега'. — Кад-је ораѡ извѡдијо-је татал'йку крѣпу.
- крѣсање -а с в. крашћѣње.
- крѣшем импф. р. пр. крѣсао в. крастим.
- кривѡча -е ж ,оболели плод шљиве'. — Овѣ гѡдине йма млѡго кривѡча.
- крѡмид кромйда м бот. ,Allium sera, црни лук'. — Нйште нѣма от-кромйда.
- крѡшња -е ж ,горњи разгранати део дрвета'. — Стѡра крушка-је ймѡла л'ѣпу крѡшњу.
- крѡпл'ем импф. р. пр. крѡпо ,ломити класове са стабљика кукуруза'. — Пѡчела-су дѣца да-ми крѡпл'у колѡмбоѡ.
- крстйна -е ж 1. ,десет снопа жита насложених у виду крста'. — Увѡтила-ми кйща пценйцу у-крстйне. 2. ,део запрежних кола који сачињава осовина са прагом и точковима'. — Пропѡла-ми прѡва крстйна.
- кртйњак -а м 1. зоол. ,Talpa europaea'. — Оѣе-кртйњак да-ми-нагрди рѡсад. 2. ,гомилица земље коју кртица избаци напољѣ.'. — Остѡдоше-ми кртйњци не-растѡрени.
- крѡна -е ж в. крошња.
- крѡшка -е ж бот. ,Rigus'. — Кол'йко-смо-се л'ѡл'ѡл'и на-попѡву крѡшку.
- крѡѣл' -ѣл'а м ,семени изданак на којем се формира семе репе или купуса'. — Пѡ-щтила рѣпа крѡѣл'е.
- крѡѣвина -е ж ,терен на којем је искрчено, из корена извађено вишегодишње рас-тиње'. — На крѡѣвину посй кромпйре.
- крѡѣл'е мн. 1. ,предмет на којем се савијају парощци вила'. — Двѣ-су-ми вил'е на-крѡѣл'е. 2. фиг. ,дотрајала кола'. — Дѣѣнѣ с-тѣма крѡѣл'ѡма?
- крѡйм импф. р. пр. крѡѣо ,вадити из корена вишегодишње биљке'. — Свѡке гѡдине крѡчи помѡло док-ју-искрѡйши. Изв.: из-.
- кѡбѣм импф. р. пр. кѡбо ,чупати'. — Свѡки дѡн кѡбѣм трѡву и-не мѡгу-ју нйшта.
- кѡбнем пф. р. пр. кѡбноу перфективни према купсти. — Кѡбни коју трѡвку да-бѡцимо свйњѡма.
- кѡкол' -а м бот. ,Agrostemma githago'. — У свѡко жйто йма кѡкол'а.
- кѡла кѡл'ѣ ж ,наковѡњ на којем се откива коса'. — Мѡрам да-кѡпим чѣкић и-кѡлу.

кѹп -а м ,хрпа клипова кукуруза'. — Унѣсмо цѣо кѹп коломбѣћа.
 купйна -е ж бот. ‚Rubus'. — Питѣма купйна нѣма дрња.
 кѹпус купѹса м бот. ‚Brassica oleracea'. — Јѣш нѣсам пресѣдѣјо кѹпус.
 купѹсиште -а с ,место где је био купус'. — Истѣрај краѣе из-купѹсишта.
 купѹсни -а -о адј ,који потиче од купуса'. — Тѣрај краѣе у-купѹсну бакѹу.
 купус-рѣпа -е ж бот. ‚Brassica oleracea gongilodes'. — Јѣ кѹпѣјо рѣсад от-купѹса,
 а-ѣно изѣшла купус-рѣпа.

Л

лад -а м ,место заклоњено од сунца'. — Нѣшта нѣће (успевати) у лад.
 ладовйна -е ж 1. ,место заклоњено од сунца' 2. ,облачан дан, део дана када сунчеви
 зраци падају под косим углом'. — Покупино-га по-ладовѣне.
 ламатйна -е ж ,дотрајало оруђе'. — Узѣ једну-ламатјну косѣ.
 лан -а м бот. ‚Linum usitatissimum'. — Вѣше нѣко не-сѣје лан,
 лѣставица -е ж ,део кола на задњој крстѣни коју покретни клин спаја са стрчани-
 цом'. — Мѣњао-сам сѣмо лѣставице.
 лобѣда -е ж бот. ‚Atriplex hortense'. — Лобѣда сѣмо за-зел'ѣник, нѣшта дрѹго.
 лѣза -е ж ,изданак пузавица'. — Мѣуне пуштѣл'е лѣзу, а прѣтке непобѣдене.
 лѣзница -е ж ,чокот, или неколико чокота винове лозе чији лѣстари леже на спе-
 цијално направљеном кревету'. — Изнѣси стол'ѣцу под-лѣзницу.
 лѣзје -а с ,виноград'. — Идѣм у-лѣзје да-берѣм грѣзје.
 лопѣр -ѣра м ,део плуга који приликом орања преврће земљу'. — Нѣсѣ-му мѣњао
 лопѣр како-сам-га кѹпѣјо.
 лубенѣца -е ж бот. ‚Citrus vulgaris'. — Да-вѣдиш, лубенѣца ка-котѣо.
 лубенѣчке -ѣкчѣта с дем. од лубенѣца. — Не-осгѣвише дѣца ни-лубенѣкче у-бѣстан.
 лѹк -а м ,бот. ‚Allium sativum'. — Посѣјасмо лѹк и крѣмид.
 лѹл'е мн. ,одмор који радници користе да испуше цигарету'. — Лѹл'е пѣсл'е ѹжине
 нѣсмо чинѣл'и уѣште.
 лѹцѣрка -е ж в. детелина.

Л'

л'ѣдѣйна -е ж 1. ,земљиште обрасло травом'. — Затрѣвилѣ-се л'ѣдѣйна, ѣткос да-
 удѣриш. 2. ,усев зарастао у коров'. — Нѣйна-се учѣнѣла л'ѣдѣйна. 3. фиг. ,добро
 ухрањено, угодено грло стоке'. — Л'ѣдѣјну-ју Бѣг учинѣо.
 л'ѣдѣјнче -ѣнчѣта с дем. од лѣдина. — Затрѣвил'и-се л'ѣдѣјнчѣји од-мил'инѣ.
 л'ѣја л'ѣје ж ,површина у врту на којој је земља добро уситњена засејана неким
 повртарским културама'. — Посѣја двѣ л'ѣје кромѣјда и-јѣдну лѹка; тѣпла ~
 ~ ,лѣја заштињена од хладноће'. — Шиптѣри сѣју рѣсад у-тѣпл'е л'ѣје. фиг.
 ,добро уситњена земља'. — Л'ѣју-сам Трѣсове учинѣо.
 л'ѣмејз -а м ,један од четири дебља прута која се улету и укрсте на стогу сточне
 хране'. — Бѣци-ми још-једну вѣлу и-додѣј-ми л'ѣмејзе.
 л'ѣса -л'ѣсѣ ж ,део прибора запрежних кола који сачињавају 4—5 мотака ушлетених
 прѹћем, користѣ при вучѣ кабасте хране'. — Тѹри л'ѣсу на-кѣла.
 л'ѣтина -е ж ,једногодишњи род гајених биљака'. — Како-се са-л'ѣтином?
 л'ѣваѣа -е ж ,површина на којој расте трава за косидбу'. — Штѣ-нѣш с-л'ѣваѣом
 овѣ гѣдине?
 л'ѣваѣче -ѣчѣта с дем. од лѣваѣа. — Ђстаде-ми л'ѣваѣче непокѣшено.
 л'ѣс -та м ,биљни орган преко којег се врши фотосинтеза'. — Шѣрицама-се модрѣј
 л'ѣс ка-фѹто.

- л'истање -а с гл. им. од листати. — Дббро-би било да-ји опрскомо у л'истање.
 л'иста импф. р. пр. л'истао ,развијати лишће'. — Пдчело вдеће да-л'иста.
 л'истйћ -йћа м дем. од лист. — Ни-л'истйћ нд-остаде на-грәне.
 л'уга -е ж ,увала, долиница'. — Јддва-сам извўко сено из-л'уге.
 л'ўт л'ўта л'ўто адј ,који има оштар укус те пече по органима чула укуса'. — Ни-
 једна није л'ўта.
 л'ўштег -дга м ,скидање листова са клипа кукуруза'. — Свдшта жене прйчају у
 л'ўштег.
 л'ўштйјоц -а м ,радник који скида листове са клипа кукуруза'. — Нйкако не-мдгу
 да-саставим л'ўштйјоце.
 л'ўштим импф. р. пр. л'ўштйјо ,скидати листове са клипа кукуруза'. — Гласни-
 ми-се кад-л'ўштиш, ако мдгнем ддј-ћу да-ти помдгнем. Изв. о-, пре-.

М

- магдре -та с ,прут на којем је унизано превижено прўе за везивање снопова куку-
 руга'. — Довўчи магдре с-прўем.
 мал'йна -е ж бот. ,*Rubus idacus*'. — Пдсија ндкол'ико струка мал'йна.
 матйка -е ж 1. ,пољопривредна алатка којом се копа'. — Одапета ти-је матйка. 2.
 ,време кад се кукуруз окопава'. — Кат-прдђе матйка стйгне кдса. 3. ,мера за-
 површину'. — Посйјо-сам сддам матйка коломбдћа.
 матйкче -йкчдта с дем од мотика. — Кад-би-нашла како-матйкче йшца-би да-оп-
 рацим онд пдприка.
 матлач -дча м в. млатач.
 маша -е ж ,део плуга обртача који причвршћује покретни за непокретни део'. — Ндш-
 то тдшко идд овд маша.
 машйна -йнд ж ,општи назив за механизме који се користе у раду. — Ддцкан-смо
 пдчел'и да-вршймо машйном. 2. ,сејачица' — Готдва свдко сйје машйном.
 машйндйја -е м ,радник који управља вршалицом'. — Мбраш да-спремйш машйн-
 цйјама рўчак.
 мдгра мдгрд ж ,плод у лусци'. — Лдко-ћеш да-му-извддиш мдгру.
 мдђа мджд ж 1. ,граница између двеју парцела'. — Мдло-си-ми померйјо мдђу. 2.
 ,ситногорица, било које растйње поред парцеле'. — За-једну-зйму ймам дрвд
 у-мдђу.
 мдђаш -дша м 1. ,власник дотичне парцеле'. — Кад-проддјдш, дўжан-си да-прво
 понўдиш мдђаше. 2. ,камен који представља границу између двеју парцела'. —
 Чўвај да-не-помдриш мдђаша.
 мдла -л'е ж ,муљ'. — Пуно-ми-је сено мдл'е.
 мдлав -а -о адј ,који садржи муљ'. — Мдлаво сено вдћ-за-простйрање, за-дрўго
 нйје.
 мдк -а -о адј ,чија се површина угйба, у коју је лако продрети'. — Чдвек-се вйше
 умдри у-мдку нд-у-тврду нйву.
 мдрим импф. р. пр. мдријо ,одређивати нечем тежину, односно пространство'. —
 Ако-не-вдрујеш да-йма тал'ико — мдри-ју. Изв. из-.
 меўна -е ж 1. ,плод махунастих биљака'. — Меўна-му (пасуљу) крўпна, а-зрно шул'-
 чйво. 2. бот. ,*Phaseolus vulgaris*'. — Побдди прйтке меўнама, се-пропддоше.
 мдшам импф. р. пр. мдшдо ,по други пут у години орати вйву'. — Не-зндм да-л'-мдгу
 да-ју-не-мдшам. Изв. из-.
 мдшдње -а с гл. им. од мдшати. — Јддан кдњ сдм мдже у-мдшдње.
 мирисдлка -е ж ,миришљава јабука'. — Дстаде мирисдлка ндобрена.
 мисйрка -е ж ,бот. *Cucurbita pepo*'. — Нагрдйше-ми свйње мисйрке.
 млатач -дча м ,дужи штап којим се скида воће са грана, или вади зрно из махуне,
 односно са клипа'. — Посдко-сам један л'есковдк за-млатач.
 млдтег -дга м гл. им од млатйги. — Вйше нйко ндма л'дсу од-млатдга.

- мла̑тим импф. р. пр. мла̑ти̑ю ,дужим штапом ударати по неком предмету'. — Мог̑смо да-мла̑тимо пасу̑л'. Изв. о-, с-.
- мла̑тнем пф. р. пр. мла̑тноу ,перфективни према млатити'. — Мла̑тни та̑а̑ ђра, се-одне̑ше-га де̑ца.
- мо̑дар -дра -дро ад̑ ,који је боје ведро̑г неба'. — Мо̑дра ка-чифут.
- мо̑др̑ се импф. р. пр. мо̑др̑о се ,одавати мо̑дру бо̑ју'. — Мо̑др̑-се пшеница ка-мо̑ре.
- мо̑зол' мо̑зол'а м ,жуљ, плик на руци'. — Ру̑ке-су-ми у-мо̑зол'е од-ра̑да.
- мо̑лба -е ж ,помага̑ње у обавља̑њу појединих послова без надокнаде'. — Рани̑је-смо че̑сто ра̑д̑ил'и на-мо̑лбу.
- мо̑ра̑вац -вца м ,сорта кукуруза'. — Сла̑бо се пла̑ти̑ю мо̑ра̑вац.
- мо̑ча̑рл'ив -а -о ад̑ ,подбарљив'. — Се̑но-је ди̑вл'е из-мо̑ча̑рл'иве л'ива̑де.
- мо̑чи̑ло -а с ,место где се кисели конопља'. — Бело̑јка у-мо̑чи̑ло се̑ди по-пе-шес-да̑на̑.- мул̑ар -а̑ра м ,хрпа сена спремљена за зиму, стог сена'. — На̑чео-сам мул̑ар из-Бе л'йна̑ца.
- мул̑арче -та с дем од мулар. — Прода̑о једно мул̑арче се̑на.
- му̑рка -е ж бот. ,Morus'. — На̑бол'и-је рдо̑в од му̑рке. бе̑ла ~ бот. ,Morus alba'. — Сла̑је-су бе̑л'е но̑ црне му̑рке; црна ~ бот. ,Morus nigra'. — При̑ча̑ју да-је она црна му̑рка испред-Патри̑ја̑рши̑је ста̑ра ка црква.
- му̑ри̑кче -и̑кче̑та с дем од му̑рка. — Не-убра̑смо ни-му̑ри̑кче.

Н

- на̑бе̑рем пф. р. пр. на̑брао ,брати нешто у дозвољној мери'. — Види шта̑ на̑бра̑ ђраса.
- на̑бира̑м импф. р. пр. на̑бир̑ао ,скупљати веома влажну земљу и држати је сле̑пљену (о појединим пољопривредним алаткама)'. — Ка̑д-је мо̑кро плугови на̑бира̑ју.
- на̑бр̑е̑пам се пф. р. пр. на̑бр̑е̑па̑о-се ,брепати, радити замаху̑јући алатком у довољној мери'. — На̑бр̑е̑па̑смо-се да̑нас.
- на̑ва̑дим пф. р. пр. на̑ва̑ди̑ю ,натопити водом неку површину'. — Пре̑бри̑жим ка̑д-на̑ва̑дим.
- на̑вил̑ам -се пф. р. пр. на̑вил̑а̑о се ,вилати, скупљати сено вилом, у довољној мери'. — На̑вил̑а̑смо-се овдо̑га ре̑да.
- на̑вил'ак -л'ка м ,хрпа покошене сточне хране, пласт'. — Завр̑и̑ците на̑вил'це, се-ће-кйца.
- на̑вил'че -та с дем. од на̑вила̑к. — Бо̑л'е-се с̑уши ка̑д-је-у-на̑вил'чи̑ће.
- на̑вр̑нем пф. р. пр. на̑вр̑ну̑о ,скренути воду из корита којим је текла у канал из којег ће се користити за наводњавање'. — Јед̑ва̑ на̑вр̑ну̑смо ва̑ду вод̑е.
- на̑гомил̑ам пф. р. пр. на̑гомил̑а̑о в. згомила̑м.
- на̑гра̑бул'ам пф. р. пр. на̑гра̑бул'а̑о ,грабуљати нешто у довољној мери, покупити грабуљом'. — Види шта̑-смо на̑гра̑бул'а̑л'и.
- на̑гр̑г' на̑гр̑га м ,друго окопавање биљке која се гаји при чему се уз њу наноси земља'. — Врати̑ћеш-ми пра̑ци̑јо̑ца у-на̑гр̑г.
- На̑гр̑нем пф. р. пр. на̑гр̑ну̑о ,други пут окопати биљку која се гаји при чему се огр̑ће земљом'. — Не-вал'а̑ да-ти-оста̑ну компири нена̑гр̑нути.
- на̑гр̑ћем пф. р. пр. на̑гр̑ћа̑о импф. од на̑гр̑нем.
- на̑д̑ница -е ж ,награда која се добија за дан рада'. — На̑д̑ница — на̑за̑д̑ница.
- на̑д̑ничар -а м ,човек који ради за надницу'. — У̑дала-се за-на̑д̑ничара.
- на̑д̑ничарка -е ж ,жена која ради за надницу'. — Не̑-мож да-на̑ћешц на̑д̑ничарку да-ти ра̑ди.
- на̑д̑ничим импф. р. пр. на̑д̑нич̑и̑ю ,радити за надницу'. — Ви̑ше̑ ни̑ко не̑ће да-на̑д̑нич̑и.
- на̑д̑унд̑ерим пф. р. пр. на̑д̑унд̑ери̑ю ,димити, испаравати се у довољној мери'. — На̑д̑унд̑ери̑ла-се ђтава ов̑е̑ ј̑есени.
- на̑ђ̑убрим пф. р. пр. на̑ђ̑убри̑ю ,ђубром поунити'. — Сва̑ке го̑дине ба̑кчу на̑ђ̑убрим.

нажањ -жња м ,маса која се скида приликом жетве житарица'. — Због вѐл'инок најжња кѓмбај не-мѓже да-мрдне.

нажњѓм пф. р. пр. најжњѓо ,пожњети одређену количину'. — Нажњѓела-сам стѓ снѓпѓ.

назѓбим пф. р. пр. назѓбијо ,направити усек на сечиву неког алата'. — Назѓбијо-ми-је кѓсу, нагрдијо-ју.

накѓсим пф. р. пр. накѓсијо ,покосити нешто у довољној мери'. — Накѓсијо-сам трѓвѓ за два-три дѓна.

накопѓм се пф. р. пр. накопѓо се ,копати у довољној мери'. — Накопѓсмо-се л'ѓтѓс.

наскѓбѓм пф. р. пр. наскѓбо ,чупати нешто у довољној мери'.

нал'ѓгнем пф. р. пр. нал'ѓго ,збити се при чему се смањује висина (о стѓгу)'. — Нѓ-сам вѓрозао да-ће тал'ико да-нал'ѓгне.

намлѓтим пф. р. пр. намлѓтијо ,добити жељену количину плода који се млати'. — Намлѓтијо-сам вѓрећу ѓраса.

наплѓвим -пф. р. пр. наплѓвијо ,у довољној мери држати воду у ливади, која је наносом ђубри'. — Да-видиш кѓко-ти-је Шиптѓр наплѓвијо л'ивѓду.

нарѓмак -мка м ,сноп увезаног грања, пруђа, који се може понети на рамену'. — Остѓдоше-ми нарѓмци у-лѓг.

нарамчѓр -ѓра м сирѓмах који је обезбеђивао огрев доносећи нарамке дрва на леђима'. — Више нѓма нарамчѓра.

нарамче -та с дем. од нармак. — Чѓвѓјући крѓве посѓко једно-нарамче пруђа.

насѓдим пф. р. пр. насѓдијо ,учврстити алат на држалу'. — Није-ми дѓбро насѓђена.

натовѓрим пф. р. пр. натовѓријо ,сместити терет на неко превозно средство'. — Нико не-мѓже да-натовѓри кѓла ка-јѓ.

новийна -е ж ,разорана ливада претворена у њиву'. — Компѓри најбол'е успѓвају на-новийну.

Њ

њйва -е ж ,ораница'. — Остѓдоше њйве непођране.

њйвче њйвчѓта с дем. од њйва. — Омлѓтијо пасѓл' из-њйвчѓта.

њйчкѓ адв. ,погурен, погнуте главе'. — Кѓко да-се-не-умѓрим, кад-радим њйчкѓ.

О

обагњйје пф. р. пр. обагњйјо ,иструнути у извесној мери'. — Йма млѓго обагњйл'ија тйкава.

обивѓл'ка -е ж ,дрвени предмет у виду великог ножа којим се лѓме струкови конопље'. — Кѓ- није имѓо трл'ицу, конѓпл'у-је обивѓо обивѓл'ком.

обйвам пф. р. пр. обйвѓо ,обиваљком ломити струкове конопље'. — Цѓо дѓн-сам обйвѓала конѓпл'у.

обйвѓѓње -а с гл. им. од обивати. — Обйвѓѓње-је дѓсадан пѓсо.

образдѓм пф. р. пр. образдѓо ,плугом обележити бразде у њиви'. — Јѓси-ју образдѓо?

обѓрем пф. р. пр. ѓбрао ,покидати нешто руком'. — Кад-обѓремо шѓрице идѓмо у-Пѓћ.

ѓбука -е ж ,дрвени део запрежних кола у који се углављује осовина'. — Крѓј-ти пѓштила ѓбука.

ѓвас ѓвса м ,ѓот. *Avena sativa*'. — Посйјаћу мѓло ѓвса, ако-нађем сѓме.

овѓјем пф. р. пр. овѓјѓо ,вејањем, тријерисањем очистити жито од прашине и уродице'. — Не-бацѓј кокѓцкама овѓјану пшеницу.

овйјем пф. р. пр. овйјѓо в. вејем.

оврѓйм пф. р. пр. оврѓшѓо ,одвојити зрно из класа житарица'. — Бићу на-мѓку за-слѓму док-не-оврѓйм.

овсѓн -ѓна -ѓно адј ,који потиче од овса'. — Овсѓна слѓма мѓже да-бйдне ка-сѓно.

- ограбул'ам пф. р. пр. ограбул'ао ,грабуљом скинути сламке које висе на стогу или колима'. — Дај-ми грабул'у да-га ограбул'ам.
- огрѣбем пф. р. пр. огрѣбо в. ограбуљам.
- огрул'им пф. р. пр. огрул'ијо ,скинути са плода ораха зелену љуску'. — Одвајат огрул'ене орасе.
- одапнем пф. р. пр. одапео ,направити већи угао него што је потребно, између врха алата и држала'. — Билта-ми-је коса одапета, па-сам-се разбијо.
- одвајам импф. р. пр. одвајао 1. ,почети приметити плод (о кукурузу)'. — Пдчо-је колдмбоћ да-одваја. 2. ,воду коју неко користи за наводњавање скренути на другу страну'. — Немој да-ми-одвајаш воду.
- одвојим пф. р. пр. одвојио перфективни од одвајати.
- одграђим пф. р. пр. одграђио ,скинути ограду'. — Одграђена-ми-њива, па-стѡка навал'ује.
- окаламџицим пф. р. пр. окаламџицио ,бити у неповољном положају због недостатка средстава за живот'. — Окаламџицил'е мисирке од-жѣге.
- оклаћим пф. р. пр. оклаћицио ,одвојити плод ораха од зелене љуске'. — Остадоше-ми ораси неоклаћени.
- оклаћина -е ж ,зелени омотач плода ораха'. — Објала-сам-га у-оклаћину.
- окрастим пф. р. пр. окрастицио ,посећи неколико грана или све гране са стабла неке биљке, односно границе са дебље гране'. — Ымам још-једну врбу да-окрастим.
- окрѣшем пф. р. пр. окрѣсао в. окрастим.
- ол'иста пф. р. пр. ол'истао ,развијати листове'. — Ол'истаце вѡнке прѣ Благовести.
- ол'ушитим пф. р. пр. ол'уштицио ,скинути неки предмет који служи као покривач нечему'. — Данусмо дџшѡм како-ол'уштисмо.
- ѡмашке адв ,начин сејања замахом руке'. — Баџицио-сам сѣме ѡмашке.
- омлатим пф. р. пр. омлатицио перфективни од млатити. — Омлати вѣтар јабуке, нагрди-ји.
- ѡплаз ,неузгорани део земље у орању, што плуг није дохватио'. — Нѣма оплазја у тракторско орање.
- опластим пф. р. пр. опластицио ,алатом покупити сточну храну'. — Ѣдма-ћу да-вѣчѣм чѣм опластим.
- опл'ѣвим пф. р. пр. опл'ѣвѣо ,почупати коров из биљака које се гаје'. — Мѡрао-сам прво да-опл'ѣвим, па-да-опрашим.
- опрацим пф. р. пр. опрацицио ,први пут окопати неки усев'. — Чѡвек шл'ирѡње кад-опраци.
- опрскам пф. р. пр. опрскѡо ,посути течношћу'. — Даћу-ти пѣмпу кад-опрскам.
- опџзем пф. р. пр. опџзнуо ,почети трунути, обогњити'. — Посѣчи кѣпус док-није опџзнуо.
- ѡра орѡ м бот. ,Juglans regia'. — Од-младога орѡ убрасмо пѡла врѣће ѡраса.
- орѡница -е ж ,парцела која се оре'. — Ымам четѣри ѣктера орѡнице и-двѡ л'ивѡде.
- орање -а с гл. им. од орати. — Како излази орање?
- ѡрем импф. р. пр. орѡо ,плугом или ралом отворати бразде по некој површини, при чему земља постаје расресита'. — Јѡш нѣсам пѡчо да-ѡрем. Изв. за-, по-, пре-.
- ѡрница -е ж ,заливаћена њива'. — Сѣно из-ѡрнице мѡже да-бѣдне ка-зѡб.
- ѡрта -е ж ,мноштво људи'. — Покѣпицио-сам ѡрту у-Мѣровачу.
- оскорѡшца -е ж бот. ,Cornus domestica'. — Оскорѡше-се мѡжу преко-зѣмѣ.
- осмак -ѡна м ,сорта кукуруза са осам редова зрна на клипу'. — Осмак-се не-плаћа ка-ибрит.
- ѡсовѣна -е ж ,део кола око којег се окрећу точкови'. — Пѣштѣ неподмѡзане осовѣне.
- остѡже -та с ,права мотка око које се дене сточна храна'. — Слѡму нѣ-мож да-здѣнеш без-остѡжета.
- остриѡка -е ж ,бот. Calamagrostis epigeios'. — Не-види-се колдмбоћ од-остриѡке.
- осѡщим пф. р. пр. осѡщицио ,учинити да нешто изгуби влагу'. — Ѣтава-ти није осѡшцена; ~ се ,увенути'. — Ту једну кајсицио имѡдосмо, и-ѡна-се-ѡсуши.
- ѡтава -е ж ,трава која израсте после кошења'. — Ѣтава-је ка-зѡб.
- ѡтавче ѡтавчѣта с дем. од ѡтава. — Од-рѡнѣ ѣмам још-једно-ѡтавче.

џткос -џса м ,покошена трава која остаје иза косача'. — Не-мари ако-га-је-уватила (киша) у-откџсе.
 џтобаша -е м ,други косац у групи косаца'. — То-је-пџсо за-џтобашу.
 отравим пф. р. пр. отравйџо ,поставити косу на косишту тако да јој је оштрица одигнута'. — Ка-ти-је-кџса отрављена мџраш да-се-слагйџещ кат-кџсиш.
 оцџдит -а -о адј ,који не садржи сувише влаге, који није подбарљив'. — Плужавине нџсу оцџдите ка-трџсови.
 очкомињам пф. р. пр. очкомињџо ,руком извадити зрна из махуна'. — Нџм-кџ(д)-да-очкомињам мало-пасул'а да-приставим за-вечџру.
 џцак -џка м ,кућица кромпира, плод једног кромпира'. — По два-три компира у-џцак, и-тџ-ситно.

П

пџдам пф. р. пр. пџдао ,откидати се и сваљивати се на земљу'. — Пџчел'е-су шџрице да-пџдају. Изв. по-.
 паламйда -е ж бот. ,Cirsium arvense, коров'. — Не-види-се пшеница от-паламйде. папраџе -а зб. бот. ,Thelypteris, врста корова'. — Како-трактори џру у-брџгове нџма папраџа.
 паприка -е ж бот. ,Capsicum annuum, повртарска биљка'. — Ништа нџма от-паприка; блага ~ ,паприка која нема оштар укус'. — Свака-ти-је блага, не-бој-се; љута ~ ,паприка која има оштар укус'. — Само-се понџка нџџе л'јута; црвена ~ ,паприка у зрелом стању, црвене боје'. — Не-остџл'ај за-сџме ако-нџсу црвџне; бабџра ,сорта паприке'. — У-бабџре йма и-л'јтйја и-благйја; сомбџрка, сорта паприке'. — Сомбџрке-су дџбџре за-тџршију; призџнџка ,сорта паприке дугуљастог облика'. — Призџнџке нџсу л'јуте.
 паприкче -йкчџте с дем. од паприка'. — Нџ-остаде здџраво ни-паприкче.
 параџјс -а м в. патлиџан.
 пџрошџак -шка м, један од шиљака на вилама'. — Дџј-ми онџ вилу с-џсам пџрошака. пасул' -у'л'а м бот. ,Phaseolus'. — Баџџо-ми-је Трс по-ил'џду кйла пасул'а. ~ бугарџш ,сорта крупнозрног пасуља'. — Бугарџш-је нџјскупл'и; ~ тџтовац ,сорта пасуља'. — Тџтовац више рџди од-бугарџша.
 пасул'џр -џра м ,радик који бере пасуљ'. — Пџшто идџ пасул'џри?
 пасул'џвина -е ж ,суве љуске пасуљевих махуна'. — Положй пасул'џвине крџвама.
 пасул'йца -е ж ,врста пасуља ситног зрна'. — Безваџари сйју пасул'йцу.
 патл'йџан -џна м ,бот. Licopersicon esculentum'. — Посџчи којџ прйтку за-патл'йџџџне.
 патл'йџџче -та с дем од патлиџан. — Ни-патл'йџџџче нџ-остаде.
 пџтос -а м ,прибор запрежних кола од дасака на којем се превозе поједини производи'. — Да-ми-дџш пџтос, џуда-вџчџм рџпу.
 патрџшка -е ж ,стабло паприке'. — Ка-се-разбол'џ паприке осџши-и-се патрџшка. пџш -а м ,мера којом се мери обим стога сточне хране; једнак је распону раширених руку'. — Зџџену-сам два сџна по-сџдам пџши.
 пепел'џга -е ж бот. ,Chenopodium album'. — Бџж-џваола пепел'џгу нџ-мож да-иско-рџниш.
 пџрваз пџрваза м ,ивица каналиџа у џивама кроз који протиче вода за наводњавање'. — Оџу да-су-пџрвази џџки.
 пџро -а м ,сабљасти лист неких биљака'. — Колџмбоџ увйџо пџра.
 пџрце пџрџџта с дем од перо. — Убџри којџ пџрце кромйда.
 пџршун пџршџна м ,бот. Petroselinum hortense'. — Пџршун турџмо сџмо у-салџту.
 пескџша -е ж ,песковита земља'. — Пескџша џџе да-рџди ако-се вџди.
 пџта пџтџ ж ,део косе којим се коса причвршћује за косиште'. — Кџса-се ломй у-пџту.

- пѣкл'а -е ж ,замка на врху прута којим се везује сноп жита'. — Прѣкиде-се пѣкл'а и-овдме пруту.
- петрѡвка -е ж ,сорта јабука која зрева средином јула'. — Овѡ-су петрѡвке.
- пйвски -а -о адј ,који се односи на пиво'. — Пйвски јѣчам мање рѡди о-домаћега.
- пирѡвина -е ж бот. ,Агроругум геренс'. — Мйке-сам имѡ док-сам искорѣнијо пирѡвину.
- питѡм -ѡма -ѡмо адј ,култивисан'. — Питѡма јагода не-мѡже да-йма мйрис ка-дйвл'а.
- плѡва -е ж ,ђубрење путем наводњавања, речним наносом'. — Ливѡда неће бес-плѡве.
- плѡвим импф. р. пр. плѡвијо ,ђубрити путем наводњавања'. — Цѣлу зйму-сам-ју плѡвијо. Изв. на-, по-.
- плѡз -са м ,део плуга који при орању клизи по дубини бразде'. — Изѣл'и-ти-се плѡсови.
- плѡстег -ѣга м ,сакупљање сена'. — У-плѡстег нема одмѡра.
- пластйјоц -а м ,радник који скупља сено'. — Како-знам мѡрам да-нађем два пластй-јоца.
- пластим импф. р. пр. плѡстијо ,сакупљати сено'. — Ѧна не-вѡд'и ни-да-плѡсти.
- плѡти се пф. р. пр. плѡтијо се ,донети одређену количину плода'. — Како-ти-се плѡтила пшеница?
- платйца -е ж ,дрвени део на запрежним колима на који лежи предњи праг'. — Мѣ-њѡ-сам платйцу и-лѡставице.
- плѡтно -а с ,танки а широки део по дужини косе'. — Кѡса-је бѡл'а ако-йма тање плѡтно.
- плѡна се импф. р. пр. плѡћаѡ се имперфективни од платити се. — Овѣ гѡдине пшенице-се дѡбро плѡћају.
- плѡт -ѡта м ,ограда начињена плетењем прућа'. — Кйка беще-пйштијо ка-плѡт.
- пл'ѣва -е ж ,љушгица у којој је смештено зрно жита'. — Како-се-жнѣ кѡмбајом, пл'ѣва остѣје у-њйве.
- пл'ѣвйм импф. р. пр. пл'ѣвѡ ,чупати коров'. — Стйго крѡмид-[д]а-се пл'ѣвй. Изв. о-, пре-.
- пл'етѣм импф. р. пр. пл'ѣо ,плести плот савијајући пруће око коља'. — Сад-л'удй не-пл'етѣу плѡтѡве, но-ограђују жйцом. Изв. по-, раз-, са-.
- пл'йтак -тка -тко адј ,који има мало растојање од површине до дна'. — Нѣма л'ѣба от-пл'йткога орања.
- пѡбйвѡње -а с гл. им. од пѡбйјати. — За-пѡбйвѡње кѡл'а понѣси так-мак.
- пѡбѡдем пф. р. пр. пѡбѡо ,укуцати колац у земљу до извесне мере да би стојао у усправном положају'. — Јѡш не-пѡбѡдосмо прйтке меунама.
- пѡбѡрем пф. р. пр. пѡбѡро ,покупити брањем'. — Пѡбѡрѡмо шѡрице.
- пѡбйјам импф. р. пр. пѡбйјѡ импф. од пѡбити. — Кад пѡбйјаш — зѡви-ме.
- пѡбйјем пф. р. пр. пѡбйјо ,забости, забити колац у земљу'. — Ймам да-пѡбйјем јѡш десетйну кѡлаца.
- пѡвѡдим пф. р. пр. пѡвѡдијо ,извадити из унутрашњости све што треба вадити'. — За-чѡс пѡвѡдисмо компйре.
- пѡвѡл'ам пф. р. пр. пѡвѡл'ѡо ,учинити да нешто полегне'. — Јѡ-сам крѡмид пѡвѡл'ѡла. ~ се в. пол'егне.
- пѡвѡжем пф. р. пр. пѡвѡзѡо ,везати све што је невезано'. — Свѣ-сам пѡвѡзѡо и-дйго у-гомйл'е.
- пѡвилѡм пф. р. пр. пѡвилѡо ,вилѡм покупити сено'. — Да-пѡвилѡмо, да-не-пре-горй.
- пѡвлѡчим пф. р. пр. пѡвлѡчйјо ,дрљачом заравнити орање'. — Пѡвлѡчййу-га сѡм.
- пѡвѡдањ -дња м ,поплава'. — Пѡсл'е тал'йкија кйша мѡра пѡвѡдан.
- пѡвѡдник -а м ,руда на дрљачи'. — Тйри лѡнац кад-нѣмаш пѡвѡдник.
- пѡвој пѡвѡја м в. поплет. — Бйће дѡста висѡк (плѡт) кад-му-удѡриш јѡш-пѡвој.
- пѡвѡчѣм пф. р. пр. пѡвѡко ,почети вући'. — Пѡвѡчи кѡндѡца.
- пѡграбул'ам пф. р. пр. пѡграбул'ѡо ,покупити грабуљом'. — Пѡграбул'ѡј тѡ око-на-вйл'ѡка.

- погрѣбем пф. р. пр. погрѣбо ,грабуљом скинути сламке које висе са стога или кола натоварених сеном'. — Погрѣби и-скин-се.
- подбѣацим пф. р. пр. подбѣацио ,донети плод испод очекивања'. — Подбѣацила-ми-је бѣкча.
- подвѣдан -дна -дно адј ,који се може наводњавати'. — Све бѣл'е рѣди у-подвѣдне њиве.
- подвѣдим пф. р. пр. подвѣдио ,приликом наводњавања натопити нешто што се не сме топити'. — Подвѣдио-си-ми пѣла њиве.
- подвѣдница -е ж ,парцела која се може наводњавати'. — У-подвѣднице-ми-је колѣмбоћ и-бѣкча.
- подвукљјем итер. р. пр. подвукѣво ,итеративни према подвући'. — Најтеже-ми-је било да-се подвукљјем пот-кѣла.
- подвљчѣм пф. р. пр. подвљко ,подићи'. — Подвљчи-се испод-кѣла да-закѣчиш ко-ндѣпац.
- подгорѣм пф. р. пр. подгорѣо ,услед болести почети се сушити изнад корена'. — Подгорѣла пшеница, ниште неће бит од-њѣј.
- подлѣница -е ж бог. ,Caucalis daucoides', врста корова'. — У-крѣв-су-ни рѣке от-подлѣнице.
- подмлѣдим се пф. р. пр. подмлѣдијо се ,постати млад'. — Ђдма пѣсл'е кише пѣд-млади-се трава.
- подмлађљје импф. р. пр. подмлађѣво-се имперфективни од подмладити се. — Пѣ-чела дѣтел'ина да-се-подмлађљје.
- поднѣпол'е адв ,начин издавања земљишта у закуп, где обе странке деле приход подједнако'. — Нѣшто рѣдим сѣм, нѣшто-сам дѣо поднѣпол'е.
- подотѣви се пф. р. пр. подотѣвијо ,обрасти отавом'. — Л'ивѣда-се бѣще л'ѣпо подо-тѣвила.
- подрѣстѣ пф. р. пр. подрѣсо ,израсти, порастати испод нечега'. — Подрѣсла ѣтава ѣспод ѣткоса.
- подрл'ѣм пф. р. пр. подрл'ѣо ,дрљачом заравнити орање'. — Јѣщ нѣсам подрл'ѣо.
- пожњѣм пф. р. пр. пѣжњѣо ,српом или неком другом пољопривредном машином покидати све струкове житарица'. — Ђћу-да-ју побрем чѣм пожњѣм.
- пожљтим пф. р. пр. пожљтѣо ,постати жут, добити жуту боју'. — Пожљтѣше пше-нице.
- пѣздер пѣздѣра м ,дрвенасти део конопље који опада уситњен при одвајању влакна'. — С-пѣздѣром-смо подлѣгѣл'и ѣгањ.
- покал'ѣмим пф. р. пр. покал'ѣмио ,калемити све што треба калемити'. — Покал'ѣ-мијо-сам свѣ дивл'ѣке.
- Покѣснем пф. р. пр. покѣсо ,постати мокар ед кише'. — Покѣсо док-покрѣј пѣдину.
- покѣсим пф. р. пр. покѣсијо ,косом посећи, покидати струкове траве'. — Јѣдвѣ-га покѣсијмо.
- покрѣстим пф. р. пр. покрѣстијо в. окрастим.
- пѣкретан -тна -тно адј в. вага.
- покрѣјѣм пф. р. пр. покрѣјо ,ставити нешто преко кога или чега ради заштите'. — Покрѣј пѣдину, се-ће-киша.
- покрѣвам импф. р. пр. покрѣвѣо ,имперфективни од покрити'.
- покубѣм пф. р. пр. покубо ,почупати'. — Покубо крѣмид.
- полљтка -е ж ,половина неке количине'. — Трѣста кѣла ѣзађе от-полљтке.
- пол'ѣк -ѣка м ,чувар поља'. — Свака кљћа плѣћа пол'ѣка.
- пѣл'е -а с ,њиве у равници'. — Крѣве зајурљјем ка-се-пљшти пѣл'е.
- пол'ѣгне пф. р. пр. пол'ѣго ,бити у хоризонталном положају, лежати'. — Пол'ѣг-нуће ако-ју бѣчиш љљбре.
- пол'ѣйца -е ж ,доњи део јарма'. — Остѣви то-дрво, вал'ѣће за-пол'ѣцу.
- пѣл'ски -а -о ,који припада пољу, који потиче од поља'. — Ка-зѣб-је сѣно из-пѣл'скија л'ѣвада.

- помодри пф. р. пр. помодрёо ,постати модар'. — Пдсл'е кйше пшенице помодрёше.
 подрем пф. р. пр. поорёо ,перфективни од орати'. — Завл'ачи-ју одма кат-подреш.
 попада пф. р. пр. попадао перф. од падати. — Попадаше ш'арице.
 попл'ави пф. р. пр. попл'авио ,изливши се из корита прекрити површину копна'. —
 Цела Бел'инца-су попл'ав'ена.
 попл'ет попл'ета м ,завршни ред прућа на плоту'. — Попл'ет дотёра плот.
 попл'етем пф. р. пр. попл'ео ,саплести завршни ред прућа на-плоту.
 поповна муда в. поповина.
 поповина -е ж бот. ,Aristololochia clematitidis, врста корова'. — Поповина виша от-
 -коломб'оћа.
 порез порёза м ,део прихода који се даје друштву'. — Тү-једну краву-је имао, и
 њү-је прдоо за-порез.
 порезник -а м ,службеник који сакупља порез'. — Дол'азил'и-су порезници.
 посадим пф. према садити р. пр. посадијо. — Не-посади-никаку ј'абуку.
 посечём пф. према сећи р. пр. посечо. — Ара-ми-се кўпус, морам да-га посечём.
 посијем пф. према сејати р. пр. посијо. — Дој-ћу кат-посијем.
 поспнка -е ж ,лопата'. — Узми поспнку и-д'оћи на-јаз.
 по(с)кўбём пф. р. пр. поскўбо ,перфективни од скупсти'. — Поскўбо салату.
 пдстација -е м ,предводник жетелаца'. — Кд-ви-је бијо пдстација?
 посўши се пф. р. пр. посўшил'и се ,увенути'. — Посўшише-се пап'рике.
 поткоп'ил'и се пф. р. пр. поткоп'ил'ијо се ,израстати уз главну биљку'. — Видё-
 ћеш кака ће да-бидне ка-се-поткоп'ил'и.
 поткорўши се пф. р. пр. поткорўшијо се ,покрити се кором'. — Бёше-се д'б'ро
 поткорўшило.
 поткрастим пф. р. пр. поткрастио ,орезати доње гране биљке'. — Не-стиго да-пот-
 крастим ш'арице.
 поткрёшем пф. р. пр. поткрёсо в. поткрастим.
 потр'авим пф. р. пр. потр'авио ,поставити, насадити косу на косишту тако да јој
 оштрица пада ниско'. — Б'зо-ти-се тўпи зат'о што-ти-је потр'ављена.
 потр'ёху адв. ,начин издавања земље у закуп где власник добија две трећине'. —
 Д'адо сёно потр'ёху, а-отаву п'о-пола.
 почегрл'ам пф. од чегрљати р. пр. почегрл'ао. — Почегрл'ај ма'ло тў б'разду.
 поуг'арим пф. од угарити р. пр. поуг'аријо. — Б'дл'-е-је ў-јесен да-пл'атиш г'арёше,
 н'д-у-пр'дл'ёше да-ти-га ц'абе поуг'ари.
 поцрвеним пф. р. пр. поцрвенёо ,постати црвен'. — Поцрвенёше пап'рике.
 почй'нак -й'нка м ,ситнија зрна жита и суродица која испадају при тријерисању'. —
 Почй'нце д'ајемо кок'дшкама.
 праг -а м ,део запрежних кола на крајевима избушен, причвршћен за осовину (задњи)
 или покретан (предњи)'. — Прагози-су од-брест'овог д'рвета.
 пращак -щка м ,лековита материја у праху'. — Не-м'огу да-д'оћем до-пращка за-ком-
 пире.
 пр'ащег -ёга м ,прво окопавање неког усева'. — Пр'ащег-је прл'ав п'осо. 2. ,време
 окопавања кукуруза'. — Шар'ука-ће да-се-отёл'и у-пр'ащег.
 прашй'жоц -а м ,радник који окопава кукуруз, или другу биљку која то изискује'. —
 Прашй'жоци одм'арају с'ат на-п'ушим.
 преб'ацим пф. р. пр. преб'ацио ,дати плод, родити изнад очекивања'. — Преб'ациће
 ил'аду кйла.
 прев'адим пф. р. пр. прев'адио ,завршити наводњавање'. — Пребрй'жим кат-пре-
 в'адим.
 превй'јам пф. р. рп. превй'јо ,правити петљу на прућу које се користи за везивање
 снопова'. — Нёсам ни-п'дчо да-превй'јам пр'уће.
 превй'јем пф. од превй'јати р. пр. превй'јо. — Ба'ци на-к'ола превй'јено и-непревй'јено
 пр'уће.
 превр'нем пф. р. пр. превр'нуо 1. ,оборити'. — Зам'ало превр'нусмо к'ола. 2. ,окренути
 на другу страну'. — Чй'м превр'нусмо, п'дче да-грмй'.

- преврѣнање -а с гл. им. од превртати. — Ка-смо вукл'и, највише-сам стрѣпѣла от-преврѣнања.
- превѣчѣм пф. р. пр. превѣко пф. од вући.
- прегорѣи пф. р. пр. прегорѣо ,пресушити'. — Оће-да-ти-прегорѣи, ако-га-не-поку-пиш.
- прегрушâ пф. р. пр. прегрушâо ,бити у воштаном стању'. — Прегрушâо јѣчам. предѣнем пф. р. пр. предѣнуо ,стриати сено са једног на други стôг'. — Мôрам- да-предѣнем ôтаву.
- презрѣне пф. р. пр. презрѣо ,превише сазрети'. — Презрѣнула-су жѣта, а-кôмбаја нѣгде.
- прекѣнем пф. р. пр. прекѣнуо ,посећи'. — Прѣкиде-се конôпац.
- прекопâм пф. р. пр. прекопâо ,копати по други пут'. — Прекопâј мѣсто за-папрѣке.
- прѣлаз прѣлаза м ,место на плоту преко којег се прескаче'. — На-мѣк прѣлаз го-вѣда трчѣ.
- прел'ѣтак -тка м ,сено које остане за следећу зиму'. — Прел'ѣтку нѣшта на-фâл'и ако-је дôбро завршено.
- прел'ѣтује пф. р. пр. прел'ѣтовао ,провести лето'. — Остâдоше сѣна да-ми-прел'ѣ-тују.
- прел'ѣштим пф. р. пр. прел'ѣштѣио ,завршити комишање кукуруза'. — Чôвек дâне дѣшôм кат-прел'ѣшти.
- преорâјѣм импф. р. пр. преорâвâо имперфективни од преорати. — Мôрâну да-преорâјѣм пшеницу.
- преорѣм пф. р. пр. преорâо 'узорати засејану површину'. — Ако-не-преорѣм пше-ницу остâће-ми нѣва батâл.
- преплâти пф. р. пр. преплâтијо ,преродити'. — Плâтила-ми-се и-преплâтила пше-ница.
- препл'ѣвим пф. р. пр. препл'ѣвѣо в. оплевим.
- препрâшег -а м ,друго окопавање биљке која се гаји'. — У-препрâшег мâње идѣ рâдника нô-у-прâшег.
- препрâшим пф. р. пр. препрâщијо ,по други пут окопати биљку која се гаји'. — Ођу-да-ју-навâдим чѣм-ју препрâшим.
- препрашѣјѣм импф. р. пр. препрашôво имперфективни од препрашити.
- прѣпрега -е ж ,ограничено покретање јарма снажнијој животињи'. — Јâчему вôлу турâмо прѣпрегу.
- препрѣгнем пф. р. пр. препрѣго ,ограничити покретање стране јарма снажнијој животињи'. — Мôрам да-препрѣгнем мърôњу. 2. ,упрегнути животињу у супрот-ну страну у односу на страну у коју се преже'. — Не-умѣ д-идѣ ка-да је пре-прѣгнута.
- препрѣжем итер. итеративни од препрегнути.
- прерôди пф. р. пр. прерôдијо ,сувише родити'. — Прерôдѣл'е-су, па-су сѣтне.
- прѣса -е ж в. засека.
- прѣсада -е ж ,зелени живићи повртарских биљака који се пресађују'. — Купи мâло прѣсаде купѣса.
- пресâдим пф. р. пр. пресâдијо ,ишчупану повртарску биљку посадити на друго место'. — Остâдоше-ми папрѣке не-пресâђене.
- пресѣши пф. р. пр. пресѣшијо ,учинити да нешто сувише изгуби влагу'. — Пресѣ-шено сѣно-је ка-слâма.
- претовâрим пф. р. пр. претовâријо 1. ,натоварити већу количину терета од дозво-љене'. — Претовâријо-сам кôла, отѣс не-мôгу. 2. ,терет с једног возила нато-варити на друго'. — Свако претовâра у-Пѣћ ка-стигне.
- Претовâрам пф. од претоварити р. пр. претовâрâо.
- претѣчѣм пф. р. пр. претѣку ,тући нешто у већој мери'. — Претѣко-си-ју (косу).
- прецветâ пф. р. пр. прецветâо ,сувише исцветати'. — Прецветâл'е-су шâрице.

- пржина -е ж ,песковита земља'. — Мјесечина изгорј пржине.
- пригар пригара м ,пескуша у којој је проценат песка нешто већи'. — Мја њива йма млого пригара.
- пригар'ив -а -о адј ,који има пригара'. — Пригар'иве њиве тражу вџду.
- прижњем пф. р. пр. прижњео ,жетву у једној парцели привести крају'. — Прижњесмо-га, мџжемо да-одмџримо.
- призрѣнка -е ж ,сорта паприка'. — Призрѣнке-су блџге.
- прйми-се пф. р. пр. прймијо се ,на новом месту почети узимати храну, почети живети (о пресађеној биљци)'. — Сваки струк-се прймијо.
- прйпеч -прйпеча м ,присој'. — Посйјо-сам компјере у-прйпеч.
- прйстав Прйстава м ,слуга'. — Погодй прйстава.
- прйставштина -е ж ,боравак у служби слуге'. — Цџео вѣк-ми прџђе у-прйставштину.
- прйтка -е ж ,колац који се ставља уз биљку да би се пела уз њега'. — Побџди прйтке меунама.
- прйход прйхџда м ,зарада'. — Ймаде-л' какав-прйход от-компйра?
- прйхџдуем импф. р. пр. прйхџдовао ,зарађивати'. — Јеси-л' прихџдовао шта овѣ гџдине?
- прџник прџника м ,усев у фази ницања'. — Дџста-му-је слџб прџник.
- процветѣ пф. р. пр. процветѣо ,развијени цветове'. — Најпре процветѣ дрѣн.
- прџцеп -а м ,руда на воловским колима'. — Рџкајући-се сломйше прџцеп.
- прошѣрам пф. р. пр. прошѣрао ,доспети у фазу зрења'. — Шѣрице (о шљивама) прошѣрају о-Светоме-Ил'йје. 2. ,делимично нађубрити'. — Прошѣрао-сам Трсове џубром.
- прскам импф. р. пр. прскаџо ,посипати капљицама течности, или прахом'. — Компйри пропѣну ако-се-не-прскају. Изв. з-, о-, по-.
- прскаѣе -а с гл. им од прскати. — Ймаш-л'и пџмпу от-прскања
- пџдим импф. р. пр. пџдйјо ,терати'. — Не-мџгу да-пџдим кџѣе.
- пџл'ѣв -а -о адј ,обухваћен буђи, убуђан'. — Пџл'ѣва рана шкџди стџке.
- пџмпа -е ж ,направа за сабијање притиска'. — Дџј-ми пџмпу да-опрскам шѣрице
- пџн -а -о адј ,који на себи садржи много рода'. — Шѣрице пџне ка-грџз.
- пџпол'ак -л'ка м ,заметак на биљци из којег се развија изданак'. — Пџчело вџђе да-избацџје пџпол'це.
- пупул'ѣ пф. р. пр. пупул'ѣо ,развијати пупџкѣ'. — Пупул'ѣше вџѣке.
- пурйл' -рйл'а м ,бот. Allium roggum, прџзилук'. — Напрѣви мѣсто за-пурйл'.
- путйл' -йл'а м ,горњи дебљи део, венац на коси'. — Кџса-је бџл'а ако-йма тѣнак путйл'.
- пџшм пушйма м ,одмор у трајању од сат времена који користе пољопривредни радници кад обављају неки посао на њивама'. — До-пушйма-се више опрѣши.
- пџши (се) импф. р. пр. пџшијо се ,испаравати се'. — Пџши џтава, мџраш да-ју-пре-дѣнеш.
- пџшка -е ж ,цев у главчини точка запрежних кола'. — Дрвѣна кџла нѣмају пџшку.
- пшеница -е ж ,бот. Triticum vulgare'. — Пџчела пшеница да-ниче; домања ~ ,врста пшенице сејана одраније', — Више домању нйко не-сйје; безостѣја ,нова сорта пшенице'. — Безостѣја мџже да-пол'ѣгне; кавкѣз ,нова сорта пшенице'. — Кавкѣз йма дџста слѣме; аутономија ,нова сорта пшенице'. — Аутономија нйје за-л'ѣб ка-безостѣја.
- пшенични -а -о адј ,који потиче од пшенице'. — Пшенична слѣма нйје за-стџку ка-овсѣна.

Р

- рабаџија -е м ,радник који тера запрегу и брине се о њој'. — Рабаџија товари кџла, а-издџџе на-сџно.
- раџник -а м ,надничар, човек који ради неки посао'. — Нашџо-сам раџнице.
- раџж -а м бот. ,Secale cereale'. — Мџло кџ сџје раџж.
- раџжањ -џжа м ,један од двадесетак кочиџа који се ставља у прописно избушџну гредицу, раџнику', — Нџгде нџ-мож да-наџеш раџнике с-раџњџвима.
- раџжен -а -о адџ ,који потиче од раџи'. — Раџженом слџмом више нџко не-покрџва.
- раџниџа -е ж ,једна од двеју гредица избушџна на растојању од тридесетак санти-метара, да би се у њима углавили раџњџви; стављају се на странама кола, а користе при вучи сточне хране'. — Раџнике нџко не прџви.
- разбџјем пф. р. пр. разбџјо 1. ,учинити да се разиђу радници'. — Због-врџмена разбџј раџнице. 2. ,уситнити новац'. — Ымаш да-ми-разбџјеш стџ йл'ада?
- разбуриџкџм -пф. р. пр. разбуриџкџо ,растрести, растурити нешто што је слоџено'. — Навџл'џи трџба да-се разбуриџкџју.
- разглџвим пф. р. пр. разглџвио ,расклиматати'. — Разглџвило-се дрџџло од-ма-тџке.
- разгрџдим пф. р. пр. разгрџдио ,скинути ограду'. — Раз грџђена-ми џива, па-стџка навал'џје.
- разграђџјем импф. р. пр. разграђџво ,имперфективни од разградити'.
- разгранџ пф. р. пр. разгранџо ,развиџи гране'. — Патл'џиџанима побџдем прџтке кад-разгранџју.
- разлабџвим пф. р. пр. разлабџвио ,в. разглавим'.
- разорџјем импф. р. пр. разорџџво ,имперфективни од разорати'.
- разџрем пф. р. пр. разџро ,поорати заливађџну или засејану површину'. — Орџди-ла-ми-се дџтел'ина, мџрам да-ју-разџрем.
- рџл'ица -е ж ,примитивни дрвени плуг'. — Нџко више не-џре рџл'ицама.
- рџло -а с 1. ,ралица'. 2. ,радник са запрегом у џиви на орању'. — Јџш нџсам пџнела рџл'има џжину.
- рџмеџача -е ж ,један од двају дрвених клинова на јарму, који спајају доџи део, полицу, са горџим делом и држе их на потребном растојању'. — Натџџше волџви и-слџмише обадвџ рџмеџаче.
- рџнка -е ж ,шљива која узрева средином лета'. — Рџнке нџсу за-раџију ка-јесџње.
- рџоник -а м ,нож на плугу који разрезује земљу по дубини'. — Крџј-су-ти-се изџл'и рџоници.
- рапаџик -џка м ,ситан црни лук за расађивање'. — Посџјала-сам трџ кџла рапа-џика.
- расад расџда м ,младе зџљасте биљке за расађивање'. — Да-нџмаш мџло расџда от-купџса?
- расџдим пф. р. пр. расџдио ,посадити расад на потребном растојању из којеџ ће се развиџи биљке и донети плод'. — Трџба кџпус да-се расџди.
- расџдник -а м ,место где се производи расад'. — Ако-нџш-да ймаш расад, напџни расџдник џџбра.
- расађивање -а с гл. им. расадити. — Штџ-нџмо за-расађџвање?
- расађџјем импф. од расадити' р. пр. расађџво — Зџви-ме кат-кџнџш да-идџш да-расађџјеш.
- раскопџм пф. р. пр. раскопџо ,извадити нешто што је закопано'. — Раскопџ џџак компџра.
- расџс расџсџм ,први откос у непокошџној ливади, откос кроз непокошџну траву'. — Познџјџ-се расџс.
- расџсим пф. р. пр. расџсио ,покосити откос кроз непокошџну траву'. — Мџрам да-расџсим јџш-једнџм.
- распл'џтем пф. р. пр. распл'џо ,извуџи пруже уплетџно у плџту'. — Бџл'е-је да-рас-пл'џтеш овџј рџд, па-да-испрџвиш плџт.

- растов̄арам импф. од растоварити. р. пр. растов̄ар̄ао. — Кò-ће по-врућине да-растовара.
- растов̄арим пф. р. пр. растов̄арӣо ,скинути терет са превозног средства'. — Ост̄адоше-ми кòла нерастов̄арена.
- раст̄очи се пф. р. пр. раст̄очӣо се ,одвојити се предњи од задњег дела запрежних кола'. — Раст̄очише-ми-се кòла у-кал'иште, шта-да радим?
- растр̄апим пф. р. пр. растр̄апӣо ,извадити нешто што је у трапу'. — Вр̄ем̄е-је да-се растр̄апу комп̄ири.
- растрапл'ајем импф. ,од растрапити'. р. пр. растрапл'ивао.
- р̄атар -а м ,орач'. — Кокòшку-сам заклала р̄атарима за-ужину.
- р̄ед -а м 1. ,скупина начињена од снопова кукуруза'. — Колòмбо̄-сам зд̄ену у-р̄ед. 2. ,скуп струкова неке биљке који долазе у низу један за другим'. — Пос̄ӣо-сам колòмбо̄ у-р̄едòве.
- р̄еда к р̄етка р̄етко адј ,који није чест, чији су струкови на већем растојању од предвиђеног'. — Р̄етка-се пшеница плаћа дòбро.
- р̄ез -а м ,оштрица косе'. — Прет̄уко-си-ју р̄ез.
- р̄епа -е ж ,Brassica rapa , шећерна ~ бот. ,Beta vulgaris rapacea altissima'. — Р̄епа-је кòрисна кò мòже да-ју-р̄ади. сточна ~ бот. ,Beta vulgaris'. — Стòчна-је крупнија от-шећерне р̄епа.
- реткòба -е м ,већи простор од предвиђеног између биљака'. Има млòго р̄еткоба.
- р̄ил'ам импф. р. пр. р̄ил'ао ,њушком раздирати земљу'. — Р̄ил'ају св̄иње по-бакче, нагр̄дише-ју.
- рòгл'а -е ж 1. ,гвоздене виле'. — Ба̄ци-ми рòгл'у. 2. ,рачвасто дрво'. — Ӯзми рòгл'у, па-раст̄урај òтаву.
- рòди(м) пф. р. пр. род̄ӣо ,донети плод'. — Папр̄ӣке-су дòбро род̄ил'е, да-се-не-разбол'еше им̄а̄л'е-би дòста.
- р̄уда р̄уд̄е ж ,мотка причвршћена на предњем крају кола'. — На-мòја кòла-је р̄уда за-једнòга кòња.
- р̄ука р̄ук̄е ж ,време брања пасуља'. — У-п̄р̄ву р̄уку-ми-ји отишло један̄ајес, а-у-др̄угу òсам радника.
- рук̄ел' -ел'а м ,дрцка на косишту'. — На̄ђ̄и-ми једно-др̄во за-рук̄ел'.
- р̄уковод -а м ,количина жита коју жетелац држи у руци док жање жито српом'. — Д̄ет̄е-ми-је сл̄аг̄ало руков̄еђе, а-ја̄-сам вежòво.
- ручица -е ж ,руковод конопље'. — Конòпл'у уб̄е̄remo, в̄е̄жемо у-ручице, па-кисел'имо.

С

- сад̄ил'ка -е ж ,кочић којим се отварају рупице у земљи за расад'. — Види-ми мòзол'от-сад̄ил'ке.
- с̄адим импф. р. пр. с̄ад̄ӣо ,стављати расад у земљу'. — Поч̄е да-с̄адим, па-прек̄идо због-вод̄е. Изв. по-, пре-, раз-.
- сал̄ата -а̄т̄е ж ,бот. Lactuca sativa'. — Куп̄и-ми с̄еме от-сал̄ат̄е.
- сампастòре, само у том облику ,сорта пшенице'. — Сампастòре не-пор̄аст̄е ни-до-кòл'ени.
- с̄а̄ница с̄аница мн. ,саонице'. — Ранӣје-је гот̄òво св̄ака к̄ућа им̄ала с̄а̄ница.
- с̄ап -а м ,ручица на српу'. — Шта̄-ће-ми ср̄п бе[з]-с̄апа.
- сапл'етем пф. р. пр. сапл'е̄о ,перфективни од плетем'. — Сапл'ето један-кот̄ар за-пол̄агање.
- св̄ила св̄ил'е ж ,мека ресица на врху клипа кукуруза'. — Колòмбо̄ пòчо-да-пуш̄ћа св̄илу.
- свил̄а импф. р. пр. свил̄ао ,развијати свилу'. — Свил̄ао колòмбо̄.
- свил̄ање -а с гл. им од свилати. — Ако-мòгнем, òу-да-га прехран̄им у свил̄ање.

- сѣвнйца -е ж ,плугом обележен простор за бацање семена на њиви'. — Остаде-ми једна-сѣвнйца непобрана.
- сејачица -е ж ,машина која избацује семе'. — Готџво свй сйјемо сејачицом.
- секйра -е ж ,гвоздено оруђе за сечење'. — Тупја-ми секйра ка-трѣкоп.
- секйрче -йрчѣта с дем. од секира. — Направи држало секйрчѣту, се-на-мўку-са беж-њѣга.
- сѣкнем пф. од сецати р. пр. сѣкнуо. — Сѣкни конџпац.
- сѣло -а с ,мање насеље чији се становници баве пољопривредом'. — У-сѣло-је тѣжак жйвот.
- сел'аќ, -аќа м 'пољопривредник'. — Нијѣдна неће да-се-удја за-сел'аќа.
- сел'аќка -е ж ,жена која живи на селу и бави се пољопривредом'. — Сја(д)-се и-се-л'аќке погосподйл'е.
- сел'аќки -а -о адј ,који се тиче сѣљака'. — Тѣжак-је сел'аќки жйвот.
- сѣме -на с ,заметак из којег се развија нова биљка'. — Испрѣгни волџве, па-бацај сѣме.
- сѣно -а м ,сува трава'. — Сѣно узѣсмо бес-кйше.
- сѣнце, само у том облику ,дем. од сено'. — Остаџо-ми-је једно-сѣнце неначето.
- сѣцам импф. р. пр. сѣцао ,теглити, вући'. — Сѣцај конџпац.
- сѣча -е ж ,одсецање дрва у шуми'. — Сѣча мџже да-умџри грђе нџ кџса.
- сѣчѣм импф. р. пр. сѣчо ,кидати нешто оштрим предметом'. — Уваџи Цйганина да-сѣчѣ прўѣ. Изв. на-, по-.
- сйјање -а с гл. им. од сејати. — Спрѣйјо-сам њйву за-сйјање, сјамо још-да-ју-баџим сѣме.
- сйјем импф. р. рп. сйјо ,сејати'. — Врѣмѣ-је да-се-сйје. Изв. -за-, по-.
- сйл'ка -е ж ,осје житарица'. — Безостаја нѣма сйл'ке.
- скўбнем пф. р. пр. од скупсти скўбноу — Скўбни коју травку, не-бџ-се.
- скўбѣм импф. р. пр. скўбо ,чупати'. — Забол'ѣше-ме прѣсти скўбўћи траву. Изв. из-, на-, по-.
- слаћѣрка -е ж ,јабука слатког укуса'. — Убѣри коју слаћѣрку, да-направимо пйту.
- слана сланѣ ж ,смрзнута роса'. — Бйће вџћа, ако-не пине слана.
- смлатим пф. од млатити, р. пр. смлатйјо. — Смлатйјо-је вѣтар вџће, нагрѣйјо-га.
- смџнйца -е ж ,врста земље'. — Смџнйца-је тѣшка за-рад, а-рџди дџбро.
- сноп -а м ,скуп струкова неке биљке повезаних у целину', — Повѣзасмо и подйзасмо снопџве.
- снопче -та с дем. од сноп. — Татал'йцко-му снопче.
- сомџорка -е ж ,сорта паприка'. — Сомџорке-су дџбре за-тўршйју.
- спарўши се пф. р. пр. спарўшйјо се ,почети венути'. — Пойтајте, се спарўши-се расад.
- спйца -е ж ,палац у точку запрежних кола'. — Кџтур йма шѣс-гџбел'а и-дванјјес спйца. 2. ,семенка из које се развија нова биљка неких биљака'. — Да-нѣмаш како-спйцу от-црѣке?
- срп -а м ,пољопривредна алатка којом се жање'. — На-мўку-сам за-један-срп.
- стабџо -а с ,део вищегодищње биљке између корена и грана'. — За-стабџо од-орја ўзо-сам скџро двја мил'йјона.
- стабл'йка -е ж ,стабџо зѣљастих биљака'. — Кад-је чѣс расад, останѣ-му тѣнка стабл'йка.
- стѣга -е ж ,оков на запрежним колима којим су спојени делови'. — Ова кџла ймају дџбре стѣге.
- стџм -а м ,граница између двеју њива, неузорана земља која чини границу између двеју њива'. — Поорја-си-ми стџм.
- стџчни -а -о адј в. репа.
- страшйло -а с ,лутка којом се плаше птице'. — Страшйло-би турал'и у-конџпл'у зџог-врапчйћа.
- стрн стрна м ,место са којег је скинуто стрно жито'. — Навадйјо-сам стрн, ако мџгу-ћу-да-га покџсим.

- стришце -а с ,в, стрн'.
- стрѡв ,израз којим се обележава велика количина попадалог рода неке биљке'. — Попадал'и орѡси — стрѡв.
- струк -а м ,млада биљка за пресађивање, зеласти биљка'. — Пресѡдила-сам ѡсам стѡтина струкѡ паприка.
- стручак -чка м — Пѡсле града нѣ-остаде ни-стручак; дем. од струк.
- стрчѡница -е ж ,мотка на запрежним колима која спаја предњи са задњим делом'. — Дѣца-ти јашу на-стрчѡницу.
- стѡба -е ж ,лестве'. — Нађи стѡбе да-завршимо сѣно.
- стѡпац -пца м ,један од четири дрвена стубића који се стављају у прагове запрежних кола'. — Извади стѡпчеве, да-натовѡримо патос.
- сѡв сѡва сѡво адј ,који не садржи влаге'. — Сѣно сѡво ка-бѡрут.
- сувопѡран -рна -рно адј ,који лако губи влагу (о тлу)'. — Сувопѡрна њива ође-чѣсто да-се вади.
- сѡнем пф. од сушити р. пр. сѡнуо. — Нек-се мало сѡне, па-да-га-кѡпимо.
- сѡнцокрет -а м бот. ,Helianthus annuus'. — Пѡсл'е ослобођења сѡјал'и-смо сѡнцокрет.
- сурѡдица -е ж ,коров у жити'. — У-свако жито има сурѡдице.
- сѡчка -е ж ,сува грана'. — Покѡпи овѣ сѡчке.
- сѡшан -е ж ,дуг период без кише'. — Стѣгла сѡша, свѣ прѡпаде.
- сѡшан -шна -шно адј ,који се односи на сушу'. — Кад-је-сѡшна гѡдина слѡбо ѡтаве.
- сѡшим импф. р. пр. сѡшијо ,чинити да нешто изгуби влагу'. — Идѣм да-сѡшим онѡ брѡку. Изв. о-, пре-.

Т

- тагѡра -е ж ,део коњске опреме за који се каче ланци преко којих коњи вуку'. — Кѡпи гвојзѣне тагѡре, немѡј да-се крѡпиш с-овим сваки дан.
- так-мѡк -а м ,маљ, велики дрвени чекић којим се побија коље'. — Так-мѡк мање цѣпа кол'е.
- тѡла -е ж ,суве стабљике кукуруза'. — Кѡ-ти-је дѣнуо тѡлу?
- тал'ијѡнка -е ж ,сорта пшенице, аутономија'. — Тал'ијѡнка-се бѡл'е плаћа о-домѡће.
- тѡлка -е ж ,сува стабљика узрелог кукуруза'. — Дебѣла-му тѡлка ка-рѡка.
- тѡл'иште -а с ,место са којег је скинут кукуруз'. — Пшеницу-ђу на-тѡл'иште.
- танкокѡрка -е ж ,тиква танке коре'. — Танкокѡрке-су дѡбре за-стѡку.
- тарѡнцуг пдрт. ,израз којим се означава нешто пресушено'. — Ђине-се сѣно тарѡнцуг.
- тврѡд тврѡда тврѡдо адј ,који пружа јак отпор оруђу при продору у њега'. — Разбѡил'и-смо-се данас у-тврѡду њиву.
- тврѡдокѡрка -е ж ,тиква тврде коре'. — Тврѡдокѡрке-су слѡтке за-јѣло.
- тѣтовац -вца м ,сорта пасуља'. — Тѣтовац-се најбол'е покѡзаѡ.
- тѣчнос -ти ж ,течност, вода помешана са неким хемијским препаратом за заштиту биља'. — Ако-не-нађем праѡшак, мѡрам да-кѡпим тѣчнос.
- тиква -е ж ,бот. Cucurbita'. — Дотѣро-сам пѣт кола тѡкава.
- тиквѣнче -ѣнчѣта с дем од тѡква. — Не-нађо ни-тиквѣнче.
- тиња -е ж ,муљ'. — Пуна-ми л'ивѡда тѡње.
- тињав -а -о адј ,који има тиње'. — У-тињаву зѣмл'у свѡшта рѡди.
- тињавица -е ж ,тло састављено од наталоженог муља'. — Упѡда плѡг ка-у-тињавицу.
- тѡпао -пла -пло адј в. леја.
- трѡва трѡвѣ ж ,ситна једногодишња зеласти биљка, све што расте по пашњацима и ливадама'. — Пѡла-сам посѡјо трѡвѣ, пѡла дѣтел'ине.

- травка -е ж дем. од трава. — Кад-опрџкаш пшеницу, ни-травка не-остане у-њу.
 Травл'јив -йива -йиво адј ,који има траве'. — Травл'јиву пшеницу предај у-задругу.
 Травул'јина -е ж пејор. од трава. — Изгубијо-се колџмбоћ у-ону травул'јину.
 Травчица -е ж дем. од травка. — Ни-травчица није остала на-ноге.
 Траг -а м ,остатак нечега што је било'. — Да-ми грабул'у да-покупим траг.
 трактор -а м ,пољопривредна машина'. — Бес-трактора нема орања.
 тракторџиста -е м ,возач трактора'. — Шта-ћу тракторџисте за-ручак?
 тракторски -а -о адј ,који се односи на трактор'. — Ништа бес-тракторскога орања.
 тракторче -та с дем од трактор. — Не-вагају ништа овј тракторчићи.
 трап -а м ,место укопано у земљи, служи за смештај кромпира'. — Компјре за-семе
 извади ис-трапа.
 трапим импф. р. пр. трапијо ,стављати у трап'. — Збо-ме ка(д)-трапиш компјре.
 трећина -е ж ,трећи део неког производа'. — Кад-је потрџу, две трећине сена
 доћу мене, а-једна онџме ко ради.
 тријер -а м ,машина за пречишћавање жита'. — Могу-л' да-учиним семе на-твој
 тријер?
 тријерџешем импф. р. пр. тријерџо ,тријером чистити жито од суродице'. — За-
 -семе мџрац да-га-тријерџеш.
 трл'им импф. р. пр. ,ломити струкове конопље, при чему се одваја њено влакно'.
 — Ка(д)-ћеш да-трл'иш? Изв. из-.
 трл'ица -е ж ,средство помоћу којег се ломе струкови конопље да би се издвојило
 влакно'. — Сад не-мож нигде да-видиш трл'ицу.
 трнокоп -џпа м ,крамп'. — Свџ-сам то трнокопом искрџчо.
 трње -а с ,врста дрљаче направљена од црног трна'. — Пошто-посијџец да-га за-
 влачиш трњем.
 тројка -е ж в. детелина.
 тромџк -џка м ,клип кукуруза'. — Унесмо тромџце.
 тромџсечни -а -о адј ,чија вегетација траје три месеца'. — Посија пе-ше-струка
 тромџсечнога купџса.
 тромџсечар -а м 'биљка чија вегетација траје три месеца'. — Кад-извадим
 компјре тромџсечаре, посијаћу пурџл'.
 трџсим импф. р. пр. трџсијо 'крчитџ'. — Што-не-трџсиш овџ мећу? Изв. из-.
 трџне импф. р. пр. трџнуо 'трулити'. — Он џга по-селу, а- џтва-му-трџне
 у-навџл'це'.
 трџп -а м ,стабло', воћка. — О(д)-два трџпа џраса нащџо-сам сто кџла.
 трщџвина -е ж в. крчевина.
 тџкнем пр. од тући р. пр. тџкнуо. — Тџкни мало-пасул'а.
 тџлац -лца м ,метални прстен без навоја који се ставља на осовину запрежних кола
 да не би точак изашао ван'. — Са(д)-су бџрме место тџлчева.

Ђ

- ђаја џајџ м ,заступник бегов'. — Ка(д)-смо рађџл'и бџгово, пџзијо-је џаја.
 џуџан -а м ,врста крампна чија је једна страна зашиљена, а друга служи за копање'.
 — То мџж само џуџаном да-извадиш.
 џускија -е ж ,гвоздена полуга која се користи за отварање рупа у земљи'. — Нађи
 џускију да-побџдемо прџтке међнама.
 џушџак -џка м в. џуше.
 џџше -та с ,угао'. — Остаде-ми једно-ђџше непокџщено.
 џушниџк -џка м в. џуше.

У

- уасу́л'им пф. р. пр. уасу́л'ијо ,урадити нешто веома квалитетно. — Уасу́л'ијо-сам њиву.
- убѣрем пф. од брати р. пр. у́бро. — Кол'ико убрасте пасу́л'а?
- у́вит -а м ,прут којим је био свезан сноп нечега'. — Шта-ћеш с-увихем?
- у́гар уга́ра м ,прво орање'. — Са́м коњ не-може у-у́гар.
- угру́ва се пф. р. пр. угру́вао-се ,смлатити'. — Влажна пшеница не-може да-се-угру́ва.
- узр́ни пф. р. пр. узр́нијо ,формирати зрно'. — Како узр́ни — ча́вке навал'ују на-колџмбоћ.
- укол'ѐнчи пф. р. пр. укол'ѐнчијо ,формирати колена (о жити)'. — Кад-укол'ѐнчи пшеница не-смѐц да-газиш по-њџ.
- уко́чен -а -о ,в. вага'.
- у́порањ -рња м ,колац који се укоси победа уз плот'. — Мо́рам да-му-ту́рим који у́порањ.
- у́сак у́ска у́ско адј в. бразда.
- учи́ним пф. р. пр. учинѐо ,пречистити на тријеру'. — Ако-га учи́ним на-машину бо́л'е-је от-купџвнога.
- у́шице -а мн. ,део алата кроз који се провлачи држало'. — Не удџрај тако, сломй-ћеш у́шице.

Ф

- фру́т -а м ,годишњи приход са парцеле'. — Прџдо-сам фру́т од-л'ивџде три мил'ијџна.

Ц

- цвѐт -а м 1. ,орган распољивања биљака'. — За-двџ да́на џпаде цвѐт. 2. ,време цветања'. — Ша́рице-се прскају у-цвѐт.
- цветџ импф. р. пр. цветџо ,развијати цвет'. — Де́тел'ина-се ко́си пошто-цветџ.
- цветџање -а с ,гл. им. од цветати'. — Во́лке-се прскају у-цветџање.
- цмй́л'а цмй́л'е ж в. детелина.
- цмй́л'ка -е ж в. цмиља.
- црв -а м ,општи назив за животиње без кости које живе у земљи'. — Пџчео-је црв да-ми-јџ папрџке.
- црвѐн -ѐна -ѐно адј в. компир.
- црвени имвф. р. пр. црвенѐо ,постајати црвен'. — Пџчел'е-су папрџке да-црвену. ~ се ,одавати црвену џџу'. — Црвену-се патљџцџни.
- црвл'ав -а -о адј в. црљав.
- црвл'џв -џва -џво адј в. црљав.
- црл'ав -а -о адј ,који у себи садржи црва'. — Не-јџћите црл'аве бо́л'ије.
- црн црна црно адј в. мурика.
- црнџјка -е ж ,женски струк конопље'. — Црнџјка-се доцније берѐ.
- црпка -е ж бот. ,Lagenaria'. — Ранџје-смо му́зл'и у-црпку.

Ч

- чегрл'ам импф. р. пр. чегрл'ао ,лагано копати стружући земљу мотиком'. — Узé матику да-чегрл'ам мáло. Изв. по-.
- чегрл'ање -а с гл. им. од чегрл'ати. — И-овó чегрл'ање мéне умðри.
- чѣкић -йћа м ,врста алата од метала насађена на дрвено држало, служи за окивање'. — Не-мòгу да-напáнем на-дóбар чѣкић.
- чепрл'ам импф. р. пр. чепрл'ао ,фиг. лагано, плитко копати'. — Идём да-чепрл'ам мáло. Изв. по-.
- чепрл'ање -а с ,гл. им. од чепрл'ати'. — Мéне-сад умðри и-чепрл'ање.
- чепчеврнице адв ,у потпуности, сасвим'. — Заградйó-сам лúт чепчеврнице.
- чѣс чéста чéсто адј ,густ'. — Пшеница изгл'ѣда чéста, а кáка-ће бит, видећемо.
- честóба -е ж ,честар'. — Нйцта нѣће у-честóбу.
- четвртинá -е ж ,четврти део плода неког усева'. — Бѣговима-смо-дáвáл'и десé-так и-четвртину.
- чивйја -е ж ,дрвени клин'. — Испáла-ју чивйја, па-се-разлабáвила (коса).
- чиним импф. р. пр. чинѣо ,тријерсати'. — Акó-ћещ да-га-чинйш, понѣси-га ко(д)-Тðне. Изв. у-.
- чипчйја -е ж ,селяк који живи на туђем имању, који ради туђе имање'. — Кð-ти-је чипчйја?
- чкомињ'ам импф. р. пр. чкомињ'ао ,одвајати луску од зрна'. — Зáбол'е-ме глáва чкомињ'ајући пасул'. Изв. на-, о-.
- чýчáвац -áвца м ,пасуљ, односно боранија без лóзе'. — Чучáвац стйже прѣ мѣуна.

Ц

- цáнарика -е ж ,бот. *Prunus tenella*'. — О-цáнарика не-мòже да-бйдне ракија ка-о(д)-шáрица.
- цйнка -е ж ,сорта лúтих паприка'. — Набáви коју цйнку за-кобáсицу.

Ш

- шакáчки адв ,из шакe (начин растурања семена)'. — Колðмбо(ћ)-ћу да-посйјем шакáчки.
- шáрац -рца м ,купус црвенкасте боје'. — Шáрац-је нáјбол'и кúпус.
- шаргарéпа -ѣпé ж ,бот. *Daucus carota*'. — Бйће-ми дóста кéса сѣмена о(д)-шар-гарéпé.
- шарѣн -ѣна -ѣно адј в. јова.
- шáрица -е ж ,шљива ранка'. — Шáрице рáђају свáке гðдине.
- шáрка -е ж ,болест плода шљиве пожегаче'. — О(д)-шáрке нѣма л'ѣка.
- шáша шáщѣ ж ,листови у којим је увијен клип кукуруза'. — Шáшá-се растýра ка-се-л'ушти у-њйву.
- шѣрбѣтка -е ж ,сорта јабуке слатког укуса'. — Шѣрбѣтку-би ðбрал'и прѣ но-што-зрѣне.
- шећѣрна адј в. репа.
- шефтел'йја -е ж бот. *Prunus persica*, бресква'. — Шефтел'йје-се брзо сýшу.
- шил'áјка -е ж ,сорта шљивих паприка'. — Нѣке шил'áјке нéсу л'úте.
- шил'им импф. р. пр. шил'йјо ,правити нечему врх'. — Пðчео-сам да шил'им кóл'е-Изв. за-.
- шйна шйнѣ ж ,гвоздени обруч око точка запрежних кола'. — Готðва-је шйна да-се прекйне.

шйпка -е ж в. жѣгра.

ширѡк -ѡка -ѡко адј ,в. бразда'.

шишѡрка -е ж ,део клипа кукуруза на којем су поређана зрна'. — За-стоку мѣл'ем тромѡце са-шишѡрком.

шлйва -е ж бот. ,Prunus domestica'. — Шл'йве обол'ѣвају о(д)-шѡрке.

шпартѡње -а с гл. им. од шпартати. — Шпартѡње замењује дѡста радника.

шпартѡм импф. р. пр. шпартѡ ,проћи копачем између редова биљака које се гаје'. — Бѡл'е-је кѡ-мѡже да-шпартѡ. Изв. из-

шпартѡч -ѡча м ,в. копач'.

шпедйтор -а м ,запрежна кола са гуменим точковима'. — Шпедйтор не-чју волѡви.

штѣк -а м ,место на плоту на којем се прескаче'. — Загради онѡј штѣк, се-нагрѡдйще-ти крѡве колѡмбоћ.

штйр -а м бот. ,Amaranthus retroflexus'. — Зарѡстао-ми крѡмид у-штйр.

штрѡнга -е ж ,један од двају ланаца преко којих коњ вуче терет'. — Спўти-ју штрѡнгом.

шўл'ак шўл'ка м ,недорастао клип кукуруза'. — Одвѡјајте шўл'це на-дрўгу стрѡну.

шул'чйв -йва -йво адј ,који нема пуно зрно (о зрнастим биљкама)'. — Пшеница-ми-је шул'чйва.

Мирјана Чешљар

ИЗ ЛЕКСИКЕ ИВАНДЕ (РУМУНСКИ БАНАТ)

Рађено под руководством
проф. др Драгољуба Пејровића

У румунском делу Баната, удаљено око 8 км од југословенско-румунске границе и 4 км од железничке пруге која је некад, преко Јаше Томића, повезивала Зрењанин са Темишваром — налази се село Иванда. Од око 1000 становника, три четвртине су Срби, остало су Немци и по неколико породица Румуна, Мађара и Рома. Иванда нема неког посебног обележја по коме би се разликовала од осталих околних села, сем ако се за то не би користио податак да се некад, пре првог светског рата (у „мирно време“) па све до пре педесетак година, на „спајилуку“ тадашњег барона (фон Гагерна) експлоатисао извор минералне воде која је, како кажу, била надалеко чувена и извозила се чак у Беч и Пешту.

Основна школа је све до почетка другог светског рата била конфесионална или, како то мештани истичу, вероисповедна са наставом на матерњем, српскохрватском језику. Без железничке пруге и доброг пута који би их повезивали са градовима и већим насељима, Иванђани су, па и њихов говор, дуго одолевали утицају своје шире околине.

После завршетка другог светског рата стање се, међутим, постепено мења. Многе породице напуштају село. Највише их одлази у Темишвар, а десетине породица биле су, после 1948. године, депортоване у Бараган и тамо провеле више година. Све то није могло остати без утицаја и на говор Иванђана, па се у говору млађих генерација све више осећа утицај румунског језика. Да се ближе упознам са говором Иванђана, допринела је околност да ми је отац рођен и дуго живео у Иванди.

И без систематског проучавања може се утврдити да говор Иванђана има сва обележја осталих војвођанских говора, односно банатских говора тамешког типа.

У области фонетике уочљиве су следеће особине:

1) Глас Х се у говору старијих особа не чује. Говори се: *лѣб, аљина, увáйишии, фáла*. Понекад се замењује са К: *йáрдкíја, крíшиһанин, Крíсшос*. У говору млађих особа овај се глас може чути вероватно под утицајем румунског и нашег књижевног језика: *Хајдѹк* (фудбалски клуб), *Хѹрија, хѹиѣл, Михáј, Хунеадора, Хрíсшос* и сл.

2) У сугласничкој групи *вљ* често се губи глас *в*: *оїра(в)љайи*, *на-здра(в)љайи*, *заба(в)љайи*, *їдздра(в)љайи*, *наба(в)љайи*.

3) Самогласничке групе се сажимају: *чїио*, *рачуно*, *їлѣдо*, а група се разбија гласом *В* у примерима типа: *јѣво*, *їѣво*, *кљѣво*, *чуво*, *сѣво*.

У самогласничкој групи *ио* редовно се налази глас *ј*: *радијо*, *мїслио*, *їдїијо*, *вїдијо*, *куїијо*.

4) Сугласничка група *їс* даје *їц*: *їцѣвайи*, *їцѣвка*, *їцѣїо*.

5) У дативу и локативу једнине именица женског рода редовно је: *руки*, *девѣјки*, *мајки*, *јѣбуки*; *нѣи*, *књїи*, *слїи*.

Од глаголских облика истичемо:

1) Уместо наставака *-е*, *-ају* у 3. лицу множине презента, јавља се наставак *-у*, односно *-ду*: *сѣду*, *вѣду*, *раду*; *їѣваду*, *смејѣду се*, *їраду се*.

2) Не чују се аорист, имперфекат, глаголски прилог садашњи и прошли. Понекад се може чути аорист, али само од глагола *доћи* и *оїићи*: *Дѣѣше-нам їдсїи!* *Одоше-нам їдсїи!*

У футуру се инфинитив обично замењује конструкцијом *да + їре-зениї*: *Сїтра-ћу-да кѣїам*, а понекад и: *Ћу-дѣћем сїтра*. *Ће-їи-се-јѣви* прекѣсутра.

У деklinацији се лако уочавају ове особине:

1) Неколико именица м. и ср. рода у локативу и инструменталу чувају стари наставак *-и*: *на-коли*, *на-врїи*, *на-лѣји*.

2) Именице ж. рода на сугласник имају у инструменталу аналошки успостављен наставак *-ом*: *с-маїшѣом*, *с-цѣћѣом*, *с-чаћѣом*, а неке од њих и у номинативу имају *-а*: *чаћа*, *кѣића*.

3) Инструментал именица м. и ср. рода увек је с наставком *-ом*: *кључѣом*, *ковѣчѣом*, *кѣнѣом*, *сїрїѣом*. Инструментал оруђа доследно се употребљава с предлогом *с*: *Кѣїам с ѣшовѣом*. *їраду се с лѣїиѣом*. *Пїцаду с їушѣом*.

4) Показне заменице *їај*, *овај*, *онај* имају у дативу, инструменталу и локативу ове облике: *ѣвїм ѣвѣку*, *їїїм друїу*. Облици заменице *їај* проширују се аналошким *о*: *С-ѣїїїм ѣвѣком нїсам разїѣѣѣро*. *О-ѣїїїм сїѣѣѣрїма нїсмо їрїчѣали*. *За-ѣїїо нїсам знѣѣво*.

Што се тиче одступања у синтакси падежа и реченице, може се констатовати следеће:

1) Не разликује се падеж места и падеж правца: *Рѣћен-сам у Ћѣвѣнду* *Бїјо-сам у Темїишѣѣр*. *їдем у ѣїиїиїиїи*.

2) Непозната је употреба датива с предлогом *к*, *ка* уз глаголе кре-тања и доследно се замењује конструкцијом *код + їениїиїиїи*: *Дѣћи код мѣне*. *Дѣћте вѣчѣрас код Јѣлене*.

- а̀бриктовати ,довести у ред, припремити, дотерати, уредити'
 а̀ван ,посуда од месинга у којој се ситни шећер и сл.'
 аванџирати ,напредовати у служби, добити виши положај или чин'
 а̀влија ,простор око куће, двориште'
 а̀ђустирати (се) ,дотерати (се), свечано (се) обући'
 а̀јгир 1. ,неушкопљен коњ, пастув' 2. ,општински ајгир: племенита врста пастува
 у власништву општине, служи само за оплођавање кобила'
 а̀јзибан ,железница, воз'
 а̀јка ,гоњење дивљачи, хајка'
 а̀јкач 1. ,гонилац дивљачи у ајци' 2. ,гонилац волова, онај који рукује ајкачом'
 а̀јкача ,бич којим се гоне волови или биволи'
 а̀јлггер ,радник који убацује снопове жита у вршалицу'
 а̀јнцуг ,комплетно одело за мушкарца'
 а̀јпремсупа ,најобичнија супа: вода са запршком, сиротинска супа'
 а̀јцер ,радник на вршалици који се брине о парној машини: ложи, подмазује, чисти
 пушта пару итд.'
 а̀ков ,мера за течност (50 l)'
 а̀лав 1. ,који много и брзо једе, прождрљив' 2. ,грамзљив, себичан'
 ал`амуња ,човек који не размишља, који брзо доноси одлуке, непоуздан, неодго-
 воран'
 алва ,посластица од шећера, обично је обојена, бомбона уопште'
 алва`лук ,пиће које се плаћа приликом купопродаје нечега (в. алдамаш)'
 алва`р ,онај који прави и продаје алву'
 а̀лов ,велика рибарска мрежа коју вуку више особа'
 а̀љина 1. ,женска одећа из једног дела' 2. ,кратак, мушки зимски сако'
 а̀љине, мн. 1. ,одећа уопште' 2. ,спрема коју девојке припремају и носе приликом
 удаје: одећа, постељина, разни прекривачи, убриси и сл.'
 а̀мишан ,сналажљив, окретан, проишљив'
 а̀ндловати ,трговати на ситно, препродавати ситне ствари без веће вредности'
 а̀нђо м ,анђес'
 а̀нзицкарта ,разгледница'
 а̀нтифон ,црквена песма коју за време богослужења чита један од најбољих ученика'
 а̀постол 1. ,црквена песма коју за време богослужења читају најбољи ученици'
 2. ,мања говорница одакле се чита апостол'
 а̀пциговати ,одузети, одбити део исплате, обично дуговање'
 а̀рѣнда ,издавање земље у закуп (за новац)'
 а̀риште ,затвор, апсана'
 армиџија 1. ,такса коју су сељаци плаћали за робу коју су доносили у град на про-
 дају' 2. ,кућица на улазу у град у којој се налазио чиновник који наплаћује
 армиџију'
 а̀ртија ,хартија, папир'
 а̀сна ,корист, зарада на препродавању нечега'
 а̀снйрати ,зарадити препродавањем нечега'
 а̀спида ,зла жена'
 а̀ста`л ,сто уопште, обично трпезаријски'
 атр`еса ,адреса'
 а̀фто м ,аутомобил'
 афт`обус ,аутобус'
 а̀чити се ,неозбиљно се понашати, измотавати се'
 алдамаш ,јело и пиће које се плаћа приликом купопродаје нечега, чашћење'

Б

- баба ,отац'
баба 1. ,стара жена, старица' 2. ,мати родитеља' 3. ,женина мати' 4. ,тако се ословљавају све старије жене: баба Сида, баба Јела итд.'
- бабиње мн. ,време које породиља проведе у кревету после порођаја'
- бабица 1. ,жена која помаже породиљама' 2. ,врста столице са малим наковњем на коме се откива коса'
- бабура врста крупне паприке'
- баге мн. ,коњска болест'
- багбв ,лоша врста дувана'
- бадавација м ,онај који не воли да ради, који траћи време, нерадник, забуцант'
- бадњак ,дрво које се уочи Божића, на Бадњи дан, уноси у кућу и ставља на ватру уз одређени ритуал'
- бајати ,вршити одређене радње и говорити неразумљиве речи, што према веровању, ако то врше одређене жене, може ублажити главобољу, зубобољу и друге болове'
- бајбок ,затвор'
- баканца ,тешка дубока ципела'
- бакрач ,бакарни котло'
- балега ,измет краве и друге крупне стоке, осушен користио се за огрев'
- банак ,истурени део зидане пећи на којем се седи'
- бангав ,који има оболеле ноге (реч је о коњу)'
- банда 1. ,лоповска дружина' 2. ,група свирача, оркестар' 3. ,група радника на вршалици која има колективни уговор са власником вршалице' 4. ,погр. група необудзаних, насиљу склоних особа'
- бандитазда м ,вођа радника на вршалици, представља раднике у контактима с власником'
- банкрот ,материјални крах, неспособност да се одговара преузетим материјалним и финансијским обавезама, стечај'
- банкротирати ,проласти материјално и финансијски, изгубити целокупну имовину'
- бансег ,тестера за метал'
- банчити ,трошити новац и време у пијанчењу, пијанчити'
- бардак ,стаклени балон заштићен оплетеним врбовим прућем'
- барјак ,застава'
- барбс ,велик, тежак чекић'
- басамак ,степеник, степеница'
- баскија ,ужа, тања даска, летва која се причвршћује на рогове и држи цреп или други материјал за покривање куће'
- баурача ,ноћна птица грабљивица, сова'
- бдњније ,ноћно богослужење које се обавља током великог поста, пре Ускрса'
- бњгеш ,музички инструмент у тамбурашком оркестру са три жице који даје дубоке тонове, контрабас'
- бњкрија м ,пијаница, мангуп'
- бњлај ,неприлика, гужва, незгода'
- бњлега 1. ,ожиљак, ознака, отисак' 2. ,таксена марка'
- бњлензука ,наруквица исплетена од вуне, дужине око 10 см, навлачи се, обично деци, преко доњег дела рукава како би кошуља остало што дуже чиста'
- бњлило ,помада и други козметички препарати који се стављају на лице'
- бњлити се ,стављати белило на лице'
- бњседа ,приредба са позоришним комадом'
- бњћар 1. ,мангуп, лола, непослушан момак' 2. ,старији момак'
- бњћарити се ,живети без већих обавеза, без одговорности, живети момачким животом'
- бњћаруша ,непослушна, враголаста девојка'

- бѐфѐл ,наредба, заповест'
 бѐштеловати ,наручити, резервисати'
 бѝкѝрница ,место одређено за чување сеоских бикова'
 билѐта ,улазница, пропусница, дозвола'
 бѝриш ,најамни радник, надничар, човек без запослења'
 бѝрицкиња 1. ,најамна радница, надничарка' 2. ,биришева жена'
 бѝрт ,кафана, крчма'
 бѝртѝш ,власник кафане, онај који продаје пиће у бирту'
 биртѝшица 1. ,власница бирта, она која точи пиће у бирту' 2. ,бирташева жена'
 бѝрцуз 1. ,кафана, крчма' 2. ,фиг. место где свако ради шта хоће, где не влада ред'
 бѝчаље ,дршка бича'
 благосѝлати 1. ,давати некоме благослов; за време богослужења свецтеник благосиља вернике' 2. ,сагласити се са нечим, одобрити'
 блѐнути ,гледати укочено, тупо, бесвесно'
 блѐнтав ,приглуп, будаласт, неурачунљив'
 бѝгаль 1. ,особа са већим физичким недостатком: без ноге, руке и сл.' 2. ,погр. неспособан човек'
 богѝрати 1. ,псовати, грдити'
 бѝјтѝр ,дечак који помаже чувару стоке и који жели да постане чувар стоке'
 бѝктер ,ноћни чувар у селу'
 бѝља ,болест, брига, утученост'
 брѝдва ,секира са широким сечивом прилагођена за тесање дрвета'
 брезлѐтна ,наруквица'
 брѝна 1. ,преграда на води, насип' 2. ,пољопривредно оруђе којим се равна земља: њива, улица итд.'
 брѝт, дат. инстр. и лок. мн. брѝама 1. ,брат' 2. ,употребљава се у ословљавању познаника: брат-Перо, брат-Јоцо итд.'
 братѝвљеv ,који припада брату,
 брѝт од стрѝца ,стричев син'
 брѝт од тѐтке ,теткин син'
 брѝт од љјака ,ујаков син'
 брѝбушак ,бубрег'
 бремѐнита ,која је у другом стању, трудна'
 брѐнајз ,справа од метала слична маказама која, загрејана, служи за увртање косе'
 брѐновати (се) 1. ,увияти косу брењзом' 2. ,фиг. ,не схватати некога озбиљно, не слушати (обично у одричном облику)'
 брѐчити (се), брѐкати (се) ,лупити о земљу, треснути, бацити (се) на земљу'
 брѝса ,дешни нож, обично онај на склапање'
 брѝница 1. ,жичана мрежа која се ставља неким животињама на њушку: телету да не би сисало, псу да не би ујео и сл.' 2. ,гвоздени прстен који се провлачи кроз њушку свиње да не рије'
 брѝндза ,средство за премазивање гвоздених пећи, сребрнасте боје'
 брондзѝрати ,премазивати нешто бронзом'
 бѝбалица ,период од почетка пролећа па до Ускрса када омладина (и старији) не одлази на игрању у кафани, него излази на оближњу ливаду и тамо се забавља'
 бѝвара ,затвор, мања просторија у општинској згради у којој су жандари привремено затварали изгреднике'
 бѝдак 1. ,крамп' 2. ,погр. ,глуп, прост, неотесан човек'
 будзѝшто (прил.) 1. ,јефтино, испод стварне вредности' 2. ,без кривице, због ситнице, ни за шта'
 буђѐлѝр ,новчаник, обично кожни'
 бѝндѝш 1. ,дугачак капут од овчијег крзна са рукавима' 2. ,фиг. ,пас са дугачком длаком'
 бѝрѝг ,желудац'

бургија ,сврдло за бушење дрвета'
 бурити се (набурити се) ,љутити се, срдити се'
 бућкало ,дугуласт дрвени суд, при отвору ужи и при дну шири у коме се (бућкањем) производи маслац'
 бућкурџиш ,јело без укуса или пиће коме је додата вода, нешто што је слабог квалитета'
 буца 1. ,заобљени горњи део штапа у облику кугле' 2. фиг. ,важна, значајна личност онај који има власт'
 будзоба ,врста дрвенасте биљке, зова'

В

вабити ,мамити, дозивати живину'
 вагаџ ,дубљи усек начињен точковима'
 вагбв ,алатка за сечење кукурозовине, слична српу'
 вазна ,посуда за цвеће, ваза'
 ваљан 1. ,добар, вредан, поштен, миран' 2. ,који има важности, пуноважан'
 ваљано ,добро, темељно, поштено, као што треба'
 ваљати 1. ,бити добар, поштен, послушан, (обично у одричном облику)' 2. ,бити у неисправном стању (обично у одричном облику)'
 ваљати (се) 1. ,прелазити преко нечега ваљком ради равнања: ваљати земљу, младу пшеницу, тесто и сл.' 2. ,котрљати (се), окретати (се) у лежећем ставу'
 вангла ,већа кухињска посуда у којој се меси тесто'
 вандрокаш ,скитница, бескућник'
 васервбг ,зидарска алатка којом се утврђује хоризонталност неке површине, либела'
 василица ,колач који се меси за Нову годину'
 ватати ,хватати'
 ватра 1. ,пламен, ватра' 2. ,висока температура, грозница' 3. фиг. ,хитра, окретна, вредна особа'
 ватрица 1. ,мала ватра' 2. ,щибица'
 ваџар 1. ,сајам' 2. ,пазар, зарада од купопродаје нечега, продаја, куповина' 3. фиг. велика гужва, неред'
 вашарина ,такса која се плаћа да би се могло трговати на вашару'
 ваџарити ,купити или продати нешто, трговати'
 вашариште ,простор одређен за одржавање вашара'
 ваџка 1. ,уш, вап' 2. ,неугледан, лен пас' 3. фиг. ,лењ човек, нерадник'
 вџдрица ,емајлирана посуда за млеко'
 вџскла ,меница, признаница'
 венчавати ,обављати обред приликом венчања'
 венчана жена ,жена, супруга са којом је брак озакоњен, склопљен у цркви'
 венчани кум ,кум који је обавио венчање (за разлику од кума који је обавио крштење)'
 венчани мџ ,супруг са којим је брак озакоњен, склопљене у цркви'
 венчаница 1. ,хаљина коју невеста носи на венчању' 2. ,главна греда која се ставља поврх зидова и главни је ослонац за кровну конструкцију куће'
 венчање ,склапање брака уз двоварајући црквени обред'
 венчати ,обавити обред венчања'
 венчати се ,склопити брак уз одговарајући црквени обред'
 вџран ,који верује у Бога, религиозан'
 вџртеп ,кућица у којој су приказане сцене о Христовом рођењу; носе је ученици очи Божића од куће до куће изводећи пригодну представу за домаћина'
 вертепаш ,онај који носи вертеп'
 вџрштат ,занатска радионица'

вèчèрње ,црквени обред који се обавља у поподневним часовима суботом или уочи празника'
вèшплав ,плавичаста течност која се ставља у воду приликом испирања рубља
вѣдати ,лечити'
видòвит ,који има способност да унапред види догађаје, да погађа судбину'
визитáција 1. ,регрутација, одлазак на регрутну комисију' 2. ,лекарски преглед''
визитáрати 1. ,извршити лекарски преглед' 2. ,прегледати, претрести'
вѣкса ,маст за чишћење обуће'
вѣксати ,чистити обућу виksom'
вѣнта ,мала ручна дизалица'
вѣтријòл ,петролеј'
влà, мн. власи, Румун'
влàт (влаће) ,клас'
влàчити ,ситнити, равнати браном узорану земљу'
вòдѣр ,судић од рога или метала са водом у коме конци држе брус за брушење косе'
вòдити се ,каже се за краву коју је бик оплодио'
вòз ,товар сена, сламе, пшенице и сл. који може да се стави на запрежна кола'
врàница ,врана кобила'
врàчара ,жена која, према веровању, располаже натприродним способностима: лечи од болести, открива и онемогуђује непријатеља, напуштеним женама враћа мужеве и сл.'
врàчати ,обављати посао врачаре: разним мађијама отклањати болест или несрећу, односно изазвати их и сл.'
врѣпца ,тање уже, узица, канап'
врѣста ,ред нечег посејаног или засађеног: кукуруза, кромпира, парадајза итд.'
врѣшњàк ,онај који је рођен исте године'
врѣшњàкиња ,она која је рођена исте године'

Г

гàвез ,дрвена кућица за голубе, кавез'
гàзда 1. ,власник већег имања, богаташ' 2. ,домаћин' 3. ,власник' 4. ,онај који наређује, кога сви слушају'
газдàлук ,велико имање'
гàздарица 1. ,супруга газде' 2. ,домаћица' 3. ,жена која наређује, која води главну реч у кући'
газдàшàг ,велико, сређено имање, богатство'
гàздачки ,који припада газди, који одговара газди'
гàјдàш ,свирач у гајде'
гàјде ,народни дувачки инструмент у који се дува директно или помоћу меха, а различити тонови се добивају покривањем и откривањем одговарајућег броја рупица, слично фрули'
гвòжђàрница ,продавница предмета од гвожђа'
гвожђурија 1. ,отпаци од гвожђа' 2. ,дотрајали, неупотребљиви предмети од гвожђа, машине, мотори који су у лошем стању'
гѣбаница ,колач од тегљеног теста у које се увија сир, јабука, бундева и сл.'
гèмѣшт ,пиће справљено од рума и ликера'
гèдав ,мали, неразвијен, неугледан'
гивѣкта ,тег којим се мери тежина'

- гла́ва 1. ,део човечјег и животињског тела' 2. ,главнији део нечега: глава плуга, глава мотора и сл.' 3. ,особа која руководи, одлучује, наређује, мисли за све чланове неке заједнице: глава породице, глава дружине итд.'
- гла́вница ,болест кукуруза, гар'
- гла́дило ,брус за оштрење косе, носи се у водиру'
- гла́сити ,објавити у цркви намеру момка и девојке да ступе у брак и позив свим^а да укажу на сметње за склапање тог брака'
- гло́ба ,новчана казна'
- гњџцав ,недовољно печен (реч је о тесту)'
- голи́шав 1. ,који је без одеће, го' 2. ,голишава кокошка: кокошка која на врату нема перја'
- голи́шáвац ,онај који је без одеће, го'
- го́ља ,веома сиромашан човек, који нема ни куће'
- го́мба ,реса на врху капе исплетена од вуне'
- гора́бије ,слатки колачићи од брашна и масли'
- го́са ,господар, газда'
- го̀споцки ,који припада господи, господски'
- грабу́љати ,радити грабуљама'
- грабу́ље 1. ,алатка са гвозденим зупцима којом се купи смеће, равнају мање површине земљишта, купи сено и сл. (зупци могу бити и дрвени)' 2. ,пољопривредно оруђе са много дебљих гвоздених зубаца које вуку коњи преко узоране њиве ради ситњења земље'
- грабу́љице мн. ,мале грабуље, служе за рад у башти'
- гра́дина ,башта поред куће у којој се гаји поврће'
- гради́ница ,мала башта испред куће у којој се гаји цвеће; обично је ограђена украсном оградом'
- гранáти ,накит који се носи око врата, перле'
- гре́бати ,гребсти'
- гре́бен ,чвршћа даска са металним шиљцима који служе за чешљање вуне'
- гре́да ,дебео, дуг и обрађен комад дрвета или бетона, гвозђа и другог материјала који треба да издржи већа оптерећења'
- гре́дица ,мала греда уопште, обично оне које се стављају попречно на венчаницу и у њу се углављују (уцапују) рогови који носе кров куће'
- гре́ј ,грех'
- грејóта ,грех, грехота'
- грíва ,дуга длака на врату коња'
- грíфла ,врста писаљке којом су некада ученици писали по својим таблицама од шкриљаца'
- грѝк 1. ,припадник грчког народа' 2. ,власник трговине, дућана, трговац уопште'
- гру́дња̋к ,кратка одећа од овчијег крзна, покрива само горњи део тела, до појаса'
- гру́ндук ,грунтовница, зграда у којој се налазе земљишне књиге'
- гру́щевина ,прво млеко које крава даје после тељења и које се не једе'
- гу́ба ,цигара од листова дувана'
- гу́вно ,део дворишта где се налази слама, сено, ђубриште и где се некад млатило жито'
- гу́ља ,чопор младих крава, јуница који од пролећа па до касне јесени остаје у пољу'
- гу́ља̋ш ,чувар гуље'
- гумалáстика ,гумена врпца за везивање чарапа'
- гу́ст ,укус'

Д

- дaмшиг ,парни бродић'
 дaмф 1. ,водена пара која покреће парну машину' 2. ,снага'
 дaнгуба м 1. ,беспосличар, леништина' 2. ,штета настала због тога што се неко време није могло радити'
 дaнгубити ,губити време, проводити време без посла'
 дaњом (прил.) ,дању, у току дана'
 дaнце ,дно мањег дрвеног суда и дрвени део истог обима као и данце који се ставља преко оног што је у суду'
 дaр ,поклон'
 дaривати ,уручити поклоне, дарове; обично се мисли на дарове које породице невесте и младожење једна другој уручују'
 дaска 1. ,шири комад дрвета мале дебљине' 2. ,део плуга на који се учвршћује раоник и по коме клизи изорана земља'
 дaћа 1. ,обед који се приређује после сахране' 2. ,свињска даћа: богата вечера која се приређује после обављених послова око клања свиња'
 дaвoрити ,послуживати јелом и пићем, угађати, бринути се о неком'
 дaгуња ,врста воћа, дуња'
 дaвeр 1. ,мужевљев брат' 2. ,мушкарац који води невесту на венчање уколико младожења нема брата'
 дaвeркo ,најмлађи мужевљев брат'
 дaвeруша ,девојка која прати младенце на венчање, девојка партнерка'
 дaвoјкa 1. ,млађа, неудата женска особа' 2. ,кћерка'
 дaкaмaциja ,рецитација обично оне које су се рецитовале на прослави св. Саве'
 дaкaмoвaти 1. ,говорити декламацију, рецитовати' 2. ,говорити брзо и једнолично'
 дaмбeлaн ,леништина, готован'
 дaнути ,слагати сено, сламу, жито и сл.'
 дaрaн ,дечак'
 дaрaти 1. ,скидати кожу са заклане животиње' 2. ,цепати одећу, обућу'
 дaрaти сe ,викати, вриштати'
 дaрeглиja ,дрвени сплав за превозење терета'
 дaриштe ,безобразно, невоспитано дете, у нешто јачем степену него дерле'
 дaрлe ,немирно, неодговорно, непослушно дете'
 дaтe 1. ,дете, дат., инстр. и лок. мн.: децама' 2. ,употребљава се у условљавању млађих особа: дете'
 дaвbаn 1. ,разговор уопште' 2. ,разговор о нечем непријатном, тражити од некога објашњење за лоц поступак'
 дaвaниги 1. ,разговарати' 2. ,разговарати о нечему непријатном'
 дaкицa ,врста корова са бодљама'
 дaрiнцити ,обављати тешке послове, претерано радити'
 дoвaтити ,дохватити, зграбити'
 дoђoш ,који се доселио, који није староседелац'
 дoлмa 1. ,бедем, насип поред реке' 2. ,зимска кратка муцка хаљина, најчешће са крзном'
 дoбљa ,удолина, њива у којој се дуго задржава вода'
 дoмaцити ,дохватити, скинути'
 дoстoјнo ,црквена песма која се најављује специфичним звоњењем црквених звона'
 дpaнгyлиje мн. ,безвредне ствари, обично оне које служе као украс и дечје играчке'
 дpвaрa ,стовариште или продавница дрвног материјала'
 дpејeр ,металостругар'
 дpекавaц ,онај који често плаче'
 дpекaти ,јаукати, плакати'
 дpещ ,вршалица'

дрнда ,погр. жена која много прича, алапача'
дрндара ,занатска радња за дрндање вуне'
дрндати 1. ,сређивати вуну, припремати је за преслицу' 2. ,погр. причати којешта, без везе'
дрџмбуласт ,који има дебеле, опуштене усне (дромбуласта уста)'
дрџмбуле мн. 1. ,примитивни музички инструмент: звук се производи ударањем у метални језичак, а висина и боја тона се обликује помоћу усне шупљине'
дрџт ,танка жица'
дрџпити ,украсти, отети'
дрпчанџик ,део на запрежним колима, дрвена покретна мотка за коју се везују амови'
дубак ,дрвена ограда у коју се ставља мало дете да би лакше могло да стоји и да би се научило да хода'
дубити ,стајати усправно, било на ногама или на глави'
дуванџити ,давати, обезбеђивати некоме дуван'
дуванкеса ,кеса од коже или платна за дуван'
дубар ,угао собе'
дубара ,ракија од дудовог плода'
дубарница ,земљиште на коме су посађени дудови'
дубмст ,компот'
дубмсфлаша ,тегла за компот'
дубжж ,мера за дужину, растојање између два сеоска пута кроз атар'
дубксер ,топлије доње мушко рубље'
дубња ,покривач испуњен гушчијим перјем'
дубповано ,двоструко'
дубћан ,продавница мешовите робе'
дућанџија ,власник дућана, продавац у дућану'
дубшанка ,горњи део топлије женске одеће који се облачи уз тело'

Ђ

ђерам ,дрвени стуб на коме је учвршћена полуга (претега) којом се из бунара извлачи кофа с водом'
ђилкош ,онај који је уображен, кицош'
ђипити ,нагло устати, скочити'
ђурђиц ,дан св. Ђорђа'
ђутуре (прил.) 1. ,све скупа без бројања или мерења' 2. ,погодба да се неки посао заврши без обзира на време које је за то потребно'
ђубре 1. ,смеће уопште, обично оно које се износи из стаје' 2. ,погр. особа без скрупула, безобзирна особа, ништарија'
ђубрити ,додавати земљишту ђубриво ради повећања приноса'
ђубрџвник ,лопатица којом се скупља и износи смеће из куће'
ђубџгија ,кандидат за женидбу'
ђубџче ,јело од парадајза, паприке, пиринча и меса, ђувеч'

Е

џгеде мн. ,виолина, гудачки музички инструмент уопште'
џгџџктор ,државни службеник који присилно наплаћује порез'
џгџџџр (џгџџџџр) ,војничка обука'
џклати ,плести концем, кукичати'

еклѐрај ,ручни рад исплетен концем'
 ѓклица ,игла са кукицом којом се екла'
 ѓнга ,девојка која на венчању прати младенце носећи велику свећу'
 ѓрлав ,крив, раштимован, неугледан'
 ѓспап ,роба уопште, обично текстилна'
 ѓсцајг ,прибор за јело'

Ж

жар̑ач ,дрвена мотка (или метална) која је на једном крају обложена металом којом се разгр̑е и равна жар у пећи'
 жаука ,жаока'
 жацнути (се) 1. ,бо-гнути, осетити изненада бол у неком делу тела' 2. ,тргнути се од изненађења'
 жва̑ала 1. ,метални део оглаве који се коњу ставља у уста' 2. ,жва̑але: кожно обољење усана'
 жва̑ати ,гристи храну, жвакати'
 ждр̑бна ,бременита (кобила), која очекује ждр̑ебе (о кобили)'
 жѓжа ,коприва'
 жѓравица 1. ,жар, ужарено дрво или угаљ' 2. ,фиг. окретан, вредан, темпераментан човек'
 живописац ,сликар који црта портрете'
 жйжа ,светиљка која даје слаб пламен, кандило'
 жйла 1. ,крвни суд' 2. ,корен стабла'
 жйлав ,издржљив, јак, снажан, огпоран'
 жйто ,пшеница'
 жўстар ,хитар, оштар, одсечан'

З

за̑бава ,приредба са игранком, бал'
 забадава 1. ,без накнаде, без плаћања, дабе' 2. ,узалуд'
 забаљати ,замерати, стављати примедбе, тражити погрешке'
 забўставити (се) ,зауставити (се), престати'
 заветнице мн. ,локални празник, дан када се село заветовало да ће извесно време постити како би престала куга која је у то време харала селом'
 заглавак ,дрвени клин којим се нешто учвршћује: држаље за косу секиру, лопату и сл.'
 загр̑ѓти 1. ,загрепсти' 2. ,нагло појурити, побећи'
 загртати ,навлачити земљу на корен биљке: кукуруз, винова лоза, кромитр итд.'
 за̑дана (прил.) ,док је још дан, пре мрака'
 задѓвѓжити (се) ,постати од девојчице одрасла девојка, почети се понашати као одрасла девојка: ићи на игранке, штетати се с младићима итд.'
 задушнице мн. ,празник посвећен мртвима; тог се дана меси посебна врста хлепчића који се носе пријатељима — поскурице'
 закерало ,онај који свему налази мане, који закера'
 закерати ,замерати, свему налазити мане, ситничарити'
 закрма̑чити ,мастилом направити мрљу приликом писања, направити „крмачу”'
 замаја̑вати се ,понашати се неозбиљно, измотавати се, траћити време'
 замѓмчити се ,постати од дечака момак, почети се понашати као одрастао младић: ићи у кафану, увече излазити „на сокак”, штетати се с девојкама и сл.'

за̀нитовати ,спојити два дела помоћу „нитне”
 зановѐтати ,замерати, свему тражити недостатке, ситничарити’
 за̀ова ,мужевљева сестра’
 за̀парложити ,запустити њиву, пустити да на њиви израсте коров’
 за̀пѐвати ,оплакивати покојника набрајајући покојникове врлине и изражавајући
   тугу његових најближих’
 за̀парак (заперак) ,бочни изданак на стабљици кукуруза’
 за̀пећак ,простор између зидане пећи и зида, обично озидан до 0,50 м висине и ту у
   у току зиме спавају старији укућани и деца’
 за̀поњак ,доњи део рукава кошуље или блузе који се закопчава’
 за̀рана ,рано, док још није свануло’
 засу̀щити ,каже се за краву која је престала давати млека’
 звѐчка 1. ,дечја играчка’ 2. ,украсни метални предмет који се учвршћује на аму и
   звони док коњ јури’
 звѐнцати ,стално исто говорити, досађивати’
 згру̀шати се ,постати грушевина (реч је о млеку)’
 здѐпаст ,који је нижег раста али снажне конструкције’
 здѐмити ,побећи од страха’
 здра̀во (прил.) ,јак, веома, врло’
 зелѐнко м ,коњ сиве длаке’
 зѐља ,кобила беле длаке’
 зѐт ,кћеркин, сестрин и заовин муж; такође и муж сестре од тетке, сестре од стрица и
   сестре од ујака’
 зѐјати ,загледати се, гледати зачуђено, гледати отворених уста’
 зѐб ,зрнаста храна за коње уопште, обично овас’
 зѐбити ,хранити коње зобљу’ 2. ,добро хранити, давати јаку храну’
 зрѐјкав ,разрок, кратковид’
 зѐбача ,коровска биљка која се тешко уништава’
 зу̀нути ,ударити нешто ногом, обично лопту, шутнути’
 зу̀цнут ,ненормалан, настран, луцкаст’

И

ѝглица ,игла за плетење’
 ѝза̀нђан ,дотрајао, изношен, истрошен’
 избѐчити се 1. ,гледати јако отвореним очима, исколаченим очима’ 2. ,јако омршца-
   вети, изгледати уморно, болесно’
 извѐдати ,излечити’
 извѐкан ,кога бије лош глас, који је проглашен неморалним’
 извѐксан ,који је очишћен виксом’
 извѐкрати 1. ,очистити виксом’ 2. фиг. ,очитати неке лекције’
 ѝзгрѐбан ,изгрѐбен’
 изгрѐбати ,изгрѐпсти’
 изгустѐрати ,засити се, престати некога волети’
 ѝздрт ,поцепан’
 издѐрати ,поцепати, откинути део од неке целине’
 ѝзлаз ,ливада око села куда се истерују гуске и патке и где се деца играју’
 ѝзмити се ,опрати косу’
 ѝкона 1. ,слика светаца или призора из верског живота’ 2. ,фиг. нешто драгоцено-
   нешто што се чува’
 иконѐстас ,преграда са иконама која дели олтар од осталог дела цркве’
 ѝнтѐв ,запрега са четири коња’

инџилѝр ,инжињер, најчешће геометар који утврђује величину њиве, повлачи међе и сл.’
 ѝрош ,кицош, мангуп, који скреће пажњу на себе’
 ѝскрјан ,изломљен, поломљен, изгужван’
 искрјати ,поломити, згужвати’
 ѝстрећег (прил.) ,начин плаћања за обављање пољопривредних послова по коме радник добија трећину убраних плодова, а власник земље две трећине’
 ѝшибати ,изударати прутом или камцијом’
 ѝшпан ,надзорник имања’

Ј

јàјрош ,трговац који откупљује јаја’
 јàлов 1. ,особа или животиња која нема потомство’ 2. ,који нема циља, бесмислен’
 јàнкел ,кратак мушки капут, сако’
 јàрмац ,део запрежних кола у који се учвршћује руда и о који висе ждрепчаници’
 јàзна ,ужина, међуброк’
 јевàнђелије ,црквена књига са апостолским беседама’
 једàред ,једампут, некад’
 јèксер ,ексер’
 јèндек ,јарак, канал поред тротоара или пута’
 јèрбо ,јер, зато што’
 јèспàп ,роба, све оно што је за продају, најчешће текстил’
 јèсти ,јести, презент: јем, јеш, је, јемо, јете, једу; императив: јеј, јејмо, јејте, нека једу’
 јèтрва ,жена мужевљевог брата, деворова жена’
 јèфтика ,туберкулоза, сушица’
 јòгунаст ,тврдоглав, инација, који неће да слуша’
 јогуница ,она која се јогуни, тврдоглава, непослушна’
 ју̀рацати ,лутати, скитати, траћити време’
 ју̀трѐе ,јутарња црквена служба’
 ју̀трошњи ,који је од јутрос, свеж’

К

кабàница ,дуг огртач од сукна са капуљачом, носе је обично пастири’
 кàван ,прљав, блатњав’
 кадијоница 1. ,суд од лакшег метала, који виси о три ланчића, из којег се шири дим запаљеног тамјана и којим свештеник маже за време богослужења и кади вернике’ 2. ,мали метални суд са кратком дршком из којег се шири дим запаљеног тамјана и којим домаћин маже при неком верском обреду у кући’
 кàдити 1. ,махати кадионицом са запаљеним тамјаном’ 2. ,пушити, димити’
 кàјас ,обично у множини: кајаси — узде од коже којима се управља упрегнутим коњима’
 кàнта ,лимена посуда за воду са поклопцем и сиском’
 кантѝца ,мала канта, користи се за заливање собног цвећа’
 калабу̀ра ,дугуљаста глиненa посуда у којој се носи храна, ставља пекмез и сл.’
 кàмара ,сложени снопови жита, сламе, сена и сл., подразумева се већа количина

- камашна 1. „део зимске обуће од коже којом се обавија лист ноге, од чланка до колена, закопчава се са стране, носи се уз дубоке ципеле’ 2. „део зимске обуће од топлијег платна којим се обавије чланак ноге, носи се уз плитке ципеле’
- канáба ,лежај са наслоним, отоман’
- кáнити 1. ,намеравати, желети’ 2. ,нудити неког јелом и пићем’
- кáнтар ,вага’
- кáпља ,најситнији део течности, кап’
- кáпљати ,цурити кап по кап’
- кáпсла ,упаљач у патрони, каписла’
- кáрлица ,корито за прање рубља, за купање’
- кáруце ,фијакер’
- кáсйр ,благајник’
- кáсйрка ,благајница’
- кастрóла ,већа посуда од туча за кување с поклопцем’
- кáтана 1. ,војник’ 2. ,катане: војни рок, војска’
- квáртиљ ,становаше и исхрана’
- кéбати ,вребати, чекати у заседи’
- кéзечити се ,постављати се накриво, у необичан положај, укрутити се, постати непокретан’
- кéњаца ,маст за подмазивање запрежних кола’
- кéра 1. ,пас, кер’ 2. фиг. ,зао, прек, злочест човек’
- кéса ’врѣница од коже или платна у којој се држи новац’
- кéсер ,врста зидарског чекића са сечивом на једној страни’
- кéфати 1. ,чистити четком, четкати’ 2. фиг. ,грдити, ружити’
- кецељац ,кецеља која се везује о појас, доњи руб је обично украшен’
- кецељица ,мала кецеља’
- кéчити ,хватаги добачену лопту или било коју другу ствар’
- кйка ,коса, обично плетеница косе’
- кйта 1. ,букет’ 2. ,букет босиљка којом се прска по просторијама приликом свећења водице’
- кйзуљ ,који има исто име, имењак’
- кйрвај ,немачка месна слава која се организује поводом дана пролећа; одговара месној црквеној слави’
- кйселица 1. ,комлов растворен у води, пије се а служи и за кување чорбе’ 2. ,ускисло вино’
- клáмфа (кланфа), метална шипка са савијеним шиљатим крајевима који се укуцавају у дрво и тако спајају два предмета’
- клéпало ,масивна даска која виси између два стуба; подиже се у порти и у току великог поста замењује звона: ударањем у даску позивају се верници у цркву, оглашују умрли итд.’
- клéпати ,ударати у клепало’
- клепéтуша 1. ,звоно од обичног метала, ставља се око врата овну или волу који предводи стадо’ 2. ,погр. жена која много прича, брбљивица’
- клéчка 1. ,комад дрвета који се везује псу око врата (или некој другој животињи) да не би могао да брзо трчи’ 2. ,погр. кравата’
- клйнац 1. ,мали ексер, обично дрвени који користи обућар’ 2. фиг. ,дечак, малишан’
- клóстер ,васпитна установа коју држе калуђерице у којој се васпитавају девојке из имућних породица’
- клóт ,чист, једнобојан; обично се тако означава недезенирани текстил’
- кљóкати ,насилно хранити живину да би се што пре угојила’
- кљóч 1. ,направа за отварање брава’ 2. ,латка за одвртање шrafoва’ 3. ,дрвена мотка’ са углављеном металном куком на једном крају, служи за чупање сена, сламе и сл.
- кмéза ,онај који је размажен, коме све смета, који лако заплаче’
- кмéзав ,који лако заплаче, размажен, нежан’

- кнѐз ,председник сеоске скупштине, први човек у селу'
 кџица ,крзно припремљено за употребу'
 кожура ,кожа уопште, обично свињска'
 кокошињац ,место где се затвара живина, живинарник' 2. погр. ,мала, неутледна кућа'
- кџлар ,занатлија који прави кола'
 кџлеба ,кућица од прућа, кукурузовине и сл. материјала покривена сламом или трском'
 колѐчке мн. ,гвоздена колица на два точка за која се учвршћује плуг'
 колица 1. ,мања кола са два точка којима се превози мањи терет, вуче је човек или магарац' 2. ,мања кола са једним точком која се гурају и њима се износи ђубре из штале, превози песак, цигла и сл.'
- комѐсија ,комисија'
 кџмин ,димњак, оџак'
 кџминѐр ,димничар, оџачар'
 кџмлов ,жлебни квасац справљен од мекиња и кукурузног брашна'
 комлџвара ,плитка корпа већег обима у којој се суши комлов'
 кџмовача ,ракија од комине, од оног што је остало после цеђења вина'
 кџмпост ,салата од црвене цвекле'
 кџмџија ,сусед'
 кџмџиница ,сусетка'
 кџнк ,ходник'
 кџнштџак ,болест кичме, грба'
 кџнтрак ,писмени уговор о купопродаји'
 кџр ,скуп певача, хор'
 кџрбџач ,краћи бич исплетен од коњних узица којим јахачи ударају коња'
 кџроџ ,место у цркви одређено за хор'
 коринђање ,певање пригодних верских песама уочи Божића (глагољска именица од коринђати)'
 коринђати ,на бадње вече ићи од куће до куће и певати пригодне божићне песме'
 коринђаџ ,онај који на бадње вече иде по кућама и пева пригодне божићне песме, а домаћин га награђује јелом и пићем'
- кџрчуља ,клизаљка'
 кџсиште ,дрђаље за косу'
 кџст ,храна, исхрана'
 костџрати (се) ,хранити (се)'
 кџтарица ,корпа од врбовог прућа са две дршке'
 кџтџрка ,магацин за кукуруз у клипу чија је основа око 2 м изнад тла, направљен од дрвених летова са размаком између њих'
 кџто ,казан од бакра или туча'
 кџчиђашити 1. ,управљати колима са коњском запрегом' 2. ,превозити робу уз наплату, бавити се превозничким послом'
- кџчина ,свињац, просторија у којој се прасе крмаче'
 кџшџр ,корпа без дна, исплетена од прућа, служи за хватање риба'
 кџшџрати ,хватати рибу кошаром'
 кџшевина ,косидба, жетва'
 кџштати 1. ,вредети, имати одређену вредност' 2. ,пробати укус јела и пића, пробати уопште'
- кџшћа ,кост'
 кџшћат ,који има изражене кости'
 кџшћурина ,велика кост'
 кошуљџца ,горњи део мушке одеће слична кошуљи, најчешће од сомота, носи се уместо сакоа'

крављ ,торта коју као поклон носе они који су позвани на свадбу'
 крајџара ,бакарни новац бивше Аустроугарске државе, од њега су прављене бурме'
 крајџарице мн. ,коцкарска игра: са одређеног одстојања треба метални новац бацити
 што ближе црти повученој на земљи или ископаној рупи'
 кракер ,врста безалкохолног газираног пића црвене или жуте боје'
 крам ,сеоска црквена слава'
 крџош ,врста посланице од упрженог шећера'
 крџав ,коврцав, који има коврце (крџава коса)'
 крилатица ,авион, летелица'
 крмача 1. ,женка свиње' 2. ,мрља од мастила на папиру' 3. погр. ,непоштена, неис-
 крена жена'
 крмачити ,правити мрље од мастила на папиру'
 кромпирача ,јело од прженог кромпира са сланином или кобасицом'
 крпара ,простирка од изношеног текстила, од крпа'
 крстина ,снопови пшенице сложени у облику крста, класје је са унутрашње стране'
 кртина ,врста животиње која живи под земљом, кртица'
 кртог ,неред, смеће'
 круњача ,машина за круњење кукуруза'
 крупа ,град, лед, туча'
 крупара ,машина која крупно меље кукуруз или зграда где се то обавља'
 крутиш ,специјално платно са коњском длаком које се ставља у предње ревере сакоа'
 кубура ,невоља, тешкоћа' 2. ,особа која ствара невољу, тешкоћу, несрећу'
 кубурити ,налазити се у невољи, борити се с тешкоћама'
 кудити ,оговарати, говорити о некоме неповољно'
 кујна ,просторија у којој се кува храна, кухиња'
 кујница мала просторија, обично одвојена од главне зграде, у којој се лети кува',
 кукла 1. ,гвоздени клин са савијеним крајем о који се може нешто обесити' 2. ,гвоздена'
 шипка са уврнутим крајем и другим крајем причвршћена на дрвену мотку
 служи да се нешто закачи и привуче (чобански штап)' 3. ,направа за кукичење
 куља 1. ,јело од кукурузног брашна, једе се с млеком, са сиром или машћу' 2. фиг.
 ,неодлучан, стидљив човек, млакоња'
 кумовати ,бити кум на венчању или крштењу'
 кунст (кумст) ,вештина, умешност, трик'
 куњати ,показивати знаке болести, бити тужан, невесео'
 купа ,снопови кукурузовина наслагани у облику купе'
 кустурница ,озидана или бетонирана рака, гробница'
 кућџван ,који се брине о кући, чуваран, штедљив'
 кућити (се) ,стварати дом, породицу, домаћинство'
 куфер ,кофер, пртљак'
 кушмјтер ,онај који лечи животиње, ветеринар'

Л

лабрња ,њушка, губица'
 лабрцнути ,појести нешто на брзину, презалогјити'
 лајтер ,већа дрвена посуда у којој се носи вода за пиће'
 лакат 1. ,део руке, лакат' 2. ,краћа крива цев за одвод дима из пећи' 3. ,мера за дужину, дужина од врхова прстију до лакта' 4. ,кућа на лакат: кућа од два дела
 који стоје под правим углом'
 лаксир ,учестало пражњење црева, пролив'
 лампа ,светиљка на петролеј, петролејка'
 лампаш ,петролејка подешена за ношење на улици, у дворишту и сл.'

Н

- набој 1. ,набијена земља, зид од набијене земље' 2. ,озледа од удара, задебљање на цакама услед другог рада мотиком и сличним алаткама, или на стопалу услед тесне обуће'
- набурен ,љут, срдити'
- набурити се ,наљутити се, расрдити се'
- награбусити ,настрадати, проћи рђаво, очекивати непријатности'
- награјсати ,настрадати, имати неприлика'
- надевати 1. ,давати некоме име или надимак' 2. ,пунити, слагати'
- надеран ,пијан, напит'
- надерати се ,напити се'
- надрљати ,настрадати'
- нађубрен ,који има доста ђубрива'
- нађубрити ,бацити довољно ђубрива'
- назиме ,млада, једногодишња свиња'
- назути ,обути, навући обућу'
- најквирц ,ароматичан зачин који се ставља у кобасицу'
- најмити ,примити неког на рад, узети у најам'
- наканати се ,одлучити се, решити се'
- накинђурен ,претерано искићен, неукусно обучен са много безвредног накита'
- накинђурити (се) ,претерано се искитити, украсити (се) са много накита'
- наконче ,мало дете које се предаје невести приликом уласка у мужевљево кућу'
- намастир ,манастир'
- наместћати ,постављати, поправљати, стављати'
- намигивати ,скретати на себе пажњу или давати некоме знак затварањем и отварањем ока'
- намигуша ,жена која намигује, склона флерту, кокета'
- намиривати ,бринути се о исхрани стоке'
- намирити (се) 1. ,обскрбити (се) свим што је потребно' 2. ,отплатити дуг, доплатити' 3. ,погодити се, споразумети се'
- наполичар ,онај који обрађује туђу земљу и пола приноса даје власнику земље'
- нарџати се ,напити се'
- натарош ,општински бележник, главни државни чиновник у селу'
- насад ,јаја на којима лежи квочка да би се излегли млади'
- насадити 1. ,ставити квочку да лежи на насаду' 2. ,углавити секиру, мотику, ашов и сл. на одговарајућу дршку'
- насуво ,јело од куваног теста'
- натегача ,уска, на једном крају проширена, стаклена цев или сасушена тиква којом се из бурета извлачи пиће'
- натикача ,обућа исплетена од вуне са кожним или гуменим ђоном, носи се зими'
- наткасна ,ормарић поред кревета, ноћни ормарић'
- натоциљати (се) 1. ,засити и се тоциљања' 2. ,намерно довести некога у неприлику, преварити (се)'
- натркћити (се) ,незгодно (се) поставити, сметати'
- натронтати (се) ,обући више одеће него што је потребно, претерано (се) утоплити'
- натрћити (се) ,истурити задњицу, сагнути се тако да се спречава пролаз'
- натруковати ,исписати штампаним словима, писањом машином, одштампати'
- наплатак ,шести део обима колског точка'
- нарамак ,количина дрва, сламе, сена и сл. коју човек може захватити обема рукама'
- наруковати ,отићи у војску, отићи на одслужење војног рока'
- наћве (наћаве) ,дрвено корито за мещење хлеба'
- нафићокарити (се) ,напити се'

- нафора ,комадићи хлеба које свештеник дели верницима на крају литургије'
 напиговати ,направити наборе на завеси, халбини, блузи и сл.'
 нѐбо 1. ,небески свод' 2. ,црквени реквизит: покретни кров постављен на четири стуба, налази се испред олтара, носи се у црквеним поворкама, а испод њега иду свештеници'
 нѐвенчан ,који није званично венчан, који живи у дивљем браку'
 нѐвенчана жѐна ,супруга која није званично венчана, која живи у дивљем браку'
 нѐвенчани мѹж ,муж који није званично венчан, који живи у дивљем браку'
 нѐдра мн. ,предњи део кошуље или блузе, део који покрива груди'
 нѐчист ,ђаво, утвара, привиђење'
 нйна 1. ,стричева жена, стрина' 2. ,млађа жена, тако деца ословљавају млађе жене: нина-Мицо, нина-Јело' 3. погр. ,стидљив, несигуран мушкарцац'
 ногаре мн. ,пар по две укрштене (у облику слова Х) мотке спојене мотком до 2 м дужине на које се ставља корито, цепанице приликом тестерисања и сл.'
 ноћаске ,у току ноћи, ноћас'
 ноћом ,за време ноћи, ноћу'
 нѹжда ,оно што се мора учинити, неминовност, биолошка потреба'
 нѹмера 1. ,број којим се одређује ред нечега' 2. ,метална или дрвена плоча са бројем која се ставља на кућу, кола, бицикл, и сл.'
 нѹз предлог ,поред, до, уз'

Њ

- њакати 1. ,испуштати гласове својствене магарцу' 2. погр. ,плакати'
 њѳзи замен. ,њој, о њој'
 њѳкалица ,нос'
 њѳња погр. ,слабић, млакоња, попустљив ѳзек'

О

- оаснити се ,извући корист, зарадити'
 ѳбашка ,посебно, одвојено, свако за себе'
 ѳбешѐњак ,мангуп, враголаст младић, спадало'
 ѳбојак (чешће у мн. ѳбѳјци) ,комад топлијег платна којим се увије стопало, служи уместо чарапе'
 ѳбрѳница ,дрвена мотка, мало повијена, са кукама на оба краја, служи за ношење кофа са водом'
 ѳбрецнути се ,грубо, дрско се неком обратити'
 ѳглава 1. ,део коњске опреме која се ставља на главу коња' 2. ,трака од еластичног материјала, савијена скоро у круг којом се причвршћује коса'
 оглѳсити ,објавити уопште, најчешће објавити нечију смрт звоњавом црквених звона'
 оглѳшен 1. ,чија је смрт објављена звоњавом црквених звона' 2. ,који је познат по лошим особинама'
 ѳгњѳште 1. ,место у кући где се ложи ватра и одакле дим директно одлази у димњак' 2. ,родна кућа'
 ограбуљан ,који је очишћен или поравнат грабуљама'
 ѳгразина ,остатак кукурузовине којом је храњена стока, служи као простирка овцама и за огрев'

- огрлица 1. ,оковратник, крагна' 2. ,накит који се носи око врата'
огрљина ,део коњске опреме од коже или кудеље: један крај се навлачи коњу на врат а други се причвршћује за руду'
огрозла ,жбунаста биљка са зеленкастим киселкастим плодом у облику бобице'
одаја ,пољско имање са потребним зградама, салаш'
одеран ,који је са огуљеном кожом, који је без коже'
одерати 1. ,огулити кожу, скинути кожу' 2. ,откинути део текстила или хартије (лист из књиге)' 3. фиг. ,преварити, наплатити више него што вреди купљена ствар'
ожежати (се) 1. ,прећи копривом преко коже' 2. фиг. ударити, распалити'
ојадити (се) ,доживети или нанети некеме јад, бол, несрећу'
окадити ,помоћу кадионице пустити у неку просторију дим и мирис запаљеног тамјана приликом верских обреда'
оклагија ,мањи дрвени ваљак којим се развија тесто'
окотити (се) ,донети на свет кучиће (реч је о керуш т)'
окрајка ,крај, крајак печеног хлеба'
октџмбер ,октобар, назив месеца'
окућити се ,створити дом, домаћинство, доћи до сопствене куће'
олај 1. ,уље уопште: за јело, за подмазивање машина итд. 2. ,уље од семени бундеве, користило уместо масти за време поста'
олтован 1. ,калемљен, који је племените сорте (реч је о воћу)' 2. ,који је примио вакцину, вакцинисан'
олтовати (се) 1. ,калемити (воћку, винову лозу итд.)' 2. ,примити вакцину, вакцинирати (се)'
олтџвка 1. ,вакцина' 2. ,ожилјак који настаје на кожи после вакцинисања'
џман ,одмах, сад'
онџмад (онџмадне) ,пре два дана, пре неки дан'
ономләне ,пре две године'
опјадара ,неморална жена, бестидница'
опаклија ,дуг огртач од овчијег крзна без рукава'
опирача ,крпа за прање посуђа'
оплазина ,део њиве који је услед непажње остао неузоран и непосејан'
оплџвити ,очистити земљиште од корова' 2. ,покрасти, некеме све одузети'
опџјати ,обавити верски обред приликом сахране, обавити опело'
опраљати (се) 1. ,поправљати' 2. ,опремати домаћинство: ,зидати нову кућу, набављати нови намештај, стављати нову ограду и сл.'
џрај ,орак'
џритак ,пољопривредна алатка: дрвена мотка са троугластим ножићем на једном крају, служи за чишћење плуга приликом орања и за плевљење — сечење корова'
џрнодла ,направа од жице савијене у облику слова U којом се причвршћује коса, укосница'
орџдити се ,уставити родбински однос, на пример, женидџом или удајџом'
џсек ,ограда око бунара'
острџвити се ,насилнички се понашати, окомити се'
џтава ,трава која се коси по други пут'
џткос ,ширина коју коса захвата приликом кошења'
отџјч (отџјче) прил. ,мало пре, овог часа, тек што . . .'
отромџљити (се) 1. ,опустити усне' 2. ,улењити се, опустити се'
џшурити ,прелити врелом водом да би се лакше скинуло перје или длака'

П

- пáбирак ,закржљали плод кукуруза, грожђа итд., плод који заостане после бербе'
 пáбирчити ,скупљати плодове преостале после бербе, скупљати пабирке'
 пáјван ,дебело уже, њиме се везује воз сена, пшенице и сл., на њему се простире
 рубље'
 пáјтáш ,добар дуг, другар'
 палáмида ,врста корова на њиви са пшеницом са бодљама'
 пáлица ,штaп уопште, штaп којим се човек помаже при ходању'
 пáндѓр ,сеоски чувар, жандар'
 пáнта ,кратка метална цев у коју се увлаче делови сломљене левче и учвршћују
 ексерима'
 пáор ,земљорадник, сељак, ратар'
 пáорисати (паворисати) ,обављати послове земљорадника, бавити се земљорад-
 њом'
 пáоркиња 1. ,жена која се бави земљорадњом, сељанка' 2. погр. ,жена која не уме
 лепо да се понаша, која није женствена, простакуша'
 папáрикáр ,онај који се бави продајом паприке'
 папáудија ,занатлија који израђује папуче'
 пáрлог ,запуштена њива, земља која се не обрађује'
 парóкија ,једно или више села у надлежности једног свештеника' 2. ,обрадива зем-
 ља која припада свештенику док је на служби у тој парохији'
 пáсéнт ,који одговара, који је по мери, који се уклапа, потаман'
 паскúрица ,хлепчић од белог брашна, меси се за задушнице (дан мртвих) и носи
 суседима и рођацима; од паскурице се секу нафоре'
 пасíрати 1. ,десити се, догодити се' 2. ,бити по мери, уклапати се, одговарати некоме
 или нечему' 3. ,гњечити воће и цедити сок' 4. ,ситнити поврће и правити пире'
 пáсовати ,уклапати, одговарати по облику'
 патрóна ,пушчани метак (или сачма) са чауром'
 пáрати 1. ,раздвајати оно што је сашивено' 2. ,специјалним плугом (шпартачем) ски-
 дати танак слој земље између редова засејаног кукуруза, репе, винове лозе и сл.'
 пáчна ,лака кућна папуча'
 пéвница ,место у цркви са говорницом одређено за певаче црквених песама; постоји
 лева и десна певница'
 пéглаз ,метална направа у коју се ставља ужарени ђумур и њоме глача рубље,
 пегла'
 пéдýнтер ,онај који помаже у кући, посилни'
 пéктáр ,одећа од овчијег крзна, покрива горњи део тела, закопчава се на рамену
 или са стране, често је украшена шарамá'
 пéнцер ,прозор'
 перáјца ,четка'
 пéрина ,лежај испуњен сламом или љуском са клипа кукуруза, сламарица'
 пéровођа ,онај који води администрацију, пише записнике, и сл. секретар'
 персóна 1. ,персона, личност' 2. ,леп, наочит мушкарац или жена'
 пéруцка ,свежањ гушчијих пера којим се чисти сто, најчешће брашно после ме-
 шања'
 пéћка ,пећ уопште, обично зидана'
 пýксла 1. ,лимена посуда, лименка' 2. ,пепељара' 3. ,такса која се плаћа власнику
 кафане за коришћење карата за играње'
 пýла ,турпија'
 пýлэндре ,врста кокоши, носи ситна јаја са веома чврстом љуском, морка'
 пýлак ,глатки округласти каменчић којим се деца играју пиљака (за игру је потребно
 5 комада)'
 пýљити ,турпијати, стругати турпијом'
 пýљати се ,играти се пиљцима — пиљака'

- пѣнтле мн. ,најнеопходнија одећа и обућа, личне ствари'
 пѣпати 1. ,додиривати врховима прстију' 2. ,претрести некога' 3. ,оријентисати се
 помоћу чула пипања, у мраку на пример' 4. ,радити споро, полако'
 пѣрѣнца ,ширинач'
 плавѣтан ,плаве боје, плав'
 плајаш ,сеоски добошар који објављује наредбе и обавештења општинских власти;
 врши и дужност курира: разноси званичну пошту'
 плајваз ,оловка'
 пласт ,већа количина сена сложена у облику купе'
 пластити ,слагати сено у пласт'
 плѣва ,отпадак од пшеничног класа, користи се као простирка домаћим животи-
 њама и за прављење черпића'
 плѣвара ,простор где се држи плева'
 плѣварка (плеваруца) ,жена која за време вршидбе односи плеву'
 плѣвити ,чистити земљиште од корова'
 плѣк 1. ,лим' 2. ,лимена посуда за печење колача'
 плѣкан ,који је од лима, лимен'
 плѣснав ,који има плесни, буђав'
 плѣт ,дрвена ограда, тараба'
 плѣснути 1. ,бацити воду' 2. ,ударити'
 побѣгуља ,жена која живи у дивљем браку, која је одбегла'
 пѣводац ,уже којим се води коњ или крава, везује се за улар'
 пѣвојница ,поклони који се носе новорођенчету'
 пѣган ,неваљао, дрзак, тврдоглав'
 погѣнија ,друштво неваљалих, дрских особа' 2. ,напаст'
 пѣгачар ,члан групе која недељу дана после свадбе иде у поход невести носећи
 дарове'
 подвикѣвати ,веселити се гласно узвикујући, подврискивати'
 подвикнути 1. ,гласно викнути у току весеља, вриснути' 2. ,оштро, гласно неком
 нешто наредити, припретити'
 подѣтиѣвити ,почети се понашати као дете'
 пѣдина ,дрвих неколико слојева снопова пшенице који се слажу у камару'
 подупѣрѣч 1. ,дрвени стубови који се једним крајем учвршћују за рогове, а другим
 за гредице' 2. ,дрвени или гвоздени стуб уопште којим се нешто ојачава, којим
 се спречава рушење'
 подуплатити ,ставити двоструко, ојачати стављајући више стубова, слојева и сл.'
 подупрѣти 1. ,ставити подупирач' 2. ,пружити некоме материјалну помоћ'
 пѣјати ,певати у цркви, певати верске песме'
 пѣјац ,онај који зна све црквене песме и пева их за време богослужења'
 пѣкладе ,верски празник, дан уочи ускршњег поста'
 пѣкор 1. ,велики неред, велика гужва, паника' 2. ,велика несрећа, природна непо-
 года'
 пѣкров ,покривач од белог платна којим се покрива покојник'
 покрѣвац ,покривач од грубог сукна, ставља се преко седишта у колима и њиме
 се покривају коњи'
 полажѣјник ,лице које прво некоме уђе у кућу на дан Божића, домаћин га посипа
 пшеницом'
 пољилѣј ,велики стаклени лустер каквих обично има у цркви'
 пѣлитра ,боца или суд од пола литре'
 пѣлог ,јаје које се оставља у гнезду као мамац да би кокош опет на истом месту снела
 јаје'
 полѣтина ,половина нечега, половина заклане свиње'
 пѣмети се ,збунити се, изгубити моћ расуђивања'
 помѣјара ,већи суд за помије'

- пòмије 1. ,отпаци од јела са масном водом од прања посуђа, служи за исхрану свиња'
 2. ,погр. лоше справљено јело, неукусно јело'
 понђдђљник ,понедељак'
 пòњава ,велики покривач од непромочивог платна; њиме се покривају машине, камара пшенице и сл. и на њему се простире оно што треба да се суши: кукуруз, пшеница, пасуљ и сл.'
 пòпа ,свештеник, поп' 2. фиг. ,гзда, господар, претпостављени'
 попáдија 1. ,свештеникова жена' 2. фиг. ,мало уображена жена, она која се труди да изгледа отмено'
 пòпара ,јело од устајалог хлеба и масти, кува се у води'
 пòркђт ,врста топлијег текстила за хаљине'
 посђдак ,посета, краћи боравак у гостима'
 послáница ,мањи поклон (колич, јабука и сл.) који се шаље у знак поздрава'
 послужòница ,кашика којом се сипа супа'
 пòст 1. ,уздржавање од масне хране' 2. ,време које према црквеним прописима верници морају провести у пошћењу'
 пòстити 1. ,уздржавати се од масне хране' 2. фиг. ,одрећи се неког уживања'
 поступáница ,погача која се меси у част детета које је толико порасло да може само да стоји; одраслија деца ломе погачу над главом детета које за то време стоји'
 пòтега ,гвоздени део запрежних кола, учвршћен за јармац и предњи точак, олакшава пењање у кола'
 пòтребити ,погодити, доћи у прави тренутак'
 пòфалити ,погрешити, промацити'
 пофáлити (се) ,похвалити (се)'
 пòфтòрна (школа) ,која се понавља, настава за старије младиће и девојке који нису у редовном року завршили школу, одржавала се у току зиме у вечерњим часовима'
 пòща ,машна, кравата'
 прáнггија ,направа од гвожђа у коју се набија барут и паљењем изазива пуцањ којим се означава неки важан догађај, почетак црквених свечаности; чува се у цркви'
 прáлорац ,метална лоптица испуњена куглицама која при потресу зецка, везују се коњима око врата када вуку санке'
 прáцење 1. ,друго или треће окопавање кукуруза' 2. ,рађање младунчади свиње'
 прдáлка ,цев на гајдама кроз коју излази ваздух производећи разне звуке'
 прдáчина ,подсмевање, исмејавање, измотавање'
 прдáчити се ,исмевати, подсмевати се, терати спрдњу'
 прђвез ,платно које се за време венчања младенцима ставља преко главе'
 прђдика 1. ,говор који свештеник држи у цркви' 2. фиг. ,говор моралне, дидактичке садржине'
 прђдиговати ,говорити о томе како се треба понашати, како се треба поправити, држати „предику”'
 прђђа ,конач припремљен за ткање' 2. ,мрежа за хватање риба'
 прђко ,с друге стране границе'
 прекопáвање ,дубоко копање баште ашовом'
 прекопáвати ,ашовом дубоко копати башту'
 прекòпати ,обавити дубоко копање ашовом'
 прђкрупа ,крупније самлевен кукуруз којим се хране домаће животиње'
 прекрúпити ,крупно самлети кукуруз, пшеницу и сл.'
 прђкумак ,помоћник кума за време свадбе'
 прђтега ,дрвена полуга која је једним крајем учвршћена спојницом за ћеран, док је за други крај окачена шиба'
 прђчага ,гредица (четвртаста) са рупама на крајевима која се ставља попречно на запражна кола и учвршћује са оним које су постављене уздужно (бирнице) да би се превозило сено, пшеница, слама итд.'

- прија 1. ,која је дошла из другог села код некога у госте, гошћа' 2. ,мајке мужа и жене су једна другој прије' 3. ,тако се ословљавају жене из других села: прија-Десо'
- пријатељ 1. ,друг, близак познаник' 2. ,очеви брачних другова су пријатељи' 3. ,мушкарца који је из другог села дошао некоме у госте, тако се ословљава непознат човек'
- пријатељити се ,успостављање родбинских односа двеју породица склапањем брака њихових чланова'
- прика м ,гост, човек који је некоме дошао у госте'
- примаш ,шеф оркестра'
- примити се 1. ,успешно засадити, пресадити: садница се примила, вакцина се примила итд.' 2. ,прихватити се неке дужности'
- приплод ,одабрана стока одређена да рађа младе'
- причестити (се) ,подврћи се црквеном обреду који означава очишћење од греха'
- причешће ,црквени обред којим се човек ослобађа почињених грехова узимањем нафоре и црвеног вина'
- прљити ,укљањати длаку пламеном (са заклане свиње)'
- просити 1. ,тражити милостињу, просјачити' 2. ,понуда упућена од стране младића девојци и њеним родитељима за склапање брака'
- простирач ,чаршав којим се прекрива сламарица'
- прокот ,нужник, клозет'
- простирка ,слама која се ставља испод коња, крава и сл.'
- прострећи 1. ,ставити сламу испод коња, крава итд.' 2. ,раширити, разбацати'
- прощевина ,јавни одлазак младићевих родитеља у кућу његове изабранице ради разговора са њеним родитељима о склапању брака'
- прстен 1. ,накит који се носи на прсту' 2. ,јавно оглашавање да момак и девојка желе да ступе у брак, веридба'
- прстеновати ,уручити девојци прстен у знак обостране сагласности за склапање брака'
- пруслук ,горњи део одеће без рукава и оковратника, прслук'
- провоџација м ,особа која у име младића или девојке преговара са њиховим породицама о евентуалном склапању брака'
- провоџациница ,жена провоџација'
- провоџирати ,посредовати између момка и девојке ради склапања брака, наговарати их на брак'
- прџпис ,свеска, писанка'
- пувало ,погр. млак, неодлучан мушкарцац, слабић'
- пувара ,зрно кукуруза које се не искока, које није постало кокица'
- пудар ,чувар винограда'
- пударити ,чувати виноград'
- пудљив ,плашљив, страшљив'
- пудјдати ,дражити, наводити пса да некога нападне'
- пукџет ,букет'
- пулгер ,становник града, господин'
- пүүлн 1. ,пас кудраве длаке, лако се дресира за чување оваца, крава, незаменљив помагач пастира' 2. ,онај који је према некоме претерано послушан, сервилан, полтрон'
- пумпџне ,широке панталоне које се везују испод колена, пумпариче'
- пурак ,овчији измет' 2. погр. ,мала, неугледна особа'
- пундра ,нервоза, нестрпљење, немир'
- путкаст ,који има белу длаку изнад копита (реч је о коњу)'
- путко м ,коњ који има белу длаку изнад копита'

пѹслица ,колачић од шећера и излупаног беланца' 2. ,лепа, мила, слатка девојчица'
 пѹстѹват ,особа која на свадбу долази непозвана'
 пѹшла ,мањи свежањ поврћа, обично зелени за супу'
 пѹѹвати ,псовати, грдити'
 пѹѹвка ,псовка'

Р

рѹвник ,челични нож који се причвршћује на главу плуга, раоник'
 развѹшарити (се) ,направити наред, разбацати ствари по некој просторији, поме-
 шати различите ствари'
 рѹзор ,бразда на средини или на крајевима њиве настала на крају орања, последња
 бразда'
 рѹјбер ,жукица која се уврне у оквир врата и њиме се врата затварају'
 рамѹника ,хармоника'
 рамунѹкаш ,онај који свира у хармонику, хармоникаш'
 рѹна ,храна'
 рѹнити (се) ,узимати храну, хранити се'
 рапѹцика ,ситан црни лук за сађење, арпаѹик'
 расѹд ,младе биљчице које служе за расађивање'
 расѹдити ,засадити младе биљчице предвиђене за расад'
 раскѹѹати се ,престати лежати на јајима у насаду (реч је о кокоши)'
 раскрѹчен ,који је раздвојен, чији су делови одвојени, трпни придев глагола ра-
 кречити'
 Раскрѹчити (се) 1. ,одвојити, повећати размак између делова који чине целину:
 зубче на виљушци, перо за писање и сл.' 2. ,стати раширених ногу'
 расплѹтити ,пресећи по дужини на два дела заклану животињу'
 ратосѹлати се ,ослободити се нечега досадног, изаћи на крај'
 рѹф ,преграда на полици у којој се у продавници држи текстил и друга роба'
 рѹчве мн. ,горњи део ћерма где се између два крака спојницом учвршћује претега,
 мотка са два крака на крају'
 регимѹнта ,војна јединица, пук' 2. ,фиг. велико друштво'
 рѹгрѹѹија ,храна коју су учесници доносили на поклон учитељу, обично у сезони
 клања свиња'
 рѹдња ,епидемија неке болести'
 рѹдушѹ ,жена која послује у кухињи, припрема јела, куварѹца'
 рѹза ,кратка метална или дрвена полуга којом се врата затварају са унутрашње стране'
 Рѹзити ,имати укус пића коме је додат угљен диоксид'
 рѹкла ,блуза на закопчавање, лаки капутић'
 репарѹѹија ,већа поправка, генерална оправка'
 Решѹто 1. ,мрежа од жице или избушени лим служи за просејавање пшенице и
 другог материјала' 2. ,машина на ручни погон са уграђеним вентилатором, служи
 за чишћење пшенице од непотребних, лакших састојака, вејалица за жито'
 3. ,веће сито са металним дном, избушеним или мрежастим, служи за кокање
 кокица'
 рѹѹепис ,рецепт за куповину лекова, за кување и сл.'
 риђѹ м ,коњ са риђом длаком'
 риђуша ,кобила са риђом длаком'
 рѹнгишпил ,вртѹска'
 рѹнтѹти ,претерано радити, обављати тешке послове'
 рѹнфлајш ,јело које се састоји од куване говедине или пилетине, куваног кром-
 пира и сосѹ'

- рѝпѝда ,црквени реkvизит: слике светаца са оквиром у облику звезде учвршћеним на дрвену дршку око 2 m дужине, носи се у црквеним поворкама'
- рѝф ,мера за дужину, обично за текстил'
- рѝс ,одређена количина пшенице коју жетелац — најамни радник добија као накнаду'
- рѝсѝр ,најамни радник који коси пшеницу за рис'
- рисѝрити ,обављати посао рисара: косити пшеницу за одређену количину риса'
- рѝта 1. ,поцепан комад одеће, крпа, безвредан текстил' 2. ,погр. особа са поцепаном одећом, одрпанко, ништарија'
- рѝвѝшен ,који има ожиљак, који је обележен ровацем'
- рѝвѝшити ,обележити животињу неким знаком ради распознавања, жигосати је усијаним гвозђем, одсећи јој део уха и сл.'
- рѝг 1. ,рожнати део на глави неких животиња' 2. ,две дрвене греде састављене под углом као део кровне конструкције'
- рѝгѝљ 1. ,угао, место где се састају две улице' 2. ,место где се увече састаје младеж' 3. ,спој два дела куће који стоје под правим углом (кућа на лакат)'
- рѝгѝстов (рагѝстов) ,дрвени оквир учвршћен у зиду за врата или прозор'
- рѝд ,рођак, сродство'
- рѝждѝник ,књига са календаром у којој су описане судбине особа рођених одређеног месеца и дато тумачење снова'
- рѝждѝство ,црквена песма посвећена Христовом рођењу'
- рѝзѝгла ,врста цвећа роза боје, мушкатла'
- рѝља 1. ,велики дрвени ваљак којим се равна орање, улица и сл., вуку га коњи' 2. ,мањи дрвени ваљак којим се цеди опрано рубље, исправља и припрема за глачање'
- рѝљати (се) 1. ,равнати нешто рољом' 2. ,котрљати (се), превртати (се)'
- рѝспија ,зла, опака, злоћудна жена'
- рѝшѝв ,који има ожиљке по лицу'
- рѝштѝљ ,осушени плод рогача, користи се у исхрани, за колаче'
- рѝво 1. ,одећа, рубље' 2. ,сва опрема коју девојка припрема пре удаје и доноси је у кућу супруга'
- рѝвовед ,свежањ жита који руковедачица захвата српом и слаже у сноп'
- руковѝдати ,скупљати за косицама покошено жито српом и слагати га у снопове'
- руковѝдѝчица ,жена која руковеда покошено жито'
- румѝнило 1. ,румена боја која се јавља на обрзима, црвенило' 2. ,црвенкасти прах који се ставља на лице, средство за румењење, руж'
- румунѝка ,камилица'
- румѝнити се ,стављати на лице руменило'
- руѝчица ,део плуга, пољопривредног оруђа, алата, посуђа који се хвата руком'

С

- савѝјача ,колач од замашћеног теста у облику ваљка'
- савѝјачица ,тесто од брашна, масти и воде, развијено у облику диска и печено на масти'
- сѝди-платно ,домаће платно без десена'
- сѝкѝгија ,опасна заразна болест копитара'
- салѝмура ,слана вода у којој се држи месо пре сужења'
- сѝлер ,занатлија који прави ужад, ужар'
- салутѝрати ,поздрављати на војнички начин'
- самѝрица ,дрвени мртвачки ковчег'
- сѝпи мн. ,задњи део коњских леђа по којима се оцењује снага коња'
- сѝпиште ,држаље за косу и друге пољопривредне алатке'

- сара̀на ,испраћај покојника, сахрана'
 сара̀нити 1. ,сахранити, покопати' 2. ,упропастити, унесрећити'
 сара̀ч ,занатлија који израђује опрему за коње'
 сатара̀ ,мања секира са широким сечивом којом се сече месо'
 сата̀рити (се) ,упропастити (се), истрошити (се) снагу, покварити'
 сатлик̀ ,мања боца (до 0,5l) из које се пије ракија'
 саћу̀рица ,корпица исплетена од рогоза у којој се држи хлеб, јаја, брашно и сл.'
 саџак̀ ,метални треножац испод којег се ложи ватра а на њега се стављају посуде за кување'
 сваја̀ ,женина сестра, свастика'
 свато̀вац ,сватовска песма која се пева када невеста улази у мужевљево кућу, по обичају треба да је пева свекрва'
 свато̀ви мн. ,скуп званица на свадби, свадбена поворка'
 свѣкар̀ 1. ,мужевљев отац' 2. ,фиг. онај који воли да наређује, да га служе, да га слушају'
 свѣкрва̀ ,мужевљева мати' 2. ,фиг. каже се за жену која воли да заповеда, да води главну реч у кући'
 свѣтер̀ ,џемпер'
 свѣча̀р ,онај који слави крсну славу, који организује тог дана славље'
 свин̀че 1. ,свиња' 2. погр. ,неуредна, прљава особа'
 свиња̀р 1. ,чувар свиња' 2. погр. ,прљав, неуредан груб човек'
 свиња̀руша 1. ,свињарева жена или она која чува свиње' 2. ,погр. прљава, неуредна безобразна жена'
 свиња̀ц 1. ,место где се чувају свиње' 2. фиг. ,неуредна, прљава, запуштена кућа или просторија'
 свира̀ц ,особа која свира на неком инструменту, обично се мисли на гајдаша'
 сѐдети 1. ,седети' 2. ,становати, живети у одређеном месту или кући' 3. ,доћи у госте на дуже време'
 сѐдлав (сѐдласт) ,који има улегнута леђа слична седлу'
 сѐксер̀ ,ковани аустроугарски новац'
 сѐрсан̀ ,коњска опрема, украшена и искићена, служи за параду'
 сѐстра од стри́ца ,стричева ћерка'
 сѐстра од те́тке ,теткина ћерка'
 сѐстра од ўјака̀ ,ујакова ћерка'
 сефѐрин̀ ,златан новац већи од дуката, имућне девојке га носе као накит, као знак богатства, великог мираза'
 сѐцер̀ ,пољопривредна машина за сејање кукуруза'
 си́гра̀ ,игра'
 си́грањѐ ,играње, неозбиљан посао'
 си́грати сѐ ,играти се'
 си́кира̀ ,секира'
 синбо̀вац 1. ,братов син' 2. ,тако се ословљава непознати младић'
 синови́ца ,братова ћерка'
 си́пња̀ ,хронично обољење плућа које се испољава тешким дисањем (код коња и људи), астма'
 си́ркет̀ ,сирће, киселина'
 си́ц 1. ,седиште на запрежним колима: даска углављена између бочних страница и покривена сеном и покровцем' 2. ,седиште на бициклу, аутомобилу, трактору итд.'
 ска̀мија̀ ,школска клупа'
 скѐла 1. ,конструкција од дасака и стубова која се подиже приликом грађења куће' 2. ,већи дрвени слав којим се преко реке превозе људи, запрежна кола и сл., вуче се помоћу јаког конопца разапетог од једне до друге обале'

- скелèдија ,онај који вози скелу'
 скљòкати се ,изненада пасти од изнемоглости, онесвестити се'
 скòвèрдза ,тесто од брашна, воде и млека и развијено у облику диска и печено на масти, палачинка'
 скòт ,онај који је зао, подмукао'
 скòтна ,која очекује младунце (реч је о керуши и зечици)'
 скрјати (се) 1. ,сломити, изломити, преломити' 2. ,сурвати се, разбити се, задобити повреде услед пада'
 скúте ,доња сукња од чвршћег белог платна, доњи крајеви су понекад украшени везом'
 свèштило ,фитиљ у петрслèјци'
 слèме ,масивна греда која се ставља уздужно по средини зидова и преко ње се попречно стављају гредице'
 сликер ,фотограф'
 сликовати (се) 1. ,фотографисати се' 2. фиг. ,доћи у безизлазну ситуацију, учинити нешто што се не може исправити'
 слињити 1. ,луштати слине, дозволити да слине цуре' 2. ,плакати тихо бришући нос'
 службòјница ,кашика којом се сипа супа'
 слèпац 1. ,слеп човек' 2. ,сиромаш, бескућник' 3. ,онај који проси (обично испред цркве), просјак'
 слèпачки ,који припада слепцу, који је састављен од слепаца'
 слèпица 1. ,слепа жена' 2. ,сиромашна жена, бескућница' 3. ,она која проси, просјакња'
 смлáчити ,мало загрејати, додати хладној води мало топле'
 смèј ,смех'
 снајка 1. ,синовлева или унукова жена' 2. ,братова жена или брата од стрица' 3. ,млађа удата жена уопште'
 снèвати ,сањати'
 сòда 1. ,сода-вода, вода са угљендиоксидом' 2. ,сумпорна киселина, додаје се смеши за прављење сапуна'
 сòдàрош ,онај који производи и разноси сода-воду'
 сòкàк ,улица'
 сòкла ,мало истурени део доње стране кућног зида са улице, обично се боји другом бојом'
 сòкна ,кратка чарапа'
 сòлдат ,војник'
 солдàчија ,време проведено у војсци'
 сòнице ,кола без точкова са два салинца која клизе по снегу, санке'
 сòтона ,ђаво, утвара'
 спàјија 1. ,власник великих комплекса обрадиве земље, богат човек, спахија' 2. фиг. ,човек који живи на високој нози'
 спајилук ,велики комплекси обрадивог земљишта са пољопривредним зградама и средствима за обраду земље, велико имање, богатство'
 спèвати ,опевати неког, о некоме саставити песму, обично сатиричног садржаја да би се неко исмејао'
 спíскати ,елако потрошити новац, упропастити имање'
 спíпа ,паок на колском точку, жбица уопште (на точку од бицикла и сл.)'
 сплáчине мн. 1. ,отпаци од хране са масном водом од прања судова којима се хране свиње, помије' 2. фиг. ,неукусно справљена храна'
 спрãм ,према, у поређењу са...'
 спрòђу ,према, ка, у поређењу са неким или нечим, у односу на неког или нешто'
 спúван ,коме је испуштен ваздух: балону, лопти, аутомобилској гуми и сл.'
 спúвати (се) ,испустити ваздух из надуваних предмета'
 срчàница ,обла дрвена мотка којом се учвршћују предњи део са задњим делом запрежних кола'

ста̀ратељ ,онај који је званично, од стране суда, одређен да се стара о деци која су остала без родитеља’

ста̀рац 1. ,стар човек’ 2. ,женин отац, таст’

ста̀рбјко ,онај који се стара да свадба протекне у реду: да буде весело, да не дође до испада; обично је то младожењин рођак или друг, потребно је да буде окретан, духовит’

стелáжа ,полица уопште’

стѐона ,која очекује теле (реч је о крави)’

стѝкáр ,хаљина од белог платна са пришивеним крстовима на предњој и задњој страни коју дечаци облаче док свештенику помажу у црквеним обредима’

сто̀ ,специјално место у цркви где се стоји или седи које се закупаљује на годину дана; црква сваке године одржава лицитацију за продају столова, а закупнина је већа уколико је место ближе олтару’

стра̀ћара ,стара, дотрајала кућа склона рушењу’

стрѝв ,неред, нечистоћа, прљавштина’

стрѝвина 1. ,тело угинуле животиње’ 2. погр. ,лењ, спор човек, онај који се једва креће услед лењости’

стрѝја ,део крова који прелази спољне зидове куће, настрешница’

стрѝфити (се) 1. ,погодити, изненада снаћи, ударити’ 2. ,наћи се на одређеном месту бити присутан неком догађају’

строва̀лити (се) ,оборити, срушити (се), сурвати се, пропасти у дубину’

стру̀ђња ,длака коњског репа’

су̀вача ,некадашњи млин за млевење пшенице, кукуруза и сл., састављен од два велика камена жрвња, покрећу га коњи’

су̀вачар ,власник суваче, онај који управља сувачом’

су̀мити (се) ,опрати лице, умити се’

су̀нути ,пресути течност из једног у други суд, усути’

су̀рутка ,киселкаста течност коју остаје после сирења млека’

су̀стати ,изнемоћи, изгубити снагу, уморити се’

Т

та̀блица 1. ,плоча од шкриљаца у дрвеном оквиру у по којој су ђаци вежбали писање’ 2. ,лимена или дрвена плоча која се стављала на запрежна кола и на којој је исписано место и кућни број власника’

та̀л ,део нечега, део који некоме припада, део наслеђа’ 2. ,имовина коју родитељи дају девојци приликом удаје, мираз’

та̀лиге ,лака запрежна кола која вуче један коњ’

та̀мáнити 1. ,уништавати, убијати штеточине’ 2. фиг. ,јести много’

Тамбу̀лáција ,забрана на продају некретнина док се не исплати дуговање’

тамбу̀лáрати ,ставити нешто под тамбулацију, заложити некретнину ради добијања кредита’

та̀мјан (тамџан) ,специјална смола која запаљена даје пријатан мирис, употребљава се за кађење при верским обредима’

тандр̀кати ,стварати непријатну буку (реч је о раштимованим инструментима, расклиматаним колима и возилима уопште)’

та̀њеница ,пљоснати хлепчићи који се пеку уз хлеб, једу се за доручак јер се испекну пре хлеба’

та̀рана ,иситњено тесто које се кува у води или млеку’

та̀рнице ,лака запрежна кола, служе за путовање (не за превоз терета) и често су офарбана упадљивим бојама’

та̀сић 1. ,мали тас који татор носи по цркви и у који верници стављају новац као добровољни прилог цркви’ 2. ,тренутак када у току литургије почиње ношење тасића’

- таџна ,тањирић за колаче'
ташак ,уваљани комад теста скуван у води, једе се замашћен или са сиром или пекмезом'
таџка 1. ,кожна торба коју обично носе чиновници' 2. ,комад коже којим се обавија уже на коњском аму (штранга) да би се коњ заштитио од озледа услед трења'
тѣгла 1. ,стаклени суд за остављање зимнице, компота и сл.' 2. ,мале порцеланске посуде за помаре'
тѣглити (се) 1. ,вући, истезати, развличити, протезати се' 2. ,много радити, обављати тешке послове' 3. ,споро радити, споро се кретати, отезати са завршавањем посла'
тѣзга 1. ,занатлијски сто' 2. ,сто у продавници на који се износи тражена роба'
тѣј ,чај'
тѣпсија ,плитак лимени суд четвртастог облика за печење колача, кромпира (у пећи), свега оног што се пече у пећници'
тѣтак ,муж оцеве или мајчине сестре, теткин муж'
тѣтка 1. ,очева или мајчина сестра' 2. ,тако се ословљавају жене од стране млађих особа тетка-Маро, тетка-Јело'
тѣква 1. ,врста биљке који је горе узак, са вратом, а доле широк у облику кугле' 2. ,погр. глава'
тимарити ,водити бригу о некоме, неговати, опскрбљивати храном и водом'
тирац ,онај који лечи животиње, ветеринар'
тишлер (тишљер), занатлија који прави намештај и друге предмете од дрвета, столар'
тишљ ѣр ѣј 1. ,столарска радионица' 2. ,дрвени предмети потребни за изградњу куће'
тишлерија ,прозори итд. које израђује столар'
тиштити 1. ,осећати потмуо бол у неком пределу тела' 2. ,осећати грижу савести, трпети неку увреду, неправду и сл.'
ткѣница ,простирка изаткана од крпа, остатака текстила'
тѣзна ,метална кутија за цигарете, табакера'
толмѣч 1. ,онај који на суду преводи са једног на други језик' 2. ,онај који тумачи закон, који објашњава'
толмѣчити ,обављати посао толмача, објашњавати, преводити'
тѣр ,склониште за овце'
торѣкуша ,жена која много прича, брбљивица'
тѣцило ,брус у облику точка, учвршћен на постољу, окреће се ручно, служи за оштрење сечива'
тоциљѣјка ,јако углачана стаза на леду или део залеђеног тротоара по коме се деца клижу'
тоциљати (се) 1. ,клизати се по тоциљѣјци' 2. ,варати некога, подваљивати, правити од некога будалу'
тѣцко-платно ,домаће платно, грубље и пуније'
тракслер ,занатлија који израђује преслице, који ради са стругом за дрво'
трап ,јама у земљи у којој се преко зиме чува храна: кромпир, зелен, сточна репа и сл.'
трапити ,стављати нешто у трап'
трѣбу ,део тела у коме се налазе желудац и црева, код гојазних људи је јако испучен, трбух'
трѣуѣат ,који има велики трбух'
трѣбер ,ракија справљена од вина, веома жестока'
трѣбити (се) 1. ,одвајати, одстрањивати непотребне састојке, оно што је иструлело што је некорисно' 2. ,чистити се од бува, ваши и сл.'
трѣница ,кухињска направа од лима у облику квадрата, служи за сечење и ситњење поврћа, сира, теста итд.'
триње ,отпаци приликом тестерисања дрвета'
тринкелт 1. ,напојница, обично она која се даје келнеру' 2. ,џепарац'

- тpице 1. ,опна зрна пшенице која се издваја приликом млевевња, мекиње' 2. фиг. ,оно што нема вредности, што је некорисно, отпаци'
- тpљлица ,направа за ломљење стабљике кудеље'
- тpопáр ,црквена песма која се пева на одређени празник'
- тpопíрати ,материјално пропасти, изгубити на коцки већу суму новца'
- тpтница ,леђни део кокошке'
- тpукован 1. ,штампан, писан штампаним словима, писан писаћом машином' 2. ,лепо написан, добро нацртан'
- тpуковати 1. ,преносити на платно облике разних фигура, слова и сл. ради израде веза' 2. ,штампати, писати штампаним словима или писаћом машином'
- тpуц ,инат, пркос'
- тpуцкати се ,дрмусати се возећи се по неравном путу'
- тyвиги ,памтити, сећати се'
- тyлáјка ,дрвено држаље на коме се учвршћује перо за писање мастилом'
- тyлац ,метална копа која се навлачи на крај колске осовине пошто се претходно навуче точак; кроз тулац и осовину се провлачи чивија и тако учвршћују левца и точак'
- тулyзина ,стабљика кукуруза без клипа, кукурузовина'
- туљав ,који мало говори, ћуљив'
- туљáвко ,онај који мало говори, који је ћуљив'
- тyтор 1. ,онај који у црквеном одбору води финансијске послове црквене општине, који у цркви носи тасић и прикупља добровољне прилоге од верника' 2. ,особа одређена да води бригу о деци без родитеља или неурачунљивој особи'
- тyтopисати 1. ,обављати посао татора' 2. фиг. ,понашати се према некоме као тyтор: упућивати, саветовати'
- тyчак 1. ,мали месингани маљ заобљен на оба краја којим се у авану ситни шећер, мак, бибер и сл.' 2. ,дрвени чекић којим се туче месо да би се боље испржило'
- тyцати (се) 1. ,ситнити (шећер, бибер и сл.)' 2. ,ударати јаје о јаје док се једно разбије, разбијено јаје припада оном чије се није разбило (обичај о Ускрсу)'

Ћ

- ћáге ,најнужније личне ствари, прње, пинтле'
- ћáкнут ,будаласт, луцкаст, ненормалан'
- ћáлим ,прекривач за кревете са шарама изаткан од вуне'
- ћáрав ,који не види добро, слеп'
- ћорáвко ,особа која не види добро, која је слепа, кратковида'
- ћóсав ,коме не расту бркови и брада'
- ћосáвко ,мушкарац који је ћосав, коме не расту бркови и брада'
- ћóшак ,угао, рогал, место где се секу две улице'
- ћóцкаст 1. ,који је са угловима, угласт' 2. фиг. ,чудан, настран'
- ћyпа 1. ,већи глинени суд по средини испупчен' 2. ,израштај у облику купе на глави неких животиња'
- ћyприја ,мост'
- ћyрак ,мужјак ћурке, ћуран'
- ћyрка 1. ,женка ћурана' 2. ,погр. глупа, будаласта жена, глупача'
- ћyрчија ,занатлија који шије одећу од крзна, крзнар'
- ћyскија 1. ,гвоздена полуца за бушење рупа у земљи, за подизање терета итд.' 2. ,глупа особа, која тешко схвата'
- ћyцáкиња ,млада кобила (до 2 године)'
- ћyше ,млад коњ до 2 године'

ћуштити ,лако ошамарити'

ћушка ,шамар'

ћушке мн. ,врста деце је игре са циљем да се дрвена плочица ударцима штапа убаца у плитку рупу (плићиса се ћушка)'

ћушнути 1. ,лако ошамарити' 2. ,ударити, одгурнути нешто ногом' 3. ,башити нешто било куда, затурити'

У

убогаљити (се) 1. ,учинити богаљем, постати инвалид' 2. ,фиг. упропастити (се), унесрећити (се), пропасти'

убрадити (се) 1. ,везати мараму тако да покрива и део лица' 2. ,ставити невести вео, обући се за венчање'

уватити (се), ухватити (се)'

увлачник ,врпца којом се везују мушке гаће'

уврчати ,путем врачања учинити неког болесним, донети му неку несрећу, учинити га послушним'

ўгар ,земљиште узорано одмах после жетве'

угарити ,орати њиву одмах после жетве'

удаваца ,девојка дорасла за удају'

ўдаја ,ступање у брак женске особе'

узјамити ,узети или дати на послугу новац, брашно, кола, коња'

узвјждати ,ускиснути, укварити се, постати неупотребљив (млеко, вино, јело и сл.)'

узугарити ,извршити угарење'

ўја ,мамин брат, ујак'

уједаред ,заједно, одједном, у исти мах'

ўјна ,ујакова жена'

укёбати ,ухватити, уловити'

укёкати ,убити'

ўлār ,коњска опрема, ставља се на главу коња када није упрегнут и везује се за јасле'

улóпати се ,јакó се испљати блатом'

ўмка ,мала узвишица, хумка'

ўнтрук ,доња сукња, подсукња, доњи крај је обично украшен везом, жипон'

ўнцут ,враголан, немирко, угурсуз'

ўпасовати ,углавити, саставити растављене делове'

ўпредобити се ,начинити се невиним, наивним, скрушеним'

ўрда ,јело од сурутке (течности што остаје после сирења млека)'

ўрекнути ,бацити на некога урок и тиме му донети неку несрећу'

ўрлап ,војничко одсуство'

ўрок ,поглед који, према веровању, може некоме нанети несрећу'

урóкљив ,који може да урекне, да баца урок'

ускёзечити (се), испречити се, искривити (се), поставити (се) косо, у незгодан положај, постати тешко покретан'

ускопјити се ,узјогунити се, заинатити се, постати тврдоглав'

успјјати се ,скупљати усне да би се на себе скренула пажња, афектирати'

успјјóјла ,жена која је позната по успијању'

успјјуца ,жена склона успијању'

усрáнко погр. ,неспособан, неодлучан човек, слабић'

утанáчити ,постићи договор узимајући у обзир све могућности, споразумети се'

ўтóрник (ўфтóрник), уторак'

ўтувити ,запамтити, научити'

ућудити се ,узјогунити се, постати непослушан (обично је реч о коњу)
 уцаповати ,углавити један комад дрвета у други без ексера (рогови у кровној кон-
 струкцији уцаповани су у гредице)
 уцаљати ,погодити некога нечим'
 уцмекати ,убити'
 учманути ,увенути, осушити се, клонути'
 учмао ,увео, спарушен, клонуо'
 ушица ,отвор на металним алаткама у који се углављује држаље'
 уштипак ,мањи комад хлебног теста пржен на масти'
 ушур ,накнада у натури: за млевење у брашну, за вршидбу у житу итд.'

Ф

фајрунт ,време затварања кафана, свршетак рада'
 фајта ,род, врста, порекло, друштво'
 фат ,мера за дужину, хват (око 1,90 m)
 факџија ,школски распуст'
 фала ,захвалност, хваљење, хвала'
 фалити ,недостајати, бити одсутан' 2. ,грешити, погрешити'
 фалити (се) ,хвалити (се)'
 фалишан ,који има недостатак, ману, дефектан, неурачунљив, луд'
 фамџија 1. ,породица' 2. ,порекло, родослов'
 фарбл ,врста коцкарске игре картама'
 фасовати 1. ,добити одређену количину, добити следовање, следовати' 2. ,добити
 батине'
 фашине мн. ,сноп шибља, пружа, обично винове лозе'
 фаџирта ,округласти комад самлевеног меса испржен на масти, ћуфта'
 федер ,опруга уопште, амортизер'
 федерирати ,ублажавати дрмусање, труцкање; цупкати на седишту са опругама'
 федерсиц ,седиште за запрежна возила које има опруге, наслон и које је прекривено
 кожом'
 фела ,врста, сој, раса'
 фелер ,грешка, недостатак, мана'
 фелеричан ,који је са фелером, са грешком, са недостатком'
 фендовати ,запленити покретну имовину, обично стоку због неплаћеног пореза'
 фењер 1. ,светиљка, обично четвртаста у којој гори свећа' 2. ,фар на аутомобилу,
 локомотиви, бициклу и сл.'
 феџ ,витак, који је лепо грађен, елегантан'
 финџ ,цариник'
 фирџа ,завеса'
 фирц ,овлашц пришивени делови текстила пре дефинитивног шивења'
 фирцати ,овлашц, привремено пришивати делове текстила пре дефинитивног ши-
 вења, прошивати'
 фирцик ,врста игре картама'
 фирфер ,учесник веселе поворке која позива званице на свадбу'
 фирферка ,учесница веселе поворке која позива званице на свадбу'
 фирџок ,бокаста бочица са уским грлом из које се пије ракија'
 фиркал 1. ,адвокат' 2. ,писмен, сналажљив, паметан човек'
 фластер ,стаза поред кућа поплочана циглом, тротоар'
 фластерисан ,поплочан циглом'
 фластерисати ,поплочати циглом'
 флачка 1. ,запрљано место, велика пега на лицу, део који по нечему одудара од целине'
 2. ,закрпа, залепљени или пришивени део да би се покрила рупа'

флѐкав ,који има флеке'
 флѐкица 1. ,мала флека' 2. ,тесто за супу или чорбу исецкано у облику квадратића ;
 припрема се и „насуво” са пекмезом, сиром итд.'
 фбрма ,облик, изглед'
 фбрмаст ,који има леп стас, изглед, облик, који је лепо грађен'
 фбрмет ,предњи део кошуље украшен везом'
 фбртати ,слати неког час тамо, час амо, малтрегирати'
 фбршпан ,општински кочијаш који вози општинска кола, или својим колима обавља
 тај посао за рачун општине'
 форшпанити ,обављати послове форшпана' 2. ,фиг. некога често бесплатно превозити'
 фрђалица ,млађа девојка из града, госпођица'
 фрђала ,девојка из града, старија девојка'
 фрђкати се ,претерано се шминкати'
 фрђшак 1. ,свеж, тек припремљен' 2. ,брз, хитар'
 фрђшко ,брзо, хитро'
 фрђнцила 1. ,реса' 2. ,поцепани делови одеће или конци који висе; уска трака од
 дотрајале одеће од које ће се изаткати простирка — „крпара”'
 фрђтаљ ,четвртана, четврти део'
 фрђштук ,доручак'
 фрђштуковати ,доручковати'
 фундамент ,темељ куће'
 фђрати ,тући, ударати'
 фђрија ,онај који је љут бесан, зао, спреман на свако зло'
 фђрт ,стално, увек, непрестано'
 фђруна ,пећ уопште, обично тучана'
 фђсукла ,памучна мушка чарапа'
 фђшер ,човек који ради аљкаво, површно'
 фђшѐрај ,аљкаво, површно урађен посао'

Ц

ца̀кна ,коврца косе која пада на чело'
 цвѝкери мн. ,наочари'
 цѐгер ,котарица исплетена од врбовог прућа, служи за ношење јела, купљених на-
 мирница, торба уопште'
 цѐдило ,тканина кроз коју се цеди сир'
 цѐћ ,вода кувана са пепелом, лако раствара маст, служи за прање'
 целѝвање ,фаза богослужења када се верници позивају да целивају, односно опела
 када се присутни позивају да се опросте од покојника'
 целѝвати ,љубити икону, крст, руку свештеника, покојника и сл.'
 цѐнити ,претпостављати, одређивати вредност, тежину, величину и сл. без мерења'
 цѐнта ,мера за тежину, 50 кг'
 цѐпнути ,ударити'
 цѐтка ,посуда са ситним рупама кроз коју се нешто цеди: супа, чај и сл.'
 цѝганка 1. ,жена циганске народности' 2. ,погр. запуштена жена, склона пороку'
 цѝганкура ,погрдно име за Циганку'
 цѝганчићи 1. ,деца Цигана' 2. ,ситне пахуљице снега натопљене водом'
 цѝгарѐтла ,цигарета'
 цѝгарити ,давати некоме цигарете, обезбеђивати цигарете'
 цѝгаршпица ,цевчица разних облика од дрвета или другог материјала у коју се
 ставља цигарета при пушењу, муштика'

цйгован ,наборан, украшен наборима, са наборима (реч је о текстилу)¹
 цйговати ,набирати, правити наборе на завеси, блузи, сукњи¹
 цйгуран ,сигуран, поуздан¹
 цйгурáција ,сигурност, обезбеђење, гаранција¹
 цйгурно ,сигурно, обавезно, свакако¹
 цилíндер 1. ,стаклени ваљак на петролејској лампи¹ 2. ,уређај за чишћење пшенице,
 одваја зрно пшенице од зрнења корова и других некорисних састојака¹
 цйљати ,нишанити, гађати¹
 цймбуља ,усна хармоника¹
 цймент ,врста грађевинског материјала, цемент¹
 цймента ,лимена посуда од 0,25—0,50 л¹
 циментйран ,цементиран, бетониран¹
 циментйрати ,цементирати, бетонирати¹
 цйндер ,упалац¹
 циркусйрати (се) ,засмејавати, неозбиљно се понашати, шалити се, лудирати се¹
 цйфрати (се) ,дотеривати, удешавати, украшавати обрађујући пажњу на детаље¹
 цйцвара ,јело од брашна и масти¹
 цмáкати (се) ,љубити (се)¹
 цмòкнути ,пољубити изненада¹
 цòл ,мера за дужину, обично се дебљина дасака мери цолима¹
 цòлштòк ,дрвени зидарски или столарски метар који се склапа, поред ознака за
 цм има ознаке за цол¹
 црèп 1. ,плòсната танка опека за покривање зграда 2. ,посуда од печене глине за
 цвеће¹ 3. ,посуда од печене глине округла са отворима кроз које живина пије
 воду¹
 црквèњáк ,чувар цркве, црквени послужитељ, обично помаже попу при обављању
 црквених обреда и у.кући¹
 црнòмањаст ,који има црну косу¹
 црòтало ,део плуга, врста ножа који се учвршћује испред раоника да оцртава (сече)
 ширину коју ће захватити раоник¹
 цџг 1. ,промаја, струјање ваздуха¹ 2. ,гутљај¹
 цџњати ,ићи без циља, лутати, дангубити, ломатати се¹
 цџцнути ,преварити, обманути¹

Ч

чàбар ,дрвена посуда, шира при дну, са две ушице у којој се држи маст, сир и сл.¹
 чàбрица ,мали чабар, служи у исте сврхе као и чабар¹
 чáгља ,гвоздена направа са више кука која се усађује на дугачко држаље, служи за
 скидање сена са врха пласта и за вађење кофа и других предмета који су упали
 у бунар¹
 чàканац ,чекић¹
 чàкшире мн. 1. ,панталоне¹ 2. чакшире на шунке: ,празничне панталоне нарочитог
 кроја, са истуреним деловима који прекривају бутине и уским доњим делом
 ногавица, сличе су панталонама за јахање¹
 чàмовина ,мeko дрво уопште, јеловина¹
 чàнак ,посуда за јело, обично лимена¹
 чaпурина ,остатак окруженог клипа кукуруза¹
 чàрда ,гостионица поред важнијих путева¹
 чвòруга ,отеклина на телу од јаког ударца, израслина на телу уопште¹
 чегрòтáлка 1. ,дрвена направа која се окреће око ручице углављене на једном крају
 и при окретању ствара лупњаву, служи за плачење птица које нападају усеве,
 виноград и сл.¹ 2. ,погр. особа која много прича, која брбља¹

- чѐзе ,лака кола на два точка која вуче један коњ, уместо руде имају две мотке између којих се упреже коњ'
- чѐкиња 1. ,свињска длака' 2. фиг. ,чврста, оштра брада и коса'
- чѐкињаст (чекињав) ,који је обрастао чврстом, оштром косом и брадом'
- чѐкмѐже ,фиока, ладица, обично она у столу'
- чѐкрк 1. ,котур уопште' 2. ,вратило са точком на који омотава уже или ланац са привезаном кофом, служи за црпење воде из бунара'
- чѐло 1. ,део главе, чело' 2. ,предњи део куће, део предњег зида од тавана до врха крова'
- чѐндир ,ноћни чувар'
- чѐрез ,због'
- чѐсница ,божићни колач, пита са орасима у коју се ставља сребрни новац; онај у чијем се комаду нађе новац биће, према веровању, целе године срећан'
- чѐст 1. ,почаст, пажња, поштовање' 2. ,густ, са малим размаком, збијен'
- чештагија ,алатка са више назубљених гребена којом се чисте коњи'
- чѐвија ,гвоздени клин који пролази кроз тулац и осовину запрежних кола и држи точак и левчу'
- чѐкѐв ,врста рибе дугуљастог и ваљкастог тела'
- чѐкош ,чувар коња'
- чѐлѐш ,коњ сивозеленкасте длаке'
- чѐрѐк 1. ,свећњак' 2. ,метално постоље у цркви са више гвоздених шиљака на које верници углављују свеће'
- чѐтуља 1. ,читање имена умрлих у цркви за време богослужења, имена чита свештеник, а у цркви се плаћа одређена такса' 2. ,књига у коју се уписују имена умрлих'
- члѐвити ,стајати на глави'
- чѐја ,дебља врста текстила за кратке капуте за зиму'
- чѐвек 1. ,људско биће, мушкарац' 2. ,муж, супруг'
- чѐкѐљ ,мала боса за ракију'
- чолобаште ,преко баште, с другог краја баште'
- чологлаве ,поред главе, према глави',
- чоломада ,густо засејан кукуруз који се коси док су стабљике још младе, користио се као крмно биље; обично се сеје на земљишту на којем је била пшеница, и то одмах након жетве'
- чолонѐгу ,поред ногу, према ногама, са супротне стране од узглавља'
- чѐнак 1. ,део разбоја којим се кроз потку провлачи конац или вуна, има облик чуна' 2. ,део шиваће машине у који се ставља конац' 3. ,лимена цев кроз коју из пећи пролази дим у димњак'
- чутуриѐа ,мала чутура, у њој се носи пиће на свадби, обично је украшена кожом у боји'
- чѐшпајз ,јело од поврћа'

Ц

- цѐгати ,ударати некога да би се брже кретао'
- цѐк ,врећа, обично она направљена од јуте'
- цѐкѐрош ,радник на вршалици који носи џакове жита у складиште, обично на таван'
- цѐндар ,жандар, полиѐајц'
- цѐндарплав ,плаве боје, боје као што је униформа некадашњих жандара'
- цандрљив ,пргав, који брзо спреман на свађу, нервозан'
- цѐце ,комад полупаног порцеланског тањира или друге посуде, деца га користе за игру' 2. ,гиф. безвредна, некорисна ствар'
- цѐѐлав ,закржљао, неразвијен, слабачак'

цѡмба ,већи грумен земље после орања, неравнина на путу'
 цѡмбаст ,који има цомбе, нераван'
 цѡњати 1. ,спавати, излежавати се' 2. ,дуго чекати'
 цѡмбус ,неред, збрка, гужва, граја'

III

шѡвољ ,дрвена посуда слична каци, али нижа, са две ручице, користи се у разне сврхе: за купање, прање рубља и сл.'
 шѡјтѡв 1. ,дрвена направа која се углављује у обе ущице каце и кроз коју се уврће већи дрвени завртањ који преко дангета притиска оно што је у каци (на пример кисели купус)' 2. ,метални део петролејке кроз који пролази фитиљ и који се уврће у део са петролејем'
 шѡлунг ,оквир од дасака између којих се набија земља и тако граде зидови; даске се касније уклањају'
 шѡмија ,марама којом се причвршћује коса'
 шѡмла ,кухињска столица без наслона'
 шѡмлица ,ниска мала столица без наслона'
 шѡнтав ,хром, ћопав'
 шѡрагље мн. ,предњи и задњи део запрежних кола'
 шарѡмпѡв ,јарак, обично онај поред пута'
 шарка ,оков којим се крило врата или прозора учвршћује за оквир'
 шарѡв ,шарен пас'
 шѡшав ,луцкаст, неозбиљан'
 швѡйгар ,ресица од лике или канала која се везује за крај камѡије и омогућује да се бичем „пуца”'
 швѡигѡрица ,девојчица која тек што се није задевојчила'
 цвѡиндлер ,шпекулант, преварант'
 цвѡиндлѡрѡј ,шпекулација, подвала, превара'
 цвѡиндловати ,шпекулисати, подваљивати, варати'
 шегѡчити се ,шалити се, исмевати се, спрдати се'
 шѡпица ,капа са ширитом, качкет'
 шѡпут ,везивање у облику машине, обично се тако везују мараме, кеѡеље и сл.'
 шѡрпа ,посуда за кување од туча или лима'
 шѡрпења ,велика шерпа'
 шѡталица ,њихалица на зидном сату, клатно'
 шѡцовати ,процењивати, без мерења одређивати дужину, тежину, висину или вредност нечега'
 шѡшѡр 1. ,део одеће који покрива главу' 2. ,метални део петролејке у облику шешира са прорезом на врху кроз који пролази фитиљ' 3. ,горњи део гљиве'
 шѡйба ,дужа дрвена мотка за коју је привезана кофа којом се из бунара вади вода', 2. ,прут којим су учитељи кажњавали ученике'
 шѡйбати ,ударати камѡијом или прутом'
 шѡиваћка ,игла за шивење'
 шѡило ,алатка, дебља игла углављена у дрвену дршку којом се буше рупе приликом шивења коже и другог чврстог материјала' 2. ,алатка слична наведеној само са дебљом иглом за ручно круњење кукуруза' 3. фиг. ,продоран, сналажљив, окретањ човек'
 шѡйљати ,слати, отпремати'

- шиљѐже ,јагње старо једну годину'
 шймикe мн. ,са уским врхом'
 шйна 1. ,гвоздена трака уопште' 2. ,гвоздени обруч око колског точка који стеже наплатке' 3. шине: ,железничка или трамвајска пруга'
 шиндивйла ,девојка која ходањем, покретима жели да на себе скрене пажњу'
 шйнтер 1. ,онај који односи тела уинулих животиња, стрвинар' 2. погр. ,веома си- ромашан човек, онај који је без угледа; употребљава се и у псовкама: Шинтер те однео!'
 шйрма ,кишобран, сунцобран'
 шифòñĕр (шифòñĕр) ,орман за одело и постељину'
 шкòпити ,штројити'
 шлàјер ,вео који невеста носи приликом венчања' 2. ,вео који жене носе преко лица, вео уопште'
 шлàјфер ,занатлија који оштри ножеве, секире и сл., оштрач'
 шлингĕрāј ,вез'
 шлйнгoван ,са везом, везен'
 шлйнгoвати ,радити вез, вести'
 шлòсер ,бравар'
 шмàрне (шмòрне) ,иситњено тесто од брашна, воде и млека пржено на масти, једе се са компотом'
 шмйзла ,женска особа склона кокетирању, кићурењу, каћиперка'
 шмòкљāн погр. ,неспретњаковић, онај који је бојажљив, јако стидљив, обично у односу са женским особама'
 шмўгнути ,побећи неопажено, неочекивано, неопажено се извући'
 шнāпсле мн. ,врста игре картама'
 шнйрати ,везивати ципелу пертлом' 2. ,низати, на пример, листове дувана'
 шњўр ,добитак, обично у некој коцкарској игри'
 шòпа ,ударац шаком по глави, шамар'
 шòпати ,ударати шаком по глави, шамарати'
 шòпити ,ударити шаком по глави, ошамарити'
 шòрати ,шутирати лопту или било који предмет'
 шòс ,сукња'
 шпāјз ,остава за намирнице'
 шпāнциĕр ,шетња'
 шпāрати ,штедети'
 шпāркаса ,штедионица, банка'
 шпĕнадла ,прибадача, чиода'
 шпĕнглер ,занатлија који израђује предмете од лима или који крпи лимено посуђе лимар'
 шпецĕрāј ,ситне кућне потрепштине које се купују у дућану'
 шпĕције 1. ,лекови, оно што се справља у апотеци' 2. ,зачини, додаци јелу ради побољшања укуса'
 шпйтāљ ,болница'
 шпйц ,врх'
 шпйцлòв ,промућуран, сналажљив човек, онај који се лако извлачи из тешких ситуација'
 шцпрйц 1. ,шмрк уопште, обично онај који употребљавају ватрогасци' 2. ,направа у коју се ставља самлевено месо и затим, приликом прављења кобасица, месо се потискује у црева или у њу ставља тесто и обликују колачи — „шприцкрофне”

шпўла ,калем за намотавање конца'
 шрѐк ,косо, попрeko'
 штàјер ,порез'
 штајерац ,врста снажног али спорог коња'
 штàнгла ,гвоздена полуга, гвоздени стуб'
 штанйцла ,папирна кеса'
 штàфйр ,девојачка спрема коју девојка носи приликом удаје'
 штафйрати ,припремати девојачку спремy, штафйр'
 штàција ,железничка станица'
 стелàжа ,полица'
 штѐловање ,подешавање, усклађивање делова нечег: точкова на бициклу, сата да не касни, пишке да не заноси итд.'
 штѐловати ,подешавати, постављати делове нечег у одговарајући склад, поправљати неки механизам'
 штѐмàјзни м ,длето за дрво и оно којом се буши цигла, бетон'
 штѐмовати ,бушити рупе у дрвету, цигли, бетону и сл., обављати посао уз помоћ „штемајзна”'
 штѐне 1. ,младунче пса, куче' 2. погр. ,непослушно, несташно дете'
 штйгна ,степеница'
 штикѐрàј ,вез рађен шиваћом машином'
 штйковати ,вести, израђивати вез шиваћом машином'
 штйло ,дрвена кутија у којој ђаци држе прибор за писање'
 штйпàлка ,дрвена направа са два крака којом се за уже причвршћује опрано рубље'
 штòгођ ,нешто што је добро, што је успело'
 штрàнка 1. ,уже исплетено од кудеље 2. ,уже у коњској опреми којим се ам везује за ждрепчаник'
 штрàфта ,линија, трака'
 штрàфтаст ,пругаст, који има линије'
 штрѐка ,железничка пруга'
 штрѐнгла ,смогуњак вуне припремљене за плетење или конца припремљеног за израду веза'
 штрик ,конопац уопште, обично онај за простирање опраног рубља'
 штрикàница ,срњи део одеће исплетен од вуне на закопчавање и са рукавима'
 штрикати ,плести нешто од вуне'
 штрикòв ,џемпер'
 штрймфла ,памучна чарапа'
 штр̑к 1. ,рода' 2. ,погр. ,онај који има дуге и танке ноге'
 штр̑кљаст ,који има дуге и танке ноге, који личи на штрка'
 штр̑ника 1. ,остац стабљике са кореном после жетве пшенице и другог жита' 2. ,њива после жетве жита још неузорана'
 штрòф ,казна, глоба'
 штрòфовати ,изрицати казне, глобе, кажњавати'
 штудйрати ,размишљати'
 штрўкс ,врста чврстог платна, обично се употребљава за шивење чакшира'
 штрўпàндла ,врпца којом се везује чарапа'
 штўрм ,јуриш, напад'
 штўцне мн. ,дебље чарапе без стопала које се навлаче преко обичних чарапа, обично се носе уз панталоне „пумпалице”'
 штўцовати (се) 1. ,скратити, одсећи део, резати саставне делове нечега да би се изравнали по дужини' 2. ,подшишати се, скратити косу'
 щўвàкља ,особа која пише левом руком, левак'

шўнигла ,ексер са већом главом који се закивао у ђон ципела да би ђон дуже тра-
јао'
шўра (шўраќ) ,женин брат'
шўрњаја ,шуракова жена'
шўстер ,обућар'
шўща м ,погр. неспособна особа, ништарија'
шфóтати (се) ,исмевати, подсмевати се, изругивати се'
шфóтња ,исмејавање, подсмевање, изругивање'
шулўќāтре мн. ,спољни делови прозора који уместо стакла имају дрвене покретне
решетке којима се регулише количина светлости која ће ући у просторију'

СКРАЋЕНИЦЕ

м — мушки род, *мн.* — множина, *йoīр.* — погрдно, *фii.* — фигуративно

Јулијана Мијајловић

ПРИЛОГ ПОЗНАВАЊУ ЛЕКСИКЕ СРПСКИХ ГОВОРА У МАЂАРСКОЈ

Рађено под руководством
проф. др Драгољуба Пејровића

Данас се на Чепелском острву поред села Тукуље (*Tököl*) у којем живе Хрвати, налазе и два српска места — *Чуи* (*Szigetcsép*) и *Ловра* (*Lórév*). Топонимски називи указују нам на то да је српски живаљ на овом острву раније био много распрострањенији: *Српски Ковин* (*Rácskeve*), село у којем се налази српски манастир изузетне вредности, *Макави* (*Makád*) и *Бечица* (*Szigetbecse*). Из наведених места Срби су се махом одселили или су се временом асимиловали са мађарским и немачким живљем. Већину српског становништва у зони Будимпеште чине досељеници из времена сеобе под патријархом Арсенијем Чарнојевићем. Доласком Срба у Ловру село је напустило петнаест до двадесет затечених мађарских породица. Досељени Срби прво су живели у путрама, малим колибама укопаним у земљу и покривеним даскама или трском. Већ 1714. год. саградили су две школе и једну цркву, која је касније изгорела.

За изучавање српскохрватске ономастике свакако је значајан податак да су црквене власти од 1770. године почеле водити евиденцију о рођенима и умрлим житељима села.

Године 1924. Ловра је имала 600 становника, две школе које је похађало 80 ученика и новоизграђену цркву. Те исте године око 200 душа преселило се у Југославију. Међутим, услед економских разлога многи су се после неколико месеци вратили поново у Ловру.

Услед ниског natalитета број становника се из године у годину смањивао, тако да данас од укупно 400 душа, Срба има 300, а Мађара 100.

У селу данас постоји једна четворогодишња основна школа у којој се настава изводи на српскохрватском језику. Тренутно ову школу похађа 8 ученика српске и 2 мађарске националности. У забавишту које посећује око двадесетак деце комуникација се одвија на оба језика.

У Ловри постоји сеоска библиотека са отприлике 800 књига од којих половину чине дела најпознатијих југословенских аутора. Село има дом културе „Бранко Радичевић” и „Српски клуб” у којем се одр-

жавају предавања и друге културне манифестације искључиво на српскохрватском језику. У дому културе као стална секција делује фолклорна група која је прошле године прославила десетогодишњицу свог постојања.

У будимпештанској околини сачуван је врло изразит шумадијско-војвођански говорни тип, и то упркос снажном приливу досељеника из других крајева. Становници села Ловре служе се у свакодневном животу својим локалним говором који је описан у раду академика Павла Ивића (*О српском говору у селу Ловри*, *Studia Slavica, Academiae scientiarum Hungaricae, Akadémiai Kiadó, Budapest 1966, tomus XII, fasciculi 1—4*).

Не бих хтела понављати закључке проф. Ивића већ бих скренула пажњу на неке фонетске и лексичке измене које су настале као последица повећања броја средстава масовних комуникација, праћења програма Радио-телевизије Београд, чешћих путовања у Југославију и других контаката са српскохрватским књижевним језиком. Ово ми у извесној мери олакшава чињеница што сам и сама носилац тог говора, будући да сам рођена у Ловри.

Данас се у Ловри код млађих а и неких старијих мештана могу чешће чути речи са следећим фонетизмом: *уџо, бџо, сџо, Бедџрад, кукуџуз, мањасиџф, дџиављено, џрџвљено, џвде* али *мџица, џде* итд.

Неки мађаризми данас су замењени српскохрватским лексемама, као нпр.: *рџџо* ~ *мајица*, *вџат* ~ *воз* и врло ретко *џвоздењак*, *џломџс* ~ *сиџница*, *кџр(а)* ~ *скџла*, *џџосџвџну* ~ *џџвола*, *бџтор* ~ *намешиџј*, *кџрџз* ~ *бџлница* и др.

А

џбриковати -ујем, импф ,грдити, ружити' — Мбрам-да-те џбрикујем кад-ниџшта не-вџаџ.

џван -а м ,посуда за туцање, ситњење зрневља и сл.'

џвзлог -а м ,излог'

џда -е ж ,шума'

џлдумашче -а с ,здравџца' (мађ. „*áldomás*")

џвлиџа -е ж ,двориште'

џке ,речца коџа се употребљава само у изразу: џке-си-ми дџџџ ,досадио си ми'

џлцрвен -а -џ адј. ,ружичаст'

џмбџр -а м ,складиште за жџто'

арпџџик -а м бот. „*Allium sera*"

џстал -а м ,сто' (мађ. „*asztal*"')

џсура -е ж ,простирка од рџгоза'

Б

бџба -е ж ,стара жене'

бџбине, бџбина пл. т. ,поклон коџи се доноси и порџдиљи и детету кад се дође у посету први пут после порџџаја'

бџбица -е ж 1. ,накованџ за откивање косе' 2. ,жена коџа помаже при порџџају'

бџбрати -ам импф ,дирати, додиривати недозвољене ствари'. — Дџгле-џещ бџбрати тај рџдио док-га не-пџквџрин.

- ба̄гѓ -ѓва м зоол. ,Strigidae, сова'
 ба̄гља -е ж ,покошено сено на једној гомили, стог'
 ба̄грѣн -а м бот. ,Ceratonia siligua'
 ба̄дња̄к -а м ,пањ од тврдог дрвета који се на бадње вече ложи и чува до јутра'
 ба̄ка̄нца -е ж ,врста мушке зимске обуће'
 ба̄кра̄ч -а̄ча м в. котла̄ча̄ча
 ба̄ла -е ж ,свежањ сламе'
 ба̄лега -е ж ,измет крупне стоке'
 ба̄ла̄ба̄н -а̄на м ,кијавица'
 ба̄лучка -е ж бот. ,Allium scorodoprasum'
 ба̄мбур -а м ,водена кесица на површини коже која је изазвана опекотином'
 ба̄нгав -а -о адј ,човек који има натечене ноге, тешко хода'. — Сва̄-је ба̄нгава, не-може ни-до-дӯана да-ѓде.
 ба̄нда -е ж 1. ,лоповска дружина 2. ,група свирача'
 ба̄рда -е ж ,сатара ,*(мађ. bárd)*
 ба̄рјак -а м ,застава'
 ба̄самак -ка м ,степеница'
 ба̄ћа -е м ,отац'
 ба̄ћо -е м ,старији брат'
 ба̄ца -е ж ,рупа у зиду'
 ба̄шча -е ж ,башта'
 ба̄шчӣца -е ж ,мала баштица у којој се гаји цвеће, налази се обично испред куће'
 ба̄шчѓв̄ан -а̄на м ,човек који се бави баштованством'
 бѓдно авр. 1. ,сиромашно'. — Они бѓдно живе. 2. ,јадно' — Та̄кѓ-се бѓдно ѓсе̄нам. 3. ,проблематично'. — Бѓдно-је са-м̄алом дѓцом.
 бѓдѣније -а с ,вечерња служба у цркви'
 бѓкеч -а м ,кожни прслук изнутра постављен крзном'
 бѓлило -а с ,бео прах који младе жене стављају на лице'
 бѓлина -е ж ,врста грожђа'
 бѓли тр̄н бот. ,Crataegus'
 бѓо, бѓла, бѓло адј. ,основна боја — Бѓѓ ко-крѓч.'
 бѓѣ̄р -а̄ра м ,непослушан момак'
 бѓчит̄и бѓчим импф ,ширити, разрогачити очи'. — Шт̄а бѓчиш ѓчи?
 бѓк бѓка м ,чврст, цевчаст лист црног лука који носи семе'
 бѓка -е ж 1. ,неушкопљен во' 2. фиг. ,снажан човек' 3. ,врста пасуља'
 бѓрка -е ж 1. ,овца' 2. ,ваш'
 бѓч, бѓча м ,направа од упреденог канапа или коже причвршћена на кратак држак а служи за терање стоке'
 блѣнути -нем импф ,гледати тупо, ни у шта. — Блѣне ко тѣле у шарѣна врата.
 бѓбица -е ж ,ситан, окургао плод'
 бѓжја мр̄вица бот. ,Veronica spicata'
 бѓжур -а м бот. ,Paeonia P. decora'
 бѓја -е ж ,болест'
 бѓка̄л -а̄ла м ,суд за воду или вино, обично од стакла или керамике'
 бѓпка -е ж ,туфна'. — Купила-сам материј̄ал на-бѓпкице.
 бѓсиљак -иљка м бот. ,Ocimum basilicum'
 бѓсѓрка -е ж ,вештица' (мађ. *boszorka*)
 бѓстан -а м бот. ,Citrus lanatus, Cucumis melo'
 бѓчит̄и се -им се импф ,мучити се, напрезати се да се нешто уради'. Голико-сам-се набѓчила са-ѓвим кол̄ачима, па-ми-ѓпет нѓсу шѓкерѓвали.
 бра̄на -е ж ,направа за поравнање земље после орања и сејања'
 бра̄тѣ̄ -ӣћа м ,млађи брат'
 бр̄до -а м ,природно узвишење земље'

- брѣг -а м 1. ,планина' 2. ,природно или вештачко узвишење земље'
 брѣтва -е ж ,цепни ножић на склапање'
 брѣца -е ж в. бритва
 брѣца -е ж 1. ,корпица од жице или каица која се ставља на њуцку неким животињама'; 2. ,железна жица која се свињама увлачи у нос'
 брѣзла -е ж 1. ,звоно на бициклу' 2. ,мало звоно'
 брегѹница -е ж зоол. ,врста ласте, Riparia'
 брѣза -е ж бот. ,Betula'
 брѣска -е ж бот. ,Prunus persica'
 брѣѣње гл. им. ,напрасито реаговање на примедбе'
 бубамара -ж зоол. ,инсект из породице Coccinela'
 бѹва -е ж зоол. ,инсект из породице Arhaptera'
 бѹдѣк -а м ,једнокрака или двокрака алатка којом се ваде пањеви из земље'
 бѹдошто адв. ,јефтино'
 бѹѣлар -ѣра м ,новчаник'
 бѹдѣван -ѣна бот. ,Typha latifolia'
 бѹкта -е ж ,врста колача са сиром'
 бѹкса -е ж в. бѹѣлар
 бѹла -е ж бот. ,Papaver rhoeas, булка'
 бѹмбар -а м зоол. ,Bombus terrestris'
 бѹндева -е ж бот. ,Cucurbita'
 бѹре -ѣга с ,дрвен суд округлог облика, различитих величина, сачињен од савијених дасака које су причвршћене обручом'
 бурмица -е ,врста дечије игре'
 бѹтаст -а -о адј. ,глуп' — Он мисли-да свѣ зна, а-ѣвамо бѹтаст-је ко-плѣт. (мађ. *buta*)
 бѹћкѹриш -иша м ,јело или пиће без укуса'. — Какав-си тѣ бѹћкѹриш скѹвала?
 бѹћнути -нем пф ,паси у воду'
 бѹћор -а м ,четвороугласта већа тканина која се веже тако, да служи као торба'
 (од мађ. речи *batyi*)
 бѹѣк -ѣка м ,јама у земљаној пећи испред отвора где се свлачи пепео'

В

- вадѣница -е ж ,машина која чисти семе од кукоља'
 ваѣза -е ж ,посуда за цвеће'
 вѣздух -а м 1. ,четвртасто платно којим свештеник покрива часне дарове, као ваздух што покрива земљу' 2. ,зрак'
 ваљак -љка м в. гургов
 ваљати ваљам 1. ,рушити — (ваљати кућу)' 2. ,излежавати се'
 ваљушке -ѣка пл. ,врста кнедли са кромпиром које се кувају у води и после зачине'
 вандлѣк -ѣка м ,велики метални суд при врху мало шири, са две ручке, вангла'
 вандрѣв -ѣва м ,скитница, луталица'
 варвара -е ж 1. ,црквени празник' 2. ,кувано жито и кукуруз и три зрна пасуља'
 варјача -е ж ,дрвена кашика којом се меша кувано јело'
 василица -е ж ,врста колача који има облик лутке'
 ваѣгар -а м 1. ,сајам' 2. ,неред' — Кад-ти дођеш ѣма направиш ваѣгар у-кући.
 ведрѣк -ѣка м ,место где је лед танак у залеђеној реци'
 веѣнац -нца м ,украс од цвећа сплетен у облику круга'
 венѣаница -е ж ,грѣда поврх зида'
 вертеп -а м ,врста божићног обреда при којем одрасли људи иду од куће до куће и носе јаслице које симболишу Христово рођење и изводе сцене у вези са Христовим рођењем'

вертепаши пл. ,људи који носе вертеп'
 весеље -а с ,свадба'
 вѣдро -а м ,метална посуда у којој се држи већа количина воде или друге течности'
 вѣјавица -е ж ,снег са ветром, вејавица'
 вѣјати -јем импф ,чистити семе од кукоља са ситом високо подигнутим, да би ветар
 извејао оно што су рупице на сити пропустиле'
 вѣко -а с 1. ,дрвена посуда помоћу које се преноси зрнаста сточна храна' 2. ,погрдно
 за човека који има велику главу' — Глѣва му је ко вѣко.
 вѣле, вѣла пл. т. ,оруђе са четири зуба, дрвено или метално, служи за набацивање
 сена, сламе итд.'
 вѣлина кѣсица ж бот. ,*Stipa pennata*'
 вѣсибаба -е ж бот. ,*Galanthus nivalis*'
 вѣтица -е ж ,плетеница'
 вѣтѣр -а м ,врста дечије игре'
 вѣщѣя -е ж бот. ,*Prunus cerasus*'
 вишѣяца -е ж бот. ,*Phaseolus coccineus*'
 волѣвско ђко бот. ,*Leucanthemum*'
 вѣдѣр -ѣра м ,мала гвоздена посуда са водом у којој је гладалица и која се држи код
 кошења везана око паса'
 вѣсак -ска м ,материја која се добија топљењем пчелињег саћа'
 водѣница -е ж 1. ,млин' 2. ,друштвена игра' — не љути се, човече'
 вѣшка -е ж 1. ,дрво које доноси воће' 2. ,појединачан плод са дрвета'
 вѣщѣяк -а м ,место засађено воћкама'
 вѣбац -пца м зоол. ,*Passer domesticus*'
 вѣѣна -е ж ,црна или тамносива птица из породице *Cornus cornix*'
 вѣрежа -е ж ,лоза на којој расту плодови бостана'
 вѣрѣно -а с 1. ,део преслице којим се намотава вуна' 2. ,врста рибе'
 вѣрѣ -е ж ,гомила, хрпа'
 вѣрѣкати -ам импф ,брзо мицати, покретати неки део тела, кретати задњим делом
 тела, нарочито у ходу'
 вѣрѣка -е ж ,мрежа за риболов'
 вѣући -чем импф ,повлачити нешто не одвајајући га од површине' пре-, по-, из-

Г

гѣјтан -а м ,пертла којом се вежу ципеле'
 гѣнцати -ам ,ићи, газити по води и блату'
 гѣрило -а бот. ,*Ustilago reae*'
 гѣт гѣта м ,насип'
 гѣшнице -ѣца пл. т. ,онај део камѣје где је кожа причвршћена за дрво'
 гвоздѣнбаба -е ж ,вештица'
 гѣзеш -а м ,парни брод' (мађ. *gőzös*)
 гергѣјѣн -ѣна м бот. ,*Dahlia variabilis*'
 глѣвата дѣтелина бот. ,*Trifolium pratense*'
 глѣдалица -е ж ,брусни камен којим се оштре косе, ножеви и др.'
 глѣста -е ж зоол. ,*Lumbricidae*'
 глѣгниѣ -ѣња ж в. бели трн
 глѣздо -а с ,пребивалиште, лежај (од сламе, земље) који себи праве птице и неке
 друге животиње'
 глѣцав -а -ѣ адј. ,слабо печен'
 глѣѣда -е ж ,врста ваши која се налази само у коси'
 глѣѣлав -а -ѣ адј. ,који је презрео (за воће, нпр. крушка)'

гóрија -е ж ,амбар за кукуруз, гради се од дрвета у облику кућице (мађ. *góre*)
 гòлуб -а м 1. ,врста птице из рода *Columbidae* 2. ,у тепању драгој особи'
 голубáр -áра м ,човек који гаји голубове'
 голубáрник -а м ,кућица за голубове'
 голубче -ста пл. голубчићи, ,дем од голуб'
 гòмбòц -òца м ,кнедла од брашна са сиром или шљивама'
 гòспòдин -а м ,поп, свештеник'
 гòспòјица -е ж ,учитељица' (без обзира на то да ли је удата или не)
 горòпадан -на -но адј. ,љут, бесан'
 грабље -áља ж пл. т. ,алатка са зупцима којом се ситни земља или купи сено и друга
 сточна храна'
 грабљйште -а с ,држаље грабаља'
 грашак -шка м бот. ,*Pisum sativum*'
 грлица -е ж зоол. ,*Streptopelia*'
 грèбача -е ж ,четка од ексера којом се гребе изломљена кудеља'
 грèда -е ж ,дуг, прав, дебео, раван израђен комад дрвета који служи за грађу'
 грèдељ -а м ,гредица на плугу од гвожђа која спаја предњи и задњи део'
 грèдица -е ж 1. ,дем од греда' 2. ,мали насип који раздваја вештачка језерца, кубике'
 грèш, грèша м ,незрело грождје за време бербе'
 грòжђе -а с бот. ,*Vitis vinifera*'
 грòзница -е ж 1. ,бубуљица на усни' 2. ,прехлада' — Трèсе-ме грòзница.
 грúшевина -е ж ,прво млеко које се може користити од први пут отељене краве'
 грúшица -е ж бот. ,*Sinapis arvensis*'
 гúбица -е ж ,уста и ноздрве животиње'
 гúвно -а с ,стражњи део дворишта'
 гúргòв -òва м ,дугачко, округло дебело дрво које равна земљу на њивама после
 сејања, ваљак'

Д

дáнинòћ м бот. ,*Viola witroiciána*'
 дáрити -им импф ,млети' (мађ. *darálni*): нà-, из-, прè-
 дáћа -е ж ,ручак који се даје у спомен покојницима на дан сахране, после 6 недеља и
 на годину дана'
 двèри пл. т. ,средња, главна, врата на иконостасу кроз која се улази у олтар'
 двòњци двòњака пл. т. ,близанци'
 двòрити -им импф ,служити, његовати болесног човека'
 дèблò -а с ,стабло'
 дèвèр -а м ,младожењин брат, или пријатељ, само у свадби'
 дèда -е м 1. ,очев и мајчин отац' 2. ,стар човек'
 дèдáк -а м ,страшило које се налази по баштама да плаши птице'
 дедáчити (се) дедáчим импф ,облачити се као страшило'
 дèко -а с ,један дкг'
 дèнути -ем импф ,слагати снопове у камару, купу': нà-, зà-, ù-
 дèран -а м ,дечак'
 дерáнко -а м в. деран
 дечúрлија -е ж ,група, гомила деце'
 дивáн -áна м ,кратка посета, седељка'
 дивáнција -е м ,човек који иде у кратку посету'
 дивáнцйнка -е ж ,жена која иде у кратку посету'
 дивље јáгоде бот. ,*Fragaria*'

длѣто -а с ,алатка којом се обрађују камен и дрво'
 дрѣгољѹб -а м бот. „Asopitum papelus”
 дрѣзгав -а -о адј. ,који има неравну површину (нпр. даска)’
 драпѣрија -е ж ,завеса од дебље тканине која служи за украс или за замрачивање просторија’
 драпов -а -о адј. ,боја — драп, светло смеђа’
 дрводѣлац -љца м ,човек који деље дрво’
 дрѣчати -им импф ,дерати се, викати’ — Не-дрѣчи, јел-ћу-те-испрашити!
 дрлог -а м ,неред’
 дрљача -е ж ,направа за разбијање земље после орања’
 дрља -е ж ,крмељ’
 дрља -е ж 1. ,човек који је немарно обучен’; 2. ,неморална жена’
 дѣб -дѣба м ,бубањ’
 добѣвати, дѣбујем импф ,ударати у бубањ’
 дѣбош -а м ,човек који је ударајући у бубањ саопштавао становништву села најновије вести’
 Дѣви ,дан посвећен мртвима, Духови’
 дѣвратак -ка м ,оквир од врата’
 дѣдола -е ж 1. ,жена која је обучена у зелено лице и која позива кишу’ 2. ,фиг. пијаница’
 дѣђош -а м ,новонасељени становник села’
 дѣла -е ж ,природно, плитко удубљење на равnoj земљиној површини’
 дѣлап -а м ,врста дрвеног ормарића који се налази у цркви и у којем се налазе свеће за продају’
 дѣлибаша -е м ,човек који служи пиће на дан венчања’
 дѣцкан адв. ,касно’
 дрѣт -дрѣта м ,жељезна жица’
 дѣвалица -е ж ,направа од коже за распиривање ватре, обично у ковачници’
 дѣвна -е ж ,часна сестра’
 дѣдла -е ж ,цуцла, варалица’
 дѣдлити -им импф ,сисати цуцлу, варалицу’
 дѣнц -а м ,зимница’
 дѣња -е ж ,четвороугласта платнена кеса напуњена перјем са навлаком којом се покрива при спавању’
 дѣћан, -ѣна м ,радња, продавница’
 дѣд, дѣда м бот. 1. ,Mogus’ 2. ,плод дуда’ — Нѣмој-да-се пѣнеш на-гај дѣд, нѣго-йди и-пѣкупи дѣд који-је ѣпѣ

Ђ

ђѣвђир -ѣра м ,метална посуда са рупичастим дном’
 ѣрма -е 1. ,полуга за коју се веже канта за извлачење воде из бунара’ 2. ,бунар са таквом полугом’
 ѣѣн -ђѣна м ,потплата за ципеле’
 ѣѣбре -ѣта с 1. ,смеће’ 2. ,измет стоке помешан са сламом’ 3. ,искварен човек’
 ѣѣбриги -им импф ,покривати ѣиву ѣубретом да би била плоднија’
 ѣувѣгија -е м ,младожења’
 ѣѣл, ѣѣла м бот. „Artemisia”

Е

ѣксер -а м ,гвоздени клин’
 ѣпитраћил -ѣља м ,део свещеникове одеће’

Ж

жабња̋к -а м бот. в. комилна
жабокрѣчина -е ж бот. ‚Lemna minor’
жва̀ла -е ж 1. ‚метални део узде који се ставља коњу у уста, изнад језика’ 2. ‚обољење слузокоже уста’
жа̀ра̋ч -а̋ча м ‚гвоздена шипка за превртање жара’
же̋мичка -е ж ‚врста пецива’
же̋нски де̋вер ‚девојка која је деверов пар, обично сестра или другарица младе, деверуша’
жи̋ла -е ж 1. ‚Agropirou repens’ 2. ‚вена’ 3. ‚корѣње неких биљака’
жи̋то -а с бот. ‚Triticum aestivum’
жи̋жик -а м зоол. ‚Bruchus pisovum, пор. Bruchidae’
жи̋ока -е ж ‚попречна танка даска или летва за коју се причвршћује пруће које са-
чињава ограду’
жӳљача -е ‚врста мотике којом се копа виноград’
жӳпа -е ж ‚слама која остаје после измлаћеног жита или ражи’
жӳт, жу̀та, жу̀то адј. ‚основна боја’ — Жу̀т кò-вòсак.

З

за̀бат -а м ‚бочни део куће’
за̀гр̋ћати -ем импф ‚набацивати земљу око стабљике биљке, кукуруза, винове лозе’
за̀денути -ем импф ‚прикачити значку, брош, зихерицу и др. за одећу’
за̀кр̋мачити -им пф ‚упрљати нешто (нпр. хаљину, свеску и сл.)’
за̀др̋во адв. ‚јакò’ — З̀др̋во-је б̀лестан.
за̀др̋вље -а с ‚божићни колач, округлог облика, са ванилом и сувим грожђем, на
врху украшен фигурицама од теста’
за̀кѣ̀рало -а м ‚досадан човек, жена или дете’ — Мо̀ја ко̀мши̋нка-је пра̀во за̀кѣ̀рало,
ј̀една̀ко д̀лази шт̀до̋ђ да-ми-й̋ште.
за̀па̀ра -е ж ‚спарно време’
за̀па̀рити -им импф ‚врелом водом прелити кукурузно брашно’. — Й̀дем-да за̀па̀рим
пра̀сцима.
за̀пѐвати -за̀пѐвам ‚оплакивати’
за̀пѐрак -рка м ‚бочни изданак, млад израштај на стабљници кукуруза’
за̀прѐг -а м ‚врста кецеље’
за̀пѐћак -ѣка м ‚мали простор између земљане пећи и зида просторије’
за̀пу̀ша̋ч -а̋ча м ‚врата којима се затвара земљана пећ’
за̀ту̀щити -за̀ту̀щим ‚нешто затворити, поклопити’ — За̀ту̀шили-смо о̀ну ја̀му-да-кò-
го̋ђ нѐ-падне у̀ н̋у.
за̀цѐнути (се), за̀цѐнем (се) ‚јакò се смејати, прекинути дах од смеха’
зв̋а̀ница -е ж ‚млад момак који уочи свадбе зове сватове (госте)’
зв̋р̋цн̋ут -а -о адј. 1. ‚ментално заостао човек’ 2. ‚неозбиљан човек’
зѐвало -а с бот. ‚Antirrhinum maius’
зѐлен -ѣна -ѣно адј. ‚основна боја’ — Зѐлен кò кр̋ставац.
зе̋чи̋ји тр̋н м бот. ‚Ononis spinosa’
зна̀ме̋ње -а м ‚надевање црквеног имена детету, приликом крштења у цркви’
зòб -зòби ж бот. ‚Avena sativa’
зòва -е ж бот. ‚Sambucus’
зр̋ка̀в -а -о адј. ‚разрок’
зр̋ка̀вац -ца м зоол. ‚Grillus desertus’
з̀убача -е ж бот. ‚врста корова, Agropirum repens’

И

- ивањско цвѣће с бот. ‚Galium verum’
 љзбѡрѣача -е ж ‚квалитетнија, лепша, финија кудеља од које се прави платно за кошуље, веш, постелину и др.’
 љздѡшан -на -но адј. ‚особина јела, кад од нечег мало буде много кад се скува, испече, нпр. кокице’
 љкона -е ж ‚светачка слика у византијско-православној уметности’
 љнђѡлка -е ж ‚врста кокошке чије је тамно перје прекривено белим бобицама, граорка’
 љсплѡкнути -љсплѡкнем ‚испрати’ — Кад-љсплѡкнем хѡљине, дѡћу код-тебе.
 љсповѣд -и ж ‚црквени чин који претходи причешћу, верници исповедају своје грехове испод епитрахила’
 љспрѡшити -љспрѡшим 1. ‚из нечег истрести пращину’ 2. ‚истући’. — Испрѡшићу-ти тђр!
 љстрѡнга -е ж ‚пребивалиште за овце, које је саграђено од дрвета, дасака, сламе, прѡћа и налази се ван села, тор’

Ј

- јѡбука -е ж бот. ‚Pyrus malus’
 јѡвѡр -а м бот. ‚Acer platanoides’
 јѡка -е ж ‚крагна’
 јѡрам -рма м ‚дрвена направа у коју се прежу волови кад нешто вуку’
 јѡрац -јѡрца ‚мужјак козе’
 јѡрмац -а м ‚пречка на којој висе ждрепчаници’
 јѡсле -ѡла пл. т. ‚направа у облику дугачког корита или сандука, причвршћена за зид у коју се ставља сточна храна’
 јѡслице -ѡца с 1. ‚дем. од јасле’ 2. ‚дрвена направа слична колевци коју носе вертепаши’
 јѡстрѣб -а м зоол. ‚Accipiter gentilis’
 јѡстук -а м 1. ‚четвороугласта платнена кеса напуњена перјем са навлаком’ 2. ‚четвороугласта земљана површина која је покривена стаклом и у коју се рано у пролеће сади расада’
 јѡштрица -е ж ‚бубуљица на врху језика’
 јѡднозрѣнац -ца м ‚врста пасуља’
 јѡзгра -е ж ‚унутрашњи део кошпичастог плода’
 јѡјла -е ж бот. ‚Robinia pseudoacacia’
 јѡндек -а м ‚јарак, ров’
 јѡрѣбица -е ж зоол. ‚Perdix perdix’
 јѡфтика -е ж ‚туберкулоза’
 јѡчмѡйж -ѡјжа м ‚бубуљица на капку ока’
 јѡргѡвѡн -ѡна м бот. ‚Syringa vulgaris’
 јѡнац -нца м ‚млади бик’
 јѡница -е ж ‚млада крава’

- кѡш, кѡша м ,плетена направа од прућа, округлог облика, служи за преношење, већа је од котарице'
- кѡшница -е ж ,сандук или кош за држање пчела'
- кѡшница -е ж ,кошница'
- кѡра, кѡра м ,део нечега, али такав да се од основног дела одваја у другом правцу'
- кѡркови -ѡва пл. т. ,направа која на колима има улогу кормила, руда и јармаци су везани за кракове'
- кѡраста -е ж ,кора од осушене крви или гноја на рани која зараста'
- кѡрставац -ѡца м бот. ,*Cucumis sativus*'
- кревѣљење -а гл. им. ,од кревѣлити се' — Нѣ-можем више-да-је поднѣсем, нѣно кревѣљење-ми-је на-вѣ главе.
- кревѣлити (се), кревѣлим се импф. ,плакати, правити гримасе' — Јѣднѡк-се кревѣљи.
- крѣденц -ца м ,ормар за посуђе'
- крѣста -е ж ,израштај на глави неких птица'
- крѣмача -е ж 1. ,женка свиње' 2. ,погрдно име за неуредну жену или девојку'
- крѣзница -е ж ,платно са којим се дете покрива кад се носи на крштење'
- крѣскриндла -е ж ,окићена јелка'
- крѣштушка -е ж ,врста сандала, исусовке'
- крѣља -е ж ,крпељ'
- крѣпав -а -о адј. ,презрело, остарело поврће које постане дрвенасто нпр. ротква, келе-раба итд.'
- крѣста пл. т. ,доњи део кичме са карличним костима с којима је укрштена у облику крста, *Regio sacralis*'
- крѣтина -е ж 1. ,зоол. *Talpa europaea*' 2. ,земља коју кртица ископа'
- крѣто -а (мушки род нема) адј. ,особина меснатих производа који нису масни'
- крѣмпла -е ж бот. ,*Solanum tuberosum*'
- крѣуна -е ж 1. ,краљевска круна' 2. ,крошња дрвета' 3. ,навлака на оштећени зуб'
- крѣушка -е ж бот. ,*Rugus communis*' 2. ,сијалица'
- кѣбик -а м ,вештачка увала попуњена водом' — Пѡсле ђве вѣлике кѣше кѣбик-се ђпет напунијо вѡдом, па-се мѡра йћи на-скѣлу ђбилазним пѣтом.
- кѣвѣк -а м зоол. в. баго
- кѣга -е ж ,тешка заразна болест, *Pestis*'
- кѣдгођ адв. ,било куд' — Кѣдгођ кѣне вѡди жѣну.
- кѣдеља -е ж бот. ,*Cannabis sativa*'
- кѣдрав -а -о адј. ,куштрав'
- кѣка -е ж 1. ,канта за смеће' 2. ,направа у облику шипке са заврнутим једним крајем којим се привлачи сено'
- кѣкавица -е ж 1. зоол. ,*Cuculus canovus*' 2. ,плашљив човек'
- кѣкољ -а м бот. ,*Agrostemma githago*'
- кукѣрѣк -ѣка м бот. ,*Caltha palustris*'
- кукурузѡвина -е ж ,стабљика кукуруза после брања'
- кукѣњак -а м ,умњак'
- кум -а м ,онај који је сведок при крштењу детета, венчању'
- кума -е ж ,женска особа кум, кумова жена'
- кумѣца -е ж 1. ,дем. од кума' 2. ,женско дете према своме куму'
- кумѡвати, кѣмујем ,бити кум при крштењу, венчању'
- кумѡвска ѣнга ж ,стална невестина прагиља'
- кумство -а с ,веза, односи који постоје међу кумовима'
- куњати, кѣњам 1. ,дремати' 2. ,показати прве знаке болести'
- купа -е ж ,исечена кукурузѡвина и сложена у облику купе'
- курѣјак -а м зоол. ,*Canis lupus*'
- курѣѡчија јѣбука бот. ,*Aristolochia clematitis*'

кѹрјук -а м ,коса сплетена у једну плетеницу'
 кѹћа -е ж 1. ,дом (општи назив), на лакат, кућа у облику ћириличног слова Г' 2. ,парасничка — обична сељачка кућа (мађ. *paraszt* ,сељак')
 кућерак -ка м ,кућица за пса'
 кућница -е ж 1. ,дем. од кућа' 2. ,јамица у земљи у коју се сади пасуљ и кромпир' —
 Трѣба-да извадим још десет кућница крумпле.

Л

лаћа -е ж ,чамац и брод'
 лајблѣк -ика м ,сако'
 лаѣат -та м 1. ,прегиб, зглоб на средини руке у коме се зглаба надлактица са под-
 лактицом' 2. ,део лимене цеви за пећ, краћа, крива цев у облику лакта'
 лане адв. ,прошле године'
 ларма -е ж ,вика, галама' (мађ. *larma*)
 лармати -ам импф. ,гласно говорити, викати, галамити'
 лан, лана м ,Linum'
 ланац -ца м 1. ,метални накит који се ставља око врата' 2. ,мера за површину, један
 ланац је 2000 м².
 ланци -аца пл. т. ,део коњске опреме који се налази на прсима коња причвршћена
 за руду'
 лаѣаг -ага м ,дебело уже, од канапа, које служи за везивање стоке за јасле'
 лѣбац лѣба м ,хлеб'
 лѣбна кѣтарица -е ж ,корпа исплетена од сламе у коју се ставља тесто за печење
 хлеба'
 лѣвак -ка м ,направа од метала или пластике са широким грлом кроз коју се сипа
 течност у флашу или неку другу посуду'
 лѣвѣа -е ж ,крива, угнута полуга са ослонцом са спољне стране колског точка која
 подупиरे бочне стране кола'
 лѣгало -а с ,корпе у које кокошке носе јаја'
 ледѣница -е ж ,складиште леда, ископана јама у земљи која је покривена трском'
 лѣлак -лика пл. лелци м зоол. ,*Ciconia ciconia*'
 лѣмеш -ѣша м ,нож на плугу који сече земљу'
 лѣпѣнца -е ж ,женска блуза од фланела'
 лѣпиња -е ж ,округао лепчић који се месо и пекао уз велике хлебове'
 лепѣрица -е ж 1. ,врста теста за супу сечено у облику квадрата' 2. ,лептир купусњак'
 лѣптѣр -а м зоол. ,*Lepidoptera*'
 лѣћи -гнем пф ,заузети хоризонталан положај': при-, по-, на-
 лѣћи -лѣжем импф ,доносити младе лежећи на јајима': из-
 лѣѣија -е ж ,летва'
 лѣзара -е ж ,неплодна земља'
 лѣја -е ж 1. ,лисица' 2. ,обликована земља у коју се сеје арпаѣик'
 лѣласт -а -о адј. ,љубичаст'
 лѣнзер -ера м ,врста колаѣа'
 лѣњѣк -ѣка м ,врста рибе'
 лѣпа -е ж бот. ,*Tilia platyphillos*'
 лѣстача -е ж ,врста пите којој се тесто листа кад се испече'
 лѣѣајдер -а м ,човек који на улици продаје слаткише и играѣке'
 лѣбер -а м ,ловоров лист'
 лѣнѣић -а м ,посуда од метала или керамике из које се пије чај или млеко'
 лѣпатица -е ж 1. ,дем. од лопата' 2. ,лопата која служи за сакупљање ѣубрета из куће'

лѳтра -е ж ,бочна ограда на сеоским колима у облику лестви'
 лѳб лѳба м ,део обуће око пете'
 лѳбура -е ж ,корпа од прућа левкастог облика за риболов'
 лѳгош -а м ,лоза која се високо пење'
 лѳковина -е ж ,лишће лука после сасецања семена'
 лѳла -е ж 1. ,метална цев која спаја пећ и димњак и кроз њу пролази дим' 2. ,цевкаста
 направа за пушење са полупљоснатим проширењем на једном крају у којем са-
 горева дим'
 лѳфт -а м ,ваздух'
 лѳбичица -е ж бот. ,Viola'
 лѳска -е ж 1. ,крљушт' 2. ,опна од воћа'
 лѳскати -ам импф. ,чистити грашак, пасуљ'
 лѳштика -е ж ,омот кукурузног клипа'

М

магàзѳн -ѳна м ,складиште за жито и сл.'
 мàзало -а с ,четка за кречење'
 мајка -е ж ,баба, очева или мајчина мама'
 маќ, маќа м бот. 1. ,Paraver' 2. ,жир, плод храста'
 макарѳна -е ж ,кувано кукурузно брашно, палента'
 маќла -е ж ,нож са две ручке којим се теше дрво'
 маќљати -ам импф. ,тући, ударати'
 маљнице -ѳца пл. т. ,дрвени чекић'
 мамуза -е ж ,метална направа на пети чизме која је служила за подстрехивање
 коња на бржи ход'
 ма̀ндара -е ж ,сос од брашна'
 маргарѳта -е ж бот. ,Chrysanthemum'
 ма̀сница -е ж ,црвен, помодрео траг батина'
 ма̀тица -е ж 1. ,пчела која леже јаја' 2. ,средина речног корита где је водена струја
 најјача'
 ма̀ховина -е ж бот. ,Bryum'
 ма́чак -чка м 1. ,мужјак мачке' 2. ,сломлѳна грана трешње пуне рода'
 ма́чка -е ж 1. ,домаћа животиња из породице мачака' 2. ,сидро'
 ма́чково јаје бот. в. главата детелина
 машѳна -е ж 1. ,шибица' 2. ,мотор'
 ма̀шлија -е ж ,шарена трака у коси'
 мѳд, мѳда м ,сладак густ сок који пчела ствара од цветног нектара'
 мѳре, мѳра пл. т. ,вага'
 мѳрице -ѳца пл. т. ,кухињска вага'
 метàнисати -ишем импф. ,клањати се у цркви'
 мѳхати, мѳhem импф. ,стављати, метати'
 мѳвàлна -е ж ,мали базен у којем се пере велика количина поврћа'
 мијàна -е ж ,крчма, кафана'
 мијàнција -е м ,човек који ради у крчми или је власник крчме'
 милѳ̀сница -е ж ,девојка која се састаје са ожењеним човеком или удата жена која
 се састаје са неожењеним човеком'
 милѳ̀снѳк -ѳка м ,момак који се удвара девојци'
 мињѳушица -е ж бот. ,Dicentra spectabilis'
 мицика -е ж ,качет'
 мишокиња -е ж бот. ,Stellaria media'
 млàда -е ж 1. ,девојка, невеста на дан свога венчања' 2. ,млада удата жена'

мљѐчика -е ж бот. ,Toxasium'
 мѓлер -ѐра м 1. ,човек који кречи' 2. ,фотограф' 3. ,сликар, уметник'
 мѓловати -ујем импф. 1. ,кречити' 2. ,фотографисати' 3. ,сликали уљаним или воденим бојама'
 мѓлац -ца м зоол. ,мали врло штетан лептирић чије гусенице нагризају крзно, вуну, биљке итд.'
 мрѓв -а м зоол. ,опнокрилац из породице Formicidae који живи у великим заједницама'
 мрѓк -ѓка м ,тама'
 мрѓчак -а м ,сумрак' — Bãtã-се мрѓчак.
 мрѓтац, мрѓца м ,мртвац, покојник'
 мўва -е ж зоол. ,Musca domestica'
 мўвѓр -а м бот. ,Setaria glauca'
 мўзга -е ж ,флека, мрља'
 мўљѓница -е ж ,дрвена алатка која се при крају шири у четвртастом облику а служи за притискавање гвожђа у прешу'
 мўњош -ѓша м ,пастих'
 мўшица -е ж зоол. ,Drosophila melanogaster'
 мушкѓтор -а м бот. ,фам. Geraniaceae'
 мўшт, мўшта м ,сок од грожђа који касније преври у вино'

Н

нѓбўрен -а -ѓ адј. ,намргођен'
 нѓвиљак -ѓљка м ,мала багљница која се шиљцима носи и слаже у велику багљу надбедрѓњик -ѓка м ,други степен свештеника, то је четвртаст лепо извезен материјал који свештеник носи испод појаса'
 навўћи -чем импф. ,градити, дизати зидове' — Навўкли-су зѓдове.
 нѓвлака -е ж ,платнени материјал који се навлачи на јастуке, јоргане, дуње'
 нѓвѓра -е ж ,делић поскуре који се дели после причешћа и на крају службе'
 надѓдѓчен -а -ѓ адј. ,обучен као страшило'
 најѓвљѓвање -а гл. им. ,обичај, свештеник у цркви пред венчање три пута најѓвљѓје тај обред'
 најквирц -а м ,зачин по облику сличан биберу, али другачијег мириса'
 накарѓдити се -ѓрѓдим се импф. ,непристојно се обући' — ѓл-си-се накарѓдио кѓ-да-си из-ѓиркуса дѓѓѓ.
 нѓковањ -а м ,железни подметач на који се ставља оно што се кује'
 нѓплетак -ка м ,један од шест дрвених делова обима колског точка'
 нѓѓчѓри пл. т. 1. ,направа која се ставља на очи ради побољшања вида и заштите очију' 2. ,део коњске опреме, кожни квадрати са стране коња, тако да коњ гледа само напред'
 нѓруквица -е ж ,гајтан којим поп веже широки рукав стихара при црквеном обреду као симбол везања Христових руку кад су га разапели на крст'
 насѓдити насѓдим пф. ,ставити кокошку на јаја да би се излегли пилићи'
 нѓѓве -ѓва пл. т. ,дрвено заобљено корито у којем се некад месио хлеб'
 нѓѓифрати -ам пф. ,фиг. изгрдити, наружити некога' — Поштѓно-га-је нѓѓифрѓ.
 нѓ смѓј ,смешан' — Бѓјѓ-ми-је нѓ-смѓј.
 нѓѓѓ -а с 1. ,простор који се са земље види у облику великог свода' 2. ,непце' 3. ,предмет који у цркви стоји испред двери' 4. ,пребивалиште божије'
 небѓса пл. од ,небо' — Небѓса, штѓ-си-то урѓдијѓ!
 нѓвен -а м бот. ,Calendula officinalis'

нѐвесела врба бот. ‚*Salix babilonica*’
 нѐспор -а -о адј. ‚кад од нечег много кад се скува буде мало, нпр. спанаћ’
 нйна -е ж ‚у ословљавању за женску особу’
 нѓва -е ж ‚врста грождѧ’
 нѓкедла -е ж ‚кнедла’ (од мађ. *nokedli*)
 нѓсна пл. т. ‚дрвена направа са четири ручке на којој се мртвац носи у гробље’
 нѓсна фрајла ж бот. ‚*Hesperis matronalis*’

Њ

њѧрика -е ж ‚летња кухиња’ (од мађ. *nyári konyha*)
 њѧшка -е ж 1. ‚глава неких животиња’ 2. ‚глава човека (погрдно) — Њѧшку-ћу-ти
 рѧзбити!

О

ѓбѧд -а м зоол. ‚фам. *Tabanus bromus*’
 ѓбашко адв. ‚посебно, одвојено’
 ѓбесити (се) -им (се) 1. ‚окачити нешто о клин, чивилук или неку другу справу’ 2.
 ‚изврцити самоубиство’
 ѓбикнути -ем пф. ‚навићи, научити на нешто’ — Чѓсто-сам ѓбикла ѧћи у-Кѓвѧн.
 ѓбојак -ѓјка м ‚комад дебље тканине који се обавије око ноге’
 оглѧвник -ѧка м ‚део коњске опреме, каишеви који се ставе коњу око главе и за
 који се прикопчају кајаси’
 ѓгризина -е ж ‚остатак од кукурузне стабљике у говеђим јаслама’
 огрѧло -а с ‚направа за згртање пепела и жеравице у зиданој пећи’
 огрнути огрнем пф. ‚набацили део одеће на леђа (капут, ѓемпер) не закопчавајући
 га’
 ѓдежда -е ж ‚део свештеникове одеће, плашт, фелон’
 ѓграда -е ж ‚дрвена направа којом се ограђује неки простор’
 ѓгрѓзла -е ж бот. ‚*Ribes grossularia*’
 ѓље -а с ‚покретна руда која везује плуг са јармом’
 оклѧгија -е ж ‚дугуљасто, ваљкасто, глатко дрво којим се развија тесто’
 окно -а с ‚стакло у прозорском оквиру’
 окнопѧлити (се) -им (се) ‚родити ванбрачно дете’
 ѓкрљак -рљка м ‚клип кукуруза који није испуњен зрном’
 окрѧглача -е ж ‚врста шљиве округлог облика’
 ѓмча -е ж ‚начин везивања ужета’
 опѧјдачити -им пф. ‚ошамарити, ударити’
 опѧруша -е ж ‚запарен тврди хлеб који се ставља на врело уље и лук а затим се
 дода бибер и паприка и све се запече у рерни’
 опѧрача -е ж ‚крпа којом се перу судови’
 ѓплећак -ка м 1. ‚кратка женска кошуља, обично украшена везом на грудима’ 2.
 ‚део кошуље око плећа’
 онѓмад адв. ‚пре неки дан’ — Онѓмад-сам-ти кѧпила књѧгу и вѓћ-си-је поцѓпѓ.
 опрѧсити -им пф. ‚донети на свет прасиће’
 ѓпциговање гл. им. ‚скидање вина са киселице’
 ѓрло -а м зоол. ‚*Aquila*’
 ѓрошак -шка м ‚орак’

орџчићи -а пл. ,врста колача са рогачом'
 ђтава -е ж ,друга косидба сена'
 ђтела -е ж ,врста грождџа'
 ђткџлен адв. ,откуд'
 ђткос -а м ,ширина коју захвата коса при кошењу'
 ђткудгођ адв. ,од некуд' — Ове бубе ђткудгођ, тек мџрају излазити, кад-ји толико
 йма.
 ђтџич адв. ,малопрџ' — Отџич-је бйјо ђвде.
 ђтђжан -на -но адј. ,онај који изазива мучнину и гађење' — Овај-ми-је кџљџ ђтђжан,
 јер-си-мџнала у-њџга мџдго пђтера и шџћера.
 ђцило -а с ,справа којом се оштре ножеви, има облик ножа'
 ђчџпити -им пф. ,стати неком на ногу'
 ђчџпљен -а -о адј. ,увредљив, осетљив' — Ђл си ђчџпљен, чџвек-ти ништа нџ-може
 рџћи.
 ђцџк -а м ,димњџк'
 ђшинђт -а -о адј. 1. ,ментално заостао човек' 2. ,маглом оштећена пераја лука' — Тџш-
 ко-ћу прџдати на-пйјџци ђшинут лђк.
 ђштџнити -им пф. ,донети на свет штенад'
 ђштрач -џча м ,занатлија који оштри ножеве, маказе и друго'

II

пџбирџк -йрка м ,оно што је напабирчено'
 пџбирчџти -им импф. ,скупљање оног што остане после брања кукуруза или грождџа'.
 пџјалица -е ж ,врста четке којом се скида паучина са зида'
 пџјџнта -е ж ,грџда која повезује рогове у кровној конструкцији'
 пџјта -е ж ,шупа за сџно' (мађ. *rajta*)
 пџнана -е ж ,платнена плитка ципела са пертлама'
 пџнђшџка -е ж ,платнена ципела без пертли'
 пџкла -е ж ,кутија' — Купи-ми пџклу цигарџтле.
 пџламџда -е ж бот. ,*Geranium robertanum*'
 пџлџв -џва м ,дашчани под'
 пџнта -е ж 1. ,трегери' 2. ,две металне шипке које се налазе на вратима, врата се по-
 моћу њих окаче о шарке'
 пџњ пџња м 1. ,део дрвета који остане на корену кад се стабло сруши или посече' 2.
 ,винова лоза која тера из јџдног корџна'
 пџор -а м ,сељџк, земљораџник'
 пџрџдан -на -но адј. ,леп, висок, јџк' (момџк, девојка, коњ')
 пџрац -џа м зоол. ,*Rattus rattus*'
 пџрџч -џча м ,направа која служи за парање кукуруза приликом ручног круђења'
 пџртџиш -а м в. пџјалица
 пџсош -а м 1. ,путна исправа за иноземство' 2. ,лична карта стоке, коња, свиња, са
 свим подџцима о дџтичној животињи'
 пасуљџца -е ж бот. ,*Vicia*'
 патлиџџн -џна м ,параџџ'
 пџук -а м зоол. ,фџм. *Araneidae*'
 пџџала -е ж ,привезџк за лџнџић'
 пџџале пл. т. ,шкџмџић'
 пџџка -е ж 1. ,флека од мастила у свџсџи' 2. ,некаџ казна у школи (ударање леђиџром
 по длџновима или ноктима)'
 пџче -џта с 1. ,младунче од патке' 2. ,пл. т. пихтије'

- пéвница -е ж ,место у цркви са стране олтара на којем стоје они који читају или поје'
- пéлцовати -ујем импф. 1. ,калемити воће' 2. ,цепити, вакцинисати' — Сутра идем-да пéлцујем брéскеве.
- пéнцер -а м 1. ,прозор' 2. ,велика стакла за прекривање јастука у баштованству'
- пeрајцјла -е ж ,четка са дугачком дршком, служи за кречење'
- пeрeтoница -е ж ,дрвена или кожна направа са преградама у којој се држи прибор за писање'
- пeри́на -е ж ,сламарица'
- пeркiт -и́та м ,врста јела од кромпира са свињским или говеђим месом'
- пeрyника -е ж бот. ,*Iris pseudocorus*'
- пeрушка -е ж ,врх крила гуске или патке којим се премазује хлеб или колачи пре печења'
- пeтeљка -е ж ,оно што остане кад се са грозда скину зрна'
- пeтица -е ж ,крстина жита'
- пeтpовача -е ж ,врста јабуке која зри о Петровдану'
- пeцaљка -е ж ,дуг цтап с удицом на крају нити којим се лови риба'
- пeцaрош -а м ,риболовац'
- пeцати -ам импф. 1. ,ловити рибу' 2. ,фиг. удварати се девојкама'
- пeцкaње -а с гл. им. ,врста игре са новчићима'
- пeчeње -а с ,печено месо'
- пeћица -е ж ,рерна'
- пeшкiр -и́ра м 1. ,ручник' 2. ,везено платно које се ставља у цркви око иконе или се девер опаше док сватови иду у цркву'
- пiглaјс -а м ,пегла'
- пiјaнцти́на -е ж ,пијаница'
- пiла -е ж ,турпија за гвожђе'
- пiљање гл. им. ,врста игре каменчићима'
- пiпати, пiпам импф. 1. ,узимати нешто зрно по зрно или делић по делић' 2. ,кључати' (за живину) — Живина-ми-је сав крeч опипала са-зида.
- пiрика -е ж ,коров који расте у малим жбунићима, има цвет који се лепи за одећу'
- пiринч -а м бот. ,*Oryza sativa*'
- пiртлија -е ж ,било какве границе по мери сложене у снопове'
- плaјбaс -aса м ,оловка'
- плaфoн -oна м ,таваница'
- плeвити, плeвим импф. ,требити поврће од корова'
- плoтна -е ж ,плоча, подметач'
- плeва -е ж ,отпадак од пшеничног класа'
- плeвњaк -а м ,плевара'
- плoт, плoта м бот. ,*Lycium*'
- пoган -а-о ад. 1. ,пргав' — Ал-је-тo пoган чoвек' 2. ,затрован' — У-нашим бyнaру-је пoгана вoда.
- пoдвез -а м ,кратка женска кошуља, обично украшена на грудима и рукавима'
- пoдвоз -а м ,превоз који искрсне изненада, повољнији од планираног' — Изнeнaдa-сам нaшцла пoдвоз до-Пeщце.
- пoдрум -а м ,просторија ископана у земљи, обично испод куће, служи за остављање вина, поврћа и других ређе употребљаваних ствари'
- пoја -е ж ,дугуљаста јастук за новорођенче'
- пoјати -им импф. ,певати у цркви'
- пoјац -јца м ,човек који за време црквеног обреда стоји у певници и на глас се моли или поје'
- пoјyтaрје -а с ,други дан славе'
- пoкрoвац -вца м ,кебе'
- пoлилeј -eја м ,црквени лустер'
- пoложeнiк -и́ка м ,дете које прво дође у туђу кућу на бадњи дан'

- помоћнице -а пл. т. ,дрвени шиљци којима се повећава површина кола (дужине четири метра) а преко њих се стављају пречаче'
- поњава -е ж ,платно за покривање већ садеведеног сена у багљи'
- попара -е ж ,види опаруша'
- поперњача -е ж ,чаршав који се простире на душек код спавања'
- попо -е м ,поп'
- попонац -бнца м бот. ,*Convolvulus arvensis*'
- портартур -ура м ,забачен крај' Додш-је-са-портартура.
- поршифт -а м ,једино у изразу: *По њоршифту* = по правилу'
- поскура -е ж ,паскурица'
- поступовница -е ж ,комад колача који добије најбрже дете у трци око куће, на свечаности која се приређује кад дете научи да хода'
- потајна веча -а ж ,чување мртваца уочи сахране'
- поткова -е ж ,гвоздена направа која се ставља на копита коња, у облику је полу-круга'
- потникати -ам пф. ,посредним путем неког нервирати'
- пофторити пофторим пф. ,поновити'. — Сто пута-сам-ти-већ пофторила.
- посеница -е ж ,просторија која се налази непосредно поред куће, продужетак крова куће прелази у потсеницу'
- похерај -аја м ,колач'
- поша -е ж ,попадија'
- правити -им импф. ,чинити, делати, стварати' — Ођу да-правим кђу.: у-, ис-, на-, пре-, по-, о-, од-
- пракљача -е ж ,дрво којим се лупа семе и помоћу којег се некад прао веш'
- прасе, прасета с ,свиња'
- прасци пл. ,свиње'
- прашчићи -а с ,пл. дем. од прасци'
- превез -а м ,материјал којим се младенцима за време венчања у цркви покрију леђа'
- презентла -е ж в. карперец
- прёклане адв. ,пре две године'
- препелица -е ж зоол. ,*Coturnix coturnix*'
- пресличница -е ж бот. ,*Equisetum*'
- пречаге, прчага пл. т. ,дрвени шиљци који се стављају преко кола без лотра да би се повећала површина'
- прещ, преша м ,направа од дрвета и гвозђа у којој се цеди сок из грожђа при прављењу вина'
- прженица -е ж ,печен хлеб на плотни'
- пријатељ -а м ,међусобно ословљавање младине и младожењине родбине после венчања'
- проводња -е ж ,игранка'
- проба -е ж ,колач од кукурузног брашна'
- прбкола -е ж ,главица киселог купуса'
- промућуран -на -но адј. ,бистар, сналажљив'
- прбпис -а м ,свеска, бележница' — Купијо-сам дџи десет прописова.
- прбтина -е ж ,колач с јабукама'
- прстѣн -а м 1. ,накић који се ставља на прст' 2. ,веридба' 3. ,метални обруч који служи за обележавање голубова'
- пруд, пруда м ,обала Дунава у шуми'
- прундле прундала пл. т. ,широке панталоне с дугмадима, без каиша'
- пршњаќ -а м ,прслук од овчије коже'
- псѣто -а с ,пас'
- псѣњије грбжђе бот. ,*Cornus sanguinea*'
- псѣњије млѣко бот. ,*Euphorbia*'
- пўница -е ж ,ташта'
- пўпа -е ж ,грба' — На-сокаку стђи њики-грбав чђвек кђи-има пўпу на-лѣђима.

пупа̄чка -е ж ,запржен хлеб са зачином'
 пўра -е ж ,празилук'
 пўседла -е ж ,врста колача'
 пўтра -е ж ,врста колибе која је до половине уопана у земљу'
 пўтїр -їра м ,дехар'
 пўтуња -е ж ,корпа издуженог облика која се помоћу каишева носи на леђима'
 пўце -ета ,дугме'
 пўџенце -ета с 1. ,дем. од пуце' 2. ,фитиљ од кандила' 3. ,цвет'
 пўшара -е ж ,сушионица меса'
 пўшка -е ж 1. ,оружје' 2. ,гвоздена справа у глави точка у којој лежи осовина помоћу
 које се точак окреће'

Р

раж -ражи ж бот. ,Secale cereale'
 разбїрати, разбїрам импф. ,разумети, схватити'
 разбој -а м ,справа за ткање'
 разор -а м ,бразда'
 рама -е ж ,оквир за слике, прозорски оквир' (од мађ. *rám*)
 расада -е ж ,младе биљке (обично поврће) које се пресађује'
 расод -а м ,сок од киселог купуса'
 ращєнити ращєним пф. ,објаснити' — Нїкāко нє-можем да-јој ращєним.
 рєжија -е ж ,танко грање, пруће које се користи за лакше потпаљивање ватре у
 пећи' (мађ. *rőzse*)
 рєзанац -āнца м ,тесто за супу, танко и дугачко'
 рєседа -е ж бот. ,Rezeda lutea'
 рєн -а м бот. ,Annonacia laphathifolia'
 рѡвāш -āша м ,белега, жиг (обично на телу животиња) као знак распознавања'
 рѡвāшен -а -о адј. ,обележен'
 рѡвāчити, рѡвāшим импф. ,обележити'
 рѡг, рѡга м 1. ,коштани, цевасте и шиљати израштај на глави неких животиња' 2.
 ,коса греда кровне конструкције, крај греде која штрчи изван стрехе' 3. ,врста
 пецива'
 рѡгаљ -гља м ,ћошак' — На-рѡгљу соkāка, у-рѡгљу сѡбе, рѡгаљ кўће.
 рѡгоска -е ж ,покривач који се плете од жупе, а служи за покривање јастука у башто-
 ванлуку'
 рѡгуше -ўња пл. т. ,алатка са дрчком и са гвозденим зушцима, виле'
 рѡгуљїште -а с ,држаље за рогуље'
 рѡд, рѡда м ,лице са којим се неко налази у сродству'
 рѡзмарїн -а м бот. ,Rosmaris officinalis'
 рѡј, рѡја м ,скуп пчела које су се излегле од једне матице у истој кошници и чине
 посебну заједницу'
 рѡкља -е ж ,извезена, уштиркана подсукња'
 рѡнђа -е ж ,крпа, било каква' (од мађ. *rongy*)
 рѡштїљ -а м ,метална справа у делу пећи у којем се ложи, служи да пепео пропада
 да се ватра не би угасила'
 рѡшчић -а м ,плод рогача'
 рїгла -е ж ,рајбер' (мађ. *rigli*)
 ридїкла -е ж ,женска ташна'

ру́да -е ж ,мотка, полуга причвршћена, углављена у предњу осовину кола у коју се прежу коњи'
 ру́ковѣд -и ж ,сакупљање жита српом после жетве, један замах српом је једна руковед, а две руковеди сачињавају један споп'
 ру́чак -чка м ,доручак'
 ру́чица -е ж 1. ,дем. од рука' 2. ,једна од две металне стране за које се плуг држи кад се оре'

С

са̀дило -а с ,обликовани комад дрвета помоћу којег се сади расада'
 са̀дити, са̀дим импф. ,укопати у земљу младу биљку, расаду, да би се она касније развила и донела плодове': пре-, за-, у-, на-
 са̀ндук -а м 1. ,мртвачки сандук' 2. ,велика, дрвена кутија у којој се држи брашно, шећер и др.'
 са̀писати -щем ,преморити се'
 са̀пиште -а с ,држаље мотике'
 са̀ра -е ж ,горњи део чизме'
 салѐтна -е ж ,затворени трем'
 са̀ће -а с ,жућкаста и мека материја коју стварају пчеле и од које граде саће у кошници'
 са̀цак -а м ,метални треножац над ватром на који се ставља посуда у којој се кува'
 са̀ција -е м ,занатлија који поправља сатове'
 свѣ́кар -кра м ,мужевљев отац'
 свѣ́квa -е ж ,мужевљева мајка'
 свѣ́тац -ца м ,црквени празник'
 свѣ́тковати -ујем импф. ,славити црквени празник'
 свѣ́чар -ára м ,онај који слави крсну славу'
 свй́лена буба -е ж зоол. ,врста инсекта *Bombix mori*, чија гусеница производи svileno влакно'
 свй́рац -рца м ,члан оркестра'
 свй́рка -е ж ,музика'
 свй́тља́к -а м ,платнени гајтан за везивање мушких гаћа'
 свѡ́ђење -а с ,обичај у сватовима, даривање невесте тачно у поноћ после чега млада и младожења одлазе у ложницу'
 сврѡ́б -ла с ,бургија'
 секричй́ца -е ж бот. ,*Hyacinthus orientalis*'
 семѐнара -е ж ,радња у којој се продаје семе'
 сѐница -е ж ,шупа, обично од дасака или трске, у којој се држе пољопривредни алати'
 сѐничарка -е ж ,мала шумска птица певачица шарених боја која се храни инсектима'
 сѐрсам -áма м ,запрежна коњска опрема за кола' (од мађ. *szerzám*)
 сѐчка -е ж ,сточна храна, исечена слама'
 сѐћанска бундева ж бот. ,*Cucurbita maxima*'
 сй́лѡван -вна -вно адј. ,тешка, калорична храна'
 сипопѡтљивѡст -и ж ,коњска болест'
 сй́рдй́к -й́ка м ,кисело млеко'
 сй́рак -ка м бот. ,*Calamagrostis epigeios*'
 сй́рка -е ж ,бео коњ'
 сй́ркаст -а -о адј. ,сив'
 сй́савица -е ж ,врста грожђа'

- сита -е ж бот. ,Heleocharis'
 скадарка -е ж ,врста грожђа'
 скамија -е ж ,школска клупа'
 скѣла -е ж ,нарочито подешен сплав који се креће помоћу већег моторног чамца који је везан за њега, а служи за превоз на местима где нема моста'
 скѣт -а м 1. ,животиња' 2. ,погрдан назив за људе' — Скѣте јѣдан!
 скѣтна -е ж адј. ,односи се на женку животиње која чека младунче'
 скѣте -а пл. т. ,подсукња'
 сланѣк -а м ,мала посуда за со, бибер и црвену паприку'
 сланка -е ж ,врста грожђа'
 слатина -е ж ,пољана где се краве терају на испашу, подводна, мочварна земља'
 слѣзовача -е ж бот. ,Malva neglectica'
 слинци -слинца пл. 1. ,цвет ораха' 2. ,бале, која виси из носа' 3. ,месната изралина која виси са стране кљуна ђурана'
 смандрљати -ам пф. ,лоше, површно, без воље нешто урадити'
 смеѣан -а -о адј. ,чудан'. — Пѣстѣ-је тѣко смеѣан ѣд-кад-је дѣшѣ из шпитѣла.
 смѣј, смѣја м ,смех'
 снаѣца -е ж ,невеста'
 снѣвати, снѣвам импф. ,сањати'
 снѣп, снѣпа м ,покошено жито, раж, сакупљено и повезано у гомилице, снопсве'
 спраћум адв. ,наспран' — Спраћум мѣнѣ-је ѣна сѣјала.
 спѣж, спѣжа м ,мекушац са роговима који пузи и који носи кућицу на леђима, из породице Gastropoda'
 срѣаница -е ж ,узано, дуго дрво које везује задњи и предњи крај запрежних кола'
 срѣче -ѣта с 1. ,флаша' 2. ,разбијено стакло'
 сѣва -е ж ,усправно дрво које држи ђерам'
 сѣвина -е ж ,осовина'
 сѣкѣк -ѣка м ,улица'
 сѣнице, сѣница пл. т. ,санке'
 сѣћола -е ж ,сунѣокрет'
 срѣзати (се), срѣзам (се) пф. ,остарити пре времена' — Ѧткад-је нѣсам видла јѣко-је ѣстарила, свѣ-се срѣзала.
 стѣри свѣт ,младожењин шѣгор најчѣше, или је близак род'
 старѣсватица -е ж ,жена старог свата'
 стѣвана адј. ,крава која очекује младунче'
 стѣга -е ж ,направа од гвожђа, менгеле'
 стѣница -е ж зоол. ,Heteroptera'
 стѣ, стѣла м ,врста столице која се налази само у цркви'
 стѣлица -е ж ,направа са четири ноге и са наслоном која служи за седење'
 стрѣв -а м ,смеће, ђубре'
 стрѣвина -е ж ,човек који живи од данас до сутра, непредузимљив, лењ'
 стрѣља -е ж ,стрења, кров'
 стрѣйна -е ж ,стричева жена'
 стрѣц, стрѣца м ,очев брат'
 стрѣника -е ж 'оно што остане у земљи после жетве'
 стрѣпѣштати (се), стрѣпѣштам се пф. ,пасти са треском, љоснути, срушити се' — Такѣ-се стрѣпѣштѣ низ-басѣмке, да-је-јѣдѣ ѣсто жѣв.
 стрѣта -е ж ,страхота'
 сѣбѣито адв. ,сигурно' — Сѣбѣито-ђу дѣћи.
 сѣдѣан -ѣна м бот. ,Sorgum sudaneuse'
 сѣрутка -е ж ,накисела течност која се издѣва из млека после сирѣња'
 сѣшѣара -е ж ,рупа која се налази у садевеној слами ради вентилације'
 сѣшѣача шѣљѣва -е ж бот. ,врста шѣљѣве која се стави у угрејану пећ ради сушења'

Т

- таван -а м ,просторија између крова и водоравне преграде која одваја поткровни простор од доњих просторија'
- тамбура -е ж ,жичани музички инструмент'
- тамбураш -аша м ,свирач на тамбури'
- тамјан -а м ,смола добијена из дрвета *Boswellia* која запаљена шири пријатан мирис, употребљава се за кађење при верским обредима'
- таљушке -ака пл. т. ,врста колица на један точак са две ручке'
- тараба -е ж ,ограда од хоризонтално постављених дасака'
- тарана -е ж ,врста теста, ситно, округло'
- тарге -рага пл. т. ,носила за земљу и ђубре'
- та̄с, та̄са м ,метални тањир на којем се у цркви сакупљају прилози'
- та̄ст -а м ,женин отац'
- тачка -е ж 1. ,интерпункцијски знак' 2. ,тање дрво које се забада у земљу поред биљке да би се биљка по њему пењала'
- ташак -шка м ,кувано тесто са џемом'
- те̄ј -а м ,чај'
- те̄леј -а м ,врста веома танког позлаћеног метала који је служио као украс'
- те̄псија -е ж ,дугуљаста плитка посуда за печење колача, меса и других врста јела'
- те̄рек -а м ,крупна плева'
- тестера -е ж ,челична алатка са оштрим зупцима на доњој ивици за резање дрвета, метала'
- те̄сто -а с ,маса од брашна, замешана водом или другом течношћу'
- те̄так -тка м ,теткин муж'
- те̄тка -е ж ,очева или мајчина сестра'
- тй̄га̄њ -а̄ња м ,округао, плитак суд са једном издуженом ручком, тава (од метала)'
- тй̄ква -е ж ,справа од тикве или стакла којом се извучи вино из бурета'. — Донеси вина на-тй̄кву.
- толѐдо -а с ,велико огледало са два крила'
- тѐмике тѐмй̄ка пл. т. ,врста панталона са трегерима за децу'
- тѐџй̄л -а м ,брус у облику точка, који се окреће око своје осовине, тоцило'
- тра̄ље, тра̄ља пл. ,направа са једним точком и две ручке која обично служи за преносење ђубрета из штале'
- тра̄п, тра̄па м ,јама у земљи у којој се преко зиме чува кромпир и зелен'
- тре̄бити, тре̄бим импф. ,пребирати, чистити'
- тр̄вати -ам импф. ,издржати'. — Не-можем да-тр̄вам-више ђвог чѐвека.
- тр̄ганац -аца ,тргано тесто за чорбу'
- тр̄љица -е ж ,справа којом се ломи кудеља'
- трѐножац -шца м ,столица са три ноге'
- тӯлија -е ж ,метални део на осовини сеоских кола који не дозвољава точку да спадне, у облику је клина и стоји на спољашњој страни точка'
- тӯтор -а м ,човек који у цркви продаје свеће'

Ђ

- ђ̄акнѹт -а -о адј. ,ментално заостао човек'
- ђ̄йлит -а м ,катанац'
- ђ̄ўпа -е ж 1. ,земљани суд са ужим грлом, врч' 2. ,глава (погрдно)'
- ђ̄ўпица -е ж ,дем. од ђуп'
- ђ̄ўприја -е ж ,мост'

У

удóвац -ца м ,човек коме је умрла жена'
удóвица -е ж ,жена којој је умро муж'
удèнути -ем пф. ,узући конач у иглу'
удáвача -е ж ,девојка која треба да се уда'
ўдаја -е ж ,ступање женске особе у брак'
ўжина -е ж ,ручак, обед између доручка и ручка'
ўже -ета пл. ўжáд -и ,канап сплетен од жита или ражи којим се веже сноп у жетви'
ужљéбити, ўжљéбим пф. ,направити удубљење у дрвету'
ўјáк -а м ,мајчин брат'
ўјна -е ж ,ујакова жена'
ўкоп -а м ,сахрана'
ўлáр -а м ,оглав'
ўмáчка -е ж ,сос од парадајза'
ўпрте -р́та пл. т. ,трегери'
урèћи, ўрекнем пф. ,навући на некога несрећу'. — Прáсци-ми нè-могу да-стáну
нá-ноге, сáгўрно-ји-је кóгођ ўрекó.
ўрок -а м ,поглед или чин који по народном веровању може на некога да навуче
несрећу, проклетство'
усáнути -ем пф. ,нестати, упити се' — Сўша је-б́ила тако-вèлика да-је-и-пóсле
вèлике кўще вóда óма усáнула.
ўсновица -е ж ,врста ретког двонитно тканог ланеног платна'
ўцварити (се) -им се пф. ,ознојити се'
учмáнути, ўчмане пф. ,сасушити се, спарушити се' — Учмáнуло-ми-је ж́ито.
ўш -и м ,ваш, паразит Pediculus'
ушáмити (се), ўшáмим се пф. ,ставити мараму на главу, повезати се марамом'
ушмўрати (се), ўцмўрам се ,јакó се ознојити, уморити се'
ўштипак -пка м ,мали колач од киселог теста пржен у масти'

Ф

фáзóн -óна м зоол. ,птица дугачког репа из рода Phasianinae'
фáйнсак -ска -ско адј. ,леп': фáйнсак мóмак, фáйнска дèвóјка
фáла -е ж ,проблем' — Нíје фáла! Нèма нíкáкве фáле.
фáличан -на -но адј. ,оштећен'
фантаз́ирати -áз́ирам импф. ,говорити бесмислице'
фáт фáта пл. фáтóви ,кубни метар дрва за огрев' — Лáже на-фáтóве.
фáтйрка -е ж ,подсукња која је обложена ватом'
фéдер -а м ,врста кола са коњском вучом'
фéла -е ж ,врста'
ф́йнег -а м ,дрвена посуда с једном ручком, две до три литре, њоме се вади вино из
бурета'
ф́йнца -е ж ,метални суд полуокруглог облика без дршке, употребљава се у кухињи'
ф́йрáнгла -е ж ,завеса'
ф́йшкáл -áла м ,правник'
ф́рйшак -шка -шко адј. ,свеж'
ф́рóл, ф́рóла м ,невестински вео'
ф́рóнцла -е ж ,реса'

фрџнцлав -а -о адј. ,са ресама'
 фрџтаљ -а м 1. ,мера за количину, четвртина' 2. ,дрвена посуда помоћу које се мушт преноси у подрум'
 фрџла -е ж ,дрвени дувачки инструмент'
 фрџлица -е ж ,дем. од фрула'
 фрџтача -е ж ,врста јабуке'
 фрџтом адв. ,стално без престанка' — Фрџтом-ми досађује.

X

хавџет -а м ,слаб, болешљив човек'
 хажати -ем ,чути'. — Тџлико-сам-га мџдила а-џн ни-нџ-хаје.
 хажла -е ж ,нужник, обично направљен од дасака или цигала у дворишту'
 хажушке -ажка ,врста колача (са маслацем)'
 хажла -е ж ,прождрљив човек, човек који воли много да једе'
 хажмишан -на но адј. ,лукав, препреден, префриган'
 хажмови -а пл. в. серсам
 хажмрџел -џла м ,кишобран'
 хаждрав -а -о адј. 1. ,слабуњав, болешљив' 2. ,ружан, неугледан' — Саж-је хаждрав, нй-на-шта не лйчи.
 хаждрабџљи -а пл. т. ,старо, изношено одело'
 хажнтрај -а м ,једино у изразу: — *Кџји-ши-је хажнтрај*? Шта ти је, шта ти фали, збџ чега се лџутиш?
 хажсна -е ж ,корист'
 хажтар -а м ,сеоско подручје (мађ. *hotár* граница)'
 хажљине -йна пл. т. ,постeljина'
 хажлџрāj -ажа м ,хажклани ручни рад'
 хажкловати -ујем ,плести концем, кукичати' наж-, йз-хажклица -е ж ,игла којом се кукича'
 хажсвйр -а м ,мазга (мађ. *öszvér*)'
 хажклати -ам импф. ,журити' (само у изразу: *Йде, све-хажка!*)
 хажкедла -е ж ,столица без наслона'
 хажкуле пл. ,врста гумене обуће за снег и кишу, каљаче'
 хажлт -а м ,мера за површину, 1 холт = 1600 м²
 хажнџдла -е ж ,укосница'
 хажђав -а -о адј. ,лош, покварен'
 хажрчак -чка м зоол. ,*Cricetus cricetus*'
 хажнцут -а м ,човек који је увек спреман да неком нешто подвали'
 хажнцутажрија -е ж ,неозбиљност, подмуклост'
 хажзла -е ,два комадића платна причвршћена на унутрашњи део сара чизама, помоћу којих се оне навлаче'
 хажржа -е ж 1. ,кобасица пуњзна цигерицом или изнутрицом' 2. ,набори на бутинама, обично код деце'

Ц

цајрйћ -йћа м зоол. ,*Troglodytes troglodytes*'
 цеџуља -е ж ,карта, улазница'
 цеџпаница -е ж ,дрвено стабло расцепано отприлике на исте комаде'
 цеџтка -е ж ,мала посуда са жичаним, рупичастим дном кроз које се нешто цеџи'
 цеџфра -е ж ,опала цљива која се користи за печење ракије'

цигља -е ж 1. ,грађевински материјал од земље или од глине' 2. ,плочице за под у кухињи, купатилу, ходнику'
 цигљаница -е ,дем. од цигља'
 ципелџар -ара м ,обућар'
 цифрати -ам импф. ,украсити, улепшати' — На-веселу-сам само тортe цифрала.
 на-, ис-
 црвен -ена -ено адј. ,основна боја' — Црвена ко-паприка.
 црвени вџтар ,врста кожне болести код људи и животиња, појављује се у облику црвенила'
 црн -а -о адј. ,основна боја' — Црн-ко ђаво.
 цреп, црепа м 1. ,грађевински материјал за покривање крова куће' 2. ,посуда за са-ђење цвећа, саксија' 3. ,затворена земљана посуда са рупама из које пилићи пију воду'
 цркотина -е ж ,тело утинуле животиње'
 цртало -а с ,гвоздена шипка на плугу која вуче линију да се право оре'
 цунцигрџет -а м бот. ,*Helianthus annuus*'

Ч

чабар чабра м ,дрвени суд у којем се држи зрнаста сточна храна'
 чаваргџвати -чаваргџем импф. ,шврљати, лутати' — Идем-да чаваргџем. (мађ. *csavarogni*)
 чавка -е ж зоол. ,*Coleus monedula*'
 чаканац -ца м ,ручно оруђе насађено на дршку, с једне стране заострено а с друге тупо'
 чаќља -е ж ,оруже помоћу којег се лед вади из реке'
 чаламаќа -е ж ,зелени кукуруз који не доноси плод, служи за исхрану стоке'
 чапа -е ж ,врста мотике којом се обично копа паприка'
 чапља -е ж зоол. ,*Egretta (garzetta)*'
 чарќало -а с ,метална справа за чишћење фуруне и димњака'
 чаршап -а м 1. ,прекривач за кревет' 2. ,столњак од било какве тканине'
 чвараќ -ка м ,неотопљен комад који остане при топлењу сланине или сала'
 чвбраќ -ка м зоол. ,*Sturnus vulgaris*'
 чвџруга -е ж ,отеклина од јаког ударца'
 чеља -е ж зоол. ,*Nosema apis*'
 челџар -ара м ,човек који се бави пчелама'
 чељаќе -ета пл. чељаќ ,човек, особа, биће' — Чујте, чељаќ слатка, штџ-се догодило.
 чењгеле -џла пл. т. ,дрвена конструкција са гвозденим кукама о које се окачи заклана свиња'
 чепац -пца м ,врста тканине коју су жене носиле на глави испод мараме да им се коса не би расула'
 чепаќ -ка м ,затварач на флаши, бурету, чеп'
 черпаќ черпаќа м ,човек који има велик нос'
 чеѕница -е ж ,божићна пита са орасима и медом'
 чеѕтица -е ж ,делић'
 чешаѓија -е ж ,метално оруђе са назуљеним гребенима којим се струже осушено блато и прљавићина са коже и длане крупне стоке'
 чеѕљих -а м 1. ,дем. од чешаљ' 2. ,језгро белог лука'
 чивија -е ж ,гвоздени клин који држи точак на осовини'
 чигра -е ж зоол. ,галеб'
 чижода -е ж 1. ,врста игле која на врху има главицу' 2. ,брош'
 чирџак -џка м ,свећњак'

- чѣтуља -е ж ,мала књижица коју поседује свака породица и која садржи имена нај-ближих умрлих рођака'
 чѣйча -е м 1. ,назив при обраћању старијем човеку' 2. ,отац'
 чѣйчак -ка м бот. ,*Carduus*'
 чѣва -е ж ,везани врх купе у коју се слаже кукурузовина'
 чѣкѣњ -а м ,део кукурузове стабљике који остане на корену кад се она исече'
 чѣчак -ка м ,једна плетеница на потиљку сложена у пунђу'
 чѣунак -ка м ,покретни део ткачког разбоја'
 чѣузла -е ж ,направа за бацање камена, направљена од комадића коже за коју су са стране привезане две узице или два каиша, праћка'
 чѣутка -е ж ,остатак кукурузног клипа кад се окруни кукуруз' (мађ *csutka*)

Ц

- цѣк -цѣка м ,велика платнена врећа у којој се обично држи или преноси зрнаста сточна храна'
 цѣгор -а м ,галама, вика'
 цѣкати -ам импф. ,викати, галамити'
 цѣкѣње гл. им. од ,цѣкати'
 цѣчка -е ж ,пластична или папирна кеса'
 цѣвѣљати (се) -ам се ,свађати се'
 цѣлѣт -ѣта м ,фиг. неподношљив човек' — Цѣлѣту јѣдан!
 цѣгѣв -ѣва м ,гвоздена папучица помоћу које се пење на кочије'
 цѣмба -е ж ,кврга на дрвету, на стаблу'

Ш

- шѣмљење -а с гл. им. ,начин везивања мараме'
 шѣрагље -ѣгља пл. ,ограда на колима са стражње стране, стражњи део сеоских кола'
 шаргарѣпа -е бот. ,*Daucus carota*'
 шѣлѣкѣтра -е ж ,дрвене ролетне на малим прозорима'
 шѣмља -е ж ,мала столица без наслона'
 шѣнтѣње -а с 1. ,храмање' 2. ,врста игре, скакање на једној ноzi'
 шѣрка -е ж 1. ,штикла, потпетица' 2. ,справа која спаја врата и довратак'
 шѣшѣвци -ѣца пл. ,метална дугуљаста плоча која је причвршћена за врата и за шарке'
 шѣвѣјѣцика -е ж ,беретка'
 шѣвѣгѣр -а м ,украш на врху камѣије од канапа'
 шѣврѣка -е ж зоол. ,*Pica pica*'
 шѣѣбој -а м бот. ,*Cheiranthus cheiri*, биљка из породице крсташица'
 шѣѣзлон -ѣна м ,кауч'
 шѣрмина -е ж ,врста шѣвѣиве'
 шѣрпења -е ж ,метална посуда која служи за кување, шерпа'
 шѣйба -е ж 1. ,савитљив прут' 2. ,шипка на ѣрму о којој виси кабао'
 шѣйбѣње гл. им. од ,шѣбати'
 шѣйбати -ам импф. ,тући'
 шѣйвѣља -е ж ,кројачица'

ТОПЕНИМИЈА СЕЛА ЛОВРЕ

- Ѓда ,велика шума која се налази подаље од села'
- Ади́ца 'део Аде' — Горња, — Доња
- Ба́ра ,плитко језерце'
- Бу́гарска ба́шца ,земљиште на којем су неки становници села, пореклом Бугари, имали баште'
- Буру́нац ,део Аде'
- Ве́лика кру́шка ,њива која је на средини имала велику крушку'
- Ве́лика ме́ђа ,пашњак'
- Во́ђе ,земљиште које се налази ван села и на којем се гаји само поврће, а некада су тамо били пашњаци'
- Га́тић ,мали вештачки насип'
- Год̄ањ ,крај насађен виновом лозом'
- Гло́жђе ,назив њива'
- Дуна́вац ,територија преплављена водом само кад Дунав излије или је ниво воде висок'
- Ир̄инкина јама ,мало природно језеро, добила је име по девојци која се удавила у њему'
- Испотпúта ,назив њиве'
- Кра́к ,назив њиве'
- Кр̄ива ба́ра ,назив њиве, налази се у долини која је кривог облика а понекад је преплави вода'
- Ку́бици ,пошумљене вештачке увалице'
- Куде́љште ,њива где се гајила кудеља'
- Купус̄иште ,део Аде'
- Ли́вада ,воћњак у шуми'
- Мо́јина јама ,језерце'
- Пин̄дрина јама ,природно језерце које је добило назив по човеку који се тамо удавио'
- Пл̄андиште ,њива где је пландовала стока'
- Подр̄аст̄ик ,назив земљишта'
- По́пова ади́ца ,црквена земља'
- Пру́д ,део Аде који се налази на обали Дунава'
- Раскр̄шница ,њива која се налази на раскрсћу, према Средњој дужи, Подрастику и Урбаријама'
- С̄ељиште ,њива која се налази на узвишици куда је становништво бежало испред поплаве'
- Сред̄ње дужи ,назив њиве која се налази отприлике на средини атара'
- Ста́рац ,назив њиве, овде су се некад налазили стари виноградни'
- Ўндр̄ц ,назив земљишта'
- Ўрб̄арије ,назив за њиву'
- Чер̄ев̄из ,место где је Дунав стално надлазио' мађ. csereviz — вода која се стално мења
- Цунта́ран ,српски назив суседног села које се налази преко Дунава, *Adony'*
- Шо́дер ба́ња ,вештачка јама из које се вади шљунак и која је напуњена водом' (мађ. *banya* — рудник)
- Шум̄ица ,мала шума која се налази непосредно поред села'

Момчило Злајановић

МИКРОТОПОНИМИЈА ИНОГОШТА

(СЛИВ ЛЕПЕНИЧКЕ РЕКЕ)

Под данашњим Иногоштем подразумева се предеона целина између Јужне Мораве, Пљачковице, планинских висова Грота и Облика, Кукавице и Грделичке клисуре.

Најдужа притока Јужне Мораве у Иногошту је Лепеничка река.

У клисурастој долини ове реке налази се средњовековни манастир Свети Илија Кацапунски. Манастир је 1809. године био средиште устанка на југу Србије. Игуман Симеун је предводио устанике у борби против Мехмед-пашиних јаничара. За време првог српског устанка многа насеља у Иногошту била су поплаћена и опустошена.

Становништво насеља у сливу Лепеничке реке досељено је у другој половини XVIII и у првој половини XIX столећа из Врањске котлине, Пољанице, Врањске Пчиње и из других крајева. Број стариначких родова је незнатан (свега неколико домова у Кацапуну и Лепеници).

Миграција је последњих година захватила и овај крај, нарочито горња села (Костомлатицу, Срнећи Дол и Солачку Сену), тако да је све више инокосних старачких домаћинстава. У Лепеници, међутим, која је у доњем делу реке, близу главних комуникација, број домова се повећава.

Укупно у свим насељима у сливу Лепеничке реке има око 520 домова.

Професор Јован Трифуноски је у својем познатом антропогеографском делу, у монографијама насеља у сливу ове реке, навео више хидронима и оронима (*Врањска котлина*, књ. II, Скопје, 1963, 175—183, 185—187).

Микротопониме сам записао на терену у јулу 1983. године.

КОСТОМЛАТИЦА

Костомлатица је сеоце на југоисточној падини планине Кукавице.

Према предању, некада је овде постојало веће српско насеље које је страдало од чуме (колере), а и у неком рату. Стари гробови се налазе на три места: на Старом

селишту, на Прогону и Миси риду. На месту Ђелишту била је стара црква, која је срушена за време неког сабора, кад је дошло и до покоља становништва.

Данашња Костомлатица је основана отприлике пре 130 година.

Мисли се да је име Костомлатица настало због многих костију које су досељеници налазили крчећи шуму. Прича се и то да су овде страдале од неке болести многобројне козе, па је и место прво прозвано Козомлатица.

У насељу је данас свега 21 дом. Многе су се породице иселиле.

Етници: *Косџомлачанин* и *Косџомлајка* (Костомлачанка); ктетик *косџомлајски* и *косџомлајачки*.

Ба́ра ж извор.

Баба-Ива́нин кладањц м кладенац. Чује се и *Боба* . . .

Бујчина њади́на ж извор у истоименој падини.

Бунајтовац м храстова шума. „Била је млого бујна шума”.

Ви́рови м мн. ливаде и њиве. Постоји и мали вир.

Врло с пут који води за Јагњило. *Врло* — стрмо место.

Глојо́ва ба́ра ж њиве и ливаде.

Горе́шине ж мн. њиве. „Никипут палена шума”.

Горњо њла́вило с место где се процирује долина Кукавачке реке и плави земљиште („исфрља камен, песак, дрвља”).

Гра́шничје с њиве.

Грка́ м кладенац. „Попрекида вода, а понекад је појака — гркави”.

Деда Јови́нци м мн. махала.

Доњка ж ливаде. „Доле су, кад се улази у село”.

Доњо њла́вило с в. Горњо плавило.

Ба́линци м мн. махала.

Ђокина њива ж њива.

Ђурина њади́на ж ливаде и њиве у падини.

Еле́њи рид м утрина на узвисини.

Ка́мен м велика стена.

Косџомлајачка ре́ка ж река.

Косџу́љ м шума.

Кривџи́ присад м ливаде. *Присад* — врста крушке.

Крвава ре́ка (река́) ж поток који се улива у Кукавачку реку. „Клали се наши и Турци, па затој Крвава река”.

Кукавачка ре́ка (река́) ж друго име за Костомлатачку реку.

Кун м њиве и ливаде. „И понеки кун”.

Ла́нничје с ливаде и извор.

Лива́да ж ливада.

Лимчи́ничје с њиве. Гајен јечам лимац.

Лисац (Лисџ) м врх на Кукавици. „Некада бија лис, без шуму”.

Лџи́ов Врџ м махала.

Луда кру́шка ж ливаде и њиве.

Ма́рин гроб м шума.

Миси рид м брдо.

Њивеји́на ж њива.

Њивче с њива. *Њивче* — њивица.

Ова́мња обрџина ж ливаде.

Пејковски кладанџи м извор.

Пејковци м мн. махала. Име добили по досељенику Пејку.

Печиновка ж њиве и шума.

Прэка ливада ж ливада. „Прэко се иде од Крваву реку за њум”.

Присађе с махала. Гајили крушку присад. Етници: *Присађанин* и *Присађанка*; ктетик *присађански*.

Пројон м њиве. Овде пролази пут за Крваву реку. Некада су на овом месту чуване овце и у подне су мужене „на прогон”.

Пузаљка ж ливада на стрмом и клизавом месту. *Пузаљка* — место где се деца клизају.

Равна ливада ж ливада.

Рейовишће с њиве.

Рид м брдо. „Искараја овце на Рид”.

Ријинова бука ж ливаде.

Сливњак м махала. У махали је много *слива* — шљива.

Средња чука ж чука.

Стар наирањак м кладенац, *Наирањак* — лисник.

Стара воденица ж воденичиште и земљиште око њега.

Старо селишће с утрина. Ту је некада била стара Костомлатица. Неки домаћин се звао Ујвен. Његова жена је викала кад он закасни из планине? „Ујвене, Ујвене, дојди да вечераш!” Насеље је, по предању, уништила чума.

Тамња обршина ж ливада. Овамњу и Тамњу обршину предаваја поток.

Тања река (река) ж речица и сав потес око ње.

Тулџинац м ливада.

Ђелишће с ливада и извор. Ту је била црква старог села.

Црмашња падина ж њиве и ливаде у падини.

Црна бара ж ливаде и шума.

Чукар м брдо.

СРНЕЋИ ДОЛ

Срнећи Дол је планинско сеоце на граници Врацке котлине и Пољанице.

„Предње село” је било на месту Липова глава. Уништено је у неком рату. Грбови старог српског становништва налазе се у шуми Церак.

Данашњи Срнећи Дол основала су три досељеника средином XIX века. Досељенички родови затекли су зидове од старог насеља и густе шуме у којима је било много срна.

Сеоце има 36 домова.

Етници: *Срнодбљанин* и *Срнодблка (Срнодбљанка)*; ктетик *срнодбљски срнећедбљски*.

Ајдучко кладанџи с извор у густој буковој шуми. „Крили се ајдуци у турско добо”.

Баба Илићини м мн. махала.

Баба Кийини кладанџи м кладенац.

Баба Милчине м мн. махала.

Баба Цветичине м мн. махала.

Брзаци м мн. махала. „Неки Никола бија брзак” (нико с њим није могао да се упореди у трчању).

Буке ж мн. извор у буковој шуми.

Веселиново њреслај м потес и извор. Пролази пут за Кукавицу.

Врла ситрна ж ливаде на стрмини. *Ситрна* — коса.

Врли њуш м пут на стрмини.

Габров врш м грабова шума. *Габер* — граб.

Говедарничина м-ж шума и пащњак. „Пладновала говеда”.

Голема река ж речица која долази из Лисца.

Голѐми камен м утрина и стена.

Дајчиница ж потес. Власник се звао Дајча.

Деда Јовина баџа ж шума и њива. *Баџа* — баџта.

Деда Јовина баџа ж шума и њива. *Баџа* — баџта.

Деја м велико брдо. *Деја* — брдо.

Долина ж долина и поток.

Дубиџа ж шума и пащњак на брду.

Дубље с пащњак и њиве. *Дубље* — хрстова шума.

Жуџа вода ж извор.

Јечмишије с шума.

Јованчина њадиџа ж ливаде и њиве у падини.

Крива долина ж долина и поток који се улива у Голему реку.

Лѐна баџа ж махала.

Ливаџе с ливада, њиве, шума. *Ливаџе* — ливадица.

Лийова џлава ж чуџа. *Глава* — чуџа, главица.

Лисџа реџа (*реџа*) ж друго име за Голему реку.

Лисничина м шума. „Денети лисници”.

Метерџ м (перс. *meters*, тур. *metris*) брдо с рововима из првог светског рата.

Мѐџа чуџа ж чуџа.

Мрџиџа ж њиве у осојном месту („на мртвичаво место”).

Неџински кладанџ м кладенац.

Неџинци м мн. махала.

Обесени чуџар м стрмина. Обесио се човек из Срнећег Дола да га не би жандарми отерали у затвор.

Ојорѐло џумно с пащњак. Сељани су палили траву да би добили гумно (за време Тураџа).

Ојасанџ м њиве. Некада је био најбољи пащњак, па стока увек опасе траву. *Ојасанџ* — место које је олашено.

Осџри камен м чесма.

Оџина њадиџа ж њиве и шума у падини. Бегу у селу Кукавиџи је умро син, па је позвао на сахрану хоџу. Како хоџа два дана није допџао, бег му је пошџао у сусрет. Убио га на овом месту из пиџтоџа.

Појде кладанџи м кладенац.

Прибовац м чесма поред Големе реке. Свакако је изведеница од имена *Приб(а)*.

Приче с шума у припеку. „Причљиво место”. „Припек и затој Приче”.

Пченичиште с шума и њиве. „Рађала се некад пченица и затој Пченичиште”.

Росуља ж њиве.

Рудињска долина ж поток, улива се у Голему реку.

Рудиње с каменито земљиште. „Имала руда”.

Сиви кладанџи м кладенац у Сивој мртвици.

Сива мртвица ж шума у осојном месту.

Смијева арница ж ливаде. „Работија гу неки Смиљ”. *Арница* — напуштена

њива.

Срмећева ливада ж ливада.

Суварна падина ж падина.

Тајни кладанџи м кладенац. *Тајни* — скровит.

Тикварка ж храстова шума.

Травни рид м узвисина са добром травом.

Тршевина ж ливаде. Тршевина — крчевина.

Турска њива ж утрина.

Ушавчани (млађи кажу *Ушевчани*) м мн. махала. Досељени из Ушевца (Пољаница).

Церак м шума.

Црешња ж њива и шума.

Челенкино кућиште с шума. Живео је на том месту човек крупне главе (челенке), па су га прозвали *Челенко*.

СОЛАЧКА СЕНА

Солачка Сена је планинско село на граници Пољанице и Врањске котлине.

Данашње насеље су основали крајем XVIII века три брата досељеника из Стајевца (Врањска Пчиња). Први досељеник је дошао на Уши и отуда посматрао где ће најпре да се отопи снег. Снега је прво нестало на земљишту где је сада Доња мала. Он је ту довео жену и два детета и направио колибу бусарку.

Топоним је постао од турске речи *солак*, што значи *леворук*.

На месту где је данашње село, на пространим ливадама, било је у стоговима сено неког Солака из Пољанице. Постоји и предање о томе да се у Солачку Сену доселио и неки човек из Гумеришта (Врањска котлина) који је имао надимак Солак. Његови потомци су изумрли. Кућа му је била на потесу Солак.

У Солачкој Сени је 65 домова.

Етници: *Сенџанин* и *Сенџа* (млађи изговарају и *Сенџанка*); ктетик *сенски*.

Арничка ж шума. *Арничка* — мала запуштена њива.

Баба Цветин гроб м утрина. „Терај овце на Баба Цветин гроб”.

Боба Злајинци м мн. махала.

Божна њива ж њива. По власнику Боји.

Бујкавица ж њиве.

Бунаришије с вирови.

Бучици с мн. брдо. *Буче* — буквић.

Влашке крушке ж мн. утрина. Пландовале овце Влаха сточара.

Војиновац м чесма.

Врџоћа ж њиве. „Вртопа је затој што се ту завртеја једн од први досељеници”.

Вукана ж њиве и ливаде.

Габрак м шума.

Габриче с грабова шума и ливаде.

Гиндол м кладенац. Мисли се да је скраћен назив од Гинин дол.

Глоксје с брдо.

Глошка долина ж долина и поток.

Гројна глава ж главица.

Гусјројници м мн. махала.

Додино кладњче с изворчић.

Деја м пространа узвисина.

Длуја међина ж шума и њиве.

Доња малá (мáла) ж махала.

Дрэнска чука ж чука. Било дренова на чуки.

Дрѣње с њиве и ливаде.

Иџје с шума.

Јáки кладанџи м кладенац.

Јанчински кладанџи м кладенац.

Јанчинџи м мн. махала.

Језерина ж ливаде. „Језери се и задржава вода”.

Јелина њадина ж њиве и ливаде.

Јесикар м брдо. *Јесика* — јасика.

Карасанов гроб м утрина.

Кийиџе м мн. букве на врху.

Кийика ж шума. *Кийика* је цвет. Китка, међутим, може бити и брдо или узвишење уопште на којем се налазе хростови или букве. „Кад се гледа од долеко, личив на китке”.

Кладанџина м извор.

Клисџра ж теснац у долини Солачке реке.

Ковачевска малá ж махала.

Комийници ж њивица на којој се добро рађа кромпир.

Коритио кладњче с место где извире поток који тече у Равну Реку. Раније је ту било корито за појење стоке.

Коска ж шума.

Крушикар м кладенац. „Пуно су имале крушке”.

Кућешине ж мн. њиве. На том потесу је постојало старо село.

Ланшишће с утрина.

Либарска ливада ж ливаде и њиве.

Ливаде ж мн. чесма.

Мијајловци м мн. махала.

Миљков вр врх на Солачкој чуки.

Момировци м мн. махала.

Мривџица ж шума.

Мустиракелци м мн. махала. Један предак имао дугачке бркове. *Мустиракела* — бркајлија.

Ометинке ж мн. шума. Биле ту мале летње трле (ометинке).

Основац м шума.

Осџрика ж шума. *Осџрика* — стрмо, „остро” земљиште.

Перивој м најплодније њиве.

Плэдншишће с њиве.

Појајшишће с њиве и ливаде.

Преслој м прелаз између Миљкове и Дреничке чуке.

Прибовац м чесма испод Дрење, близу потока. До 1940. године овде су се налазиле овчарске колибе.

Равнишће с њиве.

Равњак м махала. Етници? *Равњачанин* и *Равњачанка*; ктетик *равњачко*.

Рајарева њива ж њива.

Расечена бара ж утрина. Пресецају је јаруге.

Рисџина ливада ж ливада.

Руџа ж увала.

Сенска река (река) ж речица.

Сиве ливаде ж мн. ливаде.

Славујев забел м шума. *Забел* — шума, забран.

Сблак м ливаде и чесма.

Сблачка чука ж истакнута чука.

Српачева долина ж долина са стрмим странама. *Српа се* — оклизне се у долину, сјури се наниже.

Срмењача ж кладенац.

Сџаро селишће с њиве и ливаде.

Теснокаменци м мн. махала.

Турско љувно с средиште села. „Турци узимали десетак и туј вршели”.

Церине ж мн. церова шума.

Шарени камен м њиве. Био је неки шарени камен, за који се мислило да га је Марко Краљевић бацио са планинског врха Облик.

Шибуџи м њиве, ливаде, шума. „Бија је све шиб” (сниска шума).

Ширџа љадина ж њиве и ливаде.

Шџуџи м пут и мали пашњак у долини Сенске реке.

Шуџарник м шума. Некада била голет („шугаво место”).

ЈАГЊИЛО

Јагњило је планинско село у горњем делу реке Лепенице.

У атару села налазе се два црквишта и узвишење Градиште, што говори о томе да је овде било старо насеље.

Јагњило је основано почетком XIX столећа. На земљишту Горње мале и даље према Кукавици било је насеље Јагњило, а јужније се формирало млађе насеље Бабин Нос. Касније су се насеља спојила. Употребљавана су дуго оба имена. Сада се углавном чује Јагњило.

„Назив Јагњило неки наводе да је постао по томе што су ту раније пасла ашанска (влашка) јагњад” (Ј. Трифуноски, *Врањска кошлина*, II, 186).

У Јагњилу је 55 домова.

Етници: *Јањњилчанин* и *Јањњилчанка*, *Бабанџчанин* и *Бабанџчанка* (и се у говору у Иногосту често губи испред ч); ктетик: *јањњилски* и *бабанџчански*.

Бањњишница ж шума.

Бѣли камен м њиве.

Бојинде м њиве. Од *Бојин дел*.

Вѣлики вѣрови м мн. чесма.

Вѣдни дол м долина и њиве.

Војничка бука ж шума. У једној букви се скривао рањен српски војник у првом светском рату.

Гарнишће с јасике. Паљена шума.

Говедарници м мн. букова шума. „Пландовали говеда”.

Гѣла гариѣна ж шума. *Гарина* — земљиште где је изгорела шума.

Голѣма ливада ж ливада.

Гѣрња малá ж махала.

Градѣнче с извор. Житељи Горње мале имали су ограђене просторе за овце.

Градѣшка чука ж врло истакнута чука.

Градски рид м брдо.

Грѣбје с остаци гробља старог српског села.

Деда Сѣѣјаново ѣумно с утрина.

Долá ж њиве.

Дѣња малá ж махала.

Ѓња долиѣна ж долина.

Жуѣи камен м стена и њиве.

Жуѣокаменска малá ж махала.

Зáбел м чесма у шуми.

Зáједница ж њиве. „Сваки имаја по једно парче, па затој се вика Заједница”.

Зла долиѣна ж долина. Раније је била неприступачна („зла”).

Илиѣно клáдѣнче с кладенац.

Кадівкино кладьнче с извор.

Конік м шума на брегу.

Койоџине ж мн. махала. У потесу махале много је ископавана папрат за свиње.

Крива Крушка ж махала.

Кућа камен м просторија у стени.

Куђишиће с њиве.

Линџурски кладанџ м кладенац.

Линџурци м мн. махала. Предак Србин је из околине Лесковца довео лепу Ромкињу („лингурку“), па су зато његови потомци прозвани Линџурци.

Мали вірови м мн. чесма.

Маћански кладанџ кладенац.

Маћанци м мн. махала.

Њивчики с мн. њиве.

Осџри камен м оштра стена.

Пешински кладанџ м кладенац.

Пешинци м мн. махала.

Плевњишиће с пашњак.

Побијен камен м брдашце.

Просеченица ж брдо. Један део је „у некој добо просечен да би се силазило у реку.

Равњишиће с њиве на равном месту.

Раљићина љадина ж њиве.

Раскрсја с мн. раскрсница путева између Јагњила, Солачке Сене и Срнећег Дола.

Рашића бџа ж ливаде.

Ровине ж мн. долина.

Свети Борђе м црквиште.

Селишиће с чесма до Гробја.

Сива долина ж долина.

Сливњак м шума.

Сливњачка долина ж долина и поток.

Слубице ж мн. шума. „Стрмно, како уз слубе да се иде“.

Совчине ж мн. њиве. *Совчина* — земљиште које клизи.

Соколица ж стена с отворима.

Срећан камен м стена.

Сџџро село с кладенац.

Сџрујаница ж шума на стрмини.

Суноџина ж долина. *Суноџина* — одрођено земљиште, „сунало се“.

Терзина бџа ж њиве. *Оџраћа* — ограђен простор.

Трлина ж кладенац.

Етници: *Равноречанин* и *Равноречанка*; ктетик *равноречки*.

Баба Радина њива ж њива.

Баба Цвѣтин њива м њиве.

Базарник м шума. *Баз* — зова.

Бачевишиће с пашњак и њиве.

Белишиће с шума.

Бресјина м потес.

Видрин камен м стена и шума около ње.

Вирови м мн. извор и поток.

Воденичишиће с место где се састају Равноречка и Кукавачка река.

Гађано дрво с њива. „Гром удараја у једно дрво”.

Гарина ж њиве и шума. „Некад палена шума да би се добила ораћна земља”.

Горња малá ж махала.

Грамађе ж мн. њиве. *Грамађе (џрамађе)* — гомиле каменова.

Дѣјков лаз м пашњак.

Длибóка вáлоá ж извор и удубљење у долини.

Доња малá ж махала.

Дрвени дѣја м шумовито брдо. *Деја* — брдо.

Дубрава ж махала и пространа храстова шума.

Дубравска доли́на ж долина.

Дула́н м кладенац. *Дуло* — отвор кладенца (извора).

Булин њива м њиве.

Ејáнци (Јейáнци) м мн. махала.

Здравковици м мн. махала.

Јвчкa мршáвца ж шума.

Јавица ж доминантно брдо. „Јављало се одотле за време турско”.

Јáсен м брдо.

Јелењáк м шума у долини Равноречке реке.

Кáлин дѣја м брдо.

Каравáновици м мн. махала.

Караџинци м мн. потес.

Кочáвца ж брдо, пашњак, шума. „Пасла јаловиња”. *Коч* (тур.) — ован.

Крушкáр м извор.

Лáзине ж мн. њиве.

Мáрчинци м мн. махала.

Меши́љавца ж ливада. „Страдале овце од метиљ”.

Мршáвца ж шума.

Оидђани м мн. махала.

Оидђаник м мн. махала Опађани и земљиште око ње.

Павићница ж извор.

Парасијуришије с плодне њиве. *Парасијур* (грч.) — бегова њива коју су кметови за њега обрађивали.

Пејлова чука ж чука.

Плужевине ж мн. плодне њиве.

Појов кладанџ м извор.

Приче с шума у припеку.

Равноречка река ж речица.

Равњак м шума.

Раздбље с извор.

Росуља ж махала.

Сајулски кладанџ м кладенац.

Сајуљи м мн. махала.

Сађане с махала.

Сађанска долина ж долина.

Симон м махала.

Симонско лџе с пашњак.

Симонница ж извор и поток.

Сипуји м брдо. „Сипутљиво, има камен који се лако ломи”.

Средњи рид м узвисина.

Средорек м махала.

Стрџа ж узвисина.

Тиченица ж шума.

Тољчки рид м брдо.

Триевине ж мн. њиве.

Церика ж шума.

Церјани м мн. махала.

Цијанске куће ж мн. место где су биле куће исељених Рома.

Чарайници м мн. махала.

Чашкин чукар м брдо.

Чекрлијска долина ж долина и поток.

Чукар м брдо.

Чукарка ж чукарица, узвишење.

Шашићина бара ж бара.

Шијак м шума.

КАЦАПУЊ

Кацапун је село на неравном земљишту и у долини реке Лепенице.

Старо српско село било је на Селишту, око извора Црнотраваг. У клисурастом делу долине је већи број воденичишта, што значи да је старије насеље имало знатан број домова.

У Кацапуну је око десет родова, али се само три рода сматрају стариначким.

Топоним *Кацајун* је романског порекла. Он је свакако сложеница од *casa + vin* (*s: c: b: p*) — „добра (лепа) кућа” (на румунском). Иначе, долином реке Лепенице Власи су гонили своја стада за планину Кукавицу.

У Кацапуну је око педесет домова.

Етници: *Кацајунчанин* и *Кацајунка*; ктетик *кацајунски*.

Блајно с њиве поред Лепенице.

Врли дол м шума на стрмини.

Гарвански камен м стена.

Гóли рид м брдо.

Гóрња ваљавица ж ваљавичиште.

Дóња ваљавица ж ваљавичиште.

Дубрава ж храстова шума.

Дуњач м њиве и шума. „Биле дуње”.

Берен м извор.

Здрáвачки камен м шума и њива. Расте здравац.

Зуѓрафка ж њива. Некада припадала роду Зуграфи из Врања.

Кáдина њива ж шума.

Каменија чéцма ж чесма код манастира Св. Илије.

Карафиљкина воденица ж воденичиште.

Клисúра ж клисурасти део реке Лепенице.

Крушар м њиве и шума.

Кúса долина ж долина и поток. *Кус* — кратак.

Мађáрова њива ж њива. Припадала манастиру Св. Илији, односно његовој мађерници.

Манáйка ж кладенац.

Мáрина долина ж долина.

Милéнова чéцма ж извор.

Мирéновце с махала. Етници: *Мирéновчанин* и *Мирéновка*; ктетик *мирéновски*

Мривáца ж шума.

Óвча Сирáна (Сирна) ж махалa. Некада су овце пошле према јагањцима који су били са друге стране Брестовске реке. Овчари су их узалуд заустављали. Пошто је била стрмина, изгинули су овчари и многе овце. Отада се велики потес с леве стране Брестовске реке назива Овча страна. Етници: *Óвчасирначанин* и *Óвчасирнка*

Óвчи камен м чесма.

Пијжин рид м брдо. По власнику Пижи.
Плавило с веће удубљење у реци Лепеници.
Појџва воденица ж воденица и ливада.
Рамин рид м потес. Био до 1878. године својина спахије Раме.
Река (Рекá) ж махала. Етници: *Рекáр* (мн. *Рекарí*) и *Рекáрка*; ктетик *рекарски*.
Росуља ж њива.
Симóнов рид м брдо.
Трсенска доли́на ж дол. „Трсена корија” (шума).
Црнои́рџавац м извор.
Ши́рине ж мн. воћњаци. *Ширина* — пространо земљиште.
Ши́рока арни́ца ж њива.

ЛЕПЕЊИЦА

Лепеница се налази у доњем крају Лепеничке реке, близу пута Владичин Хан — Врање.

Три стариначка рода у селу и црквица Света Петка, „у камен ископана”, доказ су да је насеље старо. Према предању, у цркници, која је у стени, договарали су се устаници 1809. године.

Највећи број родова се доселио у Лепеницу тек после 1878. године.

Топоним *Лейеница* вероватно потиче од биљке *лейен* или је пак у питању назив винове лозе (*лейенице*) која рађа бело грозђе (Петар Скок: *Етимологијски рјечник хрватскога или српскога језика*, књ. II, Загреб, 1972, 288).

У Лепеници је око 140 домова.

Етници: *Лейенинчанин* и *Лейенинчанка*; ктетик *лейенички* (*лейеначки*).

Бéли ка́мен м камењар и шума.

Видим м пространа узвисина, одакле пуца поглед на циру околину.

Видимска доли́на ж долина шуме и њиве.

Гађано дрво с шума и њиве. У високу крушку често ударао гром.

Гбли рид м узвисина.

Го́рња ма́ла ж махала.

Дџи́тине њиве ж мн. њиве.

Доња ма́ла ж махала.

Дре́ново с махала.

Јаџо́дárка ж њива. Рађале се много јагоде.

Коша́рница ж шума и њиве. Биле појате и колибе лепеничких сточара.

Криво ливáче с њиве и ливаде.

Ку́си íра м потес.

Лóзишиће с воћњак и њиве. Постојали виногради.

Мршвица ж шума на брговима с леве стране Лепеничке реке.

Николчин дел м шума и њиве.

Новкова долина ж долина.

Оџрађа ж њиве и баште.

Орашје с њиве.

Побијен камен м њиве.

Сердбџина ж шума.

Средња мала ж махала.

Суво њоље с њиве до Мораве и поред Лепеничке реке (у доњем крају). „Пескљиво”.

Сувобитине ж мн. земљиште које се одроњује. „Сунује се”.

Текија ж њиве. Била текија све до 1878. године.

Трсијеници м мн. њиве и шума.

Тршевина ж њиве.

Ћајинска орница ж шума. Припадала за време Турака ђехаји.

Церје с шума.

Циџанска долина ж долина.

Циџанска њадиња ж њиве и шума.

Цраџи бреџи м шума на брегу.

Чивљак м њиве. Ту се налазиле спахијске зграде (до 1878).

Чукар м брдо и блага коса.

Нада Малетић

НАДИМЦИ У БОБОТИ КОД ВУКОВАРА

Рађено под руководством
проф. др Велимира Михајловића

Село Бобота смештено је у источном делу Славоније и једно је од већих села вуковарске општине. Некадашње вуковарско властелинство са 31 насељем припадало је грофу Кифштајну, а 1730. године купује га гроф Елц. Бобота је у историјским изворима први пут поменута 1366. године. За време Турака у Боботи је било око 30 српских кућа. Године 1697. у колибама је живело 14 породица и сви су се уписали у хајдуке и војнике. Године 1734. имала је 90 домова; 1766 — 118; 1774 — 130; 1791 — 140 домова са 1170 душа; 1810 — 162 дома; 1808 — 1408 душа. Тадашњи потеси су били: *Силаш*, *Сџара Бобоџа*, *Гај*, *Аваш*, *Велики орах*, *Кемшика*, *Барвала*, *Ујарско селиште*, *Мељавица*, *Колуџ*, *Дерина бара*, *Орашје*, *Гањићи*, *Сџаро Љесково*, *Марково брдо*, *Дужнице*, *Џом-ћинстава*, са око 1980 становника, претежно Срба. Славе заједничку славу, Ђурђев дан (6. маја).

Од некадашњих потеса, становницима су познати само неки, док за *Велики орах*, *Мељавицу*, *Гањиће* не знају. *Силаш* је данас посебно село, а некадашњи *Колуџ* се данас зове *Кулуџ*.

На основу пописа становништва у Срему од 1736/37. године* и својих података, прикупљених у фебруару 1982. године, установила сам да данас има свега 9 презимена, која се спомињу 1736/37. године.

То су следећа презимена:

Данас	1736/37. године
Барвалац	Barbalac
Бобоћан	Bobodczanin
Клаић	Glaiz
Љесковац	Leskovaz
Милинковић	Milinkoviz
Патковић	Patkoviz
Продановић	Brodanoviz
Русмировић	Rusmiroviz
Вуквајловић	Vukailoviz

* Душан Поповић, *Срби у Срему од 1636/37*. Београд 1952, стр. 213.

Чепркан	Чепрkáнови	Бабић
—	Чйчини	Нанковић
Чўчкало	Чўчкалови	Неговановић
Чв́арак	Чв́аркови	Недељковић
Др́со	Др́сини	Бобоћан
Ђу́ђо	Ђу́ђини	Поповић
Га́цо	Га́цини	Ивковић
Гѣ́кула	Гѣ́кулини	Вукајловић
Генцијáш	Гѣ́нцини	Нанковић
—	Глазбини	Барвалац
Гли́шан	Гли́шанови	Недељковић
Гусáн	Гусáнови	Прокин
—	Гўскини	Неговановић
—	Јóцини	Стокановић
Карáс	Карáсєви	Митровић
—	Кѣщчеви	Теодоровић
Кйкела	Кйкєлини	Ивковић
Клићáн	Клићáнови	Видић
—	Ковáчеви	Ковачевић
Кòрда	Кòрдини	Митровић
Кòжáр	Кòжáр-єви/-ови	Малетић
Кр́цо	Кр́цини	Арсенић
Крѣ́чáр	Крѣ́чáр-єви/-ови	Лађарєвић
Крѣ́соја	Крѣ́сојини	Кресојєвић
Кркљáн	Кркљáнови	Малетић
Кр́по	Кр́пини	Мишљєновић
—	Кр́стини	Поповић
Крзáн	Крзáнови	Станисављєвић
Кўкуз	Кўкузови	Ђирић
Кўрка	Кўркини	Ђирић
Лѣ́порт	Лѣ́портови	Мишљєновић
Лй́с	Лй́сови	Клаић
Лòнца	Лòнцини	Клаић
—	Нйћини	Ракетић
Маказáр	Маказáр-єви/-ови	Стокановић
Мáндић	Мáндићєви	Миланковић
Мáркйћ	Мáркйћєви	Лесковац
Матр́зан	Матр́занови	Малетић
Мáзало	Мáзалови	Недић
Мѣ́дáр	Мѣ́дáр-єви/-ови	Милинковић
Мйáјло	Мйáјлови	Патковић
Мйлићко	Мйлићкови	Станисављєвић
Мóцо	Мóцини	Берић
Мућак	Мућкови	Танацковић
Мўвало	Мўвалови	Русмировић
Пајўшко	Пајўшкови	Устић

Пеџко	Пеџкови	Стјепановић
Пйклийћ	Пиклийћеви	Мандић
Полицјај	Полицјајеви	Продановић
—	Пџпови	Томић
Прѣлац	Прѣлчеви	Станисављевић
Пућун	Пућунови	Ковачевић
Пупела	Пупелини	Адамовић
Пурго	Пургини	Поповић
Рчак	Рчкови	Митровић
Сарач	Сарачеви	Лаћаревић
Сѣксер	Сѣксерови	Лесковац
Солар	Солареви	Богојевић
Спорйщ	Спорйшеви	Милинковић
Свйрѣњ	Свирѣњеви	Клаић
—	Стѣвчини	Лесковац
—	Стѣлови	Војновић
—	Стџјакови	Стојаковић
—	Стџшини	Патковић
Шандарйћ	Шандарйћеви	Радицић
Шарбар	Шарбар-ови/-ови	Недељковић
Шџтола	Шџтолини	Поповић
Шпурак	Шпуркови	Лаћаревић
Шустер	Шустерови	Мишљеновић
Швйндри	Швйндрини	Станисављевић
—	Тџцини	Гајић
Тѣјо	Тѣјини	Нићивојевић
Тйшан	Тйщанови	Поповић
Трандибџл	Трандибџлови	Мишљеновић
Труља	Труљини	Митровић
Трумбић	Трумбићеви	Рагетић
Варјача	Варјачини	Бабић
—	Васкини	Нанковић
Вѣндо	Вѣндини	Ивковић
Вйјур	Вйјур-ови/-ови	Недић
Вртигџз	Вртигџзови	Волић
Зѣцко	Зѣцкови	Малетић
Зѣц	Зѣцови	Малетић
Зујо	Зујини	Русмировић
Жйцџр	Жйцџр-ови/-ови	Лесковац
—	Жйцини	Стокановић

Ivana Antonić

EKSPERIMENTALNA PSIHOLINGVISTIKA U JUGOSLAVIJI*

*Radeno pod rukovodstvom
dr Svenke Savić*

U v o d

Ako lingvistiku shvatamo kao nauku koja u najširem smislu proučava fenomen jezika, onda bi *psiholingvistika* bila jedna od grana lingvistike (R. Bugarski, 1976; 1980) koja se bavi odnosom mišljenja i govora, odnosno jezika (S. Savić, 1982₁). U jugoslovenskoj literaturi nalazimo različite definicije psiholingvistike. Kao ilustraciju navodimo samo nekoliko primera. G. Opačić (1976) određuje da je psiholingvistika „interdisciplinarna nauka koja povezuje teorijska i empirijska oruđa psihologije i lingvistike u proučavanju procesa koji leže u osnovici sticanja i upotrebe jezika”. Prema R. Bugarskom (1980) to je naučna disciplina koja se može odrediti na dva nivoa. U širem smislu to je oblast koja proučava odnose između jezičkih i psiholoških struktura i procesa, dok u užem smislu ona proučava psihološke aspekte usvajanja i upotrebe jezika. M. Ivić (1978) objašnjava da je „psiholingvistika posvećena čoveku u procesu komunikacije: ispituje psihološke i fiziološke pojave koje prate njegovo učestvovanje u tom procesu. U neposredan krug interesovanja ove nauke ulaze, dakle: psihofizički fenomeni odašiljanja i primanja govora; intelektualno-emocionalni odnosi prema datom (ili primljenom) saopštenju s osvetljavanjem kulturno-socijalne pozadine na kojoj se uobličava individualna psihologija”. D. Škiljan (1980) navodi da je „suvremeni izdanak lingvistike i psiholingvistika, koja kombinuje psihološke i lingvističke metode, analizira psihofiziološke procese i uvjete pod kojima se, u različitim situacijama, ostvaruje čovjekova jezična djelatnost. Psiholingvistiku posebno zanimaju odnosi jezika i mišljenja, procesi ontogenetskog razvoja jezika u djeteta, učenje jezika i različite patološke pojave u jeziku i u govoru i kao simptomi i kao posljedice psiholoških fenomena”.

Iz nekoliko navedenih definicija psiholingvistike u našoj sredini jasno je da nije jednostavno odrediti šta je predmet ove discipline. Zbog toga se S.

---

* Univerzitet u Novom Sadu je u 1982. godini dodelio autorki drugu nagradu za ovaj tekst napisan na zadanu temu „Kritički prikaz jednog pravca u razvoju lingvističke teorije i metoda”.

Savić (1982₁) opredeljuje za sasvim jednostavnu, mada suviše uopštenu, definiciju psiholingvistike kao discipline koja se „u najširem smislu bavi problemima odnosa mišljenja i govora”. U tom bi smislu psiholingvistika bila suprotstavljena jednom drugom izdanku savremene lingvistike, *sociolingvistici*, koja bi se, prema ovom autoru, trebalo da bavi odnosom jezika i društva u najširem smislu.

Moglo bi se ukratko zaključiti da prilikom određivanja definicije psiholingvistike u našoj sredini ne vodi se dovoljno računa o teorijskim pristupima koji su, naglašavamo ovde, veoma raznovrsni, ponekad sasvim kontradiktorni, u savremenoj psiholingvistici. Svedoci smo, naime, postojanja i kognitivnih i bihejviorističkih teorija kojima se objašnjavaju veze i odnosi mišljenje — govor.

Eksperimentalna psiholingvistika

U jugoslovenskoj sredini psiholingvistika se izučava u tri osnovna aspekta. Razvojni problemi odnosa mišljenje-govor u domenu tzv. *razvojne psiholingvistike* (S. Savić, 1976), eksperimentalne provere psiholingvističkih procesa u okviru *eksperimentalne psiholingvistike* (A. Fulgosi, 1976), a neposrednom primenom već stečenih znanja iz istraživanja mišljenja i govora u *primenjenoj psiholingvistici* (R. Titone, 1977). Govoriće se opširnije o eksperimentalnoj psiholingvistici u Jugoslaviji, što do sada nije činjeno niti u psihološkoj niti u lingvističkoj ili psiholingvističkoj literaturi.¹ Za ovu disciplinu A. Fulgosi (1976) navodi da pripada području savremene psihologije (dakle, ne lingvistike kako R. Bugarski navodi za psiholingvistiku u celini) i da „eksperiment leži u osnovi razvoja” eksperimentalne psiholingvistike. U pažnji je istraživača metod, i to eksperimentalan, a ne teorijska opredeljenja ili neki drugi faktori. U svetu se eksperimentalnom psiholingvistikom podjednako bave i predstavnici kognitivnih i predstavnici bihejviorističkih opredeljenja, što je karakteristično i za našu zemlju, ali je više onih koji su obrazovani u okviru bihejviorističkih teorija. Pažnja je naših istraživača usmerena na izgrađivanje savršenijih tehnika, procedura, načina postavljanja i izvođenja eksperimenta kao sredstva kojim se psiholingvističke pojave žele empirijski dokazati i pokazati. U tom staranju za savršenstvom sredstava izražavanja, a ne produblivanju predmeta, često se događa da se zanemari sama pojava koja se istražuje.

Za eksperimentalnu psiholingvistiku u SAD početkom osamdesetih godina² zaključeno je da je ponuđeno obilje interesantnih eksperimentalnih postupaka i tehnika za poslednjih dvadeset godina, koje će zasigurno unaprediti samu disciplinu, ali da je prisutno i obilje neupotrebljivih i nekorisnih takođe. Ovakav neuspeh u osnovnoj nameni discipline ne bi trebalo tumačiti teorijskom neobaveštenošću onih koji se bave eksperimentalnom psiholingvistikom, kako u SAD tako i kod nas, već pre izrazitom složenošću onoga feno-

¹ Izuzetak u tom pogledu predstavlja neobjavljen rad S. Savić (1982₁) u kojem se pored ostalih podataka o jugoslovenskoj psiholingvistici pominje i stanje u eksperimentalnoj.

² Prema S. Savić (1982₁).

mena koji se istražuje, tj. psihičkih procesa koji leže u osnovi razumevanja i produkcovanja govora (H. H. Clark i E. V. Clark, 1977).³ Sličnu opasku daje i A. Fulgosi kada kaže da nije moguće svaku pojavu koja se odnosi na proces mišljenja (pamćenja, sećanja itd.), odnosno govora, eksperimentalno dokazivati. Čak i eksperimentalni psiholingvisti, dakle, oni koji su joj najodaniji, priznaju nemoć eksperimentalnog pristupa složenoj pojavi mišljenje — govor.

Šta su sa više ili manje uspeha istraživali jugoslovenski eksperimentalni psiholingvisti u srpskohrvatskom jeziku? Tu su, pre svega, problemi vezani za *razumevanje* rečenica, morfoloških struktura ili leksike (najčešće problemi građenja ili deljenja reči na sastavne delove), zatim pitanja memorije vezana za problem upotrebe dvaju pisama (latiničnog i ćirilicnog), te problemi vezani za brzinu *prepoznavanja* reči u zavisnosti od datog gramatičnog oblika⁴. Ova pitanja jezika i govora ispituju se u laboratorijskim uslovima, najčešće na taj način što se ispitaniku izlaže neka draž, u pisanom ili govornom obliku, zatim se od njega traži da na tahistoskopu pokaže svoju reakciju na zadanu draž. Meri se dužina reagovanja. Ona se dovodi u vezu sa težinom zadatka: ukoliko je neka draž složenija za obradu, vreme koje je potrebno za odgovor biće duže, i obratno.

Osnovna bi zamerka ovakvom načinu istraživanja govora i mišljenja bila da je bitno obeležje jezika komunikacija među sagovornicima (prema definiciji jezik je sistem znakova namenjen komunikaciji u nekom društvu) pa se onda značenje, razumevanje ili stvaranje određenih reči, rečenica ili većih govornih celina, može jedino razumeti u neposrednoj govornoj komunikaciji. Otuda je najbolja moguća istraživačka tehnika u psiholingvistici ona kojom se postiže kombinacija eksperimentalnih podataka sa onima koje daje tzv. metoda neposrednog posmatranja. Sa ovim se zaključkom podjednako slažu i eksperimentalni psiholingvisti (Fulgosi) i oni koji toj disciplini ne pripadaju (S. Savić). Dva bitna obeležja jezika, kreativnost i kontekstualna zavisnost, moguće je istraživati samo u neposrednom posmatranju onoga što se događa u razgovoru, u datoj govornoj situaciji, a ne u laboratorijskim uslovima.

Valja još napomenuti da se u jugoslovenskoj eksperimentalnoj psiholingvistici njome bave psiholozi i inženjeri (elektrotehnik i sl.)⁵. Ljudi koji relativno malo (psiholozi) ili gotovo nikakvo (inženjeri) obrazovanje iz teorije jezika nemaju. Otuda za njih jezik nije sredstvo komunikacije govornika i sagovornika u nekoj situaciji, već se ljudsko iskustvo izraženo jezikom svodi na elementarne atomske pojave sa kojima se dalje može operisati kao sa brojkama (kako navodi D. Škiljan). Ovakvo uprošćeno shvatanje jezika bilo je potrebno zbog toga što se u laboratorijskim uslovima samo tako jezik i može proučavati.

³ Prema S. Savić (1982₁).

⁴ Probleme istražuje grupa psihologa u Eksperimentalnoj laboratoriji Odeljenja za psihologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu (rukovodilac P. Ognjenović), zatim grupa psihologa na Odsjeku za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu (rukovodilac A. Fulgosi), i grupa psihologa iz Odjela za psihologiju Filozofskog fakulteta u Ljubljani (rukovodilac V. Pečjak).

⁵ Kako navodi S. Savić u osnovi eksperimentalne psiholingvistike stoje dostignuća i iz teorije informacije kojom se u nas podjednako bave lingvisti, psiholozi, ali i naučnici iz drugih disciplina.

Terminologija

Budući da veći deo eksperimentalnih psiholingvističkih znanja, uočavaju se problemi u načinu na koji se koriste određeni lingvistički termini (kao i oni koji su potekli iz eksperimentalne psihologije ili teorije informacije, a koriste se u eksperimentalnoj psiholingvistici). Očigledno je odsustvo razumevanja u načinu korišćenja termina među onima koji se bave lingvistikom ili psiholingvistikom i onih iz eksperimentalne psiholingvistike. Navodimo ovde samo nekoliko primera da pokažemo kako može doći do nerazumevanja, a detaljniji prikaz celokupne problematike tek treba opisati u posebnom radu. Na primer, uobičajeno je u psiholingvistici, kod nas i u svetu, da se terminom *učenje jezika*, ili govora, određuje učenje institucionalnog tipa, putem određenog programa ili metoda, dok se terminom *usvajanje* ili *sticanje govora/jezika* određuje spontani razvoj govora kod dece u prirodnoj govornoj sredini (S. Savić, 1982₂). U eksperimentalnoj psiholingvistici ne vodi se računa o ovoj distinkciji već se navedena dva termina naizmenično upotrebljavaju bilo u jednom bilo u drugom značenju. Slična je situacija i sa terminom *input govor*. Ovim se terminom određuje u razvojnoj psiholingvistici onaj govor koji subjekat može da čuje, kojem je izložen, u govornoj situaciji. Fulgosi, međutim, upotrebljava *input* (govor) u nešto drugačijem značenju: kao izlaganje određenoj (zvučnoj ili vizuelnoj) draži u eksperimentalnoj situaciji. Bitno je ovde još naglasiti da je u eksperimentalnoj psiholingvistici gotovo pravilo da se termini preuzeti bilo iz teorije informacije bilo iz eksperimentalne psihologije (naročito oni koji se odnose na statističku obradu podataka) nigde ne objašnjavaju u tekstu radova. Pretpostavka je, naime, da svi predstavnici lingvistike i psiholingvistike čitajući ove radove imaju saznanje o značenju termina koji se u radu koriste. Ili, pak, da ovakve radove čita samo zatvoren krug eksperimentalnih psiholingvističkih stručnjaka. Na žalost, to u najvećem broju slučajeva nije tako. Dolazi do ozbiljnog nerazumevanja u komunikaciji predstavnika drugih susednih struka, odnosno do zatvaranja eksperimentalne psiholingvistike unutar svojih zabrana. Dolazi do nerazumevanja i kada se strani termini jednostavno prilagode našem jeziku. Na primer, termin *semantička facilitacija* (?) u radu Fulgosija, ili, pak, kada se upotrebi domaći termin koji je tako širokog značenja da se ne može znati na koje značenje je autor mislio (na primer, *povezan govor* u radu Fulgosija izgleda da znači spontani govor ostvaren u prirodnoj komunikaciji tj. neizolovane rečenice u laboratorijskim uslovima).⁶

Zaključak

Naveli smo ovde samo nekoliko kritičkih osvrta na jednu značajnu delatnost u jugoslovenskoj psiholingvistici koja je najviše rasprostranjena u nas s obzirom na činjenicu da je eksperimentalna psihologija razvijena u

⁶ „Nekoliko novijih teorija pokušava da objasni strukturu i procese koji leže u osnovi razumevanja povezanog govora” (A. Fulgosi, 1976, str. 255).

Jugoslaviji. Da bi se obezbedila nužna naučna saradnja među predstavnicima različitih tipova psiholingvistike u Jugoslaviji valjalo bi započeti rad na izgrađivanju zajedničke terminologije, na usaglašavanju metodoloških procedura i, što se u ovom trenutku čini veoma teškim, na razumevanju za međusobne razlike u teorijskim orijentacijama.

LITERATURA

- ¹ Bugarski, R. (1976), *Položaj psiholingvistike u krugu lingvističkih disciplina*, Strani jezici, Zagreb, br. 4, 262–267.
- ² Bugarski, R. (1980), *Šta je psiholingvistika?* III program Radio Beograd, br. 44, 251–260.
- ³ Clark, H. H. i E. V. Clark (1977), *Psychology and language, An introduction to psycholinguistics*, Harcourt Brace Jovanovich, Inc. New York.
- ⁴ Fulgosi, A. (1976), *Novija istraživanja na području eksperimentalne psiholingvistike*, Strani jezici, Zagreb, br. 4, 249–262.
- ⁵ Ivić, M. (1978), *Pravci u lingvistici*, Ljubljana, Državna založba Slovenije.
- ⁶ Opačić, G. (1976), *Psiholingvistika u SAD*, *Suvremena lingvistika*, Zagreb, br. 13–14, 69–76.
- ⁷ Savić, S. (1976), *Razvojna psiholingvistika*. Novi Sad, Institut za lingvistiku.
- ⁸ Savić, S. (1982₁), *Psiholingvistika u Jugoslaviji* (predavanje održano na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, neobjavljen rukopis, Institut za južnoslovenske jezike).
- ⁹ Savić, S. (1982₂), *Terminološki problemi u jugoslovenskoj psiholingvistici* (Referat pročitana na II simpozijumu „Kontrastivna jezička istraživanja”, održan 11. decembra 1982. na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu)
- ¹⁰ Škiljan, D. (1980), *Pogled u lingvistiku*, Školska knjiga, Zagreb, str. 18.
- ¹¹ Titone, R. (1977), *Primijenjena psiholingvistika*, Zagreb, Školska knjiga.

ХРОНИКА ИНСТИТУТА ЗА ЈУЖНОСЛОВЕНСКЕ ЈЕЗИКЕ

Ова је „хроника” намењена пописивању, не и описивању или вредновању, збивања у Институту — при том оних која не улазе у уско схваћени минимум стручне, научне и педагошке делатности. У њој ће, углавном, бити забележене оне врсте збивања у Институту по којима је он дистинктиван у односу на многе институције сличне врсте у Југославији, махом — јавна предавања одржана по позиву, предавања на постдипломском студију у оквиру курса *Савремена лингвистичка теорија и њакса*,* посете Институту и таквим поводима обављени разговори у њему, и сл. Ова ће „хроника” имати праву сврху једино уколико се схвати као наставак ранијих и других покушаја сличне врсте, и уколико се настави, а тематски обогати. Напокон, да не буде неспоразума, у њој се неће наћи подаци о учествовању наставника и сарадника овог Института у лингвистичким збивањима изван њега (на пример у раду југословенских и међународних конгреса, и сл.), као ни подаци о учествовању наставника и сарадника Института у његовим основним и редовним делатностима. Наведени подаци ће се, при том, односити само на период од децембра 1979. (када се ова „хроника” почела водити) до краја јуна

---

* Наиме, у школској 1981/1982. години и у школској 1982/1983. години у Институту за јужнословенске језике Филозофског факултета у Новом Саду био је организован постдипломски студиј из српскохрватског језика — за дванаест полазника из Новог Сада и изван њега. Студиј је био замишљен тако да сви студенти похађају предавања (суботом) из предмета *Савремена лингвистичка теорија и њакса*, са жељом да у току четири семестра стекну увид у различите облике рада, методологије, технике и теорије у земљи и иностранству (та ће предавања ова „хроника” брижљиво регистровати). Из овог предм.та полагао се испит и писао семинарски рад. Наставним планом су, такође, били предвиђени: *Први изборни њредмеј*, *Други изборни њредмеј*, *Трећи изборни њредмеј*, засновани на менторском раду с полазницима, са обавезним семинарским радом за сваки и магистарским радом за први, при том и са испитима и одбраном одговарајућих радова (први је предмет био четворосеместрални, претостали су били двосеместрални, а избор им је одобравао или сугерисао Савет за постипломске студије Института). За овај период Институт је, као изборне, понудио следеће предмете: Фонологија стандардног српскохрватског језика, Синтакса и семантика стандардног српскохрватског језика, Лексикологија српскохрватског језика, Ономастика српскохрватског језика, Дијалектологија српскохрватског језика, Историја српскохрватског језика, Старословенски језик, Контрастивна граматика (српскохрватског језика, Старословенски језик, Контрастивна граматика (српскохрватског и мађарског језика), Теорија и пракса превођења (у односу на српскохрватски и мађарски језик), Психолингвистика и Социолингвистика. Предвиђених месец дана научно-истраживачке праксе углавном су реализовани у раду на већ постојећим лингвистичким пројектима у Институту и у Матици српској. Услов да се семинарски и магистарски радови могу бранити био је да буду у таквом облику да се могу штампати (уз пуну одговорност ментора за то) у часопису *Прилози њроучавању језика*.

1983. године. У *Прилозима проучавању језика* објављује се с посебним разлозима: и зато што је то једина стална публикација Института, и зато што је покушај сличне врсте у овом часопису већ публикован, поводом одржавања „лингвистичких вечери” на Катедри за јужнословенске језике Филозофског факултета у Новом Саду (Ј. Кашић, *Лингвистичке вечери на Филозофском факултету у Новом Саду*. — Прилози проучавању језика, 4, Нови Сад, 1968, 255—260).

Z. Topolińska (Пољска): *О формули наизваног балканског аналитизма* [5. децембар 1979) — предавање и разговори.

Z. Topolińska (Пољска): *Теоријски принципи нове дескриптивне граматике пољског језика* (5. децембар 1979) — предавање и разговори.

М. Сурдучки (Канада): *Боравак у Институту* (10. септембар—17. септембар 1980) — разговори и консултације.

Међународни славистички центар СР Србије: *10. скуп слависта* (1. септембар — 21. септембар 1980. године — Београд, Нови Сад, Тршић) — предавања и лекторска вежбања.

Међународни славистички центар СР Србије: *10. међународни научни састањак слависта у Вукове дане* (11. септембар — 14. септембар 1980. године — Београд, Нови Сад) — реферати и дискусије.

Делегација Универзитета у Регензбургу (СР Немачка): *Боравак у Институту* (23. септембар — 26. септембар 1980) — разговори са професорима, лекторима и студентима славистике о устројству Института и о будућој сарадњи.

J. A. Fishman (САД): *The Whorfian Hypothesis* (23. октобар 1980) — предавање и разговори, са симултаним преводњем на српскохрватски језик.

П. Чучка (СССР): *Сјајносни презимена код словенских народа* (24. децембар 1980) — предавање и разговори, уз разматрање будуће сарадње између Института и одговарајућих институција Универзитета у Ужгороду.

П. Чучка (СССР): *Дијалекатска диференцијација у украјинском језику* (25. децембар 1980) — предавање и разговори, уз разматрање могућности за будућу сарадњу и облика будуће сарадње између Института и одговарајућих институција Универзитета у Ужгороду.

J. Malkiel (САД): *Боравак у Институту* (27. мај 1981) — консултације и разговори са наставницима и сарадницима Института.

М. Дешић (Београд) и студенти Катедре за српскохрватски језик Филолошког факултета у Београду: *Боравак у Институту* (28. мај 1981) — разговор информативне природе о научно-истраживачким пројектима, наставним плановима и програмима, о издавачкој делатности и осталим стањима и збивањима у Институту.

Д. Јутронић-Тихомировић (Задар): *Боравак у Институту* (9. јуни 1981) — разговори о стручним и научним питањима у области опште и примењене лингвистике.

К. Е. Naylor (САД): *Боравак у Институту* (9. јуни 1981) — разговори о стручним и научним питањима у области славистике, о издавачкој делатности, као и о будућој сарадњи са Ohio State University.

А. Kasziba (Мађарска): *Боравак у Институту* (9. јуни — 14. јуни 1981) — у оквирима међууниверзитетске сарадње Универзитета у Новом Саду и Универзитета из Сегедина.

Међународни славистички центар СР Србије: *11. скуп слависта* (12. септембар — 17. септембар 1981) — предавања и лекторска вежбања.

Међународни славистички центар СР Србије: *11. међународни научни састај слависта у Вукове дане* (19. септембар 1981) — реферати и дискусије.

М. Ивић (Нови Сад): *Нереференцијална употреба глагола и овременавање* (4. новембар 1981) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

Д. Петровић (Нови Сад): *Основни проблеми дијалекатске лексикографије* (14. новембар 1981) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

Д. Петровић (Нови Сад): *Основни проблеми лингвистичке географије* (14. новембар 1981) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

С. Марић (Нови Сад): *О језику и лингвистици* (25. новембар 1981) — разговор, у институтским просторијама, и у присуству већине чланова Института.

П. Ивић (Београд): *Фонолошка интерпретација акцената српскохрватског језика* (5. децембар 1981) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

Ј. Кашић (Нови Сад): *Вуков лексикографски рад* (12. децембар 1981) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

Ј. Кашић (Нови Сад): *Развој књижевног језика у другој половини XIX века, стабилновање књижевне-језичке норме* (19. децембар 1981) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

Ј. Јерковић (Нови Сад): *Стабилизација језичке норме у другој половини XIX века код Срба* (26. децембар 1981) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

М. Пешикан (Београд): *Типови описних речника* (9. јануар 1982) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

В. Јерковић (Нови Сад): *Издавање српскословенских синонима* (20. фебруар 1982) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

В. Јерковић (Нови Сад): *Издавање српскословенских синонима* (27. фебруар 1982) — наставак предавања и дискусије на постдипломским студијама.

Делегација Универзитета у Печују (Мађарска): *Боравак у Институту* (20. март — 26. март 1982) — измењивање искустава стечених у настави сербобюрократичких предмета, договори о будућој сарадњи.

С. Савић (Нови Сад): *Психолингвистика у Југославији* (6. март 1982) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

С. Савић (Нови Сад): *Серлова (Searle) теорија говорних акција* (13. март 1982) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

В. Михајловић (Нови Сад): *Ономастичка исцртавања* (20. март 1982) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

В. Михајловић (Нови Сад): *Ономастичка исцртавања* (27. март 1982) — наставак предавања и дискусије на постдипломским студијама.

К. Е. Naylor (САД): *Боравак у Институту* (започео по основи тромесечног „Фулбрајтовог програма“ 26. марта 1982) — разговори, консултације, предавања, дискусије.

К. Е. Naylor (САД): *Морфофонолошке промене у српскохрватском језику* (3. април 1982) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

К. Е. Naylor (САД): *Морфологија српскохрватског језика — о књижевном језику* (10. април 1982) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

А. Младеновић (Нови Сад): *Позициона измена вг- са slabим јолауласником у српскохрватском језику* (17. април 1982) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

А. Младеновић (Нови Сад): *Нови аспекти у реформи ћирилице Саве Мркаља* (17. април 1982) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

Г. Јовановић (Београд): *Српосрпска четворојеванђеља — шексйологија* (24. април 1982) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

Г. Јовановић (Београд): *Лексичке особености српосрпских четворојеванђеља* (24. април 1982) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

М. Пешикан (Београд): *Прасловенски џревој вокала* (24. април 1982) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

Разговори о српскохрватском стандардном језику данас (8. мај 1982) — учесници: чланови Института и полазници постдипломских студија.

З. Topolińska (Пољска): *Морфологизирани или лексикализирано јојаге* (15. мај 1982) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

З. Topolińska (Пољска): *Дијалектне особине српскохрватских, јољских и македонских јлајола* (15. мај 1982) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

Љ. Поповић (Београд): *О релационој грамањици* (22. мај 1982) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

К. Е. Naylor (САД): *Језик и национални идентитет* (26. мај 1982) — предавање и дискусија, за наставнике и сараднике Института и Филозофског факултета.

Промоција књига наставника и сарадника Института и разговори о њима (26. мај 1982) — приказивачи П. Ивић, Ј. Кашић, Д. Петровић, М. Ивић, М. Јоцић, Ј. Делић, М. Радвановић, С. Савић, В. Васић: „Фонолошки описи српскохрватских/хрватскохрватских, словеначких и македонских говора обухваћених Општесловенским лингвистичким атласом” (редактор: П. Ивић); „Правопис српскохрватских ћирилских повеља и писама XII и XIII века” (аутори: П. Ивић, В. Јерковић); „Историја српског народа – I, II, V/1, V/2” (аутори текстова: П. Ивић, Ј. Кашић, А. Младеновић); „Језик Љубомира Ненадовића” (аутор: Ј. Јерковић); „How Twins learn to talk” (аутор: С. Савић – енглеска верзија текста); „У сенци књиге” (аутор: С. Бабић); „Српскохрватски/хрватскохрватски језик са основама опште лингвистике” (аутор: К. Дудић); „Комуникацијске и говорно-језичке карактеристике ТВ дневника Телевизије Нови Сад на српскохрватском језику” (аутори: М. Јоцић, Д. Петровић, Љ. Суботић); „Прилози проучавању језика – 17” (часопис).

О. Klaus (Аустрија): *О високом школству у Аустрији и на Универзитету у Клајнфурцу* (28. јуни 1982) — предавање за наставнике, сараднике и студенте Института и Факултета.

К. Е. Naylor (САД): *Боравак у Институту* (завршио по основи тромесечног „Фулбрајтовог програма” 30. јуна 1982) — разговори, консултације, предавања, дискусије.

Међународни славистички центар СР Србије: *12. скуп слависта* (11. септембар – 15. септембар 1982) — предавања и лекторска вежбања.

Међународни славистички центар СР Србије: *12. међународни научни састај слависта у Вукове дане* (8. септембар 1982) — реферати и дискусије.

М. Ивић (Нови Сад): „Сумативно” и „колективно” значење йлурала и њихове импликације на синтаксичком йлаку (16. октобар 1982) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

М. Јоцић, М. Радовановић, Ј. Јерковић, Ј. Кашић (Нови Сад): *Научно-исйражывачки йројекат „Савремени срйскохрвайски језик” у Инсйићийућу за јужнословенске језике Филозофској факулћейта у Новом Саду* (23. октобар 1982) — преглед истраживања и разговор о њима на постдипломским студијама.

Ј. Јерковић, Ј. Кашић (Нови Сад): *Лексикографски йрсјкћий Маћице срйске и Инсйићийућа за јужнословенске језике Филозофској факулћейта у Новом Саду* (23. октобар 1982) — преглед истраживања, планови и разговор о њима на постдипломским студијама.

Г. Јовановић (Београд) и студенти Катедре за руски језик и књижевност Филолошког факултета у Београду: *Боравак у Инсйићийућу* (30. октобар 1982) — разговор информативне природе о научно-истраживачким пројектима, наставним плановима и програмима, о издавачкој делатности и осталим стањима у Институту.

С. Савић (Нови Сад): *Научно-исйражывачки йројекат „Психолинйисйићка исйражывања и усвајање срйскохрвайској језика” у Инсйићийућу за јужнословенске језике Филозофској факулћейта у Новом Саду* (6. новембар 1982) — преглед истраживања и разговори о њима на постдипломским студијама.

Ј. Јерковић (Нови Сад): *Научно-исйражывачки йројекат „Линйисйићки и методолошки асйекћий учења језика друшйивене средине” у Инсйићийућу за јужнословенске језике Филозофској факулћейта у Новом Саду* (6. новембар 1982) — преглед истраживања и разговор о њима на постдипломским студијама.

Д. Петровић (Нови Сад): *Научно-исйражывачки йројекат „Дијалекатски речник Војводине” у Инсйићийућу за јужнословенске језике Филозофској факулћейта у Новом Саду и у Маћици срйској* (13. новембар 1982) — преглед истраживања и разговор о њима на постдипломским студијама.

Д. Петровић (Нови Сад): *Научно-исйражывачки йројекат „Војвоћански дијалекатски комйлекс” у Инсйићийућу за јужнословенске језике Филозофској факулћейта у Новом Саду* (13. новембар 1982) — преглед истраживања и разговор о њима на постдипломским студијама.

В. Михајловић (Нови Сад): *Научно-исйражывачки йројекат „Срйскохрвайска анйтройонимйа и йаћтройонимйа Војводине — ономастйићка исйражывања” у Инсйићийућу за јужнословенске језике Филозофској факулћейта у Новом Саду* (13. новембар 1982) — преглед истраживања и разговор о њима на постдипломским студијама.

М. Сурдучки (Канада): *Срйскохрвайски и енћлески у конйаћкйу* (20. новембар 1982) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

З. Тороћинска (Пољска): *Срйскохрвайски йлаћоли — носйоци рећлика у дијалоћу* (4. децембар 1982) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

З. Тороћинска (Пољска): *Редунданћја као йринћий семенћићке сйрукйуре йексйа* (4. децембар 1982) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

Д. Шкиљан (Загреб): *Семйолоћја значења и линйисйићка* (11. децембар 1982) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

Делегачја Универзитета у Ужгороду (СССР): *Боравак у Инсйићийућу* (14. децембар 1982) — разматрање досадашњих резултата и могућности за будућу сарадњу Института са одговарајућим институцијама Универзитета у Ужгороду.

П. Ивић (Београд): *Књижевни језик код Срба у XII и XIII веку* (25. децембар 1982) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

Р. Бугарски (Београд): *Теоријска подлога социолингвистике* (8. јануар 1983) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

М. Tomići (Румунија): *Боравак у Инстинктиву* (27. јануар 1983) — разговори о изучавању српских дијалеката у Румунији и о могућностима за будућу сарадњу у том погледу између Института и Академије наука у Букурешту.

W. Browne (САД): *Најновије тенденције у теоријској синтакси у Северној Америци* (5. март 1983) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

М. Грковић (Нови Сад): *Антропонимија код Срба у средњем веку* (12. март 1983) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

И. Клајн (Београд): *Заменице, замењивање и катеорија грамаиичкој лица* (19. март 1983) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

Р. Бугарски (Београд): *Народна лингвистика* (26. март 1983) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

П. Пипер (Нови Сад): *О субјективном и објективном у језику* (9. април 1983) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

Д. Шкиљан (Загреб): *Развијак теорије Чомској* (16. април 1983) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

Научни скуп у Матици српској: *Проблеми српскохрватске лексикологије* (21. април — 23. април 1983) — предавања и дискусије; скуп је имао међународни и југословенски карактер, а у његовом раду су учествовали и наставници и сарадници Института, и полазници постдипломских студија.

М. Ивић (Нови Сад): *Исказивање директивној објекта у стандардном српскохрватском језику* (7. мај 1983) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

A. Martinet (Француска): *La linguistique fonctionnelle* (16. мај 1983) — предавање за студенте и постдипломце Института за јужнословенске језике и за студенте Института за стране језике и књижевности.

A. Martinet (Француска): *État present de la linguistique générale* (17. мај 1983) — предавање за студенте и постдипломце Института за јужнословенске језике и за студенте Института за стране језике и књижевности.

П. Мразовић (Нови Сад): *Примена теорије грамаиичке зависности на српскохрватски језик* (21. мај 1983) — предавање и дискусија на постдипломским студијама.

T. Slama-Casacu (Румунија): *The Structure of Dialogue — Dialogue Syntax* (17. јуни 1983) — предавање за студенте, наставнике и сараднике Института, и за чланове Друштва за примењену лингвистику Војводине, са симултаним превођењем на српскохрватски језик.

М.Р.

САДРЖАЈ

Јасмина Грковић: Систем личних глаголских облика у <i>Цветном триоду</i> штампара Мардарија из Мркшине цркве	1
Емилија Миловановић: Прилог познавању лексике Златибора	15
Милета Букурић, Из ратарске лексике Гораждевца (код Пећи)	71
Мирјана Чешљар: Из лексике Иванде (Румунски Банат)	107
Јулијана Мијатовић: Прилог познавању лексике српских говора у Мађарској	149
Момчило Златановић: Микротопонимија Иногошта	179
Нада Малетић: Надимци у Боботи код Вуковара	195
Ивана Антонић: Експериментална психоллингвистика у Југославији	199
Хроника Института за јужнословенске језике	205